ALMANAH GOSPE LURDSKE

1930.

23468

ALMANAK GOSPE LURDSKE

KALENDAR ZA GODINU

1930.

JERONIMSKA KNJIŽNICA

UREĐUJE DR JOSIP ANDRIĆ

IZDAJE HRV. KNJIŽ. DRUŠTVO SV. JERONIMA

KNJIGA TRISTA I DVANAESTA

Sliku na omotu naslikao V. Kirin.

ŠTO TREBA DA ZNAMO O OVOJ GODINI?

Godina 1930. je prosta godina sa 365 dana. Godišnji je vladar Saturn.

GODIŠNJE DOBI.

Proljeće počinje 21. ožujka u 9 sati 30 minuta prije podne.

Ljeto počinje 21. lipnja u 4 sata 53 minute izjutra.

Jesen počinje 23. rujna u 7 sati 36 minuta uveče.

Zima počinje 22. prosinca u 2 sata 40 minuta po podne.

POMRČINE.

Ove će godine biti 2 pomrčine sunca i 2 pomrčine mjeseca, ali će se kod nas vidjeti samo mala, djelomična pomrčina mjeseca 7. listopada.

1. Djelomična pomrčina mjeseca 13. travnja počinje u 6 s. 21 m. izjutra, a svršava u 7 s. 36 m. Vidjet će se u jugozapadnoj Evropi, u sjeverozapadnoj Africi, na Atlantskom Oceanu u sjevernoj i južnoj Americi.

2. Kružna potpuna pomrčina sunca 28. travnja vidjet će se u sjeveroist. Aziji i u sjev. Americi.

3. Djelomična pomrčina mjeseca 7. listopada počinje u 7 s. 46 m. uveče, a svršava u 8 s. 27. m. Ova će se posve neznatna pomrčina vidjeti u Evropi, Aziji i Africi i u Australiji.

4. Potpuna pomrčina sunca 21. i 22. listopada vidjet će se samo u Australiji i južnoj Americi.

VELIKI BLAGDANI I NORME.

Norme: Uskrs, Duhovi, Tijelovo, Božić.

Plesanje je zabranjeno po crkvenom zakoniku u korizmi i adventu, zatim na Uskrs, Duhove, Tijelovo, Badnjak i Božić. Plesove nisu sveci nikada preporučivali, a najmanje se mogu preporučiti današnji plesovi.

Državni praznici: 28. lipnja, 1. prosinca i 17. prosinca.

KVATERNI POSTOVI.

Za rimokatolike: 12. ožujka, 11. lipnja, 17. rujna i 17. prosinca.

O POSTU I NEMRSU.

Zakon **o nemrsu** zabranjuje jesti meso i juhu od mesa, a ne brani jaja, mlijeko, maslac, niti začine od masti. **Sam nemrs** se mora obdržavati u sve petke.

Zakon **o postu** propisuje, da se na posne dane smije samo jedamput do sita najesti, ali ne brani ujutro i veče nešto založiti. **Sam post** se mora obdržavati u sve korizmene dane osim nedjelje.

Nemrs i post zajedno propisan je: na čistu srijedu, u korizmene petke i subote, zatim uoči Duhova, uoči Velike Gospe, uoči Svih Svetih i na Badnjak.

Na Veliku subotu po podne ne moraš postiti i smiješ mesa jesti.

KAKVO ĆE BITI VRIJEME?

Stoljetni kalendar veli, da će godina 1930. biti hladna i vlažna.

Siječanj: do 4. umjereno hladno, 6. kiša i snijeg, 9. mutno, 12. snijeg, 13. vjetrovito, 14. snijeg, 21. vrlo hladno, 22. i 23. vjetar i snijeg, 24. i 25. vedro i vrlo hladno, 29. i 30. snijeg i oluja, 31. vrlo hladno. **Veljača:** do 5. vrlo hladno, 6. snijeg, 8. do 10. silna zima, 13. i 14. oluja sa snijegom, 15. do 20. mutno, 21. do 28. kiša. **Ožujak:** do 4. vjetrovito, 5. i 6. vedro, 7. do 9. kiša, 11. snijeg, 13. i 14. hladno, 15. snijeg, 16. do 29. hladno, 30. snijeg. **Travanj:** do 4. hladno, 5. lijepo, 7. i 8. kiša, 12. do 17. hladno, 19. kiša, 20. do 22. hladno, 23. toplo, 24. i 25. topla kiša, 26. do 28. lijepo, 29. kiša, onda lijepo. **Svibanj:** 3. ujutro mraz, 4. grmljavina i kiša, 6. mraz, 7. do 26. hladne noći, 28. do 30. kiša. **Lipanj:** do 4. hladno, 5. kiša, 7. do 9. kiša, 26. kiša, 28. lijepo, 30. mutno. **Srpanj:** 2. mutno, 3. kiša, 4. do 10. žega, 10. i 11. nevrijeme, 12. do 18. žega, zatim kišovito. **Kolovoz:** do 4. mutno, 6. krasno, 7. kiša i grmljavina, 9. do 14. kišovito, 17. lijepo, 18. oluja i promjenljivo do kraja. **Rujan:** do 5. hladno, 6. do 8. grmljavina i kiša, 11. mutno, 13. i 14. mrazevi, 15. toplo, 16. i 17. mutno, 18. do kraja oblačno. **Listopad:** do 9. kišovito, 10. i 11. vedro, 21. i 26. mutno i kišovito, 29. do 31. oblačno i hladno. **Studeni:** do 3. vedro, 4. i 5. kiša, 6. do 8. lijepo, 9. do 20. kišovito, 23. i 24. hladno, 25. kiša, 26. i 27. lijepo, noću kiša, 29. vedro, 30. vjetrovito. **Prosinac:** 5. kiša sa snijegom, 7. lijepo, 8. kiša, 9. mutno, 10. jaka kiša, 11. lijepo, 12. mutno, 13. kiša, 14. do 18. mutno, 20. vedro, 30. vedro i hladno, 31. magla.

SIJEČANJ – JANUAR

Dani		Rimokatolički kalendar	Grkokat. kalendar		Zvjezd. znakovi
Srijeda	**1**	**Novo ljeto. Obr. Isusovo**	19	Bonifacij	♑
Četvrtak	2	Makarije	20	Danijel	♒
Petak	3	Genoveva	21	Julijana	♒
Subota	4	Tito biskup	22	Anastazija	♒
Nedjelja	**5**	**Ime Isusovo.**	**23**	**Ned. sv. Otaca**	♓
Ponedj.	**6**	**Sv. Tri kralja (Bogojav.)**	**24**	**Nav. Rožd.**	♓
Utorak	7	Marcel biskup, Valentin	**25**	**Rožd. Krist.**	♈
Srijeda	8	Severin ☽	**26**	**Zbor Bog.**	♈
Četvrtak	9	Julijan	**27**	**Stjep. prvom.**	♉
Petak	10	Pavao pustinjak	28	2000 mučenika	♉
Subota	11	Higin (Nevesin)	29	Mladenci	♉
Nedjelja	**12**	**1. po Bogoj.** *Sv. Obitelj*	**30**	**N. pr. Bogoj.**	♊
Ponedj.	13	Hilarij	31	Malahija Rimska	♊
Utorak	14	Feliks muč. (Srećko) ○	**1**	**Obrez. Gosp.**	♋
Srijeda	15	Mavro	2	Silvestar	♋
Četvrtak	16	Marcel papa	3	Malakija	♌
Petak	17	Antun pustinjak	4	70 apostola	♌
Subota	18	Stolica sv. Petra, Priska	5	Teopempto	♍
Nedjelja	**19**	**2. po Bogojav.**	**6**	**Bogojavljenje**	♍
Ponedj.	20	Fabijan i Sebastijan	7	Zbor Sv. Krst.	♎
Utorak	21	Agneza dj. i m. (Janja) ☾	8	Georgij Hoz.	♎
Srijeda	22	Vincencij	9	Poliukto	♏
Četvrtak	23	Zaruke Bl. Dj. Marije	10	Gregorij N.	♏
Petak	24	Timotej biskup	11	Teodosije	♏
Subota	25	Obraćenje sv. Pavla	12	Tatjana	♐
Nedjelja	**26**	**3. po Bogojavljenju**	**13**	**Ned po Bogoj.**	♒
Ponedj.	27	Ivan Zlatousti	14	Zaharije	♑
Utorak	28	Ildefonso biskup, Julijan	15	Pavao Tiv.	♑
Srijeda	29	Franjo Saleški ●	16	Petar u lancima	♑
Četvrtak	30	Martina dj. i muč.	17	Antonije Vel.	♒
Petak	31	Petar Nol.	18	Atanasije i K.	♒

Ovaj mjesec zovu slavenski narodi: Hrvati: siječanj — Slovenci: prosinec — Srbi: januar — Bugari: januar — Česi: leden — Slovaci: januar — Poljaci: styczeń — Lužički Srbi: wulki róžk — Ukrajinci: sičen — Rusi: janvar.

SVECI U SLIKAMA ZA SVAKI DAN

Sastavio Dr V. Deželić sin.

Naslikala Zdenka Sertić.

SIJEČANJ – JANUAR

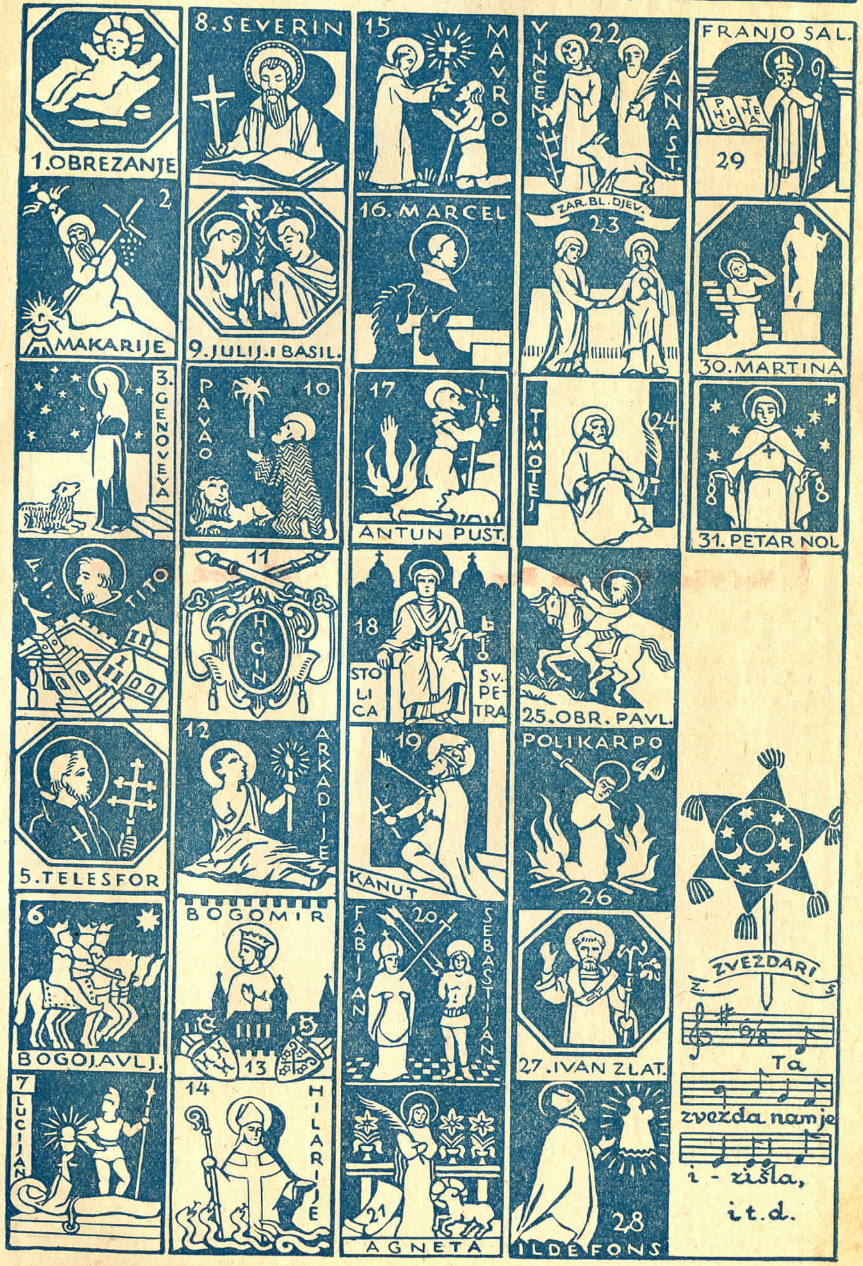
1. OBREZANJE
2 MAKARIJE
3. GENOVEVA
4. TITO
5. TELESFOR
6 BOGOJAVLJ.
7 LUCIJAN
8. SEVERIN
9. JULIJ. I BASIL.
PAVAO 10
11 HIGIN
12 ARKADIJE
BOGOMIR 13
14 HILARIJE
15 MAVRO
16. MARCEL
17 ANTUN PUST.
18 STOLICA SV. PETRA
19 KANUT
FABIJAN 20 SEBASTIJAN
21 AGNETA
VINCEN 22 ANAST.
ZAR. BL. DJEV. 23
TIMOTEJ 24
25. OBR. PAVL.
POLIKARPO 26
27. IVAN ZLAT.
28 ILDEFONS
FRANJO SAL. 29
PHILOTHEA
30. MARTINA
31. PETAR NOL
Z. ZVEZDARI S
Ta
zvezda nam je
i - zišla,
i.t.d.

Ilustrovani tjednik »Obitelj« donosi svake nedjelje najveću radost u kuću.

VELJAČA – FEBRUAR

Dani		Rimokatolički kalendar		Grkokat. kalendar	Zvjezd. znakovi
Subota	1	Ignacije	19	Makarij Misir.	♓
Nedjelja	**2**	**4. po Bog.** ***Svijećnica***	**20**	**32. po Duh.**	♓
Ponedj.	3	Blaž bisk. (Vlaho)	21	Maksim	♓
Utorak	4	Andrija Kors., Veronika	22	Timotej	♈
Srijeda	5	Agata	23	Kliment	♈
Četvrtak	6	Doroteja ☽	24	Ksenija	♉
Petak	7	Romualdo	25	Gligor. Bog.	♉
Subota	8	Ivan Mat. (Slavin)	26	Ksenofont	♊
Nedjelja	**9**	**5. po Bog.** Apolonija	**27**	**Ned. M. i F.**	♊
Ponedj.	10	Skolastika djev.	28	Efrem Sirski	♋
Utorak	11	Ukazanje Gospe Lur.	29	Ignacije	♋
Srijeda	12	Eulalija	**30**	**Tri jerarha**	♌
Četvrtak	13	Katarina ○	31	Kir. i Jov.	♌
Petak	14	Valentin biskup	1	Trifon. muč.	♍
Subota	15	Faustin i Jov. m.	**2**	**Sretenije Gosp.**	♍
Nedjelja	**16**	**Sedamdesetnica**	**3**	**Ned. bl. Sina**	♎
Ponedj.	17	Konstancija	4	Isidor Pel.	♎
Utorak	18	Simeon b., Flavijan	5	Agata	♏
Srijeda	19	Konrad	6	Vukol	♏
Četvrtak	20	Eleuterij ☾	7	Partenije	♏
Petak	21	Eleonora	8	Teodor	♐
Subota	22	Stolica sv. Petra	9	Nikifor	♐
Nedjelja	**23**	**Šezdesetnica**	**10**	**Mesopust**	♑
Ponedj.	24	Matija apostol	11	Blaž muč.	♑
Utorak	25	Viktorin, Valpurga	12	Meletije Ant.	♑
Srijeda	26	Aleksandar m.	13	Martinijan	♒
Četvrtak	27	Leandar m.	14	Ćiril ap.	♒
Petak	28	Teofil, Roman ●	15	Onisim	♓

Ovaj mjesec zovu slavenski narodi: Hrvati: veljača — Slovenci: svečan — Srbi: februar — Bugari: februar — Česi únor — Slovaci: februar — Poljaci: luty — Lužički Srbi: maly rôžk — Ukrajinci: ljutij — Rusi: febral.

SVECI U SLIKAMA ZA SVAKI DAN

Sastavio Dr V. Deželić sin. Naslikala Zdenka Sertić.

VELJAČA – FEBRUAR

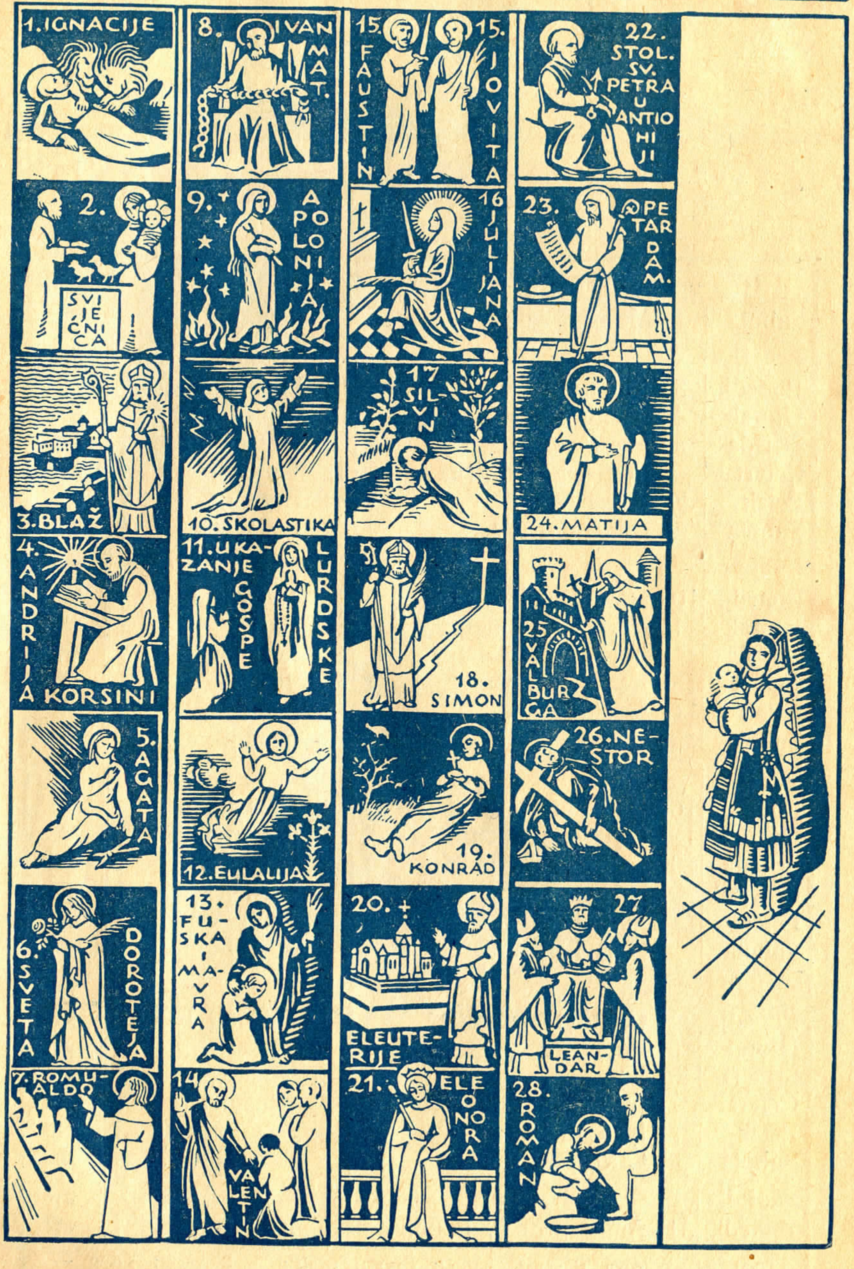
1. IGNACIJE
2. SVIJEĆNICA
3. BLAŽ
4. ANDRIJA KORSINI
5. AGATA
6. SVETA DOROTEJA
7. ROMUALDO
8. IVAN MAT.
9. APOLONIJA
10. SKOLASTIKA
11. UKAZANJE GOSPE LURDSKE
12. EULALIJA
13. FUSKA I MAVRA
14. VALENTIN
15. FAUSTIN
15. JOVITA
16 JULIJANA
17 SILVIN
18. SIMON
19. KONRAD
20. ELEUTERIJE
21. ELEONORA
22. STOL. SV. PETRA U ANTIOHIJI
23. PETAR DAM.
24. MATIJA
25 VALBURGA
26. NESTOR
27 LEANDAR
28. ROMAN

Ilustrovani tjednik »Obitelj« je najjeftiniji hrvatski ilustrovani list: stoji samo 10 Din na mjesec.

OŽUJAK — MART

Dani		Rimokatolički kalendar	Grkokat. kalendar		Zvjezd. znakovi
Subota	1	Albin biskup	16	Pamfil i dr.	♓
Nedjelja	**2**	**Pedesetnica**	**17**	**Siropust**	♓
Ponedj.	3	Kunigunda djev., Marin	18	Leon (poč. posta) †	♈
Utorak	4	Kazimir	19	Arhipa †	♈
Srijeda	5	*Pepelnica* †	20	Lav ep. †	♉
Četvrtak	6	Perpetua i Felicita †	21	Timotej †	♉
Petak	7	Toma Akvinski †	22	Evgenija †	♊
Subota	8	Ivan od Boga ☽ †	23	Polikarpo †	♊
Nedjelja	**9**	**1. Čista**	**24**	**1. n. v. posta**	♊
Ponedj.	10	40 mučenika †	25	Taravije bisk. †	♋
Utorak	11	Heraklij, Eulogij †	26	Porfir †	♋
Srijeda	12	Grgur Veliki Papa †	27	Prokopij †	♌
Četvrtak	13	Rozalija (Ruža) †	28	Vasilij †	♌
Petak	14	Matilda ○ †	1	Evdok m. †	♍
Subota	15	Longin m., (Žarko) †	2	Teodot †	♍
Nedjelja	**16**	**2. Pačista**	**3**	**2. n. v. posta**	♎
Ponedj.	16	Gertruda, Patricij †	4	Gerasim p. †	♎
Utorak	18	Ćiril Jer., Eduard †	5	Kanon muč. †	♏
Srijeda	19	Josip zar. B. D. M. †	6	42 muč. †	♏
Četvrtak	20	Niketa †	7	Vasilej †	♐
Petak	21	Benedikt †	8	Teofilakto †	♐
Subota	22	Oktavijan muč. ☾ †	9	40 mučenika †	♐
Nedjelja	**23**	**3. Bezimena**	**10**	**3. n. v. posta**	♑
Ponedj.	24	Gabrijel arkanđeo †	11	Sofronij Jevrus.	♑
Utorak	25	*Blagovijest* †	12	Teofan isp. †	♒
Srijeda	26	Emanuel †	13	Nikifor †	♒
Četvrtak	27	Ivan Dam., Rupert †	14	Benedikt †	♒
Petak	28	Ivan Kapistran †	15	Agapije muč. †	♓
Subota	29	Ćiril, Jona muč. †	16	Savin muč. †	♓
Nedjelja	**30**	**4. Sredoposna** ●	**17**	**4. n. v. posta**	♈
Ponedj.	31	Amos prorok, Balbina †	18	Kiril b. Jer. †	♈

Ovaj mjesec zovu slavenski narodi: Hrvati: ožujak — Slovenci: sušec — Srbi: marat — Bugari: mart — Česi: březen — Slovaci: marec — Poljaci: marzec — Lužički Srbi: nalětnik — Ukrajinci: mart — Rusi: mart.

SVECI U SLIKAMA ZA SVAKI DAN

Sastavio Dr V. Deželić sin.

Naslikala Zdenka Sertić.

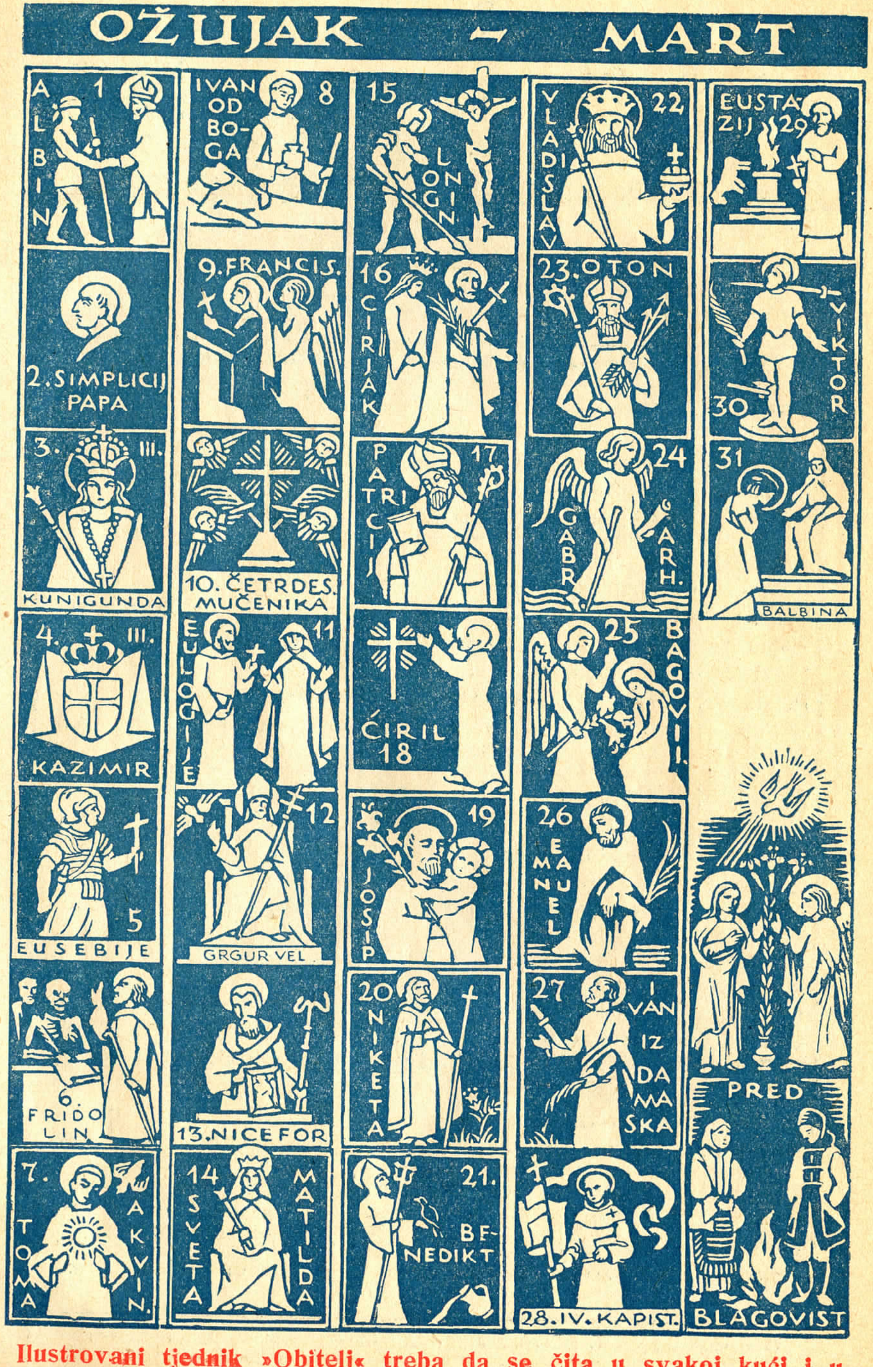
OŽUJAK — MART
ALBIN 1
IVAN OD BOGA 8
15 LONGIN
VLADISLAV 22
EUSTAZIJ 29
2. SIMPLICIJ PAPA
9. FRANCIS.
16 CIRIJAK
23. OTON
30 VIKTOR
3. III. KUNIGUNDA
10. ČETRDES. MUČENIKA
PATRICI 17
24 GABR. ARH.
31 BALBINA
4. III. KAZIMIR
EULOGIJE 11
ĆIRIL 18
25 BLAGOVIJ.
5 EUSEBIJE
12 GRGUR VEL
19 JOSIP
26 EMANUEL
6. FRIDOLIN
13. NICEFOR
20 NIKETA
27 IVAN IZ DAMASKA
PRED
7. TOMA AKVIN
14 SVETA MATILDA
21. BENEDIKT
28. IV. KAPIST.
BLAGOVIST

Ilustrovani tjednik »Obitelj« treba da se čita u svakoj kući i u svakoj obitelji.

TRAVANJ APRIL

Dani		Rimokatolički kalendar		Grkokat. kalendar			Zvjezd. znakovi
Utorak	1	Hugo biskup	†	19	Hrisant	†	♈
Srijeda	2	Franjo P.	†	20	Oci u m. s. S.	†	♈
Četvrtak	3	Rikardo	†	21	Jakob isp.	†	♌
Petak	4	Isidor	†	22	Vasilije, N.	†	♍
Subota	5	Vincencij Fer. prizn.	†	23	Nikon	†	♍
Nedjelja	**6**	**5. Gluha**	☽	**24**	**5. n. v. post.**		♋
Ponedj.	7	Hegerij	†	**25**	**Blagovijest**		♋
Utorak	8	Dionizije	†	26	Zb. A. Gabr.	†	♌
Srijeda	9	Prohor, Marija El.	†	27	Matrona	†	♌
Četvrtak	10	Ezekijel, Mehtilda	†	28	Hilarij	†	♍
Petak	11	Sedam žal. Bl. Dj. Mar.	†	29	Marko b.	†	♍
Subota	12	Julij Papa	†	30	Ivan Ljest.	†	♑
Nedjelja	**13**	**6. Cvijetna**	○	**31**	**Cvijetnica**		♎
Ponedj.	14	Justin, Tiburcij	†	1	Marija Eg.	†	♏
Utorak	15	Anastazija	†	2	Tito čudotv.	†	♏
Srijeda	16	Turibije muč.	†	3	Nikola prizn.	†	♏
Četvrtak	17	Vel. četvrtak	†	4	Josif	†	♐
Petak	18	Vel. petak	†	5	Teodot	†	♐
Subota	19	Vel. subota	†	6	Evtih	†	♑
Nedjelja	**20**	**Uskrs**	☾	**7**	**Uskrs**		♌
Ponedj.	21	*Uskrsni ponedj.* Anselmo		**8**	**Uskrsui ponedj.**		♒
Utorak	22	Soter i Kajo		**9**	**Uskrsni utorak**		♒
Srijeda	23	Juraj m., Vojtjeh bisk.		10	Terentije		♒
Četvrtak	24	Fidelis muč.		11	Antipa		♓
Petak	25	Marko evang.		12	Vasilije		♓
Subota	26	Kleto i Marcel		13	Artemon		♈
Nedjelja	**27**	**1. Bijela** Petar Kan.		**14**	**Ned. Tomina**		♈
Ponedj.	28	Pavao od Križa	●	15	Aristarh		♈
Utorak	29	Petar m. (Tvrtko)		16	Agapija i Iv.		♈
Srijeda	30	Katarina Sijenska dj.		17	Simeon prep.		♈

Ovaj mjesec zovu slavenski narodi: Hrvati: travanj — Slovenci: mali traven — Srpi: april — Bugari: april – Česi: duben — Slovaci: april — Lužički Srbi: jutrownik — Poljaci: kwieceń — Ukrajinci: kviten — Rusi: aprjal.

SVECI U SLIKAMA ZA SVAKI DAN

Sastavio Dr V. Deželić sin.

Naslikala Zdenka Sertić.

TRAVANJ – APRIL

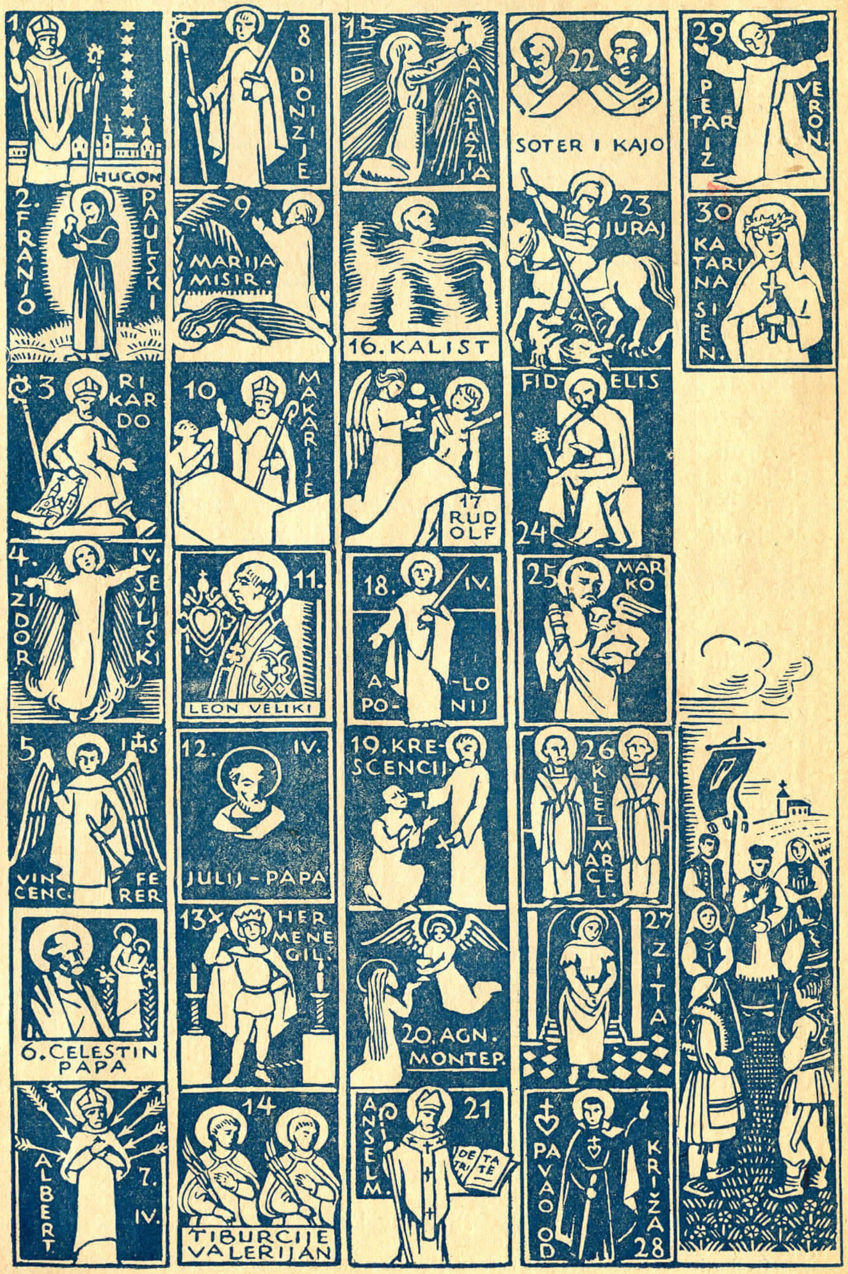
1 HUGON
2. FRANJO PAULSKI
3 RIKARDO
4. IZIDOR IV. SEVILJSKI
5 VINCENC FERRER
6. CELESTIN PAPA
7. IV. ALBERT
8 DIONIZIJE
9 MARIJA MISIR.
10 MAKARIJE
11. LEON VELIKI
12. IV. JULIJ - PAPA
13 HERMENEGIL
14 TIBURCIJE VALERIJAN
15 ANASTAZIJA
16. KALIST
17 RUDOLF
18. IV. APOLONIJ
19. KRESCENCIJ
20. AGN. MONTEP.
21 ANSELM.
22 SOTER I KAJO
23 JURAJ
24 FIDELIS
25 MARKO
26 KLET MARCEL
27 ZITA
28 PAVAO OD KRIŽA
29 PETAR VERON.
30 KATARINA SIJEN.

Ako hoćeš da vidiš sve važnije svjetske događaje u slikama, pretplati se na ilustrovani tjednik »Obitelj«!

SVIBANJ - MAJ

Dani		Rimokatolički kalendar	Grkokat. kalendar		Zvjezd. znakovi
Četvrtak	1	Filip i Jakob apost.	18	Ivan D.	♊
Petak	2	Atanasij	19	Pafnicije	♊
Subota	3	Našašće sv. Križa	20	Teodor m.	♋
Nedjelja	**4**	**2. po Uskrsu**	**21**	**Ned. ženâ mir.**	♋
Ponedj.	5	Pijo V. ☽	22	Teodor Sik.	♌
Utorak	6	Ivan pr. vr.	**23**	**Georgij vlm.**	♌
Srijeda	7	Stanislav. *Zaštita sv. Josipa*	24	Sava, Sebast.	♍
Četvrtak	8	Miholjice	25	Marko	♍
Petak	9	Akacije, Grgur	26	Vasilije b. m.	♎
Subota	10	Izidor ratar	27	Simeon muč.	♎
Nedjelja	**11**	**3. po Uskrsu**	**28**	**Ned. o raslab.**	♎
Ponedj.	12	Pankracije ○	29	Jason i Sosip	♏
Utorak	13	Servacije	30	Jakob Zebed.	♏
Srijeda	14	Bonifacije m.	1	Jeremija pr.	♐
Četvrtak	15	Ivan Sal., Sof.	2	Atanasij Vel.	♐
Petak	16	Ivan Nepomuk	3	Timotej i M.	♑
Subota	17	Paskal	4	Pelagija muč.	♑
Nedjelja	**18**	**4. po Uskrsu**	**5**	**Ned. o Samar.**	♑
Ponedj.	19	Petar Celestin papa	6	Job	♒
Utorak	20	Bernardin ☾	**7**	**Pojava sv. Kr.**	♒
Srijeda	21	Feliks m. (Srećko)	8	Jovan evang.	♓
Četvrtak	22	Helena i Julija	9	Izaija	♓
Petak	23	Deziderij (Željko)	10	Simon Zil., ap.	♓
Subota	24	Ivana djev.	11	Metodij bisk.	♈
Nedjelja	**25**	**5. po Uskrsu**	**12**	**Ned. o slijepom**	♈
Ponedj.	26	Filip Ner. } Prosni (molitveni) dani	13	Glikerija	♉
Utorak	27	Beda, crkv. n.	14	Izidor muč.	♉
Srijeda	28	Augustin bis. ●	15	Pahomije	♊
Četvrtak	**29**	**Spasovo.** Maksimil	**16**	**Voznes. Gosp.**	♊
Petak	30	Ferdinand prizn.	17	Andronik	♋
Subota	31	Bl. Dj. Mar. p. s. m., Angela	18	Petar i Dam.	♋

Ovaj mjesec zovu slavenski narodi: Hrvati: svibanj — Slovenci: veliki traven — Srbi: maj — Bugari: maj — Česi: květen — Slovaci: máj — Poljaci: maj — Lužički Srbi: róžownik — Ukrajinci: maj — Rusi: maj.

SVECI U SLIKAMA ZA SVAKI DAN

Sastavio Dr V. Deželić sin. Naslikala Zdenka Sertić.

SVIBANJ — MAJ

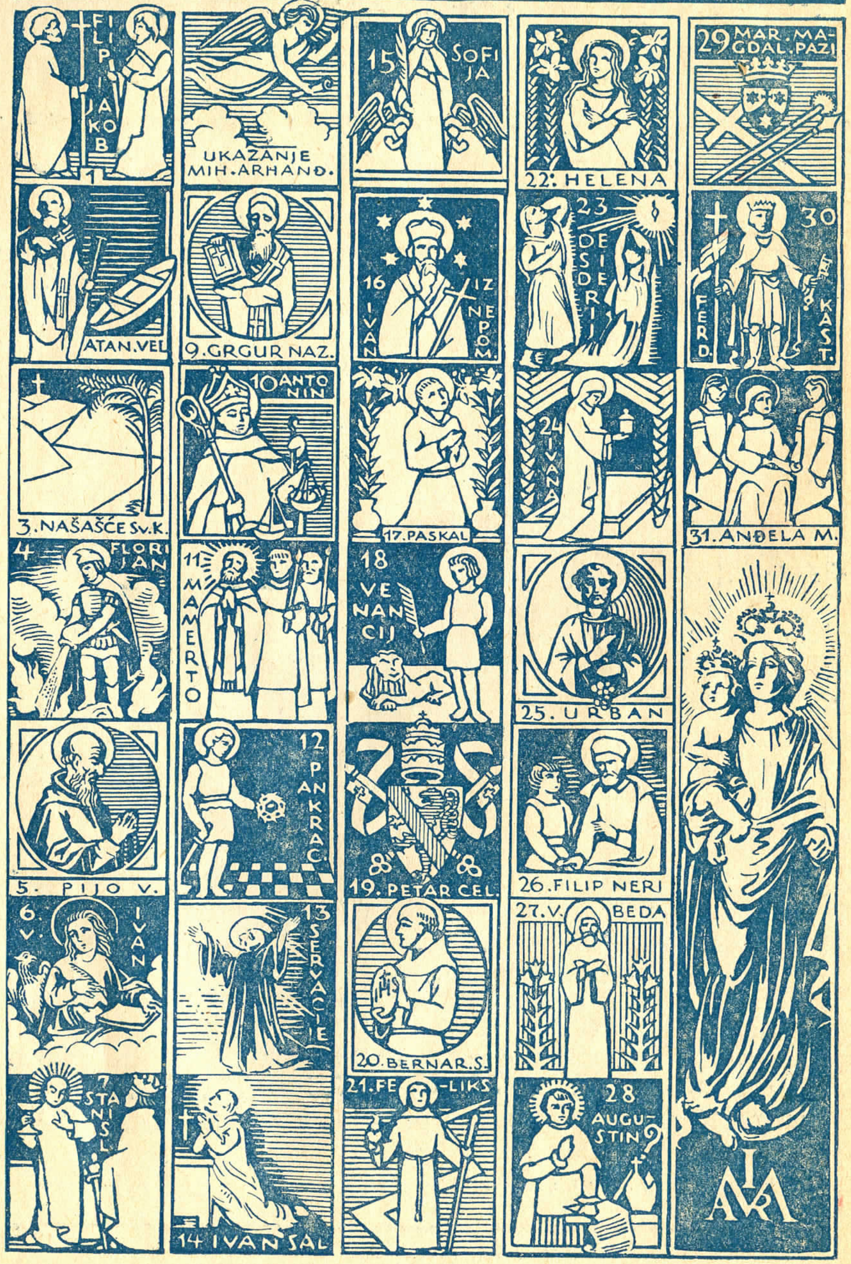
FILIP JAKOB 1
UKAZANJE MIH. ARHANĐ.
15 SOFIJA
22. HELENA
29 MAR. MAGDAL. PAZI
ATAN. VEL.
9. GRGUR NAZ.
16 IVAN IZ NEPOM
23 DESIDERIJ
30 FERD. KAST.
3. NAŠAŠĆE Sv. K.
10 ANTONIN
17. PASKAL
24 IVANA
31. ANĐELA M.
4 FLORIJAN
11 MAMERTO
18 VENANCIJ
25. URBAN
5. PIJO V.
12 PANKRAC
19. PETAR CEL.
26. FILIP NERI
6 V. IVAN
13 SERVACIJE
20. BERNAR. S.
27. V. BEDA
7 STANISL
14 IVAN SAL
21. FELIKS
28 AUGUSTIN
AM

»Obitelj« donosi svake nedjelje izabrano štivo za žene: O modi, kuhinji, kućanstvu, uređaju kuće, ručnom radu, narodnim nošnjama, o zdravlju, o djeci i t. d.

LIPANJ JUNI

Dani		Rimokatolički kalendar	Grkokat. kalendar		Zvjezd. znakovi
Nedjelja	**1**	**6. po Uskrsu.** Justin	**19**	**N. Ot. Nik. sab.**	♌
Ponedj.	2	Erasmo, Marcelin	20	Talalej i dr. m.	♌
Utorak	3	Klotilda ☽	21	Konstantin	♌
Srijeda	4	Kvirin b. (Predrag)	22	Vasilisko	♍
Četvrtak	5	Bonifacije b.	23	Mihajlo	♍
Petak	6	Norberto	24	Simeon	♎
Subota	7	Lukrecija, Robert	25	Naš. gl. Iv. Kr.	♎
Nedjelja	**8**	**Duhovi.** Medardo	**26**	**Duhovi**	♏
Ponedj.	9	Primo i Felicita	**27**	**Duhov. ponedj.**	♏
Utorak	10	Margareta	28	Nikita	♐
Srijeda	11	Barnaba ap. (Kvatre) 🌕	29	Teodosija muč.	♐
Četvrtak	12	Ivan Fakundo	30	Izakije	♐
Petak	13	Antun Padovanski	31	Jermij	♑
Subota	14	Bazilije bisk.	1	Justin	♑
Nedjelja	**15**	**1. po Duh. Pres. Trojstvo**	**2**	**1. N. Svih. Svet.**	♒
Ponedj.	16	Fran Reg.	3	Lucilijan	♒
Utorak	17	Adolf	4	Mitrofan	♒
Srijeda	18	Marko i Marcel, Efrem	5	Doroteja	♓
Četvrtak	**19**	**Tijelovo** ☾	6	Visarijon	♓
Petak	20	Silverij p.	7	Teodot muč.	♈
Subota	21	Alojzije Gonzaga	8	Pren. m. sv. T.	♈
Nedjelja	**22**	**2. po Duh.**	**9**	**2. po Duh.**	♉
Ponedj.	23	Sidonija, Albin muč.	10	Timotej	♉
Utorak	24	Ivan Krstitelj	11	Bart. i Bam. ap.	♉
Srijeda	25	Prosper	12	Onufrije	♊
Četvrtak	26	Ivan i Pavao muč. 🌑	13	Akilina	♊
Petak	27	*Srce Isusovo.* Ladislav	14	Jelisej prorok	♋
Subota	28	Srce Marijino. Lav.	15	Amos prorok	♋
Nedjelja	**29**	**3 po Duh. Petar i Pavao**	**16**	**3. po Duh.**	♌
Ponedj.	30	Spomen sv. Pavla			♌

Ovaj mjesec zovu slavenski narodi: Hrvati: lipanj — Slovenci: rožnik — Srbi: junije — Bugari: junij — Česi: červen — Slovaci: jún — Poljaci: czerwiec — Lužički Srbi: smažnik — Ukrajinci: červen — Rusi: jun.

SVECI U SLIKAMA ZA SVAKI DAN

Sastavio Dr V. Deželić sin.

Naslikala Zdenka Sertić.

LIPANJ – JUNI

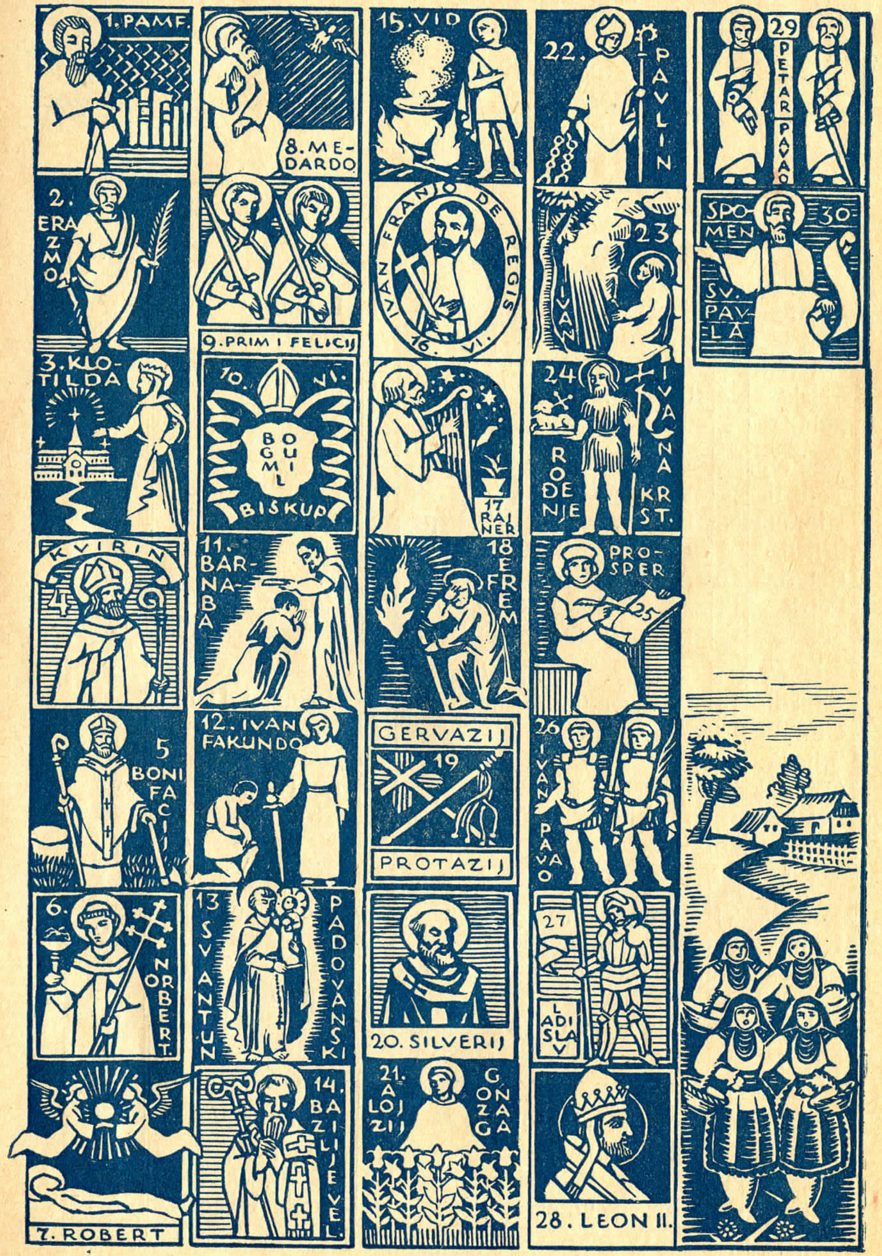
1. PAMF.
2. ERAZMO
3. KLOTILDA
KVIRIN 4
5 BONIFACIJ
6. NORBERT.
7. ROBERT
8. MEDARDO
9. PRIM I FELICIJ
10. VI. BOGUMIL BISKUP
11. BARNABA
12. IVAN FAKUNDO
13 SV. ANTUN PADOVANSKI
14. BAZILIJE VEL.
15. VID
IVAN FRANJO DE REGIS 16. VI.
17 RAINER
18 EFREM
GERVAZIJ 19 PROTAZIJ
20. SILVERIJ
21. ALOJZIJ GONZAGA
22. PAVLIN
23 IVAN
24 ROĐENJE IVANA KRST.
PROSPER 25
26 IVAN PAVAO
27 LADISLAV
28. LEON II.
29 PETAR PAVAO
SPOMEN 30 SV. PAVLA

Nema ti ljepšeg užitka, nego li za ljetne žege leći u hlad pa čitati »Obitelj«.

SRPANJ JULI

Dani		Rimokatolički kalendar	Grkokat. kalendar		Zvjezd znakovi
Utorak	1	Presveta Krv Isusova	18	Leontij	♍
Srijeda	2	Pohod Bl. D. Marije	19	Juda apost.	♍
Četvrtak	3	Leon II., Heliodor ☽	20	Metodije bisk.	♎
Petak	4	Udalrik, Berta	21	Julijan muč.	♎
Subota	5	Ćiril i Metod	22	Evsebij bis.	♏
Nedjelja	**6**	**4. po Duh.** Izaija	**23**	**4. po Duh.**	♏
Ponedj.	7	Vilibaldo biskup	**24**	**Rođ. Iv. Krst.**	♐
Utorak	8	Kilijan, Eugen III. Papa	25	Fevronija muč.	♐
Srijeda	9	Brcko b., Anatolija	26	David	♐
Četvrtak	10	Amalija djevica ○	27	Samson	♑
Petak	11	Pijo I. Papa, Olga	28	Pren. m. K. i I.	♑
Subota	12	Ivan Gualb., Mohor	**29**	**Petar i Pavao**	♒
Nedjelja	**13**	**5. po Duh.** Magdalena	**30**	**5. po Duh.**	♒
Ponedj.	14	Bonaventura biskup	1	Kuzma i Dam.	♒
Utorak	15	Henrik prizn.	2	Haljina Bogor.	♓
Srijeda	16	Gospa od Karmela	3	Jakint	♓
Četvrtak	17	Aleksije	4	Andrija	♈
Petak	18	Fridrik, Kamilo	5	Kiril i Metod	♈
Subota	19	Vinko Paulski, Aurelija ☾	6	Atanasij	♈
Nedjelja	**20**	**6. po Duh.**	**7**	**6. po Duh.**	♉
Ponedj.	21	Danijel pr., Prakseda	8	Prokopije vlm.	♉
Utorak	22	Marija Magdalena	9	Pankratije	♊
Srijeda	23	Apolinar b. m.	10	45 muč. Nikr.	♊
Četvrtak	24	Kristina	11	Eufemija	♋
Petak	25	Jakov apostol ●	12	Proklo i Ilar.	♋
Subota	26	Ana, majka Bl. Dj. Mar.	13	Zbor arh. G.	♌
Nedjelja	**27**	**7. po Duh**	**14**	**7. po Duh.**	♌
Ponedj.	28	Inocent m., Viktor	15	Vladimir Vel.	♍
Utorak	29	Marta djevica	16	Atinogen	♍
Srijeda	30	Abdon i Senen m.	17	Marina muč.	♎
Četvrtak	31	Ignacij Lojol.	18	Emil., Hijacint	♎

Ovaj mjesec zovu slavenski narodi: Hrvati: srpanj — Slovenci: mali srpan — Srbi: julije — Bugari: julij — Česi: červenec — Slovaci: júl — Poljaci: lipiec — Lužički Srbi: pražnik — Ukrajinci: lipen — Rusi: jul.

SVECI U SLIKAMA ZA SVAKI DAN

Sastavio Dr V. Deželić sin.

Naslikala Zdenka Sertić.

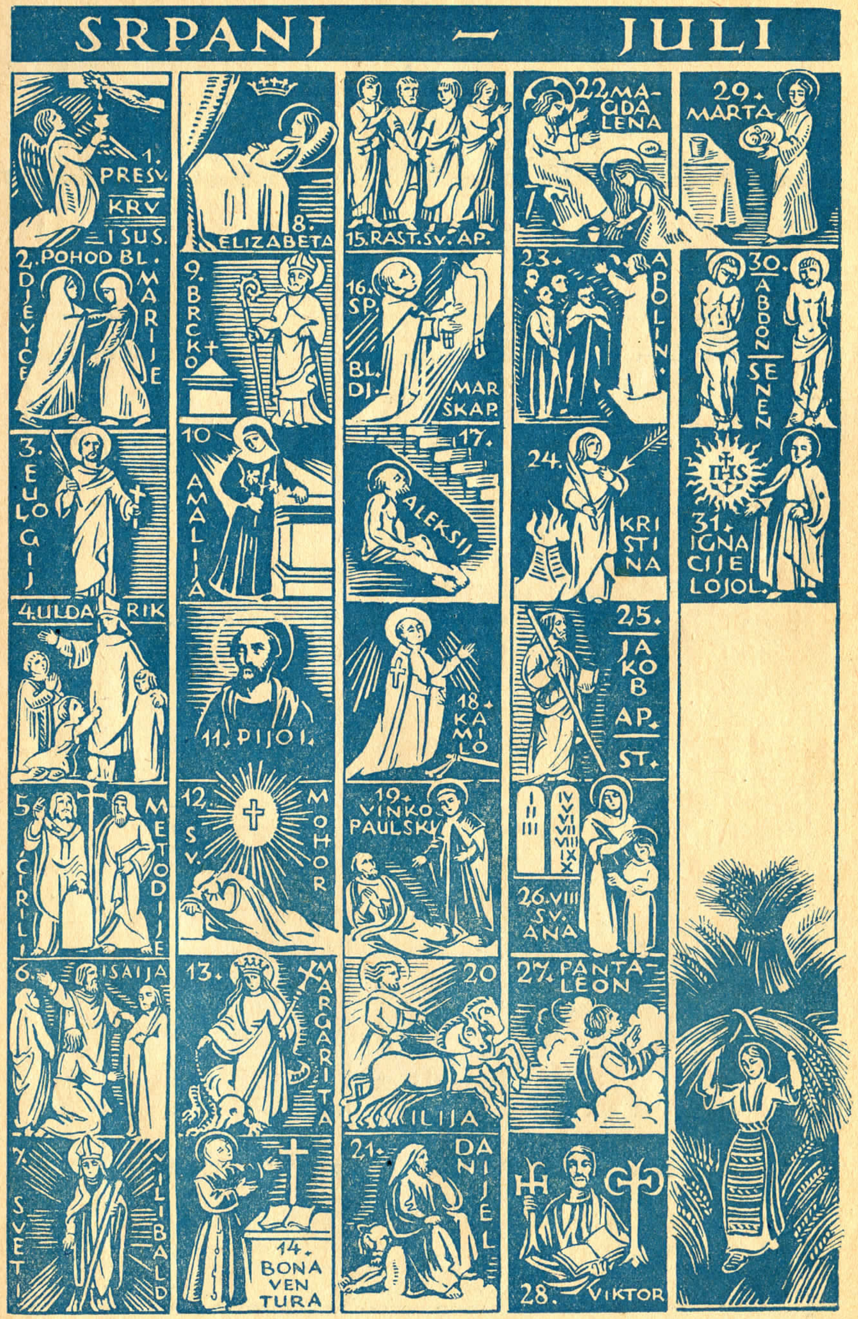
SRPANJ — JULI
1. PRESV. KRV ISUS.
2. POHOD BL. DJEVICE MARIJE
3. EULOGIJ
4. ULDARIK
5. ĆIRIL METODIJE
6. ISAIJA
7. SVET VILIBALD
8. ELIZABETA
9. BRCKO
10. AMALIJA
11. PIJO I.
12. SV. MOHOR
13. MARGARITA
14. BONAVENTURA
15. RAST. SV. AP.
16. SP. BL. DJ. MAR. ŠKAP.
17. ALEKSIJ
18. KAMILO
19. VINKO PAULSKI
20 ILIJA
21. DANIJEL
22. MAGDALENA
23. APOLIN.
24. KRISTINA
25. JAKOB AP. ST.
26. VIII SV. ANA
I II III IIII V VI VII VIII IX X
27. PANTALEON
28. VIKTOR
29. MARTA
30. ABDON SENEN
IHS
31. IGNACIJE LOJOL.

Ti nisi prijatelj svoje obitelji i svoje kuće, ako se još nisi pretplatio na ilustrovani tjednik »Obitelj«.

KOLOVOZ AUGUST

Dani		Rimokatolički kalendar	Grkokat. kalendar		Zvjezd znakovi
Petak	1	Petar u okovima ☽	19	Makrina	♏
Subota	2	Porciunkula, Alfonzo L.	**20**	**Ilijin dan**	♏
Nedjelja	**3**	**8. po Duh.** Augustin b.	**21**	**8. po Duh.**	♏
Ponedj.	4	Dominik pr. (Nedeljko)	22	Marija Magdal.	♐
Utorak	5	Snježna Gospa	23	Ezekijel	♐
Srijeda	6	Preobraž. Kristovo	24	Boris, Kristina	♑
Četvrtak	7	Kajetan prizn., Donat b.	25	Ana	♑
Petak	8	Cirijak i dr. mučenici	26	Jermolaj m.	♑
Subota	9	Roman mučenik ○	27	Pantaleon m.	♒
Nedjelja	**10**	**9. po Duh.** Lovro	**28**	**9. po Duh.**	♒
Ponedj.	11	Suzana mučenica	29	Kalinik	♓
Utorak	12	Klara djev., Hilarija	30	Sila	♓
Srijeda	13	Hipolit i Kasijan m.	31	Jevdokim m.	♓
Četvrtak	14	Eusebije pr., Anastasije	1	Nal. sv. Krsta	♈
Petak	**15**	**Velika Gospa, Uzaš. B. D. M.**	2	Stjepan muč.	♈
Subota	16	Rok, pr., Joakim	3	Isakij i Dalmat	♉
Nedjelja	**17**	**10. po Duh.** Julijana ☾	**4**	**10. po Duh.**	♉
Ponedj.	18	Helena Križarica	5	Exsignij m.	♊
Utorak	19	Ljudevit biskup	**6**	**Preobraž. Gosp.**	♊
Srijeda	20	Stjepan kr., Bernardo	7	Dometije i dr.	♊
Četvrtak	21	Ivana Franciska ud.	8	Cirijak, Emilijan	♋
Petak	22	Timotej muč.	9	Matija apostol	♋
Subota	23	Filip Benicij, Sidonij	10	Lavrentij muč.	♌
Nedjelja	**24**	**11. po Duh.** Bartol ap. ●	**11**	**11. po Duh.**	♌
Ponedj.	25	Ljudevit kralj	12	Fotije muč.	♍
Utorak	26	Pelagija, Zefirin p.	13	Maksim	♍
Srijeda	27	Josip Kalasancij pr., Aur.	14	Miheja pror.	♎
Četvrtak	28	Augustin biskup	**15**	**Uznes. Bogor.**	♎
Petak	29	Glavosjek Ivana Krst.	16	Pren. ubr. Hrist.	♏
Subota	30	Ruža Lim. dj.	17	Miron muč.	♏
Nedjelja	**31**	**12. po Duh.** Rajmundo ☽	18	Flor. i Lavro m.	♐

Ovaj mjesec zovu slavenski narodi: Hrvati: kolovoz — Slovenci: veliki srpen — Srbi: avgust — Bugari: august — Česi: srpen — Slovaci: august — Poljaci: sierpień — Lužički Srbi: žnjeńc — Ukrajinci: serpen — Rusi: avgust.

SVECI U SLIKAMA ZA SVAKI DAN

Sastavio Dr V. Deželić sin.
Naslikala Zdenka Sertić.

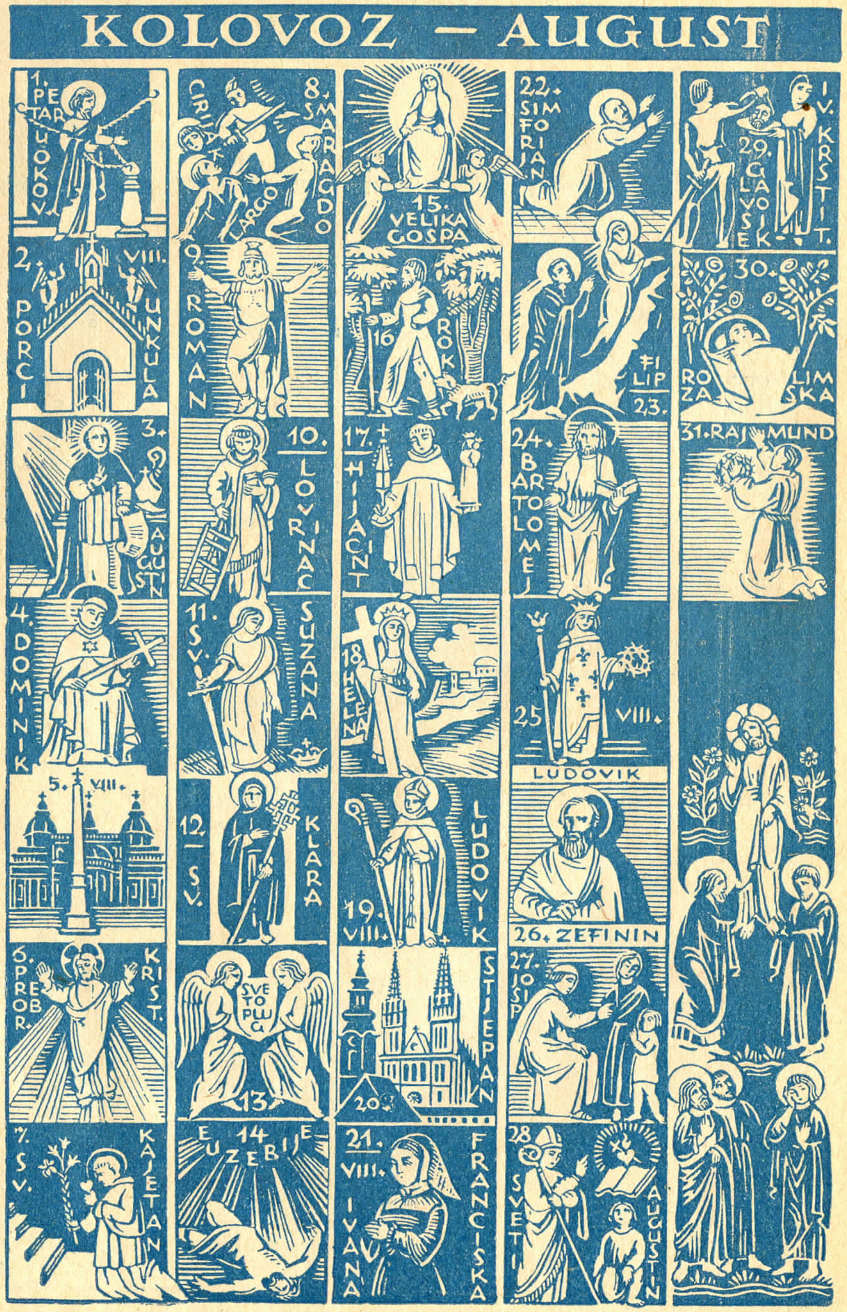
KOLOVOZ – AUGUST
1. PETAR U OKOVU
2. VIII. PORCIUNKULA
3. AUGUSTIN
4. DOMINIK
5. VIII.
6. PREOB. KRIST.
7. SV. KAJETAN
8. SMARAGDO CIRIAK LARGO
9. ROMAN
10. LOVRINAC
11. SV. SUZANA
12. SV. KLARA
13
14 EUZEBIJE
15. VELIKA GOSPA
16 ROK
17. HIJACINT
18 HELENA
19. VIII. LUDOVIK
20.
21. VIII. IVANA FRANCISKA
22. SIMFORIJAN
FILIP 23.
24. BARTOLOMEJ
25 VIII.
LUDOVIK
26. ZEFININ
27. JOSIP
28 SVETI AUGUSTIN
I. V. KRSTIT. 29. GLAVOSJEK
30. ROZA LIMSKA
31. RAJMUND

Poslije žetve najljepši će ti odmor biti čitanje ilustrovanog tjednika »Obitelji«.

RUJAN — SEPTEMBAR

Dani		Rimokatolički kalendar	Grkokat. kalendar		Zvjezd znakovi
Ponedj.	1	Egidij opat, 12 braće m.	19	Andrija	♐
Utorak	2	Jenon, Maksima	20	Samuel	♑
Srijeda	3	Serafina, Mansvet b.	21	Tadej ap.	♑
Četvrtak	4	Rozalija	22	Agaton	♑
Petak	5	Laurencij	23	Lupo i Irenej	♒
Subota	6	Zaharija p., Magno	24	Evtihij muč.	♒
Nedjelja	**7**	**13. po Duh.** Marko Križ.	**25**	**13. po Duh.**	♓
Ponedj.	8	*Mala Gospa (RBDM)* ○	26	Adrijan muč.	♓
Utorak	9	Petar Klaver	27	Pimen	♓
Srijeda	10	Nikola Tol. prizn.	28	Mojsija	♈
Četvrtak	11	Proto i Hijacint, Pulherija	**29**	**Usjek. sv. Ivanu**	♈
Petak	12	Ime Marijino, Maced.	30	Aleksandar	♉
Subota	13	Amat biskup	31	Pojas Bogorod.	♉
Nedjelja	**14**	**14. po Duh.** Uzv. sv. Križa	**1**	**14. po Duh.**	♉
Ponedj.	15	Nikomed ☾	2	Mamant, Ivan	♊
Utorak	16	Kemelij pr., Ljudmila	3	Antim	♊
Srijeda	17	Rane sv. Franje, L. (Kvat.) †	4	Vavila muč.	♋
Četvrtak	18	Josip Kupetinski pr.	5	Zaharija	♋
Petak	19	Januarij bisk. muč. †	6	Evdoksije muč.	♌
Subota	20	Eustahij i dr. muč. †	7	Sosont muč.	♌
Nedjelja	**21**	**15. po Duh.** Matej ap.	**8**	**15. Rođ. Bl. D. M.**	♍
Ponedj.	22	Mauricij muč. ●	9	Joakim i Ana	♍
Utorak	23	Lino p., Tekla dj.	10	Menod.	♎
Srijeda	24	Bl. Dj. M. za otkup suž.	11	Teodora prep.	♎
Četvrtak	25	Kleofa m., Kamilo m.	12	Avtonom muč.	♏
Petak	26	Ciprijan i Justina m.	13	Kornelij	♏
Subota	27	Kuzma i Damjan, muč.	**14**	**Krstov dan**	♐
Nedjelja	**28**	**16. po Duh.** Većeslav knez	**15**	**16. po Duh.**	♐
Ponedj.	29	Mihael arkanđeo ☽	16	Evfemija vlm.	♐
Utorak	30	Jeronim prizn.	17	Sofija	♑

Ovaj mjesec zovu slavenski narodi: Hrvati: rujan — Slovenci: kimovec — Srbi: septembar — Bugari: septembar — Česi: zaři — Slovaci: septembar — Poljaci: wrzesień — Luž. Srbi: póžnjeńc — Ukrajinci: veresen — Rusi: septjabr.

SVECI U SLIKAMA ZA SVAKI DAN

Sastavio Dr V. Deželić sin.

Naslikala Zdenka Sertić.

RUJAN — SEPTEMBAR

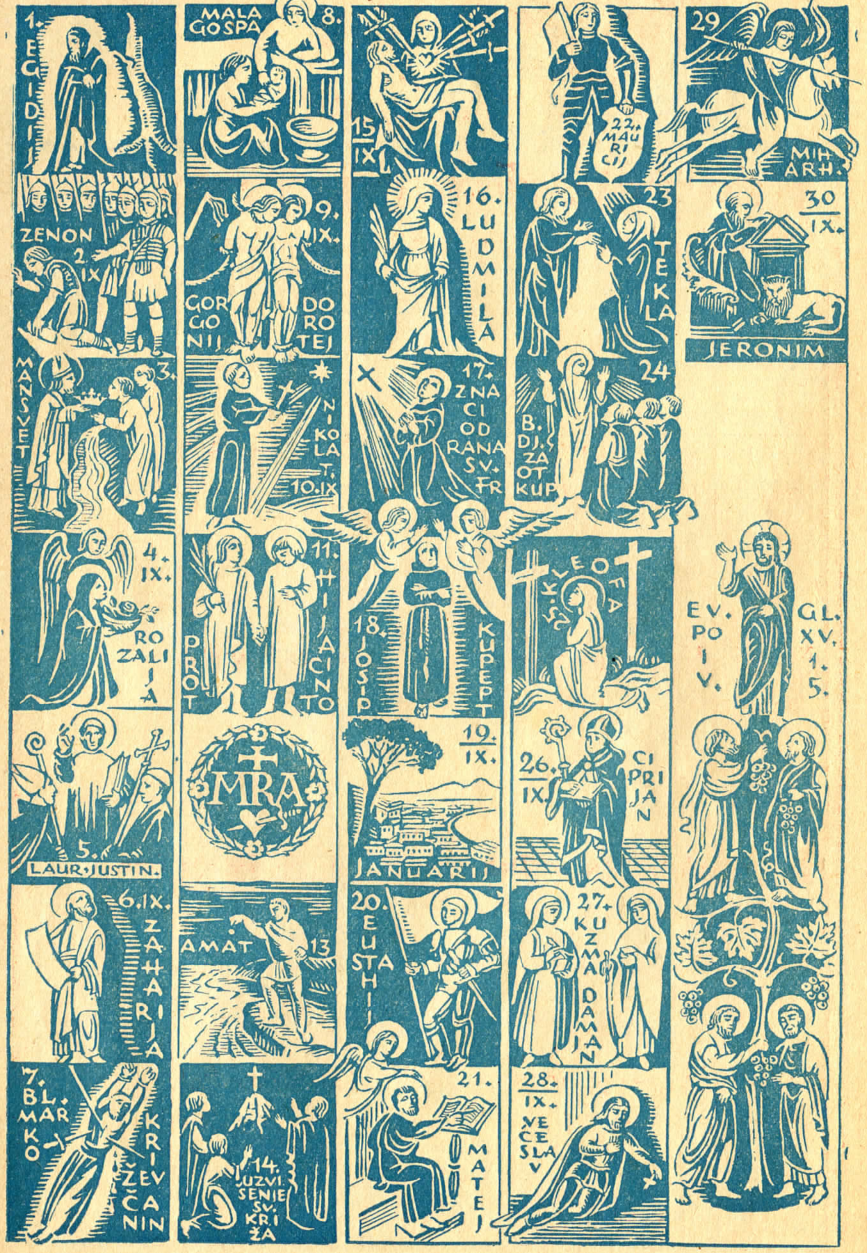
1. EGIDIJ
ZENON 2. IX.
MANSVET 3.
4. IX. ROZALIJA
5. LAUR. JUSTIN.
6. IX. ZAHARIJA
7. BL. MARKO KRIŽEVČANIN
MALA GOSPA 8.
9. IX. GORGONIJ DOROTEJ
NIKOLA T. 10. IX
11. PROT HIJACINTO
MRA
AMAT 13
14. UZVIŠENJE SV. KRIŽA
15 IX.
16. LUDMILA
17. ZNACI OD RANA SV. FR
18. JOSIP KUPEPT
19. IX. JANUARIJ
20. EUSTAHIJ
21. MATEJ
22. MAURICIJ
23 TEKLA
24 B. DJ. ZA OTKUP
25. KLEOFA
26. IX. CIPRIJAN
27. KUZMA DAMJAN
28. IX. VEĆESLAV
29 MIH. ARH.
30 IX. JERONIM
EV. PO IV.
GL. XV. 1. 5.

Ako još nisi jeronimski član, upiši se sada prigodom blagdana sv. Jeronima za člana Društva sv. Jeronima. Članarina samo 10 Din. jedamput zauvijek.

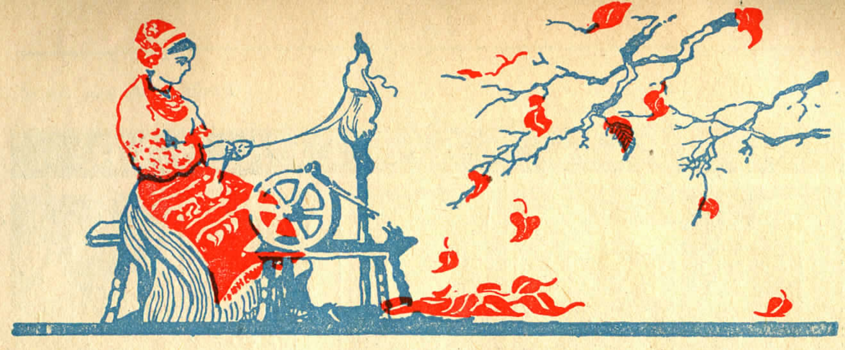

LISTOPAD-OKTOBAR

Dani		Rimokatolički kalendar		Grkokat. kalendar	Zvjezd znakovi
Srijeda	1	Remigij bisk.	18	Evmeni	♑
Četvrtak	2	Anđeli čuvari	19	Trofim	♒
Petak	3	Kandid, Terez. od m. Isusa	20	Jevstahij m.	♒
Subota	4	Franjo Asiški	21	Kodrat, Jona	♒
Nedjelja	**5**	**17. po Duh.** Placid	**22**	**17. po Duh.**	♓
Ponedj.	6	Vjera djev. muč. Bruno	23	Zač. Ivana Krst.	♓
Utorak	7	Bl. Dj. M. kralj. sv. Kr. 🌕	24	Tekla	♈
Srijeda	8	Brigita udova	25	Evfrosima m.	♈
Četvrtak	9	Dionizij biskup muč.	26	Smrt Ivana ev.	♉
Petak	10	Franjo Borgia	27	Kalistrat	♉
Subota	11	Nikasij biskup muč.	28	Hariton, Baruh	♉
Nedjelja	**12**	**18. po Duh.** Maksim	**29**	**18. po Duh.**	♊
Ponedj.	13	Eduardo kr., Koloman m.	30	Grigorij Arm. m.	♊
Utorak	14	Kalist papa muč.	1	Pokrov. Bogor.	♋
Srijeda	15	Terezija djev. muč. ☾	2	Kiprijan i Just.	♋
Četvrtak	16	Galo, Hedviga	3	Dionisije bisk.	♌
Petak	17	Margareta Alakok	4	Jerotej muč.	♌
Subota	18	Luka evanđelist	5	Haritina muč.	♍
Nedjelja	**19**	**19. po Duh.** Petar Alk.	**6**	**19. po Duh.**	♍
Ponedj.	20	Ivan Kent., Irena, Vend.	7	Sergij i Bako m.	♎
Utorak	21	Uršula djev. muč. 🌑	8	Pelagija	♎
Srijeda	22	Kordula dj. m.	9	Jakov Alf. ap.	♎
Četvrtak	23	Ignacij bisk.	10	Evlampije muč.	♏
Petak	24	Rafael arkanđeo	11	Filip	♏
Subota	25	Hrisanto i Darija muč.	12	Probo i Tarah m.	♐
Nedjelja	**26**	**20. po Duh.** Demetrij	**13**	**20. po Duh.**	♐
Ponedj.	27	Sabina muč., Frumencije	14	Paraskeva (Pet.)	♑
Utorak	28	Simon i Juda apostoli	15	Lukijan	♑
Srijeda	29	Narcis b., Ida djev. ☽	16	Longin stotnik	♒
Četvrtak	30	Marcel m., Klaudije	17	Osija prorok	♒
Petak	31	Vuk biskup	18	Luka evanđelist	♒

Ovaj mjesec zovu slavenski narodi: Hrvati: listopad — Slovenci: vinotok — Srbi: oktobar — Bugari: oktobar — Česi: říjen — Slovaci: október — Poljaci: pazdziernik — Lužički Srbi: winowc — Ukrajinci: žovten — Rusi: oktjabr.

Sastavio Dr V. Deželić sin. Naslikala Zdenka Sertić.

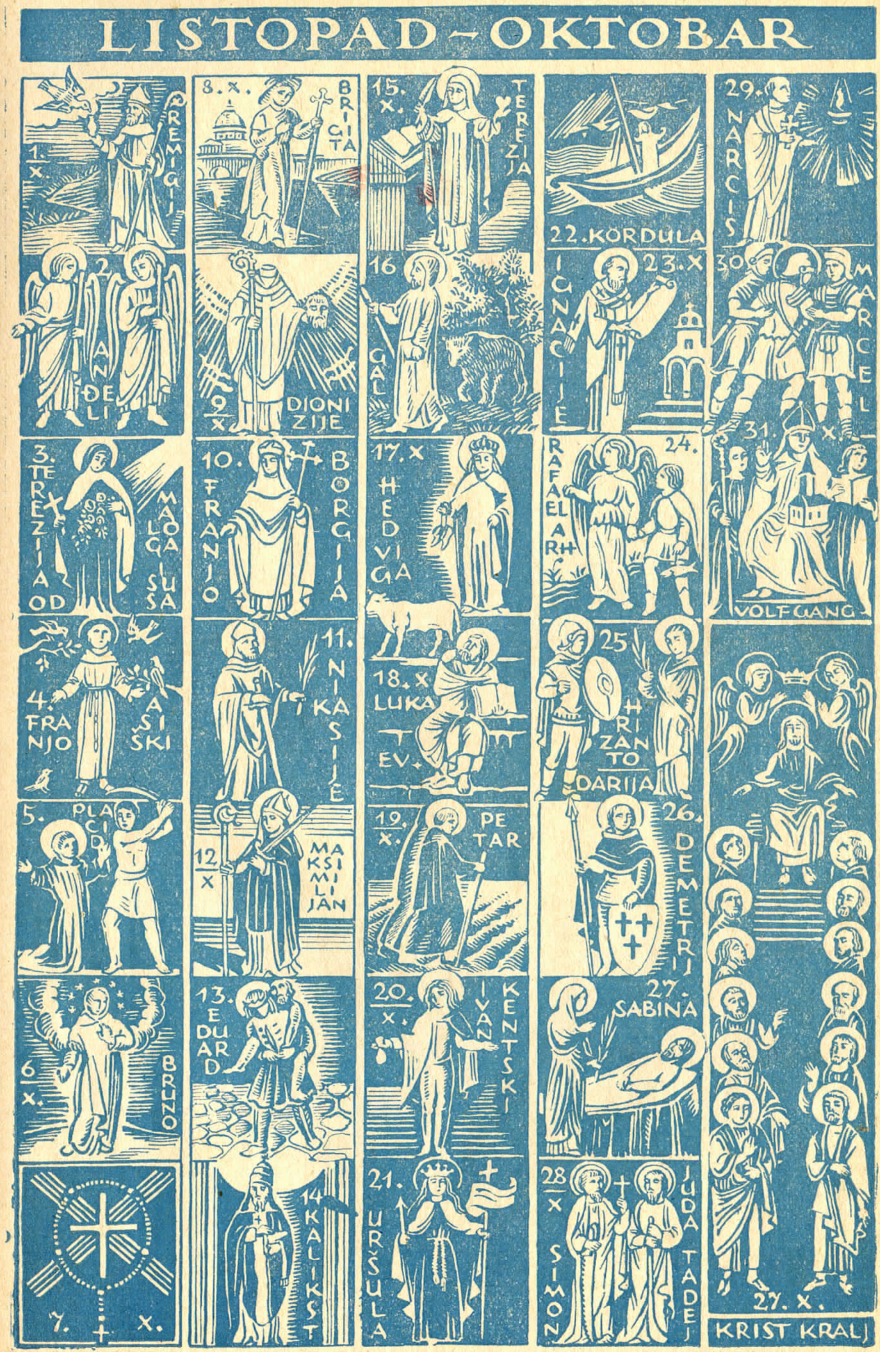
LISTOPAD - OKTOBAR
1. x. REMIGIJ
2 ANĐELI
3. TEREZIJA OD MALOGA ISUSA
4. FRANJO ASIŠKI
5. PLACID
6 x. BRUNO
7. x.
8. x. BRIGITA
9 x DIONIZIJE
10. FRANJO BORGIJA
11. NIKASIJE
12 x MAKSIMILIJAN
13. EDUARD
14 KALIKST
15. x. TEREZIJA
16 GAL
17. x HEDVIGA
18. x LUKA EV.
19. x. PETAR
20. x. IVAN KENTSKI
21. URŠULA
22. KORDULA
23. x IGNACIJE
24. RAFAEL ARH
25 HRIZANTO DARIJA
26. DEMETRIJ
27. SABINA
28 x SIMON JUDA TADEJ
29. NARCIS
30 MARCEL
31. x.
VOLFGANG
27. x.
KRIST KRALJ

Jesen skraćuje dane i produžuje večeri, za kojih će ti najljepše štivo biti jeronimske knjige. Osam knjiga za jeronimske članove samo 40 Din.

STUDENI — NOVEMBAR

Dani		Rimokatolički kalendar		Grkokat. kalendar	Zvjezd. znakovi
Subota	**1**	**Svi Sveti**	19	Joel prorok	♓
Nedjelja	**2**	**21. po Duh.** Justin bisk.	**20**	**21. po Duh.**	♓
Ponedj.	3	Dušni dan. Hubert	21	Ilarijon	♈
Utorak	4	Karlo Boromejski	22	Averkije Jerap.	♈
Srijeda	5	Emerik bisk. m. (Mirko).	23	Jakov apostol	♈
Četvrtak	6	Leonardo ○	24	Areta muč.	♉
Petak	7	Engelberto (Anđelko)	25	Marcijan	♉
Subota	8	Gotfrid biskup	**26**	**Dimitrije v. muč.**	♊
Nedjelja	**9**	**22. po Duh.**	**27**	**22. po Duh.**	♊
Ponedj.	10	Andrija Avel.	28	Terentije muč.	♋
Utorak	11	Martin biskup	29	Anastasija muč.	♋
Srijeda	12	Martin Papa	30	Zinovij i Z. m.	♋
Četvrtak	13	Stanislav Kostka ☾	31	Stahij i Amplij.	♌
Petak	14	Josafat bisk., Venerando	1	Kuzma i Dam.	♌
Subota	15	Leopold m., Gertruda	2	Akindin m.	♍
Nedjelja	**16**	**23. po Duh.** Ivan Trog. b.	**3**	**23. po Duh.**	♍
Ponedj.	17	Grgur čudotv. biskup	4	Joanikij pust.	♎
Utorak	18	Odon, Roman, Eugen	5	Galaktion muč.	♎
Srijeda	19	Elizabeta kraljica	6	Pavao ispovj.	♏
Četvrtak	20	Feliks Val. ●	7	Jeron, Lazar	♏
Petak	21	Prikazanje Bl. Dj. Marije	8	*Zbor. M. ark.*	♐
Subota	22	Cecilija djev. muč.	9	Onisofor i Porfir.	♐
Nedjelja	**23**	**24. po Duh.** Klement P.	**10**	**24. po Duh.**	♑
Ponedj.	24	Ivan od Križa, Ivan od K.	11	Teodor Studita	♑
Utorak	25	Katarina djevica muč.	12	Josafat	♑
Srijeda	26	Konrad, Ivan Berchmans	13	Ivan Zlatousti	♒
Četvrtak	27	Virginij biskup	14	Filip ap.	♒
Petak	28	Sosten, uč. sv. Pavla ☽	15	Gurij (p. Bož.) †	♓
Subota	29	Saturnin muč.	16	Matej ap. i ev. †	♓
Nedjelja	**30**	**1. Adv.** Andrija ap.	**17**	**25. po Duh.**	♓

Ovaj mjesec zovu slavenski narodi: Hrvati: studeni Slovenci: listopad — Srbi: novembar — Bugari: nevembar — Česi: listopad — Slovaci: novembar — Poljaci: listopad — Lužički Srbi: nazymnik — Ukrajinci: padolist — Rusi: nojabr.

SVECI U SLIKAMA ZA SVAKI DAN

Sastavio Dr V. Deželić sin.

Naslikala Zdenka Sertić.

STUDENI—NOVEMBAR

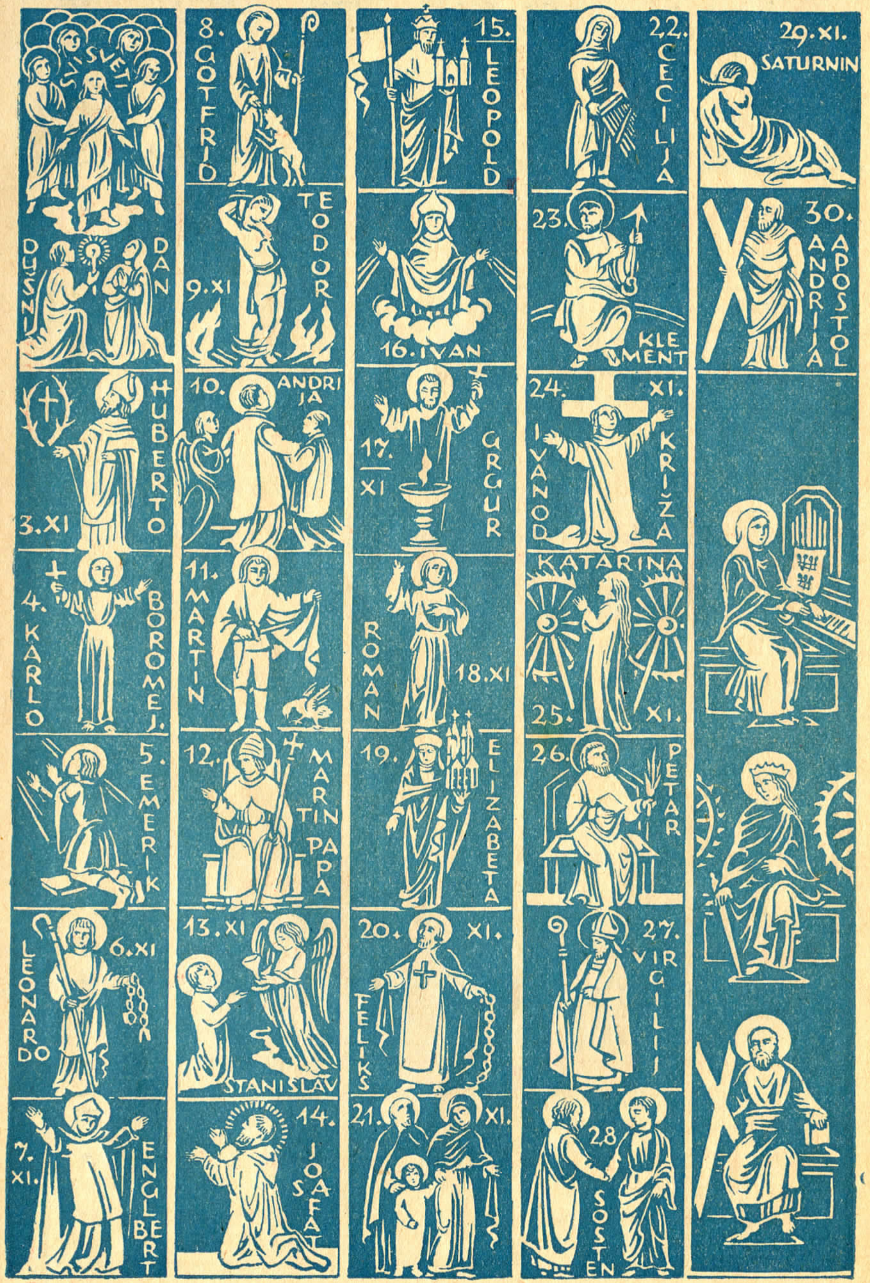
SVI SVETI
DUŠNI DAN
3.XI HUBERTO
4. KARLO BOROMEJ.
5. EMERIK
6.XI LEONARDO
7. XI. ENGLBERT
8. GOTFRID
9.XI TEODOR
10. ANDRIJA
11. MARTIN
12. MARTIN PAPA
13.XI STANISLAV
14. JOSAFAT
15. LEOPOLD
16. IVAN
17. XI GRGUR
ROMAN 18.XI
19. ELIZABETA
20. XI. FELIKS
21. XI.
22. CECILIJA
23. KLEMENT
24. XI. IVAN OD KRIŽA
KATARINA 25. XI.
26. PETAR
27. VIRGILIJ
28 SOSTEN
29. XI. SATURNIN
30. ANDRIJA APOSTOL

Ako tvoj susjed još ne pozna krasni ilustrovani časopis »Obitelj«, reci mu, da može brojeve na ogled dobiti kod Uprave »Obitelji«, Zagreb, Trg Kralja Tomislava 20.

PROSINAC - DECEMBAR

Dani		Rimokatolički kalendar	Grkokat. kalendar		Zvjezd. znakovi
Ponedj.	1	Aligij b., Natalija	18	Platen i Roman	♉
Utorak	2	Bibijana dj. mučenica	19	Abadija †	♉
Srijeda	3	Franjo Ksaver.	20	Grigor Dikap. †	♉
Četvrtak	4	Barbara dj. muč.	**21**	**Uvod Bogorod.**	♉
Petak	5	Sava opat	22	Filimon †	♉
Subota	6	Nikola biskup 🌕	23	Amfiloh †	♊
Nedjelja	**7**	**2. Adv.** Ambrozij biskup	**24**	**26. po D.** Kata	♊
Ponedj.	**8**	**Bezgr. Zač. Bl. Dj. Mar.**	25	Kliment †	♋
Utorak	9	Leokadija dj. m.	26	Aliprij †	♋
Srijeda	10	Prenos kuće Loret., Judita	27	Jakov Persijski †	♌
Četvrtak	11	Damas Papa	28	Ilinarh †	♌
Petak	12	Maksencij ☾	29	Paramon m. †	♍
Subota	13	Lucija djev. muč.	30	Andrija ap. †	♍
Nedjelja	**14**	**3. Adv.** Spiridijon bisk.	**1**	**27. po D.** Naum	♎
Ponedj.	15	Irenej, Kristijana djev.	2	Avakum pror. †	♎
Utorak	16	Adelhajda dj. m., Alb.	3	Sofonije pr. †	♏
Srijeda	17	Lazar biskup muč.	4	Barbara †	♏
Četvrtak	18	O. p. B. D. M. (Kvatre) †	5	Sava †	♐
Petak	19	Vladimir, Nemerij muč.	**6**	**Nikolaj** †	♐
Subota	20	Liberat, Amon 🌑 †	7	Ambrosij †	♐
Nedjelja	**21**	**4. Adv.** Toma apostol	**8**	**28. po Duh.**	♑
Ponedj.	22	Zenon, Demetrij muč.	**9**	**Bezgr. Zač. BM.**	♑
Utorak	23	Viktorija djev. muč.	10	Mina i dr. m. †	♒
Srijeda	24	Badnjak. Adam i E. †	11	Danilo Stup. †	♒
Četvrtak	**25**	**Božić (Rođenje Kristvvo)**	12	Spiridion †	♒
Petak	26	*Drugi dan Božića.* Stj.	13	Evstratije m. †	♓
Subota	27	Ivan Evanđelist	14	Tirso i dr. m. †	♓
Nedjelja	**28**	**Ned. po Božiću** Nev. dj. ☽	**15**	**Nedjelja Praot.**	♈
Ponedj.	29	Toma biskup muč.	16	Agej prorok	♈
Utorak	30	David kralj	17	Daniel pror. †	♈
Srijeda	31	Silvestar Papa	18	Sebastijan m. †	♈

Ovaj mjesec zovu slavenski narodi: Hrvati: prosinac — Slovenci gruden — Srbi: decembar — Bugari: decembar — Česi: prosinec — Slovaci: december — Poljaci: grudzien — Lužički Srbi: hodownik — Ukrajinci: gruden — Rusi: dekabr.

SVECI U SLIKAMA ZA SVAKI DAN

Sastavio Dr V. Deželić sin. Naslikala Zdenka Sertić.

PROSINAC - DECEMBAR

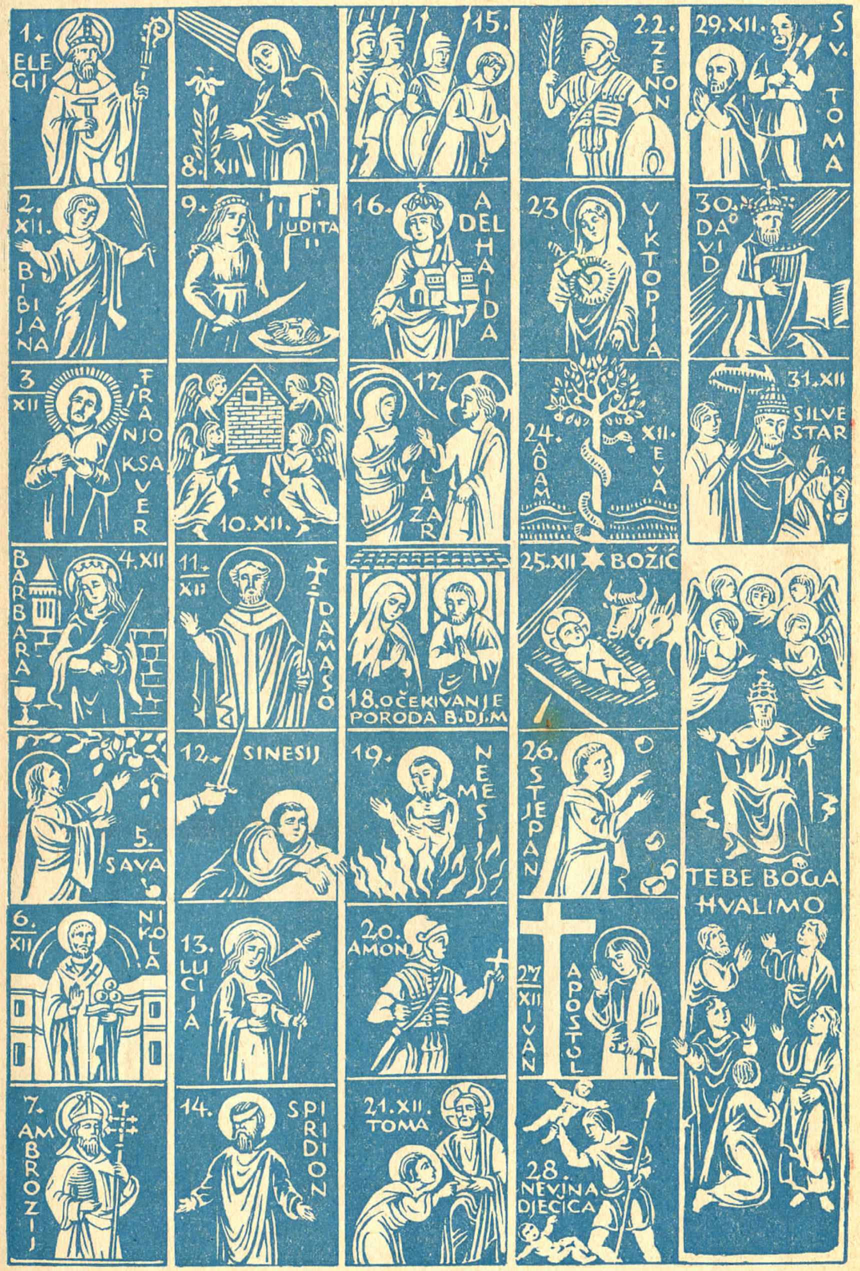
1. ELEGIJ
2. XII. BIBIJANA
3 XII FRANJO KSAVER
BARBARA 4. XII
5. SAVA
6. XII NIKOLA
7. AMBROZIJ
8. XII
9. JUDITA
10. XII.
11. XII DAMASO
12. SINESIJ
13. LUCIJA
14. SPIRIDION
15.
16. ADELHAIDA
17. LAZAR
18. OČEKIVANJE PORODA B. DJ. M
19. NEMESIJ
20. AMON
21. XII. TOMA
22. ZENON
23 VIKTOPIJA
24. ADAM XII. EVA
25. XII BOŽIĆ
26. STJEPAN
27 XII IVAN APOSTOL
28 NEVINA DJECICA
29. XII. SV. TOMA
30. DAVID
31. XII SILVESTAR
TEBE BOGA HVALIMO

Ni Božić ni Nova Godina ne će ti donijeti prave radosti, ako se ne pretplatiš na ilustrovani tjednik »Obitelj«.

GOSPINA GODINA.

SIJEČANJ: 12. SVETA OBITELJ.
23. ZARUKE BL. DJ. MARIJE.

VELJAČA: **2. SVIJETLO MARINJE (SVIJEĆNICA).**
11. UKAZANJE GOSPE LURDSKE.

OŽUJAK: 19. JOSIP, ZARUČNIK BL. MARIJE.
25. BLAGOVIJEST.

TRAVANJ: 11. SEDAM ŽALOSTI BL. DJ. MARIJE.
26. GOSPA DOBROG SAVJETA.

SVIBANJ: MJESEC MARIJIN.
24. MARIJA, POMOĆNICA KRŠĆANA.
31. BL. DJEV. MARIJA, POSREDNICA SVIJU MILOSTI.

LIPANJ: 28. SRCE MARIJINO.

SRPANJ: 2. POHOD BL. DJEVICE MARIJE.
16. GOSPA OD KARMELA.
26. ANA, MAJKA BL. DJEV. MARIJE.

KOLOVOZ: 5. SNIJEŽNA GOSPA.
15. UZAŠAŠĆE GOSPINO (VELIKA GOSPA)

RUJAN: **8. ROĐENJE B. D. MARIJE (MALA GOSPA)**
12. IME MARIJINO.
24. BL. DJEVICA MARIJA ZA OTKUP SUŽNJEVA.

LISTOPAD: MJESEC GOSPINE KRUNICE.
7. GOSPA OD SV. KRUNICE.

STUDENI: 21. PRIKAZANJE BL. DJEV. MARIJE.

PROSINAC: **8. BEZGRJEŠNO ZAČEĆE BL. DJ. MARIJE.**

POGLAVARSTVO CRKVE KATOLIČKE.

Vrhovni poglavar Crkve, namjesnik Kristov:

SV. OTAC PAPA PIJO XI.

vlada od 6. veljače 1922.

Državni tajnik Sv. Oca Pape:

KARDINAL GASPPARRI.

ZBOR KARDINALA BROJI SADA 61 KARDINALA.

Zastupnik Sv. Oca Pape u našoj državi:

DR. HERMENEGILDO PELLEGRINETTI, nadbiskup

ima sjedište svoje u Beogradu.

EPISKOPAT U NAŠOJ DRŽAVI.

Hrvatski metropolita i predsjednik biskupskih konferencija:

DR. ANTUN BAUER, nadbiskup zagrebački,

pokrovitelj Hrvatskoga Književnoga Društva sv. Jeronima.

Sarajevski nadbiskup:	DR IVAN EV. ŠARIĆ.
Beogradski nadbiskup:	O. RAFAEL RODIĆ.
Barski nadbiskup:	DR NIKOLA DOBREČIĆ.
Đakovački biskup:	DR ANTUN AKŠAMOVIĆ.
Senjski biskup:	DR JOSIP MARUŠIĆ.
Krčki biskup:	DR JOSIP SREBRNIĆ.
Križevački biskup:	DR DIONIZIJE NJARADI.
Splitski biskup:	DR KLEMENT BONEFAČIĆ.
Šibenički biskup:	DR FRA JEROLIM MILETA.
Hvarski biskup:	MSGR. MIHO PUŠIĆ.
Dubrovački biskup:	DR JOSIP CAREVIĆ.
Kotorski biskup:	DR FRANJO UCCELLINI.
Mostarski biskup:	O. ALOJZIJE MIŠIĆ.
Banjalučki biskup:	O. JOSIP GARIĆ.
Subotički biskup:	MSGR. LAJČO BUDANOVIĆ.
Velikobečkerečki biskup:	O. RAFAEL RODIĆ, nadbiskup beogradski.
Ljubljanski biskup:	DR A. BONAVENTURA JEGLIĆ.
Biskup-koadjutor:	DR JOSIP ROŽMAN.
Mariborski biskup:	DR ANDRIJA KARLIN.
Skopljanski biskup:	DR IVAN FR. GNIDOVEC.
Vojni vikar:	MSGR. FERDO ROŽIĆ, bivši urednik Društva sv Jeronima.

Pomoćni biskupi zagrebački:

DR DOMINIK PREMUŠ i DR FRANJO SALIS-SEVIS.

ODBOR DRUŠTVA SV. JERONIMA.

Pokrovitelj:
Preuzvišeni gospodin
DR. ANTUN BAUER,
nadbiskup zagrebački.

Upravni odbor:
Predsjednik:
LJUDEVIT KNEŽIĆ,
opat i kanonik.
Potpredsjednik:
DR. VELIMIR DEŽELIĆ ST.,
književnik i ravnatelj sveuč. knjižnice.
Bilježnik:
DR JOSIP LONČARIĆ, župnik i kućni prelat pape Pija XI.
Blagajnik:
DR STJEPAN MARKULIN, odvjetnik i izdavač »Knj. kat. života«.
Urednik:
DR JOSIP ANDRIĆ, književnik i novinar.
Odbornici:
DR STJEPAN BAKŠIĆ, urednik »Kat. Lista« i sveuč. profesor.
PETAR GRGEC, profesor, književnik i novinar.
DR PAVAO LONČAR, prefekt nadbiskupskoga konvikta.
NIKOLA MARAKOVIĆ, ravnatelj trgovačke škole u m.
Uprava Društva sv. Jeronima.
Upravitelj:
MIROSLAV GALOVIĆ, oblasni školski nadzornik u m.
Ravnatelj pisarne:
DR VELIMIR DEŽELIĆ SIN.

NADBISKUP DR ANTE BAUER

ZLATNA MISA NAŠEG POKROVITELJA.

Zagrebački nadbiskup preuzvišeni gospodin dr Antun Bauer, pokrovitelj Hrvatskoga Književnoga Društva sv. Jeronima, slavio je u ljetu godine 1929. veliku slavu: navršilo se ravno pedeset godina, otkako je zaređen za svećenika. Velik je to događaj, kada netko bude zaređen za svećenika i posveti se posve službi Božjoj, pa se prva, mlada misa novoga svećenika uvijek slavi s velikom svečanošću. Ali kud i kamo je veći događaj, kada koji svećenik navrši ravnih pedeset godina službe Božje, to jest kada slavi, kako se veli, svoju zlatnu svetu misu. Osobito ako se takav svećenik posebno odlikovao svojim životom i radom i ako je Božjom Providnošću podignut na viši stepen crkvene časti. Godine 1929. slavio je tako vrhovni poglavar kršćanstva Sv. Otac Papa Pijo XI. svoju zlatnu sv. misu, a iste godine slavio je eto isti taj rijetki pedesetgodišnji svoj misnički jubilej i najviši poglavar katoličke Crkve među Hrva-

tima, preuzvišeni gospodin dr Antun Bauer, hrvatski metropolita. Tom prilikom se pokazalo, kako veliko poštovanje goji sav hrvatski narod prema prvaku među hrvatskim biskupima i kolika je odanost prema glavnom predstavniku katoličke Crkve u Hrvatskoj uvriježena u hrvatskim dušama. Glavna je proslava tog jubileja bila 28. srpnja u Zagrebu. Uoči toga dana i na sam taj dan bio je sav Zagreb iskićen zastavama, a mnoštvo je naroda dohrlilo u glavni hrvatski grad, da prisustvuje slavi velikog hrvatskog crkvenog dostojanstvenika. No i druga su mjesta širom domovine proslavila taj jubilej. Toj se slavi pridružilo dakako i naše Hrvatsko Književno Društvo sv. Jeronima, koje prema svome pokrovitelju goji posebno štovanje i posebnu odanost. Sedamdeset tisuća jeronimskih članova po svim hrvatskim krajevima stoji po Društvu sv. Jeronima pod pokroviteljstvom zagrebačkoga nadbiskupa, te tako baš Društvo sv. Jeronima veže najšire slojeve hrvatskoga naroda sviju krajeva naše domovine s najvišim poglavarom katoličke Crkve u dragoj nam Hrvatskoj. I po ovoj našoj »Danici« upravlja svetojeronimsku čestitku hrvatskome metropoliti sedamdeset tisuća hrvatskih kuća, iz kojih sa sviju hrvatskih strana upiru svoj pogled stotine tisuće Hrvata prema hrvatskoj prijestolnici, sjedištu najvišeg hrvatskog crkvenog dostojanstvenika, koji već punih pedeset godina služi svetom službom Bogu i hrvatskom narodu. I iz sviju tih hrvatskih srdaca diže se tiha želja i topla molitva k prijestolju Svevišnjega, da nam još dugo uzdrži u toj svetoj službi tog najvišeg hrvatskog Svećenika, najdostojnijeg nasljednika velikoga kardinala Haulika i glavnoga predstavnika današnje katoličke Hrvatske.

Nadbiskup Dr Antun Bauer s odborom Društva sv. Jeronima.

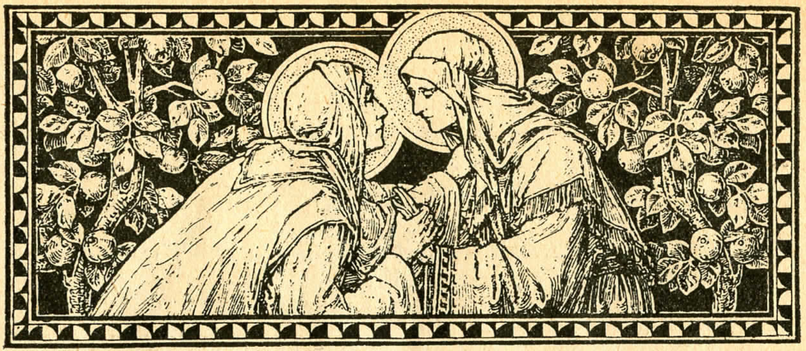

Pohod Blažene Djevice Marije Elizabeti

ANĐELOVO NAVJEŠTENJE

Napisao Aleksej Remizov

TKO da Tebe ne veliča, presveta Djevice!
Ti si zaštitnica i utočište poniženih,
Ti si utjeha žalosnih,
Ti si radost onih, koji stradaju.

Htjela si cijeli svemir uzeti pod svoju obranu, ostaviti vrt svoj i nikada se više u nj ne vratiti:
u muci trpjeti s nama —
u tami vremena, s nama, u našem zlom svijetu,
gdje vladaju bolesti, brige,
suze i uzdasi,
klevete, zla misao,
mržnja među braćom,
s nama, da kao mi neprestano ljubiš i beznadno gubiš.

Raduj se, milosti puna,
Gospodin s Tobom!

Nad ručnim radom, umjetničkim radom, sjedjela je kraj prozora prečista Djevica i vezla rupčić, koji je bio četiri puta složen. Čistim, svijetlo-modrim biserjem vezla je krugove, četverokute, dugu, feniks-pticu, zmiju i goluba: znakove vječnosti, svijeta, milosti, uskrsnuća, mudrosti i nevinosti. A u uglove je pod križ postavila uvijek po jednog baziliska: s kokotovom glavom i zmijskim repom — ljubeći Božja stvorenja, zemaljska čudesa i podzemlje.

Srcem — u božanskim sudbinama,
a k tajnama svijeta — duhovnim očima.
Cvijet čistoće, koji ne vene —
presveta, prečista Djevica,
uzvišenija od kerubinâ
i uistinu slavnija od serafinâ!

U času tišine, u tihoj djevičanskoj sobici
zadrhtao je plamićak u lampici —
a bijelo se biserje zarumenilo na svili:
sa šumom oluje
iz nebeskih krugova
stane
u širokom kutu
anđeo:
a njegova su krila bila dva sjaja ponoćna,
a njegovo lice neshvatljivo čovjeku.
I pade na zemlju Djevica Marija.

Raduj se, milosti puna,
Gospodin s Tobom!

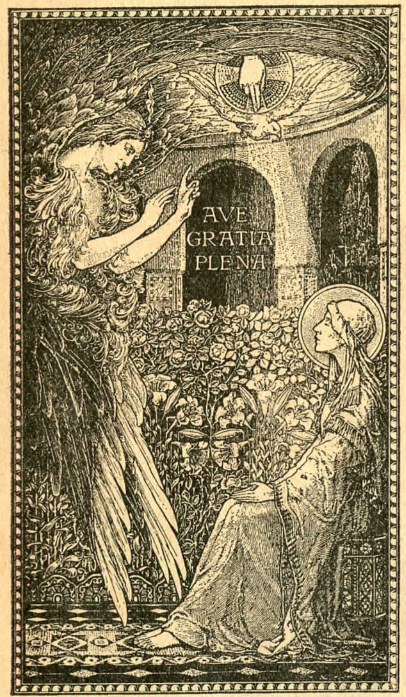

Podiže oči k nebu —
a oblačić se rose spusti
njoj na lice i ovlaži ga...
— — — — — — — — — — —

»Ne boj se, Marijo!« —
približi joj se anđeo
i dotakne je se
crvenom ružom —
»Začet ćeš Sina,
i On će spasiti svijet,
Ti ćeš biti spas svijeta —
mir s Tobom!«
— — — — — — — — — — —
I oganj
izađe
iz njegovih usta.

*

Sjajeći se poput sunca anđeo
mahne desnicom —
i gle, pojavi se kruh:
i uze kruh, stane jesti i dade i njoj

Anđeo mahne ljevicom —
i pojavi se čaša, puna vina:
i uze da pije te dade i njoj da pije.

I podignuvši oči vidje neoskvrnjena Djevica,
da je zemlja blagoslovena:
čitav je bio kruh
i čaša puna vina.

Raduj se, milosti puna,
Gospodin s Tobom!

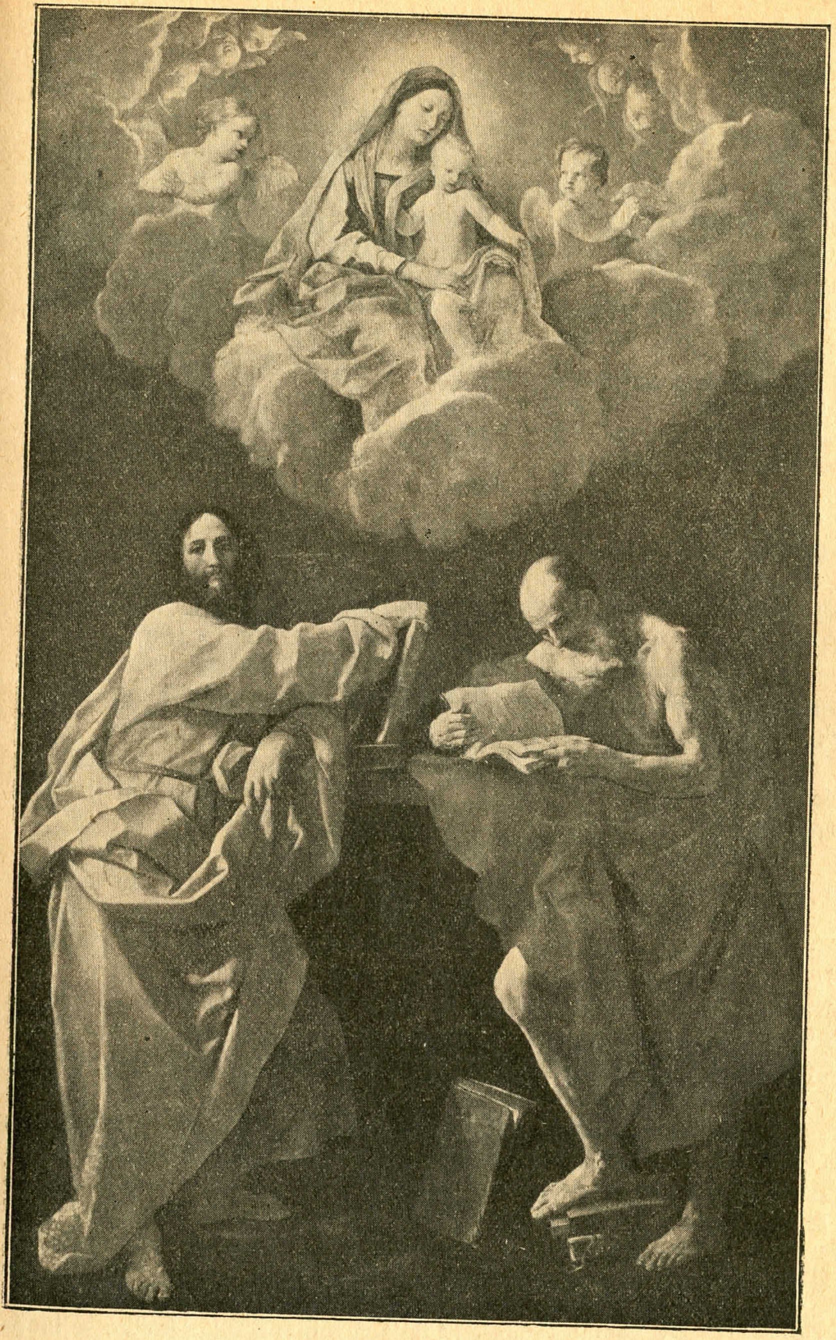

Majka Božja u nebeskoj slavi
Dolje sv. Benedikt i sv. Jeronim — Naslikao Guido Reni
(Slika iz Vatikanske pinakoteke)

KARTAGA

Napisao Marko Vunić

Odlukom Sv. Oca trideseti će se internacijonalni euharistijski kongres držati u svibnju ove godine u Kartagi, u sjevernoj Africi. Kartaški nadbiskup, koji stoluje u Kartagi, izdao je svojim vjernicima krasno pastirsko pismo, u kojem tumači razloge, zašto je Papa odabrao Kartagu. U svakom dijelu svijeta, osim Afrike, održavali su se euharistijski kongresi. Azija je imala svoj kongres u Jeruzolimu g. 1893., Amerika u Montrealu g. 1910. i u Čikagu g. 1926., a Oceanija je imala kongres uu Sidneyu u Australiji g. 1928.

Zato je upravo bilo potrebno, da se jedan kongres održi i u Africi, i to u srcu i matici kršćanstva, u Kartagi, u gradu koji je dao toliki broj kršćanskih mučenika. Ovaj grad junaka i mučenika, naučitelja i djevica zaslužuje ,da ga svi nazivlju euharistijskim gradom radi njegove prošlosti i jer se u njem osobito gajila pobožnost prema Presvetom Sakramentu. Pred nekoliko godina kardinal je Lavigerie ustanovio vječno klanjanje u crkvama i kapelama kartaške biskupije.

U Kartagi je sv. Ljudevit na umoru primio klečeći na tlu i sklopljenih ruku zadnju pričest. U Kartagi je on izgovorio one divne riječi, koje su uklesane oko Sveohraništa Bazilike: »Jest, ja vjerujem, da je Isus prisutan u Euharistiji, i ne bih mogao tvrđe da vjerujem, kad bih ga makar vidio onako, kao što ga vidješe apostoli na dan Njegovog Uzašašća«.

I baš radi toga važnoga događaja u novijoj povijesti Crkve mi ćemo naše čitatelje, u najkraćim potezima, upoznati s poviješću i znamenitostima ovoga nekad slavnoga grada.

Kartagu su utemeljili Feničani, stari trgovački i pomorski narod, koji je stanovao u današnjoj Siriji i Palestini. Oni su osnivali svoje kolonije ili naseobine oko obala Sredozemnoga mora. Te su se kolonije zvale i faktorije. Među svim feničkim naseobinama najbrže je procvala Kartaga (»Novi Grad«), koji su istočnjaci zvali Karchedon ili Karthago. Misli se, da je Kartaga osnovana ili 826. ili 814. godine prije Krista. Postojbinu Feničana zvali su Grci »zemljom crvenih ljudi«, (grčki Phoenike), a prema tomu su italski narodi zvali i Kartažane Punima.

Kao što je osnutak svih starih gradova i država ispunjen pričama, tako postoji priča i o utemeljenju Kartage. Pripovijeda se, da je velika i ugledna stranka ostavila Tyr u Feniciji i naselila se na sjevrnoj obali Afrike. Kralj Muton ostavi po smrti kćer Didonu i nedorasla sina Pigmaliona. Ponarastavši Pigmalion uze sam vladati. To razljuti Didonu, i ona ode iz Tyra. Njoj se pridružiše ugledne porodice te se nastaniše s njom u sjevernoj Africi blizu Utice. Didona zamoli i dobi od Libijaca toliko zemlje, koliko se može pokriti volovskom kožom. No lukava Didona razreže kožu na usko remenje, kojim uhvati velik komad zemlje, gdje sazida tvrđu Birsu, oko koje se za kratko vrijeme podigne. Novi grad ili Kartaga 844. godine.

S euharistijskoga kongresa u Australiji

Posljednji svjetski euharistijski kongres bio je godine 1928. u Australiji

Na ovoj slici vidimo prizore s toga kongresa: 1. Katolički daci pozdravljaju papinskoga zastupnika — 2. Zastupnik sv. Oca Pape na tom kongresu kardinal Cerretti — 3. Jedna sv. misa pod vedrim nebom na tom kongresu — 4. Ženska mladež u ogromnoj euharistijskoj procesiji — 5. Kardinal Cerretti nosi Presveti Oltarski Sakramenat u pocesiji — 6. Jedan dio procesije: muškarci — 7. Presveti Oltarski Sakramenat pod baldakinom u toj procesiji

Grad je ležao na poluotočiću, što se pružio blizu ušća glavne rijeke, koja je tekla najbogatijim krajem sjeverozapadne Afrike, t. j. tuneskom ravnicom. Najstariji je napučeni dio bila tvrđava Birsa, opasana širokim zidinama i bedemima. U prostorijama tih zidina i bedema bile su staje za 300 ratnih slonova i za 4000 konja. Grad je imao dvije luke, unutrašnju ratnu i trgovačku, koja je bila spojena s ratnom.

U 5. vijeku prije Krista postala je Kartaga središtem velike države. Postala je gospodarom čitave zapadne polovice Sredozemnoga mora i podvrgla pomalo pod svoju vlast sjevernu afričku obalu, zapadnu Siciliju, Sardiniju, Korziku i dobar dio Španjolske. Trgovina u tim krajevima bila je sva u rukama Kartažana, a kako su oni bili izvrsni pomorci, zanatlije i trgovci, nije ni čudo, što je Kartaga postala najbogatijom državom ondašnjega svijeta.

Svu vlast u državi imale su bogate trgovačke porodice (plutokracija). Između sebe su birali svake godine dva sufeta (vrst vladara, koji su bili i najviši suci). Uz sufete imali su senat od 28 lica i veliko vijeće (narodnu skupštinu) od 104 člana. Svi su imali pred očima samo svoju ličnu korist. Obrtnici, trgovci, radnici, mornari, robovi i kmetovi nisu imali nikakvih prava. U ratu su bili vrlo okrutni. Nadasve su štovali okrutnog boga Moloha. U trbuhu golemog brončanog boga Moloha bila je zapravo peć, u koju su Kartažani svake godine bacali živu djecu. Glavna snaga Kartage bili su izvrsna mornarica i silni državni prihodi. Kartažani su bili vješti ratari, a glavno im je načelo bilo: nikada ne nabavi više zemlje, nego što možeš valjano obrađivati. Imali su i mnoštvo stoke. Podupirali su znanost i umjetnost.

Vojske su imali oko četrdeset tisuća, a bili su to većinom plaćenici. Tu je vojsku vezala zastava sa zakletvom i novac, a o poštenju nije bilo mnogo govora. U toj vojsci bilo je nevjere i izdajstva, a poznata je poslovica: »Punska vjera nije nikakva vjera«. Kartagu često spasiše ne vojnici, nego zidine, novac i mornarica.

Kako su Kartažani htjeli da prošire svoju vlast i na području rimske države, došlo je između njih i Rimljana do ratova. Ti su ratovi poznati pod imenom punski ratovi. U prvom punskom ratu (između godine 264. i 241. prije Krista) Rimljani su izgradili jaku mornaricu. Rat se vodio promjenjivom srećom, dok konačno ne pobijediše Rimljani. Rimski konzul Duilije pobjedi kartašku mornaricu kod Mila pomoću spojnih mostova. Njima bi neprijateljske lađe zakvačili, prelazili na njih i tako pomorsku bitku pretvorili u kopnenu. Rimljani zauzeše Siciliju, Sardiniju i Korziku.

U drugom punskom ratu (od godine 218. do 201. prije Kristova rođenja) odluče kartaški vojskovođe Hamilkar Barkas, zet mu Hazdrubal i sin Barkasov glasoviti Hanibal, da obračunaju s Rimljanima i da im se osvete za poraz u prvom punskom ratu. Hanibal se broji među najveće vojskovođe cijeloga svijeta. Hanibal prijeđe iz Španjolske preko Pirineja i Alpi s velikom vojskom u sjevernu Italiju i u nekoliko bitaka pobijedi Rimljane. Ali i rimski vojvoda Scipion pobijedi Hazdrubala i zauze Španjolsku. Rat se nastavio u Africi, gdje je uzmakao i Hanibal, pa u Africi Rimljani pobijediše Kartažane. Kartažani se moradoše odreći čitavog svog posjeda izvan Afrike i morali su predati čitavo brodovlje, a osim toga platiti odštetu od 10.000 talenata (oko 36 milijuna zlatnih dinara).

U trećem punskom ratu (od godine 149. do 146. prije Isusova rođenja), pošto se Kartaga bila mudrom upravom oporavila i obogatila, nastaviše se borbe s Rimljanima. Rimljani su uvijek gledali na pogibelj, koja im prijeti od Kartage. Tako je senator Marko Porcije Katon svaki svoj govor u senatu završavao rečenicom: »Uostalom predlažem, da treba Kartagu razoriti«. U ovom ratu pokazali su Kartažani veliko oduševljenje i požrtvovnost u obrani domovine. — Rušili su i svoje kuće, da dobiju dosta građe za utvrde, strojeve i brodove. Suđe crkveno, umjetnine i nakit prelili su u oružje. Sve trgove i hramove pretvorili su u radionice. Žene su kosu rezale i od njih pravile tetive za lukove. Rat se vodio tri godine. Rimljani konačno zarobe 50.000 Kartažana i provale u grad. Po ulicama je trajalo klanje šest dana i šest noći. Rimljani zapale i hram, u kojem su bili Kartažani. Sedamnaest dana trajala je vatra, dok nije uništila grad. Vojska je rimska nekoliko dana plijenila, što je od vatre preostalo. Rimski vojskovođa Scipion otpremi u Rim zlato, srebro i darove hramova. Po mjestu razorenoga grada dade plugom izorati brazdu za znak, da je Kartaga potpuno uništena.

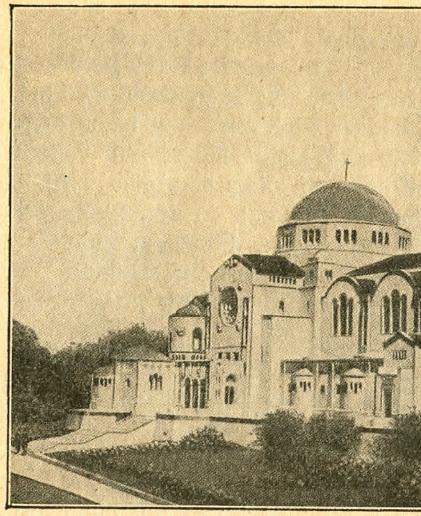

Crkva Bezgrješnog Začeća Bl. Djevice Marije u američkom glavnom gradu Washingtonu

Još se odonda do danas nije mogao rekonstruirati (obnoviti) plan stare Kartage, toliko je zemlje, koja je pokriva. Na mjestu stare Kartage danas su polja i vrtovi. Vide se tek maleni ostaci velikoga grada. Izakako je Kartaga godine 146. prije Krista bila razrušena, postala je rimskom naseobinom, a kasnije maticom kršćanstva u Africi.

Kartaga je ležala na prekrasnom dijelu Afričke obale. Danas se vide samo ostaci velikih zidova, a u muzeju su sačuvane dragocjene starine.

Nad ruševinama diže se veličanstveni hram sv. Vjekoslava (Alojzija). To je djelo kardinala Lavigerie, koji je htio obnoviti

Kartagu kao spomenik u slavu Francuske, na mjestu, koje spominje smrt sv. Vjekoslava Gonzage. Sagrađena je katedrala, sjemenište, razni samostani i kuće. Ali podignuće i obnovljenje Kartage značilo bi pad Tunisa, a teško je odvratiti trgovinu, koja je upućena na Tunis.

Velike starinske cisterne Kartage obnovljene su i one hrane cijevi modernoga vodovoda, koji je zamijenio nekadašnji veličanstveni vodovod Trajanov, jedno od najvećih djela Rimljana u Africi. Vodovod je bio dugačak 76 kilometara, a voda je dolazila s gore Zaghuân. Najznatnija od starina Kartage jest Bazilika, koju zovu Arapi Damrius-el-Karta (vjerojatno prema latinskom: Domus Charitatis, Kuća ljubavi). Vrlo je velika i bogata: imala je velik broj sarkofaga i 13 tisuća natpisa.

U kapeli sv. Vjekoslava grob je francuskoga kralja Ljudevita IX. Svetoga, poznatoga iz posljednje križarske vojne. On je cilj mnogobrojnih hodočasnika. Podignut je usred ruševina, a sagradio ga je čuveni francuski inžinir Lesseps, koji je godine 1830. dobio dozvolu za gradnju crkve. Golema građevina okružena je zgradom zavoda sv. Vjekoslava i muzejem, u kojem ima mnogo znamenitih starinskih umjetnina, kipova, stupova i drugih dragocjenosti staroga punskoga grada.

Eto, u tom će gradu u svibnju biti veliki svjetski euharistijski kongres, na koji će pohrliti katolici sa sviju strana svijeta, pa tako i iz naše države.

LURD — NAJSLAVNIJI EUHARISTIJSKI GRAD

LURD je grad euharistijske pobožnosti jedini svoje vrsti na cijelom svijetu. Euharistijski se svjetski kongresi drže svake druge godine u drugom kraju svijeta, a manji euharistijski kongresi i svake godine po svim državama, gdje ima katolika, ali takvi kongresi traju obično samo jedan, dva ili najviše tri dana. A u Lurdu je svakog dana prekrasna euharistijska svečanost, koju slave zastupnici sviju ili bar nekoliko glavnih narodâ svijeta.

Lurd ima prekrasan prirodni položaj: na ogromnoj pećini diže se usred grada stara maurska gradina iz doba Karla Velikoga (od prije 1100 i više godina), okolo unaokolo se poredali gorski gorostasi, a dolinom teče krasna zelena rijeka šumeći oko svete Pećine.. Moramo reći, da je Gospa zavoljela i tu prirodnu ljepotu i izabrala to mjesto kraljevskim sjedištem ne samo za se, nego i za svoga Božanskoga Sina. Jer Lurd, koji je isprva bio slavno marijansko mjesto, sada je ujedno i najslavniji euharistijski grad. Najviše se čudesnih ozdravljenja događa sada kod svečane procesije s Presvetim Oltarskim Sakramentom i tamo ih ljudi najviše i očekuju.

Tu zorno vidimo sliku prave katoličke vjere, koja moli Boga po Mariji i očekuje od Boga pomoć po Mariji. Po Njoj je došao Spasitelj na svijet, po Njoj dolazi nam i svaka milost Božja.

Pogled na Lurd

Ove se godine u svibnju održaje svjetski euharistijski kongres u Kartagi, a u kolovozu euharistijski kongres za sve katolike naše države u hrvatskom glavnom gradu Zagrebu. Dakle ova nam je godina neka osobita euharistijska godina. I u ovoj godini neka nas te velike euharistijske svečanosti u svijetu i kod nas još posebnim načinom potiču na ljubav prema Lurdskoj Gospi, koja nas po svemu onom, što onako čudesno čini u Lurdu, vodi k euharistijskom Spasitelju.

Pa zar da ti srce ne poželi, da i ti jedamput vidiš taj divni Marijin Grad, u kojem euharistijski Bog dijeli najčudnije milosti i slavi najveće slavlje?... Evo baš ove godine, u kojoj cijeli svijet svraća pogled k Presvetoj Euharistiji, idu u Lurd dva hrvatska hodočašća: jedno u svibnju odmah nakon svjetskog euharistijskoga kongresa u Kartagi, a drugi u kolovozu odmah nakon našeg euharistijskoga kongresa u Zagrebu. Kojemu ćeš se Ti pridružiti?...

MAJKA JE MAJKA

Pripovijetka sa sela.

Napisao Josip Böhm

I.

Dan je tmuran, hladan. Kadikad prostruji oštar zrak preko obraza, kao oštra britva.

U ovećem selu Slavonije vidi se čeljad — većinom ženska — kako zavita u crno odlazi na seosko groblje. Dan je svetih i onih, koji trpe, dan je milih i dragih.

Mladež prpošna čavrlja i potrkava, da ne ozebe.

U toj povorci prema groblju opazim i Mandu Ružićevu, lijepu mladu snašu od kojih 30 godina, koja je vodila za ruku svoju jedinicu Katu, curče za ruku.

Žuri se i njima. A kuda će? Pa kud bi, nego na groblje. Idu i oni da pohode grob bakin i zapale svićicu, pa izmole po koji Očenaš, da bi se dobri Bog smilovao duši njezinoj, te raj ugledala, kako veli maja svojoj kćerci Kati.

Šareni se groblje od cvijeća — ponajviše od crvenog i bijelog zimnjaka. Svjećice drhture, jer im oštar zrak plamenom poigrava.

Dan se nagnuo. Smračiva se. Zahladilo, da te u kostima zebe. Požuri se Manda sa jedinicom kući, da što prije stigne toploj peći. Boležljiva je, pokašljava: zadobila je suh kašalj. Osušila se i protegla kao trlica. Zna to ona i sama. Pa zato je i steže oko srca, kad pomisli, da će skoro i ona za dobrom star' majkom pod ledinu.

»Tä suđeno je svakom čovjeku umrijeti!« misli Manda. — »Sam' da mi nije ovo dijete Bog udijelio. Ili, kad već moram u grob, da mi ga je sobom ponijeti. Komu da ga ostavim? Zar ocu njenu? Tä bolje, da je zemlja pokrije, neg uz njeg da životari!«

Al' što jest — jest! Taj njen Andro uze joj pola života. Pa nikako da se okani tog nesretnog pića, te mučenice rakije. Ta piju i drugi ljudi, al' opet, što je mnogo, to je zlo. Gdje čučo, tu ručo. Gdje omrko, tu osvanuo. Al' komu nije svjetovati, nije ni pomoći. Andro od dana u dan sve gori, a Manda svaki dan bliže grobu.

II.

Prošla zima, pa i proljeće i ljeto, a Mandi sve gore. Malo, malo, pa lezi u krevet. Ne smije da puno hoda, umorna je. Ako dugo leži, bole sve kosti, kad je meso davno opalo.

Jedinica Katica polazi seosku školu. Sad će na prvu sv. pričest. Jednoga dana sjela jedinica na krevet kraj svoje dobre majke, pa je po običaju stade milovati i dragati i zapitkivati čas ovo, čas ono.

Dobra maja, onako slaba, obnemogla, rado odgovara svojoj mezimici i svojoj jedinici. Pa što je dulje gleda, sve joj je ljepša i milija.

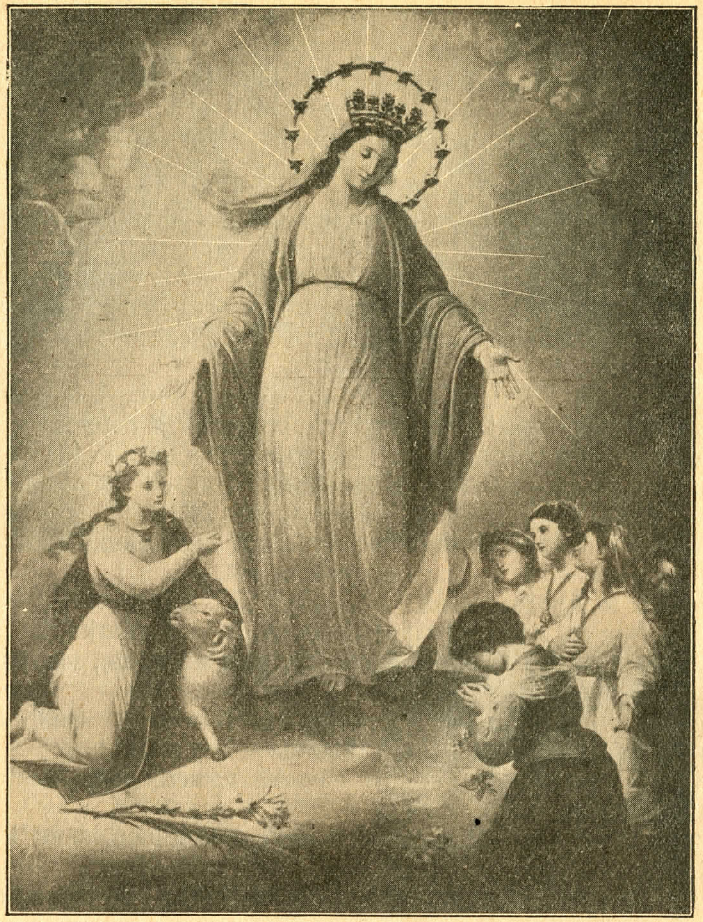

Kraljica neba
(Slika iz Vatikanske pinakoteke)

»Drago moje! Milo moje! Ostaj samo uvijek dobra, kao dosad, pa će te i dragi Bog voljti. Moli se uvijek dragom Bogu i dragoj Gospi nebeskoj, pa ćeš biti sretna!«

»Pa ja se molim, majo! Pa i za tebe se molim, da ozdraviš. — Je l' de, majo, da Bog dragi sluša molitvu dobre djece?«

»Čedo moje! Sluša i usliša dobri Bog! Pa ako ne ozdravim, dat će Bog druge milosti. Što Bog daje, sve je dobro.«

»Gospodin kapelan je rekao, da prvu sv. pričest primimo za naše dobre roditelje. A ja ću da primim za dädu i za tebe, majo. Je l' da će onda Bog dragi dati i tebi zdravlja?«

»Slatko janješce moje! Kako bude sveta volja Božja! Hvala mu i dika na vijeke. Umrem li, a ti ćeš se za me dragom Bogu moliti, je l' da? Pa će Bog dragi dati, da mu sveto lice ugledam.«

»Pa zar ćeš, majo, već umrijeti? Pa istom je baka umrla, a ona je bila stara, a ti nisi još stara.«

»Znaš, šta je baka govorila: Stari ljudi moraju umrijeti, al' i mladi mogu prije no stari. Samo se ti moli lijepo, pa će se Bog dragi brinuti za nas sve, da nam svima bude dobro.«

III.

Kad je prvi list požutio, zvono je s tornja župne crkve oglasilo, da je Manda Ružićeva izdahnula. Molila je zvonara bać' Marka, da bi joj zvonio samrtno zvono, čim oči zaklopi. A zvonar je Marko izvršio tu svoju tužnu dužnost, pripravan da ugodi Mandi i iza smrti, kad joj je cijelo selo ugađalo. Ta bila je blaga duša, a vrijedna samilosti!

Dok se čeljad skupljala ,da Mandu obuku i spreme, ode zvonar Marko u selsku birtiju, da javi mužu Andriji smrt Mandinu.

»Ako Boga znaš, Andro! Pa zar ti i danas kvasiš? Pa zar jadan ne znaš, da si izgubio dobru Mandu? Eno je tuđ' svijet oplakiva, a ti po rakiji udaraš od sinoć. Pa zar te nije stid?«

Andro onako podbuhlih očiju proplače. Pijanci plaču, kad hoćeš. Al' im ne plače srce, već curi alkohol na oči.

Ubrzo se Andro snašao.

»Pa Bog joj dao duši lako! E, pa hvala, ded' Marko, što si mi javio, pa ćeš sad da piješ karmine. Ej, gospodaru, de, još dva čokančića rakije.«

»Mani, Andrija, nisam za rakiju, već sam ručo, nego hajde kući! Ne pravi sramotu i sebi i djetetu.«

Al šta ćeš! Smotala rakija čovjeku pamet. Ode Marko, a Andrija produžio kraj čokančića.

Tuđ svijet pospremio Mandu, pospremio Katicu, smeo kuću i sve uredili za ukop.

Ej, žalosti! Eto i Andre. Ni prije ni poslije, već baš na ukop! Pa ne da se otjerati. Poče i on da nariče. Šešir u rukama zgužvao, kaput od zida obijelio, kosu raščupao, brkove oklopio, crvenih, nabreklih očiju tura se med svijet — sebi na sramotu, a drugima na sablazan.

Poče svećenik sprovodne psalme, a moj Andro — ljos — na balvan od trijema. I on bi da otprati svoju Mandu.

Teško siročetu Katici! Plače za majom od tuge, a za dadom od stida i srama.

U plaču i jecaju stigoše na groblje.

»Slatka moja majo! A zašto me ostavljaš? Joj, moja majo! Tko će me sad knjigu učiti, tko će me spavat spremiti? Joj — nemojte još zagrnuti! Joj, majo moja, majo, majo...«

Otrgoše Katicu od groba i povedoše kući. Smračilo se nebo bao ćebe. Snijeg propadiva. Kuća prazna i hladna. Nema topla krila majčina i blagih ruku, da na tople grudi privija. A dada? Ta šta će kod kuće? Sedio u birtiji, dok je bilo vjenčanoga druga, a sad pogotovu. Udri Jovo nanovo.

Jedan uspjeli prizor sa prikazivanja igrokaza: »Marijin život u hramu« u Čakovcu

IV.

Prolazio dan za danom i godina za godinom. Nema dana, da Kata ne obiđe i uredi grob svoje slatke maje. Vjerno drži obećanje zadano maji na samrti. Moli se za ispokoj duše dobre bake i drage svoje, nezaboravne maje.

Otac joj Andrija zapio i krov nad glavom. Kupio ga »gospodar«, što toči čokančiće. Pa se čudi Andro, da je na ta mala vrata od zadimjelne rakijašnice mogla da uljezne njegova lijepa i velika očinska kuća.

Oj Andro, Andro, što si dočekao jadan! Kraj lijepe svoje očinske kuće ostao si beskućnik, potucalo, a sve radi rakije, radi koje mnoga obitelj proplakuje...

Navještenje Marijino iz drame »Marijin život u hramu«

Približavala se godišnjica smrti Mandine. Otac Andro sa kćerkom Katom davno su već odselili u grad, gdje oboje — i otac i kćerka — zarađuju svagdašnji krušac radom u tvornici. Djevojčica je razmišljala, kako bi došla do novaca, da plati sv. misu za ispokoj duše majine i za svjećicu na njen grob, pa za put do rodnog sela i groblja. Da od oca išće? Ta on ionako nema, jer sve zapije. Pa sve da i ima, zar bi dao za takove — kako on kaže — »ludorije«?

U tim brigama prošla i godišnjica, pa nadošli i Svi sveti.

Ej, da joj je moguće bar danas pohoditi grob majin! Jest, al je rodno selo daleko od grada. Eto opet briga radi pustih novaca: treba da se vozi željeznicom, a čim da plati? Suze joj navrle na oči. Otići će u grad u crkvu i pomoliti se za pokojnu maju.

Nasred trga je pijaca: vreva, trka, dreka, svirka; ljudi se motaju tamo i amo. Vašar se raširio. Šatra do šatre, svega i svačega, samo da je novaca. Idući Katica ovuda dođe do baščara i zagleda se u izlog. Svijet ko pčele ulazi i izlazi noseći vijence i kite cvijeća, da okite grobove. Gradska sirotinja vrti se oko dućana, nude se, da ponesu vijence, da zarade koju paru.

Uto izađe jedna gospođa i obazre se, da ugleda koje dijete, da joj ponese vijenac do groblja.

»Čuješ, mala, a bil' ti htjela ponesti ovaj vijenac do groblja? Dobit ćeš nagradu,« upita ona Katu, koja je dakako drage volje pristala.

Putem do groblja saznade otmena gospođa, da bi i Kata na groblje u rodno selo, ali nema troška. Sažali joj se djevojčica, te je za uslugu obilato nadari. Kata sva sretna požuri do autobusa, koji vozi kroz njeno selo, i eto je za sat na grobu njene drage maje.

Oživilo je danas inače pusto seosko groblje. Rascvao se bijeli zimnjak, kao da je pao snijeg, a svjećice trepere kao duše pokojnika, koje dršćući iščekuju naše molitve.

»Slatka majo moja! Evo me ipak kod tebe!« zacvilila Kata, da se sve ori preko groblja.

Prepoznale drugarice Katu Ružićevu, pa i one prosuzile. Počeše je tješiti i dragati, i nakon molitve pođe Kata jednoj od svojih drugarica, gdje prenoći. Sutradan — na »Dan mrtvih« — ode i opet na grob majin. Pomolila se, isplakala se — i na koncu se oprostila...

Naporan rad u gradu, a uz to slaba hrana, vlažan stan, bez ikakve njege, kraj oca pijanca — sve je to usporilo i kod Kate sušicu, gradski dar sirotinji.

Jutrom na drugi dan Duhova zvoni Zdrava Marija — a Kata izdahnula... Otišla je svojoj slatkoj maji, za koju je toliko žarkih molitava izmolila dragoj nebeskoj Gospi, jer nema djetetu ništa dražega na svijetu, nego što je majka...

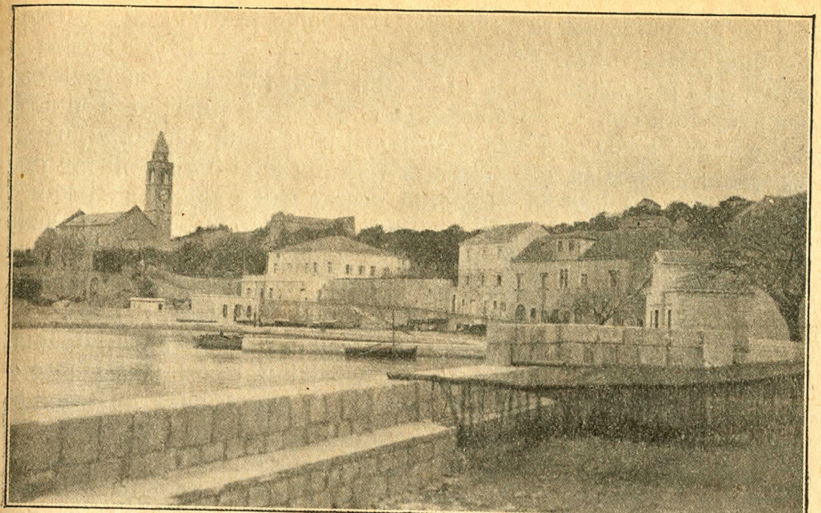

Pogled na franjevački samostan i crkvu sv. Marije na otoku Lopudu

OTOK MARIJE, LOPUDSKE SIROTICE

Napisao Tomislav M. Macan

Kad parobrod klizi glatkom površinom mora približujući se Dubrovniku, zapaža oko putnika jedan pitomi otok. To je Lopud, stara Dalaphodia (čitaj: Dalafodija), sa svojim istoimenim mjestom, koje se pružilo po morskom žalu, milovano morem i vrućim južnim suncem, prebivalište mitske helenske nimfe čarne Kalipso.

Lopud je sada daleko poznat kao kupalište i ljetovalište ,gdje blagi morski zrak, pun mirisa morskih trava, more i sunce liječe i okrepljuju one, koji traže lijeka i odmora.

Ali Lopud ima i svoju lijepu prošlost, jer je bio u slavnoj republici sv. Vlaha najznamenitiji i najbogatiji otok. Lopudski brodovi sačinjavali su dobar dio ponosne dubrovačke mornarice, a otoku bijahu izvor blagostanja uz silno razvijeni domaći obrt, te se Lopud bio u to doba, prije nesretne dubrovačke trešnje, silno digao i u bogastvu i prosvjeti, o čemu govore divne crkve i samostani raskošne palače i 14.000 stanovnika, koji su na njemu živjeli. Ali usudni potres prije 250 godina sruši i uništi sve i otok gotovo opusti, te ne bi više moguće, da se podigne kao ono prije, kad iza nesretnog rata Španjolske protiv afričkih arapskih gusara, kad se i dubrovački brodovi pridružiše španjolskom, osta na samom ovom dubrovačkom otoku samih trista Vica udovica. U potresu pogibe najviši dio stanovništva, a oni, što ostadoše, bjehu nemoćni, da otok pridignu.

Najljepša morska uvala Lopuda krije u sebi najvrijedniju lopudsku starinu *crkvu Gospe od Šunja,* po kojoj se i uvala prozva »Vala od Šunja«. Crkvu podiže vojvodska obitelj Viskonta iz Milana.

Slika na glavnome oltaru prikazuje Uznesenje Marijino sve u likovima od pozlaćenog drva. Za taj Marijin lik vezana je i ona priča o glasovitom Lopuđaninu Mihu Pracatu, koji je, kad mu nevjerno more proguta u dva puta brodove, slijedeći primjer gušterice odlučio ponovo tražiti sreću na moru. Nemajući novaca da kupi brod, uzme skupocjenu papuču sa noge Gospine i za nju kupi brod, koji mu donese bogastvo. I kad je sada htio vratiti Bogorodici kud i kamo vrijedniju papuču, ona je nije primila, nego tek onda, kad je Pracat donio drugu iste vrijednosti kao i ona, koju je bio uzeo. U toj se uvali vide i razvaline kuće Marije, lopudske sirotice, kojoj su romantičnu i nesretnu ljubav ovjekovječili pjesnici.

Do samog mjesta na sjevernoj strani, na morskim hridinama, diže se nedovršena crkva — mauzolej vlastelina i poslanika Dubrovnika kod španjolskog kraljevskog dvora Vicka Bunića. Crkva je posvećena sv. Trojstvu, a ističe se otmjenom jednostavnošću.

Samo mjesto ima dva danas napuštena samostana: franjevački sa crkvom sv. Marije na sjevero-zapadu mjesta i dominikanski sv. Nikole na južnoj strani. Franjevački je samostan sagrađen na ponajljepšoj točki mjesta još u 1483. godini. Glavni oltar u crkvi resi kip Gospin pozlaćen i u naravnoj veličini, a ostali su oltari u crkvi lijepe stare radnje. U crkvi je kor, upravo krasni rad nekog skromnog franjevca. Slika Propeće je iz kućne kapele Pracata.

Crkva dominikanskog samostana je posvećena sv. Nikoli, ima tri oltara i jednu sliku dubrovačkog slikara Nikole Božidarevića.

Upadaju u oči i razvaline Pracatove palače i razvaline dvora kneza elafitskih otoka: Lopuda, Šipana (ovaj je poslije bio odatle odvojen) i Koločepa, koji je odatle u ime kneza dubrovačke republike s njime upravljao. Te lijepe zidine iz XIV. vijeka sa divnim gotskim prozorima govore o bogatstvu i prosvjeti Dubrovačke države.

U nekadašnjem dvorcu vlasteoske obitelji Điorđi, sada vlasništvu talijanske Mayneri, postoji čitav mali muzej starina.

Župni je ured također lijepa zbirka starina, i tu se osobito ističe jedan kalež izrađen u mjestu 1300. g. pa nebnica Gospe od Šunja i svileni ogrtač španjolskog kralja Karla V. darovan Mihu Pracatu.

Lopud se ponosi Mihom Pracatom, koji se tu rodio i koji je toliko zadužio Dubrovačku republiku ostavivši joj 200.000 dukata, te mu ona u dvorištu kneževa dvora u Dubrovniku podiže spomenik, prvi i jedini svome čovjeku.

Kad je Lopud pripao Dubrovniku, teško je reći, a mora da je to bilo davno, te su ga Dubrovčani po svoj prilici već u davnini bili prisvojili, jer su bili na moru jači od bilo koje susjedne državice. Uz pomoć Britanaca pokušaše godine 1813. obnoviti Dubrovčani republiku. I zbilja 22. srpnja zauze britanska mornarica Lopud, a zanešeni vlastelin Jero Natali pređe sa Šipana na Lopud, da odatle vlada dubrovačkim otočjem, gdje se ponovno vijao barjak sv. Vlaha. — Lopud je to bio i zaslužio.

Danas se Lopud diže prometom stranaca, te je kao takav jedna od najprivlačivijih mjesta za strance na divnoj dubrovačkoj obali.

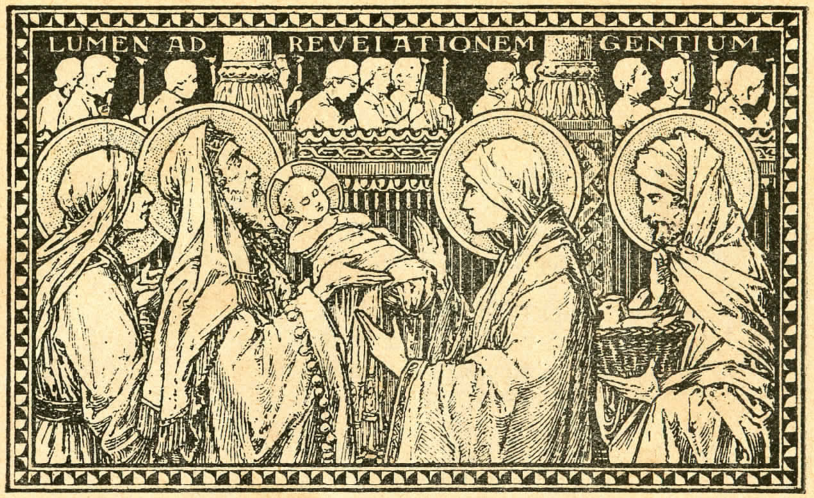

Svijećnica

TEKIJSKA SNIJEŽNA GOSPA KOD PETROVARADINA

Spjevao Dr Velimir Deželić st.

Divlje buči vihor, krv se vrela toči.
Top za topom grmi, blistaju handžari,
I pucaju diljke... sklapaju se oči.
A tisuću ljudi iz rana krvari.

Uz urlike grozne lješovi se gaze,
Padaju mrtvaci usred ljutog boja,
A nemani gorde kano zmije plaze:
Eugene Savojski, gdje je sablja tvoja?!

Eugene svijetli, zar ne vidiš crne
Kreljuti nad sobom i te oči plamne,
Što žeđaju krvi?... Već ti zvijezda trne
U bezdane vječne, očajne i tamne.

Eugene Savojski... Što to dižeš čelo?
Zar ne ćutiš na njem leden cjelov smrti?
Nevidljiva ruka već ti hvata tijelo,
Oko tebe kolo vrzino se vrti.

Naprijed u boj srni! Kano junak gini!
Nek života konac pjesma slave zlati.
Gledaj mrijuć zvijezdu svoju u visini,
Od koljevke što te tako sjajno prati.

Al ti mirno stojiš... Što ti ruka hvata?
Ne hvata se sablje, već krunice svete.
Ne paziš na crnih gavranova jata,
Bijele tvoje misli k bijeloj Gospi lete.

Putevi su mračni, moj viteže stari,
A ti vedro stojiš, smješkaš sred boja,
Od milinja nekog lice ti se žari:
»Uzdajem se u te, Pomoćnice moja!«

I na polju ravnom stupala je žena,
Silnija od vojske usred strašnog boja,
Orila se himnom divno vaselena:
Eugene Savojski, pobjeda je tvoja!

Osmanlije bježe, kršćani ih gone
Ko osvetni oluj bijesni jek orkana,
A nad morem krvi zlatno sunce tone
Kano pečat zlatni velikoga dana.

Plemeniti vitez kleči pred oltarom
Za pobjedom slavnom iza strašna boja
I ponizno šapće srca punim žarom:
»O Tekijska Gospo, pobjeda je Tvoja!«

O KONKORDATIMA

Napisao Emil Pallua

KONKORDATI su ugovori slični ostalim međunarodnim ugovorima, a sklapa ih sv. Stolica s pojedinim državama. Konkordatima se uređuju crkveni odnosi u dotičnoj državi. Konkordati nisu ugovori između papinske države i neke druge države, nego njih sklapa Papa kao suverena vrhovna glava Crkve Katoličke. — Ipak je zajedničko konkordatima s međunarodnim ugovorima to, da ni od konkordata stranke ne mogu samovoljno i jednostrano odstustati, nego su na nj naprotiv trajno vezane. Moći će jednostrano odstupiti od konkordata bilo država bilo Crkva samo u slučaju, da su se prilike toliko bitno izmijenile, da je i konkordat postao bespredmetan. Tako su na pr. brojne ustanove austrijskoga konkordata od 1855. prevratom postale bespredmetne, jer države, koje su stupile na mjesto austro-ugarske monarhije nisu odgovarale pretpostavkama, na kojima je austrijski konkordat počivao. Tako i konkordat s kraljevinom Srbijom od 1914. nije mogao biti naprosto protegnut na kraljevinu Jugoslaviju, jer je i položaj katolicizma drugi no što je bio u Srbiji.

Potreba konkordata osjetila se kadgod je ili nakon dulje borbe Crkve i države ili nakon kakvih zamašnih promjena u svjetovnim odnosima pojedinih država nastala potreba za kakvim promjenama u crkvenom ustrojstvu u nekoj državi. Poznato je, da katolička Crkva naučava, da postoji područje duhovno, koje spada u kompetenciju crkvene vlasti, i područje svjetovno, koje spada u kompetenciju svjetovne vlasti — države, a pored tih da postoji i mješovito područje, u koje spadaju stvari koje idu u kompetenciju obih vlasti, premda možda po svojoj naravi spadaju više u područje jedne od njih. Za uređenje eventualnih spornih pitanja oko takvih mješovitih stvari Crkva sklapa konkordat. Dakako da u konkordatima može pored toga biti određeno, kako će crkvena vlast ili svjetovna vlast vršiti i onu vlast, koja joj bezuvjetno i nesumnjivo pripada. Tako će si Crkva i država moći činiti uzajamne ustupke, da dođe do što boljih, sporazumnih odnosa između obe vlasti. Po nauci Crkve treba da redovno vladaju prijateljski odnosi između Crkve i države, da obje mogu raditi svim silama oko svojih Bogom postavljenih svrha.

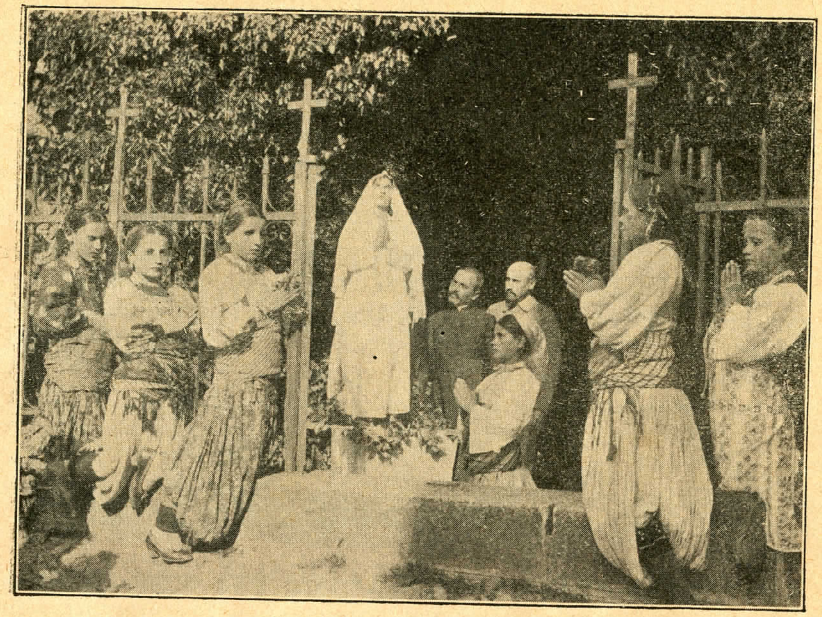

Lurdska špilja, koju su podigli katolici u Janjini u Srbiji

Konkordati se sklapaju samo s Crkvom Katoličkom, jer samo ona imade u svojem Vrhovnom Poglavici takvog predstavnika, gotovo bismo rekli duhovnog vladaoca, koji je ravan državama i koji je osoba međunarodnog pravnog saobraćaja, pa prema tome može kao neomeđeni i opći zakonodavac raspolagati pravima Crkve i o njima sklapati s državama obvezatne ugovore. Druge crkve su ograničene tek na područje pojedinih država, a protestantske crkve već po svome vlastitom naziranju ustupaju državi daleko veću nadzornu i zakonodavnu vlast u crkvenim stvarima no druge crkve. Pomanjkanje međunarodne glave čini, da i nema takve osobe, koja bi mogla biti strankom kod kakvog ugovora dotične crkve s državom. Pravoslavna crkva usvaja načelno slično stanovište s katoličkom, ali spomenuti manjak čini, da to stanovište ne može u praksi provesti.

Najstariji konkordati, t. j. oni prije XIX. vijeka, razmjerno su rijetki, jer je bilo pravilo, da su sve države katoličkog svijeta na manje više savršen način usvajale crkveno pravo i Crkvi davale odgovarajući joj položaj. Tek iznimice nakon razdoblja teških crkvenopolitičkih borbi, te iza velikih sumnja u crkvenom pogledu za doba zapadnog raskola učestali su konkordati, koji su imali manje načelnu, a više praktičnu važnost. Neka opća načela su ionako obim strankama bila zajednička, pa je tek trebalo konkordatom urediti praktična pitanja (n. pr. imenovanje biskupa). Takvi su konkordati onaj u Wormsu godine 1122. između Pape Kaliksta II. i cara Henrika V., te poznati bečki konkordat od g. 1448. između Pape Nikole V. i cara Fridrika III., kojim su bila na dugo vremena uređena crkvena pitanja u Njemačkoj. U tu grupu spada i francuski konkordat od g. 1516., između Pape Leona X. i kralja Franje I., kojim su konačno sređeni odnosi Crkve u Francuskoj. Taj konkordat je do revolucije god. 1789. ostao u važnosti.

Noviji konkordati, t. j. oni sklopljeni u XIX. vijeku, mijenjaju crkveno ustrojstvo prema zahtjevima novog vremena i promijenjenih državopravnih prilika u najvećem dijelu civilizovanog svijeta. — Francuska revolucija, ukinuće i razlaz sv. rimskog carstva njemačke narodnosti i oslobađanje Južne Amerike od španjolsko-portugalskog gospodstva učiniše potrebnim novo uređenje crkveno-državnih odnosa gotovo na čitavom svijetu. To novo uređenje je uslijedilo nešto putem konkordata, a nešto putem takvih sporazuma između država i sv. Stolice, koji su nosili drugačije ime, premda su u stvari bili konkordati.

Prvi po redu od ovih konkordata su francuski od godine 1801. i talijanski od g. 1803. Njihova svrha, da naime uspostave organizaciju Crkve u krajevima, gdje je pod udarcima revolucije bila u temeljima uzdrmana, udarila je biljeg i njihovu sadržaju. U tim konkordatima govori se tek o položaju Crkve u državi, o hijerarhiji i crkvenom imetku, ali brak i škola nisu njima taknuti. Drugačije su postupahi kasniji konkordati s njemačkim državama, koji s usklapani između g. 1815. i 1860., ali je od njih samo bavarski ratificiran t. j. prihvaćen od svih ustavnih faktora. Austrijski konkordat od g. 1855. i španjolski od g. 1851., pa niz konkordata s južno-američkim republikama bili su znatno šireg opsega, pa su uređivali i školske i bračne odnose za katolike, da tako uklone sva sporna pitanja između Crkve i države. Tu je osobito prednjačio austrijski konkordat, koji je dao crkvenim vlastima pretežni utjecaj na školu, a brak katolika prepustio sudbenosti i zakonodavstvu Crkve. Za uzvrat je Crkva dala državi jak utjecaj na popunjanje crkvenih službi, razumije se uz pretpostavku, da će vladar ostati uvijek katolik. Taj je konkordat pod utjecajem liberalnih elemenata u austrijskoj poli

bivše Monarhije opetovano kršen te je bio konačno ukinut 31. srpnja 1870. U Ugarskoj ukinut je po prestanku apsolutizma, ali je ugarsko domaće zakonodavstvo uglavnom bilo u skladu s konkordatom. U Hrvatskoj i Slavoniji ostao je načelno konkordat od g. 1855. do danas u važnosti kao državni zakon. Još i danas na našem javnom području postoji crkvena bračna sudbenost u punom opsegu, temeljem i naših starih pretkonkordatskih običaja i samoga konkordata.

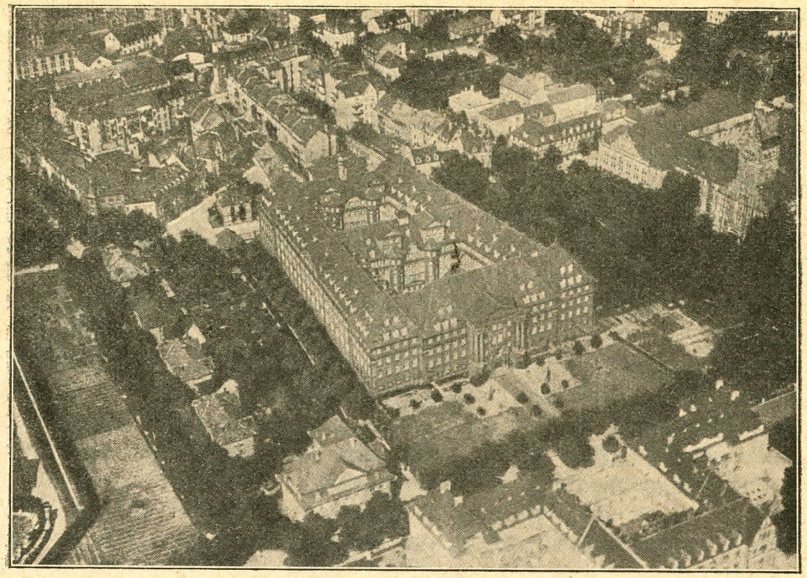

Katolički nakladni zavod Herder u Freiburgu u Njemačkoj. Zgrada u sredini je kuća tog nakladnog zavoda, koji je osnovan godine 1801. te je jedan od najvećih katoličkih izdavačkih zavoda na svijetu: izdaje knjige, molitvenike, leksikone, časopise i druge katoličke spise.

Pravi uzor konkordata ovog oblika jest konkordat Kolumbije od g. 1885., po kojem je ta država jednostavno usvojila čitavo crkveno pravo. Ostali konkordati te epohe ne pružaju ništa osebujnoga, a u velikom svom dijelu nisu bili nikada ostvareni kao n. pr. ruski konkordat od godine 1847.

Većina konkordata XIX. vijeka nije se dala održati u XX. vijeku iz više razloga. Najprije oni su redovno pretpostavljali katoličku državnu vlast i proglašavali katoličku vjeru državnom, pa su prema tome i državi davali znatan utjecaj na državne poslove. Demokratske i ustavne države nisu međutim sa svojim brojnim strankama i promjenljivim vladama mogle imati čak ni u katoličkim zemljama dosljednost u svojoj crkvenoj politici, kolika bi bila potrebna, da uzmognu zadržati svoj utjecaj na crkvene poslove. K tome je došlo i to, da se u nekim konkordatskim državama javni život u velikoj mjeri udaljio od kršćanske vjere i da je i sama pomisao na usku vezu s Crkvom, kakvu predstavlja konkordat, postala nepopularna. Uz to su se i teritorijalne granice i politički sustavi pojedinih država osobito iza rata toliko promijenili, da su oni konkordati, koji su u Evropi ostali na snazi, bili oboreni. Oni drugi su već prije pali pod udarcima protucrkvenih struja u pojedinim državama.

Iza rata pokazala se u mnogo država u Evropi potreba posvemašnjeg preuređenja Crkve, a to osobito na području Rusije, Njemačke i bivše Austro-Ugarske. Dosada su provedeni na tom području konkordati poljski, letonski, litavski i bavarski, a sklopljena je i zaključena ratifikicija rumunjskog konkordata. Pruska je potpisala također konkordat (ime nosi: »svečani ugovor«). I druge države osjećale su potrebu da sa sv. Stolicom urede crkvene odnose svojeg naroda, pa makar nisu imale baš katolike na vladi, jer su znale, da bez odobrenja sv. Stolice katolici ne mogu pristati na državne zakone o stvarima, koje se tiču Crkve. Tako je Italija sklopila čak i konkordat, a Francuska i Čehoslovačka su sklopile u stvari ugovore, kojima su uređena pojedina važnija crkveno-politička pitanja, a koji su bili prikriveni i prozvani »izmjenom nota« (diplomatskih pisama). Osvrnut ćemo se ovdje na neke važnije od ustanova spomenutih konkordata, da vidimo, u kojoj mjeri u modernim i naprednnm državama postoji ugovorom zajamčena saradnja između Crkve i države.

Opseg spomenutih konkordata je različit, ali s izuzetkom pruskoga svi su dosta veliki, tako da svi govore o školama, talijanski i litavski i o udruženjima Katoličke Akcije, a talijanski dapače i o braku.

U školskom pogledu svi ti konkordati daju Crkvi slobodne ruke u odgoju svećeničkog podmlatka, te joj daju pravo nadzora nad vjeronaučnom obukom. Bavarski konkordat ide najdalje, pa ustanovljuje konfesijonalnu školu za katolike, nad kojom daje i opći nadzor Episkopatu. Što više on daje i na univerze izvjestan utjecaj Crkvi. Poljski i litavski konkordat daju Crkvi slobodu osnivanja privatnih škola sviju stepena i pravo pritužbe protiv protucrkvenih ispada u državnim školama. Rumunjski konkordat proteže Crkvi povoljno ugarsko školsko zakonodavstvo, koje važi u novim dijelovima Rumunjske, na čitav državni teritorij i ustanovljuje tako za katolike konfesijonalno školstvo. Uostalom slobodu osnivanja privatnih katoličkih škola i njihovu ravnopravnost državnima usvajaju svi osim pruskog konkordata, premda u Prusiji postoji danas ta sloboda na osnovu državnih zakona.

Samo talijanski konkordat usvaja za katolike crkveno bračno pravo, dakako samo u slučajevima, kada je brak katolika sklopljen u crkvi. Svakako je to velik dobitak, jer izvan Španije i nekih država južne Amerike te Hrvatske i Slavonije nije u tom opsegu nigdje usvojeno crkveno bračno zakonodavstvo.

Svi konkordati priznaju Crkvi i svima njenim ustanovama i redovima pravnu osobnost, samostalnost u upravi i njenim imetkom i u postavljanju crkvenih službenika, te prema tome i one dijelove kanonskog zakonika, koji te stvari uređuju. Na taj način je Crkva

osigurana od sviju napadaja na svoj ustav, imetak i redove, dapače joj je država dužna davati svoju zaštitu u tu svrhu.

Konačno svi ovi konkordati određuju načelno potpunu samostalnost sv. Stolice i ostalih crkvenih vlasti u popunjavanju biskupskih stolica i drugih crkvenih služba, no tako, da državi daju mogućnost, da politički nepoćudna lica može isključiti od imenovanja. Politički nepoćudna su ona lica, koja ili rade protiv državnih interesa ili su iz političkih razloga u sukobu bili s vjernicima i t. d. — Pruski konkordat daje dapače katoličkoj Crkvi u Pruskoj izvjesnu autonomiju i prema sv. Stolici, jer po njemu kaptoli imadu jak utjecaj na postavljanje biskupa. To odgovara starijem uređenju Crkvi u Njemačkoj.

Pošto svi moderni, poslijeratni konkordati uređuju crkvene prilike obzirom na poratne granice i potrebe, zato svi sadrže novo razgraničenje biskupija prema novim državama. U nekima (n. pr. pruskom, litavskom) se umnožio broj biskupija, a talijanski primjerice predviđa veliku »redukciju« talijanskih često premalenih biskupija.

Stariji konkordati, naime oni iz prošloga vijeka, redovno su, bar oni s katoličkim državama, određivali, da će u dotičnoj državi biti katolička vjera državna, t. j. da će država kao takva usvajati i podupirati katoličku vjeru, dok će prema drugim vjerama zauzeti ravnodušan stav. Promijenjene prilike, koje su učinile, da danas u Evropi, osim Španije, Belgije, Italije i Portugala, nema države, u kojoj nekatolički stanovnici ne iznosi bar 10% broja stanovnika, učiniše nemogućim za velik broj država takvu ustanovu u konkordatu. Tako je čak i poljska bila prisiljena, da u konkordat uvrsti tek puku konstataciju, da je katolička vjera vjera većine državljana poljske republike. Italija je naprotiv obzirom na svoje vrlo povoljno konfesijonalno stanje (nema niti 2% inovjeraca) mogla u lateranskom konkordatu odrediti, da je katolička vjera državna vjera, te prema tome ostalim vjerama uza svu snošljivost odrediti podređeni položaj i zabraniti svaki prozelitizam, t. j. širenje njihove vjere.

Tako smo eto vidjeli u nekoliko rečenica, kako konkordati uređuju crkveno-državne odnose. Treba na koncu reći, da su današnji konkordati za crkvenu slobodu povoljniji no stariji, jer daju državnoj vlasti znatno manji utjecaj na crkvene poslove. Manjak je njihov, da za uzvrat samo u vrlo malo država katolička vjera uživa privilegovani položaj. Glavna prednost novog stanja je potpuna sloboda kretanja Crkve i Katoličke Akcije.

Novo crkveno zakonodavstvo sadržano u novome crkvenome zakoniku od godine 1917., koji je tako savršen, da mu se dive svi pravnici cijeloga svijeta, pokazalo je svoj blagotvorni utjecaj i tu, jer su prema njegovim načelima sklopljeni i moderni konkordati, koji ostvaruju u mnogom pogledu davni ideal svih dobrih vjernika, da Crkva i država žive u takvoj međusobnoj slozi, koja ne će vrijeđati ni slobode Crkve ni opravdanih interesa države.

JEDAN DAN U LURDU

Napisao Dr Pavao Lončar

O Lurde, Lurde, svetište Gospino, nikada te zaboraviti ne ću. Pa da nikada ništa o tebi nijesam čuo, dosta je ono, što sam doživio u tebi 12. kolovoza 1929. godine. Dosta bi to bilo, da o tebi danju mislim i noću sanjam; da žudim opet i opet vidjeti: divna tvoja svetišta, čudotvorne kupke, spilju Gospinu, ono pirenejsko gorje, koje te drži u naručaju svome i umiva gorskom rijekom Gavom, što teče ispod nogu bez grijeha Začete.

U laganim se i prozirnim oblacima pojavila zora toga dana, kad se naš voz primicao Lurdu, kližući se podno pirenejskoga gorja. 117 se hrvatskih hodočasnika budilo od lagana sna, što im je isprekidano povezao jučerašnje veče s današnjim danom na tvrdim željezničkim klupama. Jedni se tek protežu, taru ruke i zijevaju, drugi se krste i obavljaju jutarnju molitvu, a neki već promatraju zeleni goroviti kraj, kojim prolazimo. Pomalo se pojedinačni isprekidani glasovi vežu u sve veći žamor, a onda uz povik divljenja nad prekrasnom prirodom. Za kratko vrijeme sve nas obuzelo neko sveto čuvstvo, jer osjećamo da se sve bliže i bliže primičemo nekoj velikoj svetinji, mjestu Božjih događaja.

U času smo minuli pokraj Gospine spilje, okružene mnogobrojnim hodočasnicima i zaustavili se na lurdskoj stanici. Prošlo je i podne, dok smo našli svoje stanove. Sitna je ljetna topla kišica na mahove orosila lišće na bujno zelenoj prirodi i sravnila nešto prašine na ulicama lurdskim, dok smo se mi sakupili da pođemo na popodnevnu procesiju s presv. oltarskim Sakramentom. Danas ćemo samo promatrati ovu svečanost sa strane, da se malo snađemo u pobožnostima, što se obavljaju u ovome svetištu sviju naroda, sviju zemalja i kopna, u svetištu cijeloga svijeta.

Silan je narod zaokupio Gospinu spilju, crkve i ogroman trg, kojim će krenuti procesija. Po znakovima na prsima, označili su svoju narodnost i zemlju. Na tisuće se umnožio broj hodočasnika, kad su pojedine grupe stigle i zauzele svoja mjesta. Tu su bili: Belgijanci, Talijani, Irci, Maltežani, Austrijanci, Česi, Hrvati iz Burgenlanda, Hrvati iz Jugoslavije i t. d. Nekoliko stotina bolesnika su poredali na dvije strane u tri do četiri reda s njihovim ležajima na trgu pred crkvom sv. Krunice. Sredinom će među njima proći procesija s presvetim Sakramentom, pa će ih blagosloviti, ne bi li se komu Spasitelj smilovao i podigao ga na novi život. Svi će moliti za njih i svi će biti svjedoci, bude li se milost Božja vidljivim načinom očitovala i ponovno čudom posvjedočila istinitost lurdskih ukazanja.

Procesija je krenula. Otvorile su je irske djevojke, obučene u ogrtače plave, Gospine boje. Blizu dvije stotine stupa irskih djevojaka, članica Marijine kongregacije. Iza njih su mlade Belgijanke u bijelim koprenama,spuštenima duboko niz ramena. Iz njihovih se promatra oko sebe uzbuđene hodočasnike.

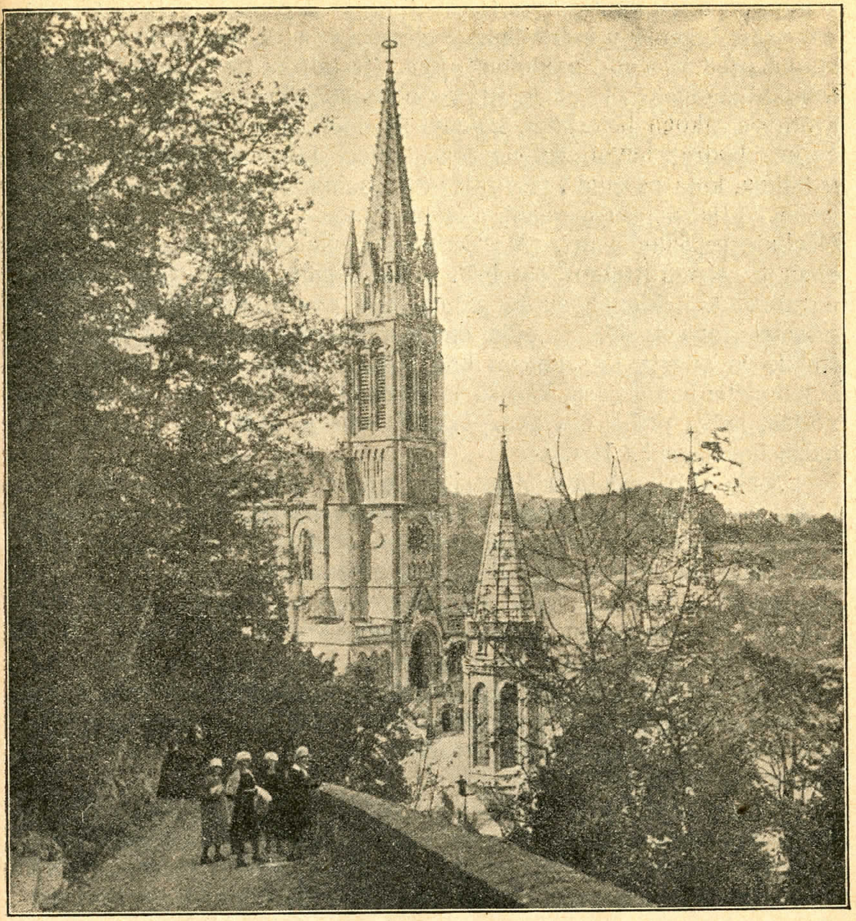

Divan pogled na Gospinu baziliku u Lurdu

Red nastavljaju mnogobrojni muškarci. Koja stotina svećenika s gorućim svijećama u ruci prati oltarski Sakramenat.

Jedva je na čas umukla pjesma djevojaka, prolomi se zrakom psalamska pohvala iz tisuću grla: »Hvalite Gospoda svi narodi, Hvalite ga svi puci. Hosana, Hosana, Hosana Sinu Davidovu...!«.

Danas nosi Isusa, sakrivena pod prilikama kruha, osobni papin tajnik Msgr. Venardi; tu je naime hodočašće milanskih katolika, kojima je sadašnji Papa bio nadbiskupom. I već je počeo redom blagoslov bolesnika. A imade ih teških, veoma teških. Neki su u besvjestici, drugi se i ne miču, a opet neki teško uzdišu u svojoj nevolji. Oko sviju nastoje dobrovoljni podvornici muški i ženski. I liječnici obilaze, da pomognu i injekcijama, ustreba li kome.

Sve moli i zaziva Spasitelja, da pokaže svoju čudotvornu, Božju moć. Sve je uvjereno, da će Gospodin učiniti veliku stvar, jer je danas u Lurdu poslanik Njegovoga vidljivoga Namjesnika na zemlji, on dijeli blagoslov s Presvetim. Procesija je gotovo svršila. Još samo blagoslov bolesnika. Svećenici i ostali muškarci su se postavili pred pročelje najdonje crkve. Ostali su hodočasnici iza bolesnika unaokolo. Liječnici idu uz oltarski Sakramenat i točno prate kretnje svakoga bolesnika, kojemu se dijeli blagoslov. Sestre bolničarke bodre nevoljnike na pouzdanje. Jedna je bolesnica među ostalima, koja ne čuje i ne prati svoju bolničarku. Ona je teško bolesna. Liječnici su napustili svaku nadu u njezino ozdravljenje. Očekuje se samo smrt. Marija Sala di Felice imade gnojnu izraslinu u mozgu (tumor cerebri). Ona imade poradi toga potpunu paralizu, t. j. klonuli su joj udovi, ona govori nesuvislo, ona nije prisebna, ona se više ne diže, ona neprestano povraća. Doktor Luj Nobile iz mjesta Kasatenovo kod Milana izdao joj o svemu tomu svjedodžbu baš u času, kad su je spremali u Lurd. Ona je tako nevoljna, jedva priliči čovjeku. Gledali smo je, ležala je u redu blizu naših hodočasnika Hrvata.

Sala Marija dobiva blagoslov s presv. oltarskim Sakramentom. U taj čas ustaje sa svoga ležaja, odjevena onako na bolesničko. Sestra bolničarka iznenađena jedva se snašla, da je zaogrne plahtom, pa je od veselja grli i ljubi, a ona samo viče: Živio Isus! U taj čas nastaje silno uzbuđenje, hiljade padaju na koljena, jecaju, klješću i sa suzama u očima klječeći u prahu kliču: »Živio Isus! Živila Marija!« Bolesnica se od dragosti smije. Sve je poletilo prema njoj, da je grli i miluje. Svi su osjećali, da je Božja moć s njome. A gle, katolički skauti razapeli uže i suzdržali mnoštvo, da ne satre sretnu ozdravljenicu. Zaokruženu ogradom od užeta vode je u ured za ustanovljenje bolesti.

Dugo se još plješće, kliče Isusu i Mariji, dugo ,dugo još sve titra od uzbuđenja. I dok jedni lete za bolesnicom i liječnicima u ured za ustanovljenje ozdravljenja, drugi hrle prema Gospinoj spilji, da se zahvale sa suzama u očima za ovu veliku milost. A opet neki dugo stoje na mjestu ozdravljenja, ne znajući, što bi. Došli su naime u Lurd kao posmatrači ili bolje postavili se kao tržni nadglednici i hodali ovamo i onamo s rukama skrštenima na leđima, a sada zamišljeni i iznenađeni ovim događajem oborili glave, prekrstili ruke sprijeda, čekaju tumače stručnjake, da ih pouče o ovome, što su na vlastite oči vidjeli.

Jedva se povratili liječnici iz ureda, nastaje na sve strane ispitivanje: Tko je ta žena, što joj je bilo, tko ju je liječio, kako joj je sada, imade li svjedodžbe od liječnika o svojoj bolesti? Stotinu pitanja, stotinu odgovora liječničkih: »Jest imala je smrtonosnu bolest. Ona je sada potpuno nestala. Nestala je u tren oka. Nestalo je svakoga traga toj bolesti. Ona dobro hoda, izvrsno jede. Ona je zdrava. Naravnim se načinom to ne da protumačiti. Neka viša sila je to izvela. Čudo je to, čudo Božje.«

Još smo dugo stajali na ogromnom trgu, na mjestu čudesnoga događaja, duboko potreseni i podrmani. Na svačijem se oku zrcalila suza radosnica. Dugo smo još ponavljali današnji prizor. A onda se pomalo razilazili kućama, da se uveče nađemo na večernjoj procesiji sa svijećama. Taj dan je osobito gromko odzvanjala i isticala se među tisućama grla i naša hrvatska pjesma: »Sred te se pećine... Zdravo, zdravo, zdravo Marijo!« Drugi dan su ranim jutrom i naši neki uranili, da obave ono što su kroz godine i godine zanemarivali, a nijesu nakanili ni u Lurdu da obave. Pristupili su na sv. ispovijed i Pričest.

Oj divni su bili ostali dani u Lurdu! Svi smo se osjećali tako blizu! Smatrali smo se jednom praktičnom katoličkom obitelji, što na putu u Lurd nijesmo baš mogli za sve reći. Kako li smo rado obavili križni put, kako li je slatko bilo na noćnom klanjanju olt. Sakramentu, kako li je slatko tekla odsada molitva sv. Krunice, kako li nam je bilo milo boraviti još četiri dana u onim dragim svetištima Gospinim!

Prošli su dani kao sanje. Potamnile su uspomene iz Pariza, Liona, Marsilje, Nice, Genue, Venecije. U toj tami spominjanja poput ljetnoga, večernjega zvjezdanoga neba, ali su ostale u pameti slatke svijetle točke: Lisje, Never, Paray le Monial, a Lurd sa svojim događajima kao bijeli ljetni dan sa suncem bez ijednoga oblačića, kada zrak i sva priroda potitrava od veselja i radosti i veseli se životu. Takovo je veselje i radost ostavio Lurd u životu našemu, a takav je i u životu katoličke Crkve, pa tko bi ga zaboravio! Zato se iz ustiju, kao bistra rijeka iz izvora snažna, neprestano izlijeva oduševljena pjesma: »Na nebu i na zemlji, Tebi o moja Majka, svi glasovi pjevaju u jedan mah: Hvalite, hvalite Mariju, Hvalite, hvalite Mariju...!«

BOŽIĆNA PJESMA

Spjevao Nikola Kordić, seljak

Vjetar tiho piri — goršću vite grane,
Iz strmih planina noćca crna vrvi.
Zapad se prelijeva u rumenoj krvi —
Sunašce se spušta na zapadne strane.

Zemlja se odmara. Večernjica jasna
Eno se pojavlja, dražesno se krijesi.
Iz tankih oblaka mlad se mjesec smiješi,
Svoje svijetlo toči... Ova noć je krasna.

Puna mira, sreće... U našemu selu
Svijeće se pale, a pjesma se glasa.
Od svetoga čuvstva grud mi se talasa...

Oko drvca gledam svu čeljad veselu:
Na slamici djeca griskaju bombone,
Radosna slušaju pjesmu noći one...

U GRADU NEUSTRASIVE VJERE

Napisao Dr Josip Andrić

SVAKI pravi katolik zna, što je nama katolicima Sv. Otac Papa: naš vrhovni vjerski poglavar, naš duhovni otac na ovoj zemlji i zamjenik samoga Krista. I zato smo mi katolici vezani posebnom ljubavlju prema Sv. Ocu Papi kao glavi cijele Crkve, koju je osnovao Spasitelj, Bog, za vječno spasenje ljudi.

Ne treba se dakle čuditi, što nema toga katolika, koji ne bi smatrao najvećom srećom života svoga, da bar jedamput u životu vidi svojim očima Namjesnika Isusova. — Jest, ta želja živi, iako kod mnogih možda i nesvijesno, u srcima sviju katolika. Dapače i među ostalim kršćanima, koji nisu katolici, živi jedno nesvijesno poštovanje prema vrhovnom poglavaru katoličke Crkve, jer već samo kršćanstvo u jezgri svojoj upućuje duše prema glavi svega kršćanstva. I zato je neopisiva bila moja žalost, što u svetoj godini 1925. nisam mogao ni s jednim hrvatskim hodočašćem (a išlo ih je tada tri) poći u Rim k Sv. Ocu Papi. Morao sam to odgoditi za kasnije. I evo godina 1929. omogućila je meni i tolikim drugima, da nam bude ispunjena ta najveća naša želja: bili smo s hrvatskim hodočašćem pred Duhove te godine u gradu, gdje stoluje Namjesnik Božji, vidjeli smo i njega samoga, čuli smo ga, pristupio je k svakom od nas, svakom je pružio ruku ,na kojoj smo mi sa silnim strahopočitanjem poljubili njegov natpastirski prsten, a mi, predstavnici Društva sv. Jeronima, imali smo prilike dapače, da pristupimo i kleknemo i pred samo prijestolje njegovo, te da — donoseći mu na dar svetojeronimske knjige — još jače i posebnim načinom osjetimo uzvišenost onoga, koji je čašću svojom uzvišen iznad sviju ljudi na svijetu.

Bili smo sedam dana u gradu Namjesnika Kristova. Ne u Rimu, nego u Vatikanskom Gradu. Od blagdana Ukazanja Gospe Lurdske godine 1929. (to jest od 11. veljače te godine) odijeljena je papinska prijestolnica od Rima i prozvana Vatikanskim Gradom, u kojoj kraljuje Sv. Otac Papa, koji je postao posve samostalna država, u kojoj kraljuje Sv. Otac Papa. I zato cilj našega hodočašća godine 1929. nije bio više Rim, nego Vatikanski Grad, prijestolnica obnovljene papinske države.

Što smo sve vidjeli i doživjeli u gradu Sv. Oca Pape, a uz to u Rimu i u ostalim mjestima, koja smo tom zgodom pohodili, time bi se mogla ispisati cijela knjiga uspomena i doživljaja. Osim audijencije kod Sv. Oca Pape, koja je dakako bila vrhunac svega, pohodili smo četiri glavne rimske crkve (bazilike): sv .Petra, sv. Ivana Lateranskog, sv. Pavla i sv. Marije Snježne, a uz to cijeli niz drugih crkava između onih 450, što ih ima u Rimu. Bili smo u starim kršćanskim podzemnim katakombama, uspinjali smo se po stepenicama nekadašnje Pilatove palače u Jerusalemu, po kojima je stupao Isus,

Pogled na Vatikan iz visine

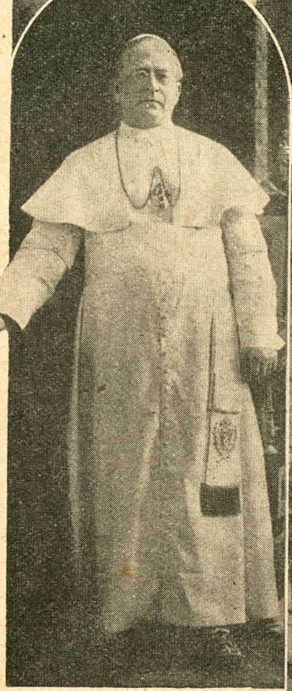

Sv. Otac Papa Pijo XI.

Kardinal Gasparri, glavni pomoćnik Pape Pija XI.

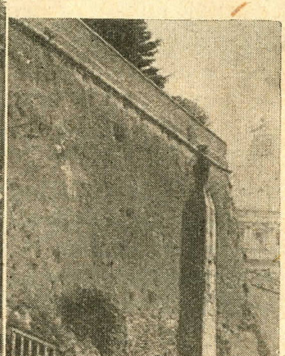

U sredini: dio zidina, kakvima je obzidan Vatikan.

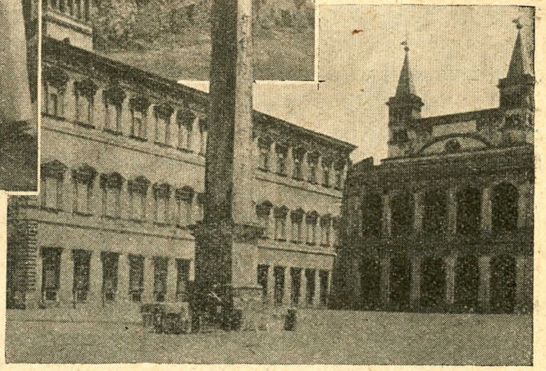

Desno dolje: Pogled na Lateranski dvor, gdje je sklopljen ugovor između Sv. Oca Pape i Italije o obnovi papinske države.

kad je osuđen na smrt. Vidjeli smo lance, u kojima je bio okovan sv. Petar prije smrti, i tamnicu, u kojoj je čamio. Bili smo u Koloseumu, to jest u nekadašnjem rimskom cirkusu, gdje su tolike kršćanske mučenike bacali pred divlje cvijeri, da ih prožderu. Bili smo na grobu sv. Petra i Pavla, na grobu slavenskog apostola sv. Ćirila i na grobovima tolikih bezbrojnih drugih svetaca, među ostalim i u crkvi četvorice srijemskih mučenika. Pohodili smo misijsku izložbu u Lateranu, gdje smo vidjeli umjetnine i najrazličinije predmete iz onih krajeva, gdje još vlada poganstvo i gdje požrtvovni katolički misijonari šire svijetlo kršćanske istine. Razgledali smo izložbu slika i muzej u papinskom vatikanskom dvoru. Odvezli smo se i na onaj most nad rijekom Tiberom, gdje je rimski car Konstantin godine 313. uz Božju pomoć izvojevao pobjedu, nakon koje je kršćanstvo dobilo slobodu. Obišli smo gotovo cijeli Rim, a neki od nas su još posebno obišli granice cijele sadašnje papinske države, oko koje smo se autom vozili desetak minuta, a neki su je pješke obišli otprilike za jedan sat. Dakle kako vidite, to je posve mala država, kad se tako brzo može obići oko njenih granica okolo unaokolo, a ipak je to država, koja ima najvećega vladara na svijetu, vladara, koji vlada nad 300 milijuna katolika cijeloga svijeta.

Od svega, što smo vidjeli i doživjeli kod toga pohoda Sv. Ocu Papi prigodom njegove pedesete godišnjice misništva, koju je slavio godine 1929., želim posebno još spomenuti, da smo neki pohodili i vatikanski Lurd. U vatikanskim je vrtovima podignuta naime špilja i pročelje lurdske bazilike, koje su na vlas slične Gospinoj špilji i bazilici (crkvi) u Lurdu. Tu špilju i baziliku dao je tu sagraditi nekadašnji dugogodišnji lurdski biskup Šepfer kao lurdski dar Sv. Ocu Papi. Poznato je, da je sadašnji Sv. Otac Papa Pijo XI. veliki štovatelj Gospe Ludske, pa kad je postao kardinal i Milanski nadbiskup, najprije je iz Rima otišao u Lurd, da Gospi Lurdskoj zahvali za tako veliko odlikovanje, a tek onda je otišao u sjedište svoje nadbiskupije. Kad je tom zgodom bio u Lurdu, zaželio mu je tadanji lurdski biskup Šepfer, da ga Gospa Lurdska uzvisi na još veću čast, nego što je nadbiskup i kardinal. I gle, po godine iza toga postao je sadašnji Sv. Otac Papa Pijo XI. ono, što je na stolici sv. Petra evo već devetu godinu. Tako se eto i tu očitovala milost Gospe Lurdske.

Lurd je danas najjača kula svete vjere katoličke, jer lurdska čudesa vidljivo i nepobitno dokazuju, da je katolička vjera jedina prava. A Gospa Lurdska ozmolila je zagovorom svojim kod Svevišnjega, da za Namjesnika Kristova u ova najteža poratna vremena dođe čovjek, kojega jedno kršćansko proročanstvo zove Papom neustrašive vjere. I zaista nijedan drugi naziv ne pristaje Sv. Ocu Papi Piju XI. kao taj. Kroz najteže bure današnjega doba on vodi Crkvu Kristovu neustrašivo naprijed, te je njegovo papinsko vladanje ispunjeno cijelim nizom pobjeda Crkve katoličke na svim stranama. I zato smo mi, koji smo bili u prijestolnici Sv. Oca Pape, odanle odlazili s osjećajem, da smo zaista bili u gradu neustrašive vjere.

Pogled na crkvu Majke Božje u Pompejima

MODERNO GOSPINO SVETIŠTE

Tri posjeta kod Pompejske Djevice.

Napisao Dr Stjepan Markulin

TKOGOD posjeti vječni grad Rim, nastojat će da ode i u Napulj, taj najljepši — kako vele — evropski grad, a tko dođe u Napulj, ne će nikako propustiti da ne pođe i u Pompeje. Oko sat vožnje žbeeznicom udaljen je od Napulja stari rimski grad Pompeji, sijelo rimske garnizone i raspuštenoga života. Grad je godine 79. prije Krista sažgan vezuvskom lavom i uništeno u njemu sve živo. Tako zakopan ležao je grad dugi niz godina, dok ga nisu marne ruke arheologa otkopale i iznesle na sunce tako, da se danas možeš šetati po prvim rimskim kaldrmama i gledati prave rimske kuće (dakako bez krovova). No neko četvrt sata od tih Pompeja leže Novi Pompeji, radino trgovište, poznato po svem svijetu po svom svetištu Majke Božje Pompejske.

Trideset je tome godina, što sam prvi put bio ondje. Bilo je to u svetoj jubilarnoj godini 1900., kad je nas četrnaest gimnazijalaca poveo revni vjeroučitelj dr. Ladislav Jambreković, urednik izdanja Društva sv. Jeronima, pred sv. Oca papu Lava XIII. Pošli smo dakako i u Pompeje i meni je kao nezaboravna uspomena toga doživljaja ostala mala crvena knjižica s devetnicom Djevici Pompejskoj. Silni zazivi moćne Zaštitnice ozvanjali su snažno u mojoj duši. Slava nazaretske Djevice, koja je pobijedila poganske idole, te sebi podigla na njihovim ruševinama kraljevsko prijestolje, odakle predarežljivo dijeli blago nebeskog milosrđa, privlačila me cijelog života k njoj. Sličica kraljice Presvete Krunice, koju sam kao đak primio još u starom svetištu, pratila me je posvuda. Živo sam želio i opet se vratiti onamo. U jubilarnoj godini 1925. bio sam sretan, da iopet pokleknem pred noge svoje nebeske kraljice. No velike su promjene nastale od prvoga moga posjeta. Svetište iznova sagrađeno i bogato urešeno, ponutrica puna zavjetnih srebrnih darova, prekrasni oltar od mramora i mjedi, skladno novo pročelje od čistog kamena; posebno od svetišta novi, netom sagrađeni 87 m. visoki zvonik, posvećen Srcu Isusovu, s velikim kipom presvetog Srca, i zvoncima na električki pogon; napokon novi zavodi uz svetište, jedan za dječake kažnjenika već gotov, a drugi za djevojčice kažnjenika još u gradnji. Uz to mi se pričinjalo, da svi stanovnici žive ondje samo zato, da šire slavu svojoj zaštitnici. Takav mi se sklad činio između svetišta i samoga mjesta. Potvrdu mi za to dalo i to, što je to bilo jedino do tada poznato mi talijansko mjesto, koje nije imalo ulice Venti Settembre (dvadeseti rujna, dana zauzeća papinskog Rima). Jedino ime, koje sam zapamtio iz toga svetišta, bilo je ime odvjetnika Bartola Longa, utemeljitelja svetišta, organizatora svih socijalnih ustanova i autora Devetnice. Iz kratke povjesti svetišta doznao sam, da su na mjestu današnjeg zavjetnog mjesta Novih Pompeja još u sedamdesetim godinama prošlog stoljeća bila pusta polja, koja su seljaci veoma teško obrađivali. Kad je onamo prenesena slika Kraljice Presvete Krunice sa sv. Dominikom i sv. Katarinom Sienskom, stali su ljudi štovati tu sliku. Mladi advokat Longo zahvaljivao joj je za ozdravljenje iza teške smrtne bolesti. U zahvalu napisao je snažnu devetnicu, koja je obišla kruglju zemaljsku, te se danas moli na svim jezicima. Od toga časa on je ostao najuže povezan s tom čudotvornom slikom. Organizirao je pobožnosti i hodočašća, počeo joj graditi svetište, oko kojega je stalo nicati malo mjestance. Vlastitim troškom podizao je svetište i uza nj karitativne zavode. Upravo je ganutljivo, kako je sa svojom plemenitom suprugom počeo sabirati oko sebe djecu onih, koji su po zakonskoj pravdi izgubili bez svoje krivnje oca i hranitelja. To su bila djeca onih, koji su dopali teške tamnice. Kao pravnik on je njihovu bijedu najjače osjećao. Svu je djecu prikazivao Kraljici presvete Krunice, a djeca su bila primana u zavod u skupinama po petnaestero njih, tvoreći tako jedan vijenac sv. Krunice sa sv. Otajstva. Po vremenu je dogradio za sve ove institute krasne zgrade, pa kad je našao, da je osigurao uzdržavanje svetišta i svih zavoda, sačinio je darovnicu i kleknuvši pred sv. Oca papu Lava XIII. darovao je svetište Pompejske Djevice pod neposrednu jurisdikciju sv. Oca, koji njime upravlja po posebnom delegatu — biskupu. Iza toga radio je Longo i dalje neumorno za procvat svetišta i upravo godine 1926. svršavao gradnju novoga zavoda za kćerke kažnjenika, kad ga uoči otvorenja nove zgrade zateče smrt u 86. godini blagoslovljenoga života. Ljubeći križ i krunicu umro je spokojno na 5. listopada tako, da je pokopan u Gospinom svetištu na sam blagdan Kraljice Presv. Krunice 7. listopada. Pa kako posvuda vlada sklad u događajima, vrijedno je istaći, da je njegova smrt pala na pedesetu godišnjicu opstanka novog svetišta, jer mu je on položio temeljni kamen na 8. svibnja 1876., na dan vlastite svetkovine Pompejske Majke Božje.

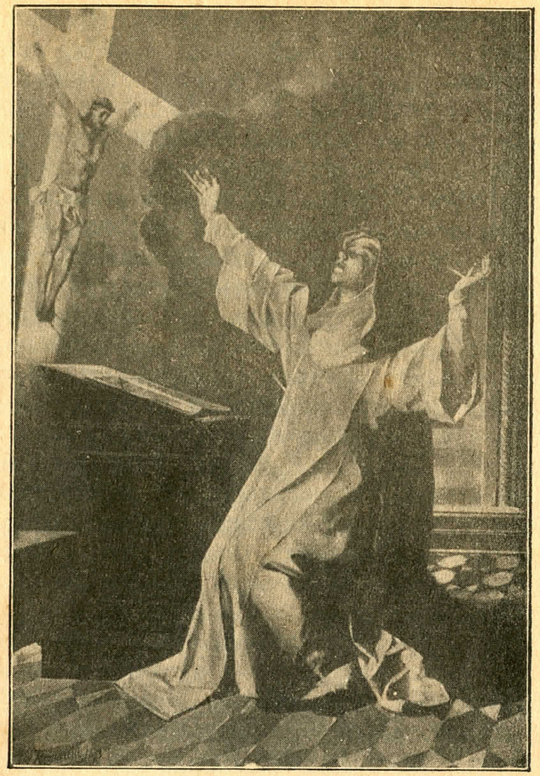

Sveta Katarina Sienska
Slika u crkvi Majke Božje u Pompejima

Kad smo prošle godine o zlatnom misničkom jubileju sv. Oca boravili u Rimu, nije čudo, što sam i opet zaželio posjetiti ovo svetište i obaći grob njegova osnivača. Pustio sam svoje prijatelje, da se ovaj put bez mene uspnu na Vezuv i posjete rimske iskopine, a ja sam odmah pohrlio Kraljici Pobjede u Nove Pompeje, da čitav dan provedem pod Njezinim okriljem. Prvi me je korak vodio dakako u samo svetište. Bio je radeni dan, no u svetištu je bilo živo. Neprestance su dolazili hodočasnici iz bliza i daleka, da dadu oduška svojoj pobožnosti svaki na svoj način. Iza toga svratio sam se u muzej i riznicu svetišta, u kojoj su pohranjeni premnogi zavjetni i zahvalni darovi i krunjenih glava i neznatnih štovatelja Marijinih. Obašao sam cijelu zgradu za žensku siročad, koji vode sestre Dominikanke. I njihov red kao III. red osnovao je Bartol Longo. Velika nova zgrada vanredno je prostrana, svijetla i ugodna, no najveći su joj ures sitna djeca, koja polaze pučku školu u samoj zgradi. Djevojčice, jednako obučene u plavo i bijelo, pod nježnom su skrbi sestara Dominikanka, koje im moraju nadomještavati svu roditeljsku ljubav. Nakon toga zaputio sam se u veliki muški uzgojni zavod, koji nosi ime osnivača Bartola Longa. Zašao sam ponajprije u Papinsku tipografsku školu, gdje me je njezin inspektor brat Onorio najljubaznije primio i pokazao mi potanko cijeli zavod. Kad bih morao ukratko reći, kako je uređen, morao bih ga isporediti s bivšim sirotištem baruna Jelačića na Josipovcu, koje su vodile s toliko uspjeha naše sestre milosrdnice i gdje su se mladići učili neko osam zanata. Ovdje toga ima još mnogo više. Kušat ću proći sve redom. Sasvim moderna tiskara štampa knjige i časopise, u korist uzdržavanja tih zavoda. Iza nje ogledali smo umjetnu stolariju, gdje se izrađuje sve potrebito pokućstvo za svetište i njegove zavode; zatim bravariju, pa mehaničku radionu, zatim električko-mehaničku radionu, gdje su upravo izrađivali zanimive strojeve za pogon zvona, pa rezbarski i kiparski atelier. Zavod ima i muzičku školu i vlastitu glazbu, no ugodno me iznenadilo malo kazalište (dvorana s pozornicom), u kojem pitomci gaje i pozorišnu umjetnost. Konačno mi je spomenuti astronomski opservatorij. Svaki je odio pod vodstvom stručnjaka, a cijeli zavod vode Školska braća. Moj mi je vođa dao i podatke o broju pitomaca u svim zavodima: ima 190 ženske siročadi, te 150 djevojčica i 210 sinova kažnjenika. Napokon sam primio od njega i čitavu literaturu o svetištu: povijest svetišta u dva sveska, život Bartola Longa, Glasnik sv. Krunice, Kalendar godišnjak i mnogo slika, da mi je moja putna torbica postala premalena za sve darove.

Iza kako sam još posjetio biskupa vikara msgra Vincenza Cellija, zadnje sam korake upravio opet u svetište do groba njegova osnivača. Spomenik je divna kiparska umjetnina, koja prikazuje starca Longa, kako očinskom skrbi prigrljuje mušku i žensku siročad i pokazuje im novu majku Kraljicu Presvete Krunice.

Bilo je već kasno, i ja sam morao ostaviti ovo drago mi svetište. Žurio sam se mimo vitkog zvonika na kolodvor, da za vremena stignem u Napulj. Nije čudo, da mi je glava bila puna preraznih misli i utisaka ovoga dana. Razmišljao sam vozeći se željeznicom: kakova su naša Gospina svetišta; gdje su nam svjetovnjaci, koji se cijeli posvećuju jednoj životnoj zadaći; gdje su nam velika kršćanska karitativna djela...

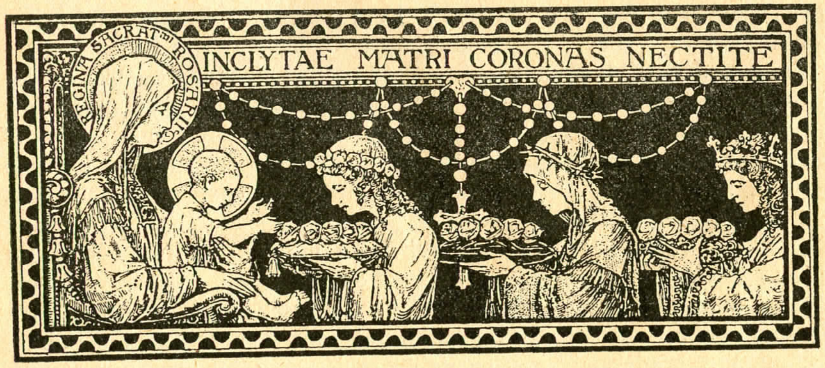

Kraljici svete Krunice poklon ruža radosnoga, žalosnoga i slavnoga otajstva

KRALJICE

Narodni običaj u Slavoniji

Napisao Pavao Matijević

U mnogim slavonskim selima već je izumro narodni običaj Ljelja ili Kraljica, ali u Srijemu, zatim u Granici oko Vinkovaca i u mom rodnom kraju u Đakovštini ponavlja se on svake godine. Taj se običaj u svakom kraju vrši, kako se drži u Đakovštini, gdje sam ga ja gledao.

Ljelje se obdržavaju na svetkovinu Duhova. I to na prvi dan Duhova po podne idu Ljelje po vlastitom selu, a na drugi dan pohode koje susjedno selo. U Ljelje se spremaju odrasle djevojke, koje se za tu zgodu posebnim načinom nakite i pjevaju pjesme. Povorka Ljelja ima 6 do 10 djevojaka »Kraljeva« i 5 djevojaka »pjevačica«. U družbu Ljelja pripada i gajdaš, koji svira na svoje gajde, kad djevojke prestanu pjevati, a uz njega idu i 2 momčića, koji se zovu »kajmačari«, jer nose u korpama i loncima kajmak (vrhnje), slaninu, jaja i ostale darove, koje Ljelje dobiju na poklon.

Kraljice su opremljene veoma bogato, kako se to sa slike vidi. Na glavi imadu sjajno urešeni crni momački šešir. Šešir je iskićen smiljem i koviljem (suho šuškavo cvijeće), a od prednje strane urešen je malim ogledalcima, da se što više blista. Kraljice oblače svilene suknje crvene boje zvane »graditorke«, a i velika marama na vratu je od svile. Ta marama — što je duža — to je prikladnija. Taj dan se marama ne veže i ne prekrsti na prsima, nego se samo pod vratom prikopča, a četiri njena kraja, od kojih je svaki druge boje, vise do koljena a i niže. Od svilene marame ne vidi se ni oplećak, nego samo malo proviruju merimski ili svileni rukavi. Pod vrat se veže još jedna mala marama od crvene svile, a njezina prednja dva kraja se protaknu kroz prsten. U uši utiču obočiće »remeke« to jest srebrne s dugim zvončićima. Na noge oblače bijele čarape, a namjesto cipela obuju cifrane »pantafule«, koje imadu oblik polucipela, a pletene su rukom i ukrašene raznobojnim staklenim »đendarom«. U desnoj ruci drže u vis uspravljenu »sablju« to jest kosu, koja je dobro izribana. Držak kose zamota se u malu maramu.

Cijelo to odijelo Kraljeva ili Kraljica imade naznačivati odijelo zemaljskih kraljeva, koji nose krunu, dugačko odijelo od svile, zlatne cipele, sjajnu sablju i prstenje.

Pjevačice su obučene jednostavnije. Glavu počešljaju u obične djevojačke pletenice, u koje zabodu ponešto cvijeća oko ušiju. Odijelo im je jednostavnije, a sablju i kapu ne nose. Pod vrat povežu dukate. I kraljevi navežu dukata koliko dobiju u selu, jer taj dan nije sramota obući se i u tuđe — glavno je, da je svaka što ljepše opremljena i što sličnija kralju. Kraljevi idu naprijed i malo pjevaju. Većinom pjevaju pjevačice, koje idu i stoje iza kraljeva. U prvom redu u sredini nalazi se prvi ili glavni kralj, a njemu na lijevo je njegova kraljica. Glavni kralj započinje pjevanje i upravlja cijelom družbom. Gajdaš i dva kajmačara idu iza pjevačica, a u dvorištu stoje od zada ili postrance.

Već nekoliko nedjelja prije Duhova sakupe se djevojke, koje žele ići u Ljelje, izaberu glavnog kralja i kraljicu, odrede mlađim djevojkama, koje lijepo pjevaju ,da budu pjevačice i tada počinju priprave. Traže se dukati, marame i šeširi, a nedjeljom po podne idu na osamljena mjesta iza sela i tamo vježbaju pjevanje i kretnje.

Napokon na Duhove po podne sakupe se sve u kući prvog kralja i pjevajući idu selom zalazeći u sve kuće, koje im otvore kapiju. Početak pjevanja je redovito ovaj:

»Mi idemo, ljeljo — u polje Smiljevo, ljeljo,
Da beremo, ljeljo — smilje i kovilje, ljeljo«.

Kapija se otvara a pjesma se nastavlja prema kućnim prilikama. Gdje je na pr. kuća gazdinska, pjeva se:

»Faljen Isus, ljeljo, — dobri gazda, ljeljo,
Ovdi nama kažu — dvori pribogati, ljeljo.
Vode zaiskasmo — vina nama daše, ljeljo.
Vina se napismo, vodom se umismo, ljeljo«.

U kući, gdje ima momak ili djevojka, pjeva se ovako:

»Ovdi nama kažu momče neženjeno, ljeljo.
(Ovdi nama kažu momu neudanu, ljeljo.)
Il' ga vi ženite, il' ga nama dajte, ljeljo.
Mi ćemo ga, ljeljo, oženiti, ljeljo,
S našim desnim kraljem i svitlom kraljicom, ljeljo!«

Ako je u kući nova snaša, čut će se ovakva pjesma:

»Ovdi nama kažu skoro dovedena, ljeljo,
Skoro dovedena, al je naučena, ljeljo,
Dvore je pomela, vode je don'jela, ljeljo,
Stole je redala, kralje dočekala, ljeljo!«

Doista u tom dvorištu pred kućnim ulazom vidimo u jednom redu postavljenih onoliko stolica, koliko ima kraljeva, a na svakoj stolici jastuk sa bijelom navlakom. Kraljevi posjedaju na jastuke, a pjevačice stanu iza njih i pjevaju u počast snaše i ukućana, dok ih čime ne podvore ili dok kajmačarima ne stave darove u korpu.

Tada se pjevačice uhvate u krug i zapjevaju:

»Prošećite kralji i kraljice, ljeljo!«

Kraljevi ustaju i šeću oko njih jedan naprama drugom. Pjevačice opet zapjevaju:

»Kresnite se kralji i kraljice, ljeljo!«

Na te riječi kraljevi prolazeći jedni pokraj drugih udaraju tupom stranom sablje o sablju svojih kraljica. Napokon pjevačice zapjevaju:

»Poigrajte kralji i kraljice, ljeljo!«

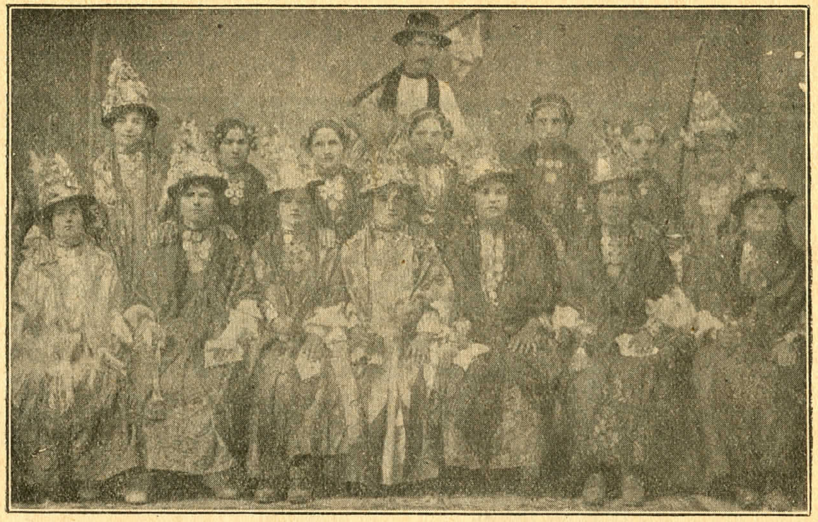

Kraljice u selu kod Đakova

Gajdaš zasvira, a kraljevi i kraljice se hvataju u kolo i malo poigraju, zahvale se na daru i nastave svoju kraljevsku šetnju u drugo dvorište, da ponove ondje iste ili slične pjesme. Dogodi li se, da je koja bolja kuća pred Ljeljama zatvorila vrata, začut će se rugalica:

»Mi idemo, ljeljo, iz svojine, ljeljo,
Iz svojine ljeljo — u tuđinu, ljeljo.
Svojina nas, ljeljo — cjelivaše, ljeljo,
Tuđina nam, ljeljo, vrata zatvaraše, ljeljo.«

Dogodi se dakako, da se na jednom mjestu sastanu ljelje iz dva kraja ili iz dvaju sela. Tada će se jedne drugima narugati, kako loše pjevaju ili kako su siromašno odjevene za bogate kraljeve. Evo jedne rugalice:

»U našega kralja sablja od vatralja, ljeljo«.

(Vatraljem se izgrče pepeo.) Ali druge hvale svoga glavnog kralja:

»U našega kralja sablja okovana, ljeljo.
U našega kralja sablja za'rđana, ljeljo«.

Ali odmah će se i druge narugati prvima:

»U našega kralja — kapa okićena, ljeljo,
Kapa okićena — smiljem i koviljem, ljeljo,
U vašega kralja — kruna polupana, ljeljo«.

Premda je to sve pjevano jednostavnim riječima i starim napjevom, ipak se oko Ljelja kupe ne samo znatiželjna djeca, nego i ostali seoski svijet, da osvježe uspomene svoje mladosti i da po ljudskom običaju vide, primjete i malo se narugaju kojem nespretnom kralju ili nevještoj pjevačici. A dođu li Ljelje u Đakovo, sijelo biskupovo, otvorit će im se i gospodski , pa i sami biskupski dvori, pogotovu ako se nalaze u dvoru biskupovu kakvi strani gosti, koje zanima taj rijetki slavenski običaj. Dosjetljive djevojke ubrzo slože prigodnu pjemu:

»Faljen Isus, ljeljo, pri gospodarski dvori, ljeljo,
Evo vama, ljeljo, družba izabrana, ljeljo,
Od sami' kraljeva i svili' kraljica, ljeljo,
I nji'ovi, ljeljo mladi' pjevačica, ljeljo.
Gospodska se vrata nama otvaraše, ljeljo,
Gospodska nas ruka lijepo darivaše, ljeljo,
Sa srebrom i zlatom i sa škudom malom, ljeljo«.

Kad se tako i zabave i pjesme nasite, zapjevaju zadnju pjesmu:

»Mi idemo, ljeljo, iz tuđine, ljeljo,
Iz tuđine, ljeljo, u svojinu, ljeljo.«

Tada se vraćaju kući. Drugi dan Duhova naveče sakupe se kod glavnog kralja, plate gajdaša i kajmačare te podijele novce, ako što preostane. A od darovanog jela načine svečanu večeru i nakon toga protegne se zabava do kasno u noć.

Ovaj običaj danas sve više izumire ne samo u Srijemu, nego i u Đakovštini, gdje se taj običaj uvriježio i u najmanjim selima, a danas je i u većima rijetkost. Jedva mi je uspjelo dobiti sliku Ljelja iz Viškovaca (pokraj Đakova), koja gornjem opisu gotovo potpuno odgovara. Mi se ne trebamo čuditi, što taj običaj izumire. Jedan je razlog, što su naša sela veoma izmiješana sa strancima, a još je veći taj, što narod više ne osjeća za nj potrebe. Prije je naime mladež tražila ovakve zabave, a danas ima toliko drugih zabava.

Po svemu izgleda, da taj običaj potječe još iz onih vremena, kad su naši stari kao pogani častili boga Ljelju. Ljeljo je bio bog ljubavi, pa mu je zato osobito mladež podavala počast. Sakupili su se momci (kraljevi) i djevojke (kraljice i pjevačice), te su u proljetno doba prigodom svetkovine Ljeljine išli u prirodu i provodili zabave i veselje. Katolički svećenici nijesu mogli taj poganski običaj iz naroda potpuno iskorijeniti pa su zato iz družbe sastavljene u počast Ljelje uklonili mladiće, a djevojke su obukli u »kraljeve«, da se ne primjeti manjak muškaraca. Svetkovina Ljeljina slavila se sredinom proljeća kao i Ljeljo.

Narod više ne zna, da su Ljelje poganski običaj i da je Ljeljo bio bog poganskih Slavena. Cijeli običaj je u današnjem obliku sasma pristojan, ničim ne sjeća na poganstvo, nego je dobio vanjsko kršćansko obilježje (»Faljen Isus, ljeljo, dobri gazda, ljeljo!«) Svećenici se zato ne protive, da se običaj Ljelja uzdrži, i ne ustaju protiv njega, kao protiv poganskog običaja Poklada, Dodola i sličnih, u kojima se vrijeđa pristojnost i kršćanska čednost.

Gospa i mali Isus sa sv. Jeronimom i sv. Bartolomejem.
(Slika iz Vatikanske Pinakoteke.)
Naslikao Moretto da Brescia.

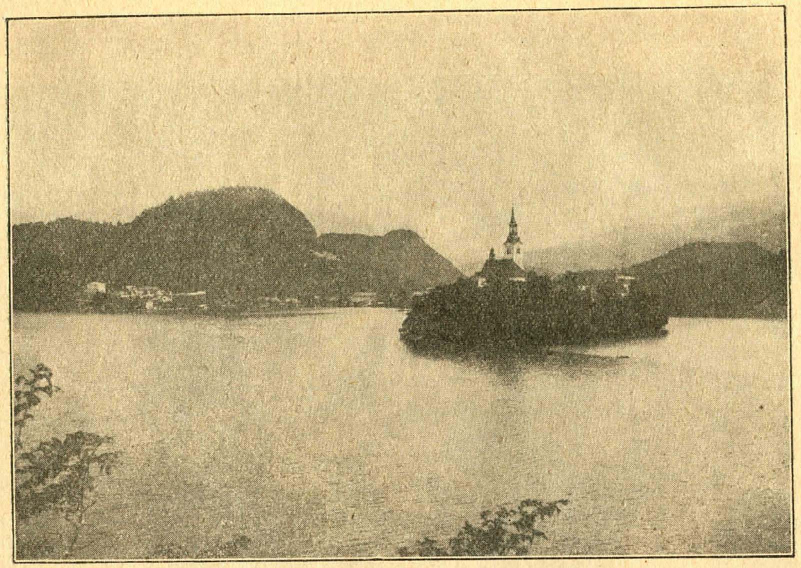

Otočić s Gospinom crkvicom na Bledu
Fotografirao Stjepan Prgomet.

NA BLEDU

Spjevao Dr Ćiril Brajša

Otok bleški, kutić raja,
Što sa zemljom nebo spaja,
Na njem gle se prijesto diže
One, Bogu što j' najbliže.

Sva je sreća za nas bijedne,
Da Bog brat naš biti htjedne,
Pa se Njeg'va sveta mati
Našom majkom smije zvati.

Svatko od nas ima pravo,
Da joj klikne: majko zdravo
Dižuć njojzi svoje oči
Da u čamac mali skoči.

Da zavesla mirnom vodom
Najljepšom pod neba svodom,
Pa na otok njezin krene
Ravno baš pred dvore njene.

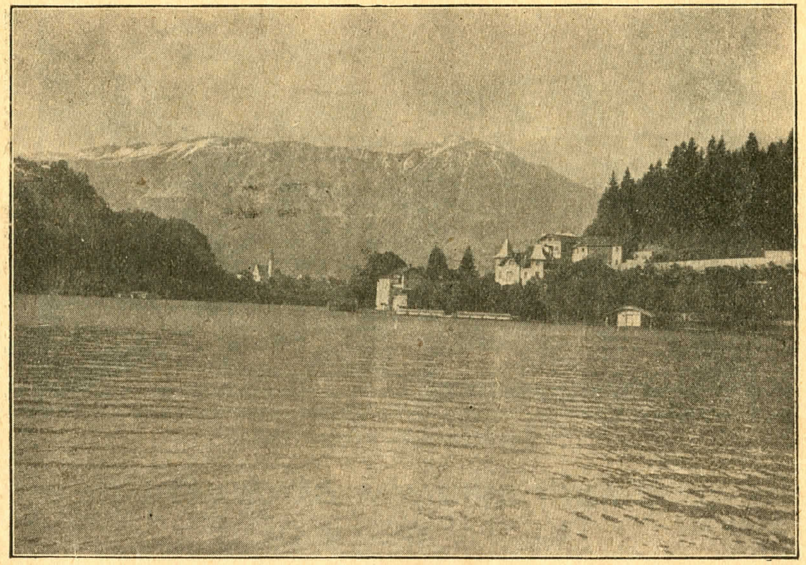

Pogled na Bledsko jezero
Fotografirao Stjepan Prgomet.

Da u dvore majke uđe,
Gdje mu ništa nije tuđe,
Da pred majku svoju klekne
Te joj milo, ljupko rekne:

»Draga majko sviju ljudi,
I meni Ti majkom budi,
Daj da budem i ja jedan
Tvoga Sina bratac vrijedan.«

Time nisam još sve reko,
Još me muči čuvstvo neko,
Iskren ne bih onda bio,
Kad bih majci to sad skrio.

»Imam puno puno braće,
Ne znaju ni kud ni šta će,
Grijeh i mržnja njima vlada,
A najjače možda sada.

Sjeti sad se, majko moja,
Da su i to djeca Tvoja,
Tvoje oko i njih gleda
S krasnog, divnog Tvoga Bleda.

Sve nas složi i pobrati,
Da smo braća, daj nam znati,
K Sinu svome nas privedi,
Gdje je konac grijehu, bijedi.

Tada svanut dan će sreće
Našem rodu ponajveće.
Složno Tebi splest će vijenac
Braća Hrvat i Slovenac.«

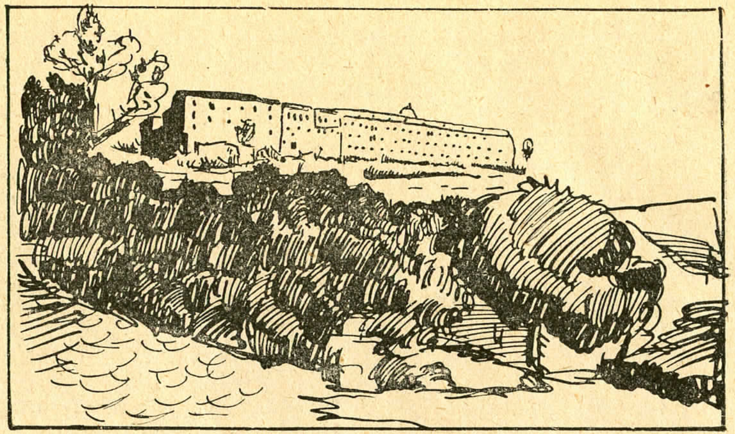

Pogled na Montekasino

U KUĆI SVETOGA BENEDIKTA

Napisao Dr Stjepan Markulin

PROŠLE je godine benediktinski red slavio jedan divan jubilej: tisuću četiristotu godišnjicu utemeljenja opatije na Montekasinu (Monte Cassino). Sam sv. Benedikt osnovao ju je na Uskrs god. 529. Koliko je tome godina! Koja ustanova, koje društvo, pa i država može da se ponosi tolikom starinom? Osim Crkve katoličke eto jedini red benediktinski blagoslovno djeluje već punih četrdeset stoljeća. On je sudjelovao na prijetvoru poganske Evrope u kršćansku, on ju proveo iz starova vijeka preko srednjega u novi; spasao joj klasične rimske pisce, bio je stup kulture i znanosti, a danas je njegova beuronska škola vrelo nove crkvene umjetnosti. Kad ovakav velikan slavi toliko slavlje, valja mu se pokloniti. I dolazili su kroz čitavu godinu ljudi učeni i neuki, obrazovani i priprosti da se dive veličini i sjaju opatije Montecassinske, da joj ogledaju umjetnine i knjiženo bogatstvo i da se pomole na grobu sv. Benedikta, oca samostanskog života u zapadnoj crkvi.

On je svjetlo Crkve i mi smo vozeći se noću iz Rima u Napulj, nekako na sredini toga puta, vidjeli gdje s visoka brda veliki reflektori bacaju snažne snopove tajanstvenog svijetla u tamnu noć. — Vraćajući se opet po danu motrili smo smjelu i golemu građevinu na brdu, pravu tvrdu kršćanske civilizacije. Davno sam gojio želju, da i ja stupim na to klasično tlo, ali u našem putnom programu nije nikada bilo mjesta za to, a zna se, kako je vrijeme čovjeku u stranoj zemlji odmjereno. Ipak mi je uspjelo, da svoj naum izvedem. — Uoči Duhova čitao sam u novinama, da će na Duhove doći onamo hodočašća iz svih krajeva Italije, a kako ovog puta nije bilo velike papinske mise, ostavio sam na Duhove rano ujutro svoje drugove, dok su još spavali, i odvezao se željeznicom do Cassina. Stigao sam na stanicu u ½10 sati, a kako je Montekasino (Monte Cassino) visoko na brdu, trebalo je ogledati se za autom. Jednaku je želju imao i neki župnik, koji je stigao istim vlakom, pa nas je tako naš zajednički cilj združio i mi smo se zajedno odvezli put opatije. Čvrsta talijanska cesta dizala se u smjelim serpentinama i obilazila brdo, a nama se neprestance otvarao sve ljepši vidik. Dizali smo se u visinu kao ptice, a pod nama je pucala zelena ravnica plodne Kampanje, ispresijecana cestama poput zemljovidne karte. Tik pred deset sati stigli smo na velika samostanska vrata pod tornjem sv. Benedikta. Naroda je bilo more. Prošli smo velikim pravilnim samostanskim dvorištima, ograđenim samim arkadama, i veličanstvenim se stepenicama uspeli u crkvu. Bila je dupkom puna. Seljački je narod došao u svojim slikovitim nošnjama, sve je odisalo po smilju, kojim grupe hodočasnika kite svoja raspela. Teško smo se provlačili kroz masu svijeta. Misa je bila već započela. Služio ju je sam opat uz asistenciju. Na estradi u svetištu bili su vojvoda i vojvotkinja od Aoste sa svojom pratnjom, te zastupnici vojničkih i svjetovnih vlasti. O crkvenom pjevanju moglo bi se napisati poseban članak. Uz to veličajnost same crkve činila je na sve dojam, da se tu Nekrvnoj Žrtvi daje najveća čast, što je ljudi najbiranijim plodovima ljudske umjetnosti mogu dati. U pokrajnoj je lađi požrtvovni svećenik neprestance dijelio sv. Pričest. Ljudi su bez prestanka pristupali k stolu Gospodnjem i odlazili, i premda je časkom nastajala gužva, sve se opet odvijalo bogoljubnim mirom, kao da nevidljiva ruka pravi red. U molitvi i motrenju liturgičkog događaja nije se ni opazilo, da je došlo i podne. Ponajprije je izišao opat u velikoj procesiji sa svojom pratnjom, a iza toga kraljeva rodbina. Tek tada mogli smo da obađemo crkvu, zađemo u kor i sakristiju, da se divimo nenatkriljivim rezbarijama na klupama i ormarima. Čim se otvorila kripta pod crkvom, išli smo u nju dugim stepenicama i za čas se našli na grobu sv. Benedikta i njegove sestre sv. Skolastike, upravo ispod glavnog oltara. Ova kripta s tri kapele, pa restauracija

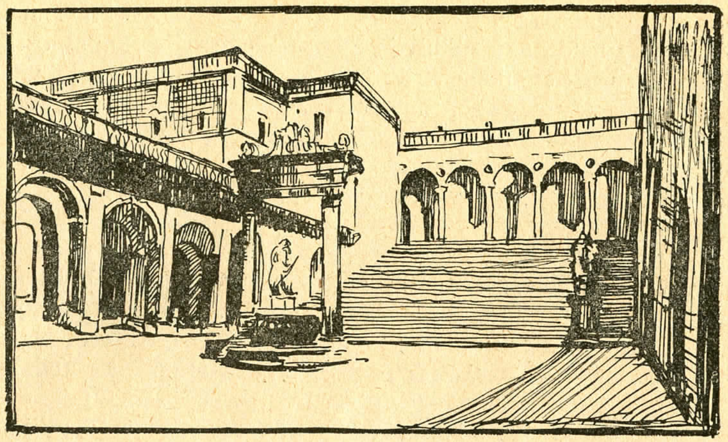

Dvorište u Montekasinu

Tornja sv. Benedikta s freskama iz života sv. Benedikta i njegova reda, spadaju među najzanimivija djela nove crkvene umjetnosti. Benediktinska beuronska škola izradila je tu cjelovita djela velike i trajne vrijednosti ,pa kako nas zadivljuje vani sklad arhitekture u položaju samostanskih dvorišta prema crkvi, tako nas unutra u kripti upravo očaravaju mirnoća kompozicije njezinih kapela sa svim ukrasima oltara, stijena, svodova i stepenica.

Velika kapitularna dvorana, refektorij, pa nada sve bogata knjižnica sa starim kodeksima i knjigama pobuđuju u nama sve jače dojmove. Preslabi smo, da ih najednom upijemo. Trebali bismo više vremena i više mira, da uzmognemo pratiti sva tumačenja. — Zato uzimamo sa sobom slike i ilustrovane knjige, da nam budu kao uspomena i da nam osvježe sjećanje, kad budemo opet kod kuće i kad budemo mirnije mogli sabrati sve dojmove i doživljaje.

I moj je pratilac bio prvi put u Montekasinskoj opatiji. Bar se tako činilo, jer nije ništa više znao o njoj nego li ja. Kad smo se vraćali dolje u Cassino, pitao me, da li i mi imamo narodnih nošnja. Kad sam mu potvrdio pitanje, dodao je »Ali sigurno ne tako lijepih, kaošto su ove«. Nisam ga mogao uvjeriti, da su naše kud i kamo ljepše. No kad sam dalje razmišljao, nisam mogao ništa pronaći, što bismo mi imali ma i približno slično Montekasinu.

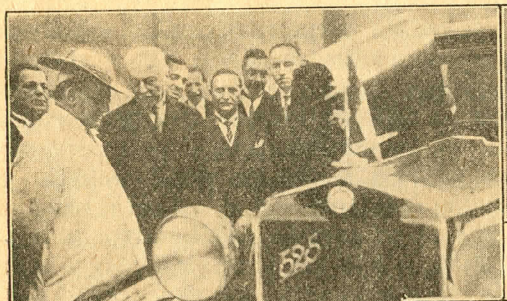

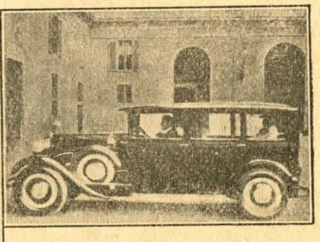

Prva Papina vožnja u darovanom automobilu.

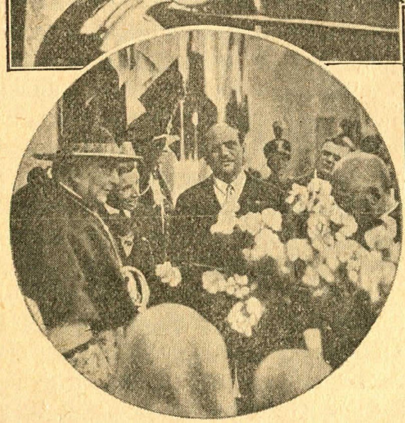

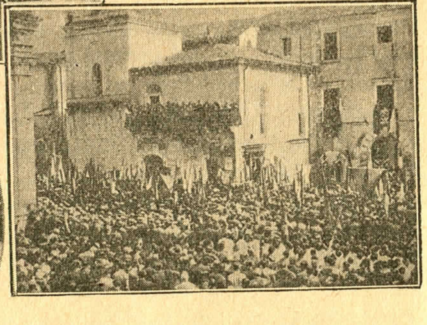

Kardinal Gasparri dijeli papinski blagoslov na svečanostima u Monte Casinu.

Gore lijevo: Svetom Ocu Papi darovala je jedna tvornica automobila prekrasan novi auto: predavanje toga auta Papi.
Dolje u krugu: Dolazak zamjenika Sv. Oca Pape, kardinala Gasparija, na proslavu 1000. godišnjice benediktinskoga reda u Montekasino.

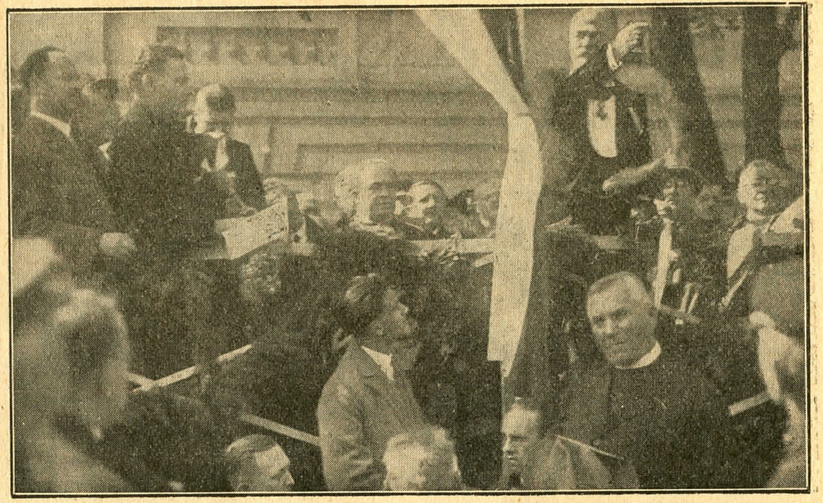

Dr Velimir Deželić st. govori o kardinalu Hauliku u Trnavi

U GRADU NAŠEGA KARDINALA

Napisao Luka Perinić

TJEDAN dana prije blagdana sv. Jeronima g. 1929. otkrivena je u gradu Trnavi u Slovačkoj svečanim načinom spomen-ploča, koju je Hrvatsko Književno Društvo tu podiglo svom osnivaču kardinalu dru Jurju Hauliku, prvom zagrebačkom nadbiskupu, na rodnoj kući njegovoj. Na tu svečanost pošlo je nas tridesetak Hrvata pod vodstvom preuzvišenoga gospodina nadbiskupa dra Antuna Bauera, sadašnjega pokrovitelja Društva sv. Jeronima, pa evo da taj krasni događaj ukratko opišem.

Krenuli smo iz Zagreba 20. rujna uveče, a već drugi dan o podne stigli smo u Bratislavu, glavni grad Slovačke. Već tu smo bili prekrasno dočekani, ali smo tu ostali samo nekoliko sati. Već u 5 sati po podne otputovali smo prema Trnavi. Vozili smo se u posebnim vagonima prema rodnome gradu našega kardinala. Nizali su se pitomi slovački krajevi. Naše su ih oči srdačno milovale, a mi ih osjećali vrlo bliskima, kao i onaj narod, koji u njima živi, koji je u duši svojoj vrlo sličan nama Hrvatima. Nizale su se pitome kuće, polja i bregovi i utapali se za nama u sumračnim sjenkama, što su za obzorja slazile, a u našim se grudima budilo neko čustvo nervoznog iščekivanja i bilo naše lupalo sve brže i brže sa ritmom željezničkih kolesa.

Trnava! More ljudstva talasalo se na stanici i nemirno čekalo dolazak braće Hrvata sa dalekog slavenskog juga, za koju je kao za rođene svoje trpio i radio veliki njihov pred. Čitava se

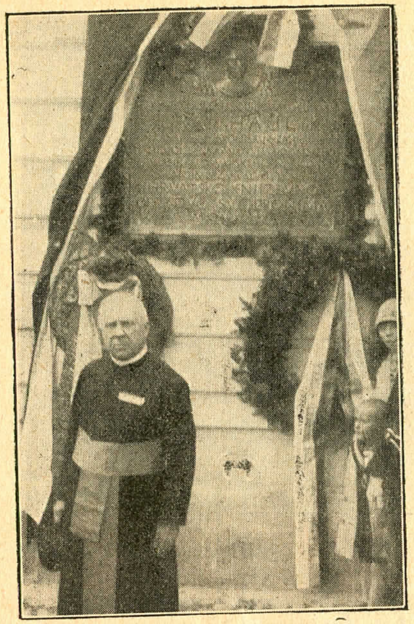

Opat i kanonik Ljudevit Knežić, predsjednik Društva sv. Jeronima, pred Haulikovom spomen-pločom u Trnavi, nakon što ju je pokrovitelj Društva sv. Jeronima i nasljednik kardinala Haulika zagrebački nadbiskup dr. Antun Bauer otkrio

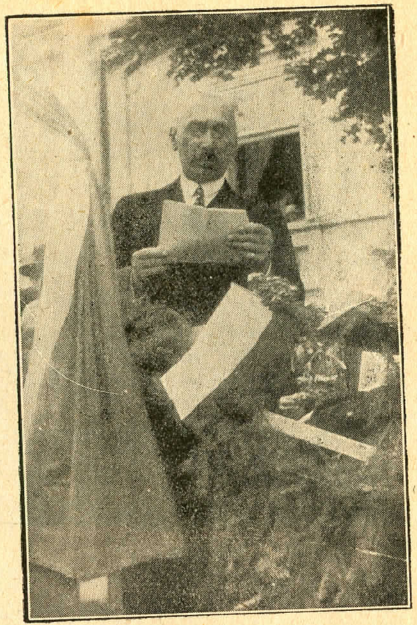

Jan Drobny, predsjednik Slovačke (kao kod nas ban), koji je uz čehoslovačkog ministra prosvjete bio glavni predstavnik čehoslovačke države na Haulikovoj proslavi u Trnavi, održao tom prigodom krasan govor

Trnava ovila u svečano ruho, a mi smo kroz pozdrave i cvijeće uvedeni na njezino sveto tlo, na koje su mnogi naši predaci u prošlim vjekovima stupali i gdje još i danas leži grob našeg zemljaka blaženog Marka Križevčanina. Zagrebački nadbiskup vozio se u cvijećem okićenu autu, za njim smo se vozili svi mi ostali, a čitav nas je narod korak uz korak pratio kroz gradske ulice. Zvona su na crkvama zvonila pozdrav novom bratskom slavlju, a na svakom prozoru živo su plamsale po dvije voštanice, ko da se iz njih vesele duše dobrih preda novom susretu svoje djece... Uz nas su išle djevojčice sa slovačkim, hrvatskim i papinskim zastavama, a svaki je njihov pogled i svaki njihov posmjeh šaptao: »Dobro nam došli, braćo! Dobro nam došli!« Veličanstven je i triumfalan bio naš ulaz u grad našega kardinala i nikad nam se ne će izbrisati iz sjećanja.

U palači Društva sv. Vojtjeha, koje je za Slovake ono isto, što je nama Hrvatima Društvo sv. Jeronima, pričekao nas dični starina i predsjednik toga društva prelat Andrija Hlinka. Dirljivo je bilo, kako je on prije, nego što nas je pozdravio, kleknuo i zatražio od našeg nadbiskupa blagoslov za svoje društvo i za sve, koji su tu bili nazočni. Zatim je izrekao zanosan pozdravni govor, a uz

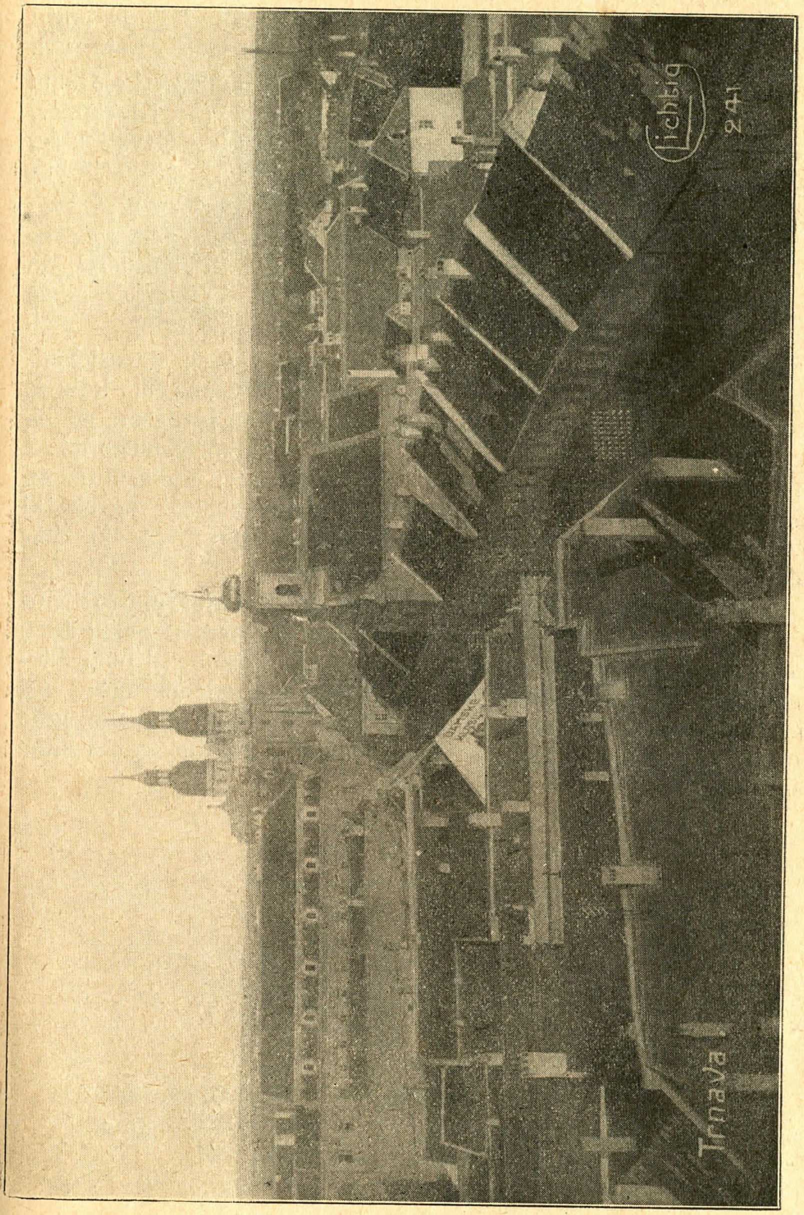

Grad Trnava u Slovačkoj, rodno mjesto prvog zagrebačkog nadbiskupa kardinala Haulika.

njega nas je na hrvatskom jeziku oslovio najmlađi potomak Haulikove porodice. Male su secske djevojčice u slikovitoj slovačkoj nošnji prišle k zagrebačkom nadbiskupu i pružile mu kitu cvijeća, da je ponese na grob njihova mještanina Alagovića, koji je umro kao zagrebački biskup i bio pokopan u prvostolnoj zagrebačkoj crkvi.

»Ponesite, preuzvišeni, na njegov grob ovo cvijeće, koje smo nabrali na rodnim livadama, po kojima je on skakutao i igrao se, kad je bio ovako malen kao mi. Ponesite mu, neka i Hrvati vide, koliko mi ljubimo svoje velikane. Ponesite mu cvijeće sa naših polja u vašu zemlju, u kojoj on sretan počiva, kao da je u svojoj.«

Banketi su slijedili jedan za drugim sa nazdravicama i govorima. Svi su nam predstavnici slovačkog naroda izišli ususret, da nam bratski stisnu ruku, a svaki nas je susretao kao drage goste i bio sretan, ako nam se mogao staviti u službu.

Na svečanoj su sv. misi 22. rujna Slovaci pjevali staroslovensku misnu skladbu hrvatskog glazbenika Franje Dugana ml., koju je tiskom izdalo Društvo sv. Jeronima prigodom svoje šezdesete godišnjice. Nama u počast priredili su u kazalištu odličnu akademiju. — Kruna slavlja bilo je javno zborovanje, na kojemu su govorili mnogi predstavnici Slovaka i Hrvata i pri kojemu je preuzvišeni zagrebački nadbiskup otkrio spomen-ploču svom pretšasniku prvom zagrebačkom nadbiskupu i kardinalu dru Jurju Hauliku.

Iz Trnave smo otišli već u ponedjeljak 23. rujna ujutro i ponijeli mnogo uspomena i dojmova i žalili smo, što smo se onako brzo morali rastati s onim srdačnim i nama bliskim narodom i onim klasičnim tlom, na kojemu smo se osjećali kao kod rođene kuće. Ali se nadamo, da će i oni jednom doći k nama do naših domova, gdje ćemo im moći pokazati, koliko smo zahvalni i kako iskreno volimo svoga brata, koji nam iz daljine dolazi.

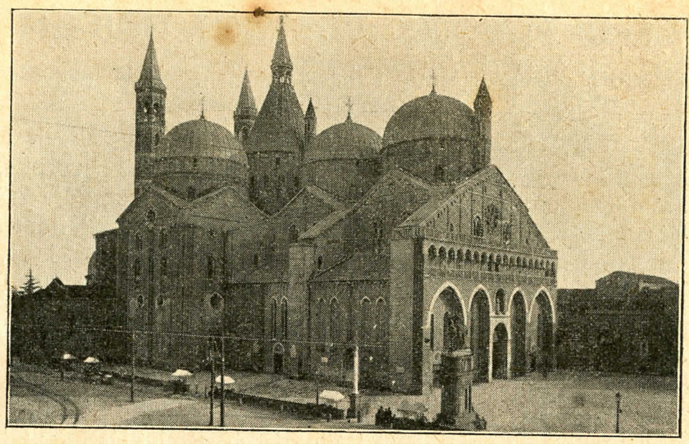

Crkva nad grobom sv. Antuna u Padovi

BLAŽENOJ HOZANI KOTORSKOJ

Spjevao Valtazar Vijolić

Slavenskog roda, golubice sveta
Na vječni ponos Bog Te nama stvori.
I naša pjesma s himnom rajskih četa
Tebi se ori.

Očinska brda, majku, stado bijelo
Ostavljaš rano nevina i čista:
Sva Ti je ljubav krvavo Raspelo
Ovčice Krista.

Da veneš za njim priča dugo bdjenje,
I zamah biča, što Ti Tijelo mrvi,
Da ćelije Ti greznulo je stijenje
U Tvojoj krvi.

Hozano rajska, blagoslov i sada
Molitve Tvoje prose Tvome gradu:
Nosiš mu i sad u dan crnog jada
Nebesku nadu.

Hvala Ti Dobra! — Još učini da se
Slavenstvo cijelo vrati k Luci Mira.
Nek jedan opet Ovčinjak ga pase
Krista Pastira.

O Vječni, čija Ljubav, Moć i Volja
Zakon je svemu, tko Ti kliktô ne bi?!
— Kad kitiš cvijećem i s našega polja
Prijestolje sebi...

O PRAVOJ POBOŽNOSTI PREMA MAJCI BOŽJOJ

Napisao bl. Ljudevit Maria Grignon, dominikanac iz Montforta.

PRESVETA će ti Djevica dati ,da budeš dionik njene vjere, koja je bila veća na zemlji nego vjera sviju patrijara, proroka, apostola i svih ostalih svetaca. Sada, kada je na nebesima, gdje kraljuje, nema ona više te vjere, jer jasno vidi sve u Bogu svijetlom slave, ali nije je, s odobrenjem Svemogućega ,izgubila ulazeći u slavu, nego ju je zadržala, da je čuva u Crkvi, koja bojuje za svoje vjerne službenike i službenice. Što dakle budeš više stjecao sklonosti ove uzvišene Kraljice i vjerne Djevice, to ćeš više imati istinske vjere u svim svojim djelima: čiste vjere, koja će učiniti, da se ne ćeš previše starati za stvari ovoga svijeta; žive i duboke vjere, koja će učiniti, da ćeš sve raditi samo iz čiste ljubavi; tvrde vjere i poput pećine nepokolebive, koja će učiniti, da ćeš ostati postojan i stalan u velikim burama i iskušenjima; ljubavi djelotvorne i produbljene, koja će ti poput tajanstvenoga ključa čudotvorčeva otvoriti pristup u sve tajne Isusa Krista, u posljednje stvari čovjeka i u srce samoga Boga; vjere srdačne, koja će učiniti, da ćeš bez oklijevanja početi i svršiti velike stvari za Boga i za spas dušâ; napokon vjere, koja će biti tvoja upaljena baklja, tvoj božanski život, tvoje sakriveno blago božanske mudrosti i tvoje svemoguće oružje, da rasvjetljuješ one, koji su u tami sjene smrti, da upaljuješ mlake i one, koji trebaju užarenoga zlata ljubavi, da daješ život onima, koji su umrli od grijeha, da umekšavaš te nježnim i snažnim riječima obraćaš srca od mramora i cedre libanonske, i na koncu da se odupireš sotoni i svim neprijateljima spasenja.

Ova će Majka divne ljubavi osloboditi srce tvoje svake bojažljivosti, svakog i neurednoga straha: otvorit će ga i raširiti, da pohrli putem zapovijedi Njena Sina sa svetom slobodom djece Božje, da uvede u nj čistu ljubav, koje blago Ona čuva. I tako se ne ćeš, kao dosad, prema Bogu ljubavi ravnati po strahu, nego po čistoj ljubavi. U Njemu ćeš vidjeti svoga dobroga Oca, kojemu ćeš se nastojati bez prestanka sviđati, s kojim ćeš povjerljivo razgovarati poput djeteta sa svojim dobrim ocem. A uvrijediš li Ga nesretnim slučajem, odmah ćeš se za to pred njim poniziti i molit ćeš Ga ponizno za oproštenje, podići ćeš jednostavno ruku prema Njemu, pa ustati opet pun ljubavi, bez smutnje i nemira, te se ne ćeš dati zastrašiti, nego ćeš dalje stupati k Njemu.

Život Majke Božje u 12 slika iz crkve u Loretu donosi ovogodišnja
NAŠA GOSPA LURDSKA
Izlazi svaki mjesec jedamput — Pretplata samo 15 Din na godinu
Ne smije biti štovatelja Majke Božje, koji ne bi držao ovaj njezin časopis!

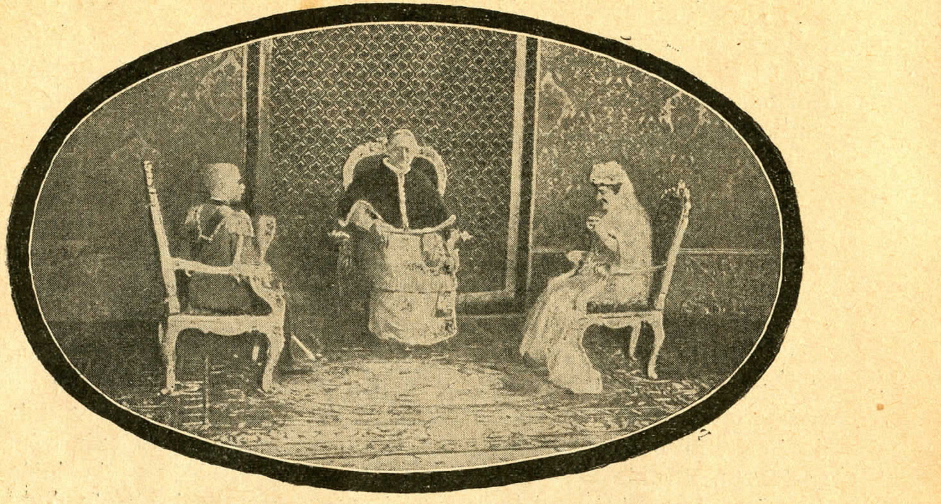

Talijanski Kralj i Kraljica posjetili su Papu 5. prosinca 1929. To je prvi posjet talijanske dinastije Papi.

USTAV VATIKANSKE DRŽAVE

Vatikanska Država, koja je uspostavljena 11. veljače 1929., ima svoj ustav, koji je propisao i uzakonio Sv. Otac Papa Pijo XI. Evo nekih važnijih odredaba iz tog ustava:

Papa, vladar Vatikanske Države, ima svu zakonodavnu, izvršnu i sudsku vlast. Kada papinska stolica nije popunjena, pripada jednaka vlast kardinalskom zboru. Taj smije izdavati zakonodavne odredbe samo u izvanrednim slučajevima.

Nadalje sebi Papa pridržaje neomeđenu vlast nad svim uredima i sudovima u Vatikanskom Gradu. Papinoj vlasti je podređena uprava imanja sv. Stolice, uprava knjižnice, vatikanskoga arhiva, tiskare i knjižare. Papi je podređeno također zastupstvo Vatikanskoga Grada, kardinalnog državnog tajništva, odobravanje proračuna i financa guvernera.

Na čelu uprave Vatikanske Države stoji guverner, kojega imenuje Papa. Taj guverner je kao neki predsjednik vlade.

Guverner je ovlašten, da smije sam izdavati pravilnike i naredbe saslušavši mnijenje prvog državnog savjetnika. Guverner je odgovoran izravno i samo Papi.

Vatikanski oružnici su podređeni guverneru, koji smije za sigurnost i za policijsku službu upotrijebiti u izvanrednim zgodama također švicarsku gardu (papinsku tjelesnu stražu).

Sudsku vlast vrši vatikanski sud, a kad se bude radilo o kojemu zločinu, imenovat će se posebni sud.

Vatikanska Država ima i svoju posebnu poštu, radio-stanicu i željeznicu.

Dosadanji propisi i običaji o plemstvu i redovima vrijede i nadalje. Za one pak stvari, za koje nema papinskih propisa, upotrebljavat će se zakoni kraljevine Italije, koliko se ti zakoni ne protive Božjemu pravu, općim načelima crkvenoga prava i odredbama lateranske pogodbe.

POSLJEDNJI POSJET

Na uspomenu pokojnoga Franje Štefana[*]

Napisao Tomo Habdija

Nalazio sam se u V., u selu župe velečasnoga Franje Štefana, staroga ali još uvijek revnoga župnika, moga prijatelja, kamo je trebao on doći na treći dan Božića, da obavi »križec« i rekne poldanju sv. misu u kapeli tog sela. Došao sam ovamo, da se s njim sastanem. Franjevac, koji je na prvi i drugi dan Božića ovdje služio sv. misu, danas ju je odslužio rano i spremao se kući, ali uto dođu kola g. župnika. Konji su se bili jako usopili. Selom se raznese glas: »Ne će bit gospona, teško je obolio, i tko zna, hoće li ostati do podne živ«. Kola su došla po oca franjevca, no kako su konji bili izmoreni, uzjaha na konja jednog seljanina, i s njim odjaši u najjačem trku k bolesnom Franji Štefanu u Sv. Petar Čvrstec. Na glas, da je on u smrtnoj pogiblji, obuze me bolno čuvstvo: Njega više možda za koji čas ne će bit među živima, moga dobroga prijatelja. Cio život je živio za bližnjega! On, koji je davao zadnju utjehu drugima, sad sa strepnjom u duši očekuje duhovnika. Dobar pastir i dušu svoju daje za ovce svoje. Tko dušu svoju izgubi za bližnjega naći će je. Te i slične misli vrzle su mi se u duši. Odlučih ići k njemu, kad se vrati otac franjevac. On se naskoro povratio. Na glas zvona skupe se ljudi u crkvi, a otac franjevac je govorio:

»Stigao sam na vrijeme, gospodin se župnik nalazi u teškom stanju, ali ipak je kod svijesti, ispovjedih ga i ostavih...«

Još dugo je govorio otac franjevac, a onda izmolismo za bolesnika litanije Presvetog Srca Isusova, da ili ozdravi, ili da mirno u Gospodu premine. Narod se žalostan zatim raziđe. Mnogima se pokažu na očima suze.

Iza toga se odmah zaputim u župno mjesto Sv. Petar Čvrstec, premda nisam pravo znao puta, nego sam pošao prema uputi. Žurio sam se, što sam bolje mogao, i prevalih za jedan sat put, za koji treba inače dva sata. Dođem u župni stan i upućen, u kojoj sobi

---

[*] Fran Štefan, župnik u Sv. Petru Čvrstecu, bio je jedan od najrevnijih povjerenika Društva sv. Jeronima i velik štovatelj Gospe Lurdske. Njegov požrtvovni rad za širenje svetojeronimskih knjiga odavao je svu plemenitost njegove dobre duše. Dolazio je redovito na svetojeronimske godišnje skupštine, koje se obično održavaju u mjesecu veljači. No godine 1929. nije došao. Zašto, to evo kazuje ova mala uspomena na nj, koju evo donosimo.

leži bolesnik, pokucam i uđem pozdravivši. Fran Štefan leži na krevetu nasuprot vratima nalegnut na jastucima. Kod stola je liječnik i jedna gospoda.

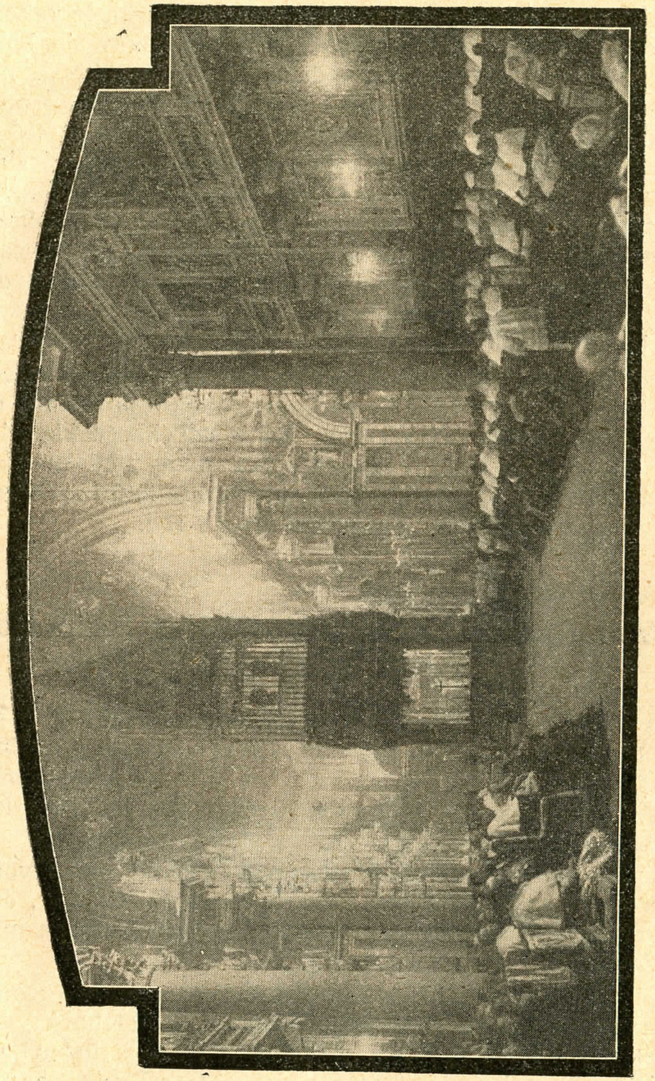

Papa Pijo XI. otišao je prvi put s područja svoje države 21. prosinca 1929. te je pohodio ovu baziliku sv. Ivana Lateranskoga, gdje je odslužio svučanu službu Božju na spomen 50 godišnjice svoga misnikovanja

»Evo moga Tome, nije on za me zaboravio«, reče kad sam ušao. Pristupim bolesniku, i on mi pruži drhtavu ruku, te se i rukujemo.

— Kako je, vele časni?

— Mnogo lakše, nego mi je bilo jutros. To moram zahvaliti gospodinu liječniku, koji se požurio k meni.

— Hvala Bogu! Dat će Bog, pa ćete ozdraviti.

Nato mu liječnik dade još jednu injekciju, rekne mu nekoliko uputa te uvjeravajući ga, da će ozdraviti, ode. Kad je liječnik otišao, sjednem kraj njega i razgovarao sam se s njim neko dva sata. Pripovjedao sam mu, da sam došao u V., da se tu s njim sastanem, i kako me je iznenadila vijest o njegovoj teškoj bolesti, te kako sam i ne znajući pravo put k njemu pošao. A on mi je govorio, kako je već davno župnik, te je mnogo gorkih proživio. Osobito da mu je jada zadalo ono, kad su mu župljani iz R. htjeli dovesti otpadnika, da im služi misu u njihovoj kapeli, no on je to uz Božju pomoć spriječio. Govorio je, da mu je Bog uvijek u njegovoj teškoj službi pomogao, da se ne boji smrti, jer je mnogo štovao Presveto Srce Isusovo i Blaženu Gospu. Kaže, da ima dvanaest kanonika pobratima i mnogo prijatelja, koji ni ne slute, u kakvoj se opasnosti on nalazio pred nekoliko sati. Još mi je mnogo pripovijedao, iz čega sam još bolje upoznao njegovu svetu svećeničku dušu. Napokon se rastavim od njega izrazivši želju, da što prije potpuno ozdravi, i odem kući.

Međutim odem u Zagreb. S dvjema kartama javi mi velečasni g. Fran Štefan, da je zdrav. No na Uskrs čitam u novinama, da je g. Fran Štefan na veliki petak umro. Još je nekoliko dakle mjeseci proživio: još od Božića do Velikoga petka, te je pred sam Uskrs godine 1929. otišao u vječnost, gdje je, uvjeren sam, primio nagradu za svoj požrtvovni i pobožni svećenički život i rad.

VELIKO DJELO SALEZIJANACA U ZAGREBU

Napisao Dragutin Brumec Salezijanac

Ivan Bosko, utemeljitelj družbe Salezijanaca, koji je 2. lipnja 1929. bio proglašen blaženim, rodio se u malenom selu Castelnuovo d' Asti, biskupije turinske, dne 16. kolovoza 1815. od siromašnih seljačkih roditelja. Već u svojim mladim godinama običavao je govoriti ove riječi:

»Ako budem postao jednom svećenik, sav ću svoj život posvetiti djeci. Sakupit ću ih oko sebe, ljubit ću ih, činit ću, da me ljube, davat ću im dobrih savjeta i brižno ću se zauzimati za njihovo vječno spasenje«.

I zbilja, godine 1841. bio je zaređen za svećenika i započeo svoj apostolski rad u Turinu nedjeljnim tumačenjem katehizma, a već poslije nekoliko nedjelja sila se djece sakupljalo s ljubavlju oko njega. Veliko djelo, koje je ustanovio blaženi Don Bosko, razgranilo se u raznolike načine, ali s jednakim duhom posvećuju njegovi sinovi svoj razum i svoje srce. Grane, koje je utemeljio blaženi Don Bosko, jesu: 1. Omladinski domovi, dnevne i večernje škole, i skloništa za naj zapušteniju djecu. 2. Stručne škole za zdrav i potpun uzgoj siromašne pučke djece. 3. Zavodi za dječake. 4. Društvo Marije Pomoćnice za uzgoj odraslih mladića, koji žele postati svećenici. 5. Misije za divlje narode. 6. Poljodjelske škole i naseobine. 7. Širenje dobre štampe i tiskare.

Sinovi Don Boska— Salezijanci — grade u Zagrebu po načelima svog osnivača Omladinski Dom, koji je već prošle godine 25. prosinca bio otvoren za zapuštenu mladež zagrebačke periferije. Zadaća Salezijanaca će biti, da će skloniti i sakupljati djecu ugroženu od ulice. Dosada je sagrađen samo prvi dio, u kojem se nalazi zavodska kapela, mala dvorana za predstave, nekoliko soba za igru i poduku djece te stanovi za poglavare. Ostalo će biti sagrađeno darovima. Svaki i najmanji dar, bilo to u knjigama za knjižnicu Omladinskog Doma ili u novcu, primaju Salezijanci s najvećom zahvalom — te se može poslati na: Omladinski Dom, Salezijanci Knežija, Zagreb — a novac na čekovnu uplatnicu broj 36.791.

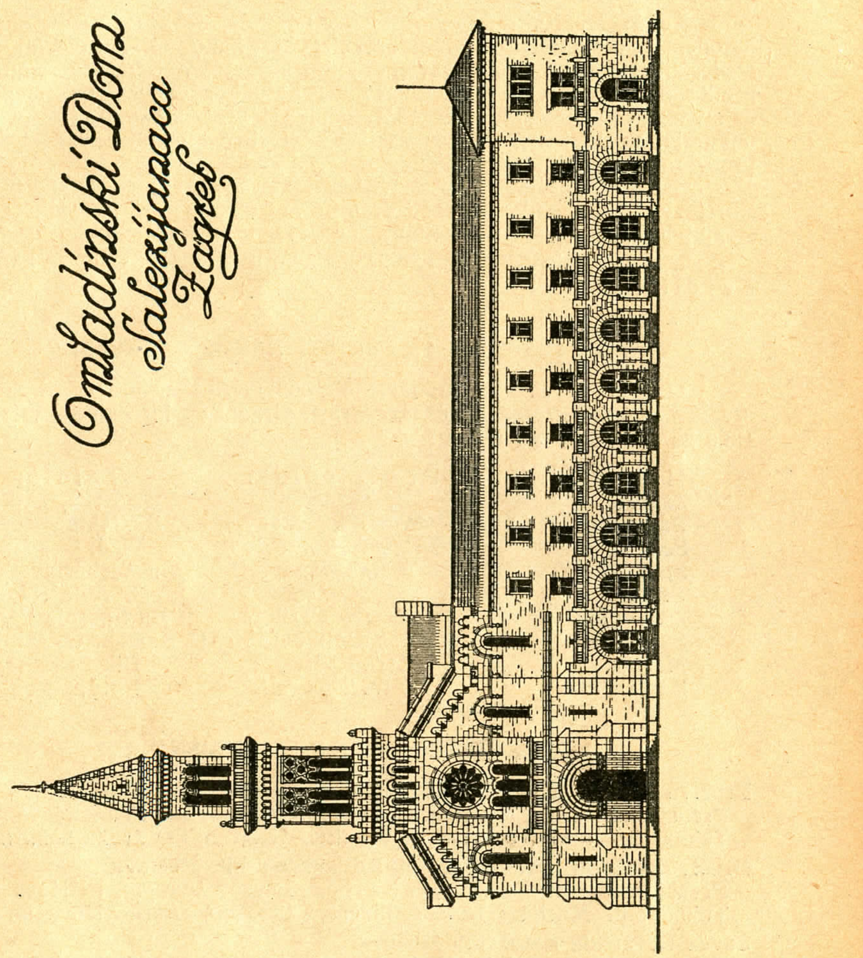

KATOLIČKA AKCIJA KOD NAS

SREDIŠNJI KATOLIČKI NARODNI SAVEZ.

(Sjedište: Zagreb. Poslovnica: Kaptol 28.)

To je središnjica Katoličke Akcije, kojoj je svrha da ujedini sve katoličke prosvjetno odgojne organizacije, kako bi združenim silama uspješnije poradile oko prosvjetno-kulturnog, te vjersko-ćudorednog napretka našega naroda prema načelima katoličke crkve. Predsjednika i duhovnog vođu imenuje episkopat, tajnika i blagajnika bira skupština, a odbornici su izaslanici Dijecezanskih Katoličkih Narodnih Saveza i Saveza prosvjetno-odgojnih organizacija.

Sadanji predsjednik je dr Stjepan Markulin, odvjetnik (Zagreb, Kurelčeva ul. 3.), duhovni vođa dr Mijo Međimorec, kanonik (Zagreb, Kaptol br. 22.), tajnik dr Velimir Deželić, sin, književnik.

Blagdan Krista Kralja, zadnje nedjelje u listopadu, slavi se kao Dan Katoličke Akcije.

DIJECEZANSKI KATOLIČKI NARODNI SAVEZI.

Ovi provode u biskupijama Katoličku Akciju, prema direktivama središnjice i potrebama odnosnoga kraja. Organi su im Župska Vijeća. Za sada su osnovani ovi savezi:

Biskupija:	Predsjednik:	Tajnik:
Zagreb	B. Zeininger	Dr Drag. Prikril
Đakovo	Msgr. J. Sokol	Dr Matija Petlić
Senj	Dr Ivan Starčević	Vlad. Usmiani
Split	Rabadan	Dn Vjekoslav Stella
Šibenik	A. Kaštelan	Dr Ante Radić
Dubrovnik	Dn Karlo Capurso	Dn Spasoje Fabris
Sarajevo	Milan Cvitković	D. Kamber (sa zamjenom)
Mostar	Žarko Vlaho	Đuro Kramer
Banja Luka	Dr. Emil Rogulja	Dr Ante Politeo

PROSVJETNO-ODGOJNE SREDIŠNJICE.

Društvo seniora hrvatskih katoličkih akademskih društava.
Predsjednik: dr Lj. Maraković, profesor (Zagreb, Palmotićeva ul. 31.).
Tajnik: dr Juraj Šćetinec, branitelj (Zagreb, Trg Kralja Tomislava 2.).

Društvo seniorki hrvatskih katoličkih akademskih društava.
Predsjednica: dr Božena Deželić, profesor (Zagreb, Klaićeva ul. 8.).
Tajnica: dr Marija Ljubić, liječnica (Zagreb, Draškovićeva ul. 50.).

Savez Hrvatskih Katoličkih Muževa.
Privremeni predsjednik: dr Velimir Deželić, otac (Zagreb, Prilaz 23.).
Privremeni tajnik: Petar Grgec, profesor (Zagreb, Trenkova 1.).

Hrvatska Katolička Ženska Sveza (Zagreb, Kaptol 28.).
Predsjednica: Julija pl. Halper (Zagreb, Lisinskoga ul. 1.).
Tajnica: Danica Bedeković (Zagreb, Mrazovićeva ul. 11.).

Jugoslavenska Katolička Đačka Liga (Zagreb, Palmotićeva ul. 3.).
Podpredsjednik: Luka Perinić.
Tajnik: Pavao Tijan.

Hrvatski Orlovski Savez (Zagreb, Pejačevićev trg 15.).
Predsjednik: dr Ivo Protulipac, odvjetnik.
Tajnik: Drago Cerovac, priv. činovnik.

Savez Hrvatskih Orlica (Zagreb, Pejačevićv trg 15.).
Predsjednica: Marica Stanković, učiteljica.
Tajnica: Marija Marošević, učiteljica, Pantovčak.

Hrvatski Katolički Omladinski Savez (Zagreb, Vlaška ulica 38.).
Predsjednik: Marko Vunić, profesor (Zagreb, Medulićeva ul. 31.).
Tajnik: dr Franjo Grunder, kapelan (Zagreb, Vlaška ulica 38.).

Glavna akademska i bogoslovska društva jesu: Hrvatski katolički akademski muški Domagoj (Zagreb, Palmotićeva ul. 3.). — Hrvatski katolički akademski ženski Domagoj (Zagreb, Opatička ul. 27.). — Jugoslavensko akademsko društvo Sv. Ćirila i Metodija u Beogradu. — Hrvatski Akademski Orao »Mahnić« (Zagreb, Pejačevićev trg 15.). — Zbor Duhovne Mladeži Zagrebačke (Zagreb, Kaptol 29.). — Zbor franjevačkih bogoslova »Milovan« (Makarska, Dalmacija). — Zbor franjevačke duhovne mladeži »Bokula« (Mostar, Franjevački Samostan). — Zbor duhovne mladeži »Jukić« (Sarajevo, Franjevačka teologija). — Zbor duhovne mladeži »Stadler« (Sarajevo). — Hrv. kat. akad. ferijalno društvo za Dalmaciju »Pavlinović« (Split, Biskupsko Sjemenište) i t. d.

OSTALA VELIKA KATOLIČKA UDRUŽENJA

KNJIŽEVNO DRUŠTVO SV. JERONIMA.

(Zagreb, Trg Kralja Tomislava 20.)

Ovo najveće hrvatsko društvo izdaje i uz najjeftiniju cijenu širi dobru knjigu, štivo i prosvjetu. Godišnja redovita izdanja jesu kalendar »Danica« i još obično po tri knjige, koje za članove stoje samo Din 20.—. Izvanredna izdanja za daljne četiri knjige, koje članovi i opet dobivaju za Din 20.— (dakle osam knjiga za Din 40.—).

S pomoću ovoga društva osnovan je Konzorcij za izdavanje jeronimskih časopisa, koji izdaje listove **»Obitelj«**, ilustrovani tjednik za porodicu (četvrtgodišnja pretplata Din 30.—), **»Mladost«**, ilustrovani mjesečnik za omladinu (pretplata za jedno tromjesečje Din 10.—) i pučki obiteljski ilustrovani mjesečnik **»Naša Gospa Lurdska«** (godišnja pretplata Din 15.—).

Isti taj konzorcij izdaje i Knjižnica Dobrih Romana, koja je također osnovana s pomoću Društva svetog Jeronima i koja izdaje svaki mjesec dana po jedan izvrsni roman iz svjetske ili domaće književnosti uz cijenu od 15 dinara po knjizi, a za stalne pretplatnike i za one, koji uzmu barem po četiri knjige ujedared, cijena je svakoj knjizi samo 10 dinara. Za fini platneni uvez sa zlatnim natpisom nadoplaćuje se 10 dinara.

Društvo sv. Jeronima slavi t. zv. Jeronimski Dan svake godine na blagdan svoga zaštitnika, to jest 30. rujna. (Odbor vidi na 30. strani.)

PIJEVO DRUŠTVO ZA PODUPIRANJE KATOLIČKE ŠTAMPE.

Svake godine je na blagdan sv. Petra i Pavla Dan katoličke štampe, pa se po svim župama sakupljaju darovi za Pijevo Društvo.

Predsjednik: Dr Velimir Deželić stariji. — Tajnik i blagajnik: Dr Stjepan Markulin. — Odbornici: Nikola Maraković; o. Dr Teofil Harapin, provincijal oo. franjevaca; o. Dr Antun Prešern D. I., provincijal oo. isusovaca; o. Dr Bone Burić, provincijal oo. franjevaca konventualaca; o. Bono Zec, provincijal oo. franjevaca trećoredaca; o. Anđelko Orlandini, provincijal oo. dominikanaca; Dr Stjepan Bakšić, sveučilišni profesor; Dr Josip Andrić, Josip Perković, Dr Josip Lončarić, Josip Kratina.

KOLO HRVATSKIH KNJIŽEVNIKA.

Ovo udruženje okuplja oko sebe one pisce i književnike, koji pišu djela svoja u katoličkom duhu i koji su odani sinovi Katoličke Crkve. Kolo Hrvatskih Književnika osnovano je godine 1913. te je pokrenulo 1. siječnja 1914. književni mjesečnik »Hrvatsku Prosvjetu«, koja izlazi sve dosad, a izlazi sada u nakladi Konzorcija jeronimskih časopisa. Prvi je urednik »Hrvatske Prosvjete« bio Petar Grgec, iza njega Ferdo Rožić, a od godine 1920. je urednik dr Ljubomir Maraković. Odbor Kola Hrvatskih Književnika je ovaj:

Predsjednik: Dr Velimir Deželić st. — Potpredsjednici: Dr Svetozar Rittig i Petar Grgec. — Urednik: Dr Ljubomir Maraković. — Tajnik: Ivo Horvat. — Odbornici: Dr Josip Andrić, Dr Velimir Deželić sin, Nikola Maraković, Dr Stjepan Markulin, Dr Marije Matulić, Mate Ujević, Marko Vunić.

DRUŠTVO ZA ŠIRENJE VJERE ZA JUGOSLAVIJU.

Sadanji se sv. Otac Papa Pijo XI. mnogo brine za širenje katoličke vjere u poganskim krajevima. Vjeru šire ondje katolički misionari, koji dakako trebaju novaca, da mogu putovati po onim krajevima i da se mogu uzdržavati. A novac za te katoličke misionare daju svi katolici cijeloga svijeta od svoje dobre volje i iz ljubavi prema svetoj vjeri. Za skupljanje tih novčanih darova za katoličke misije osnovano je najprije u Francuskoj Društvo za širenje vjere, a sadašnji sv. Otac Papa prenio je sjedište toga Društva u Rim. Tamo je sada središnjica Društva za širenje vjere za cijeli svijet, a u svakoj je državi organizirano posebno Društvo za širenje vjere, koje stoji pod tom rimskom središnjicom. Izaslanici sviju tih društava sastaju se svakoga proljeća u Rimu na vijećanju. Tako je i za našu državu godine 1924. osnovano Društvo za širenje vjere, kojemu na čelu stoji Narodni Odbor Društva za širenje vjere, a pod njim su u svakoj biskupiji naše države biskupijski (dijecezanski) odbori. Predsjednika Narodnog Odbora imenuje središnjica u Rimu, a ostale odbornike Katolički Episkopat naše države. Sadašnji Narodni Odbor Društva za širenje vjere za Jugoslaviju sastavljen je ovako:

Predsjednik: Dr Josip Ujčić, sveučilišni profesor u Ljubljani. — Tajnik: Dr Ehrlich, sveučilišni profesor u Ljubljani. — Blagajnik: Dr Josip Andrić, urednik Društva sv. Jeronima u Zagrebu. — Odbornici: Msgr. Božo Ivaniš, kanonik iz Banjaluke; Dr Josip Tomažić, pomoćni biskup u Mariboru; o. Petar Vlašić, kanonik u Beogradu; Ante Radić, svećenik u Šibeniku.

Svake se predzadnje nedjelje u mjesecu listopadu slavi Misijski Dan te se toga dana sabiru po svim župama darovi za misije, koji se šalju preko Društva za širenje vjere.

Članom Društva za širenje vjere treba da bude svaki katolik. Članarina iznosi samo 1 dinar na mjesec, a tko je tako siromašan, da ni to ne može plaćati, može plaćati makar samo pol dinara mjesečno. Svaki član uživa duhovne blagodati.

APOSTOLAT SV. ĆIRILA I METODA.

Ovo društvo ima zadaću širiti misao sv. Ćirila i Metoda, slavenskih apostola. Takva društva postoje kod svih katoličkih slavenskih naroda, pa tako i kod nas. Predsjednik mu je Dr Kamilo Dočkal, kanonik, Zagreb, Kaptol 29.

SAVEZ TREĆEGA REDA SV. FRANJE.

Franjevački trećoreci organizirani su u svome Savezu Trećeg Reda sv. Franje, koji stoji nad svim trećoredskim organizacijama u našim krajevima, a sjedište mu je u Zagrebu, Kaptol 9.

Predsjednik: o. Teofil Harapin, provincijal.

Tajnik: o. Ciprijan Lisica, urednik »Glasnika sv. Franje«.

SAVEZ MARIJINIH KONGREGACIJA.

Za sve Marijine kongregacije u našim krajevima postoji središnjica Savez Marijinih Kongregacija u Zagrebu (Palmotićeva ulica 33.), a vode je Isusovci, koji izdaju i »Vjesnik Marijinih Kongregacija«.

CECILIJINO DRUŠTVO.

Ovo društvo ima svrhu nastojati, da se u našim crkvama goji što ljepše crkveno pjevanje. U tu svrhu izdaje glazbeni list »Svetu Ceciliju«, koja izlazi svaka 2 mjeseca, a uređuje je kanonik Janko Barlè (Zagreb, Kaptol 1.).

NAJVAŽNIJI KATOLIČKI LISTOVI.

Glasnici: »Glasnik Srca Isusova« (Zagreb, Palmotićeva 31.), »Gospa Sinjska« (Sinj, Dalmacija), »Glasnik sv. Josipa« (Zagreb, Frankopanska 17.), »Glasnik sv. Franje« (Zagreb, Kaptol.), »Glasnik sv. Ante« (Sarajevo), »Euharistijski Glasnik« (Dubrovnik) i »Glasnik male sv. Terezije« (Dubrovnik).

Obiteljski listovi: »Naša Gospa Lurdska« (izlazi svakog mjeseca) i »Obitelj« (izlazi svake nedjelje), oba lista izdaje Konzorcij jeronimskih časopisa (uz pomoć Društva sv. Jeronima) u Zagrebu, Trg Kralja Tomislava 20.

Katoličke smotre (revije): »Hrvatska Prosvjeta«, književni mjesečnik (Zagreb, Trg kralja Tomislava 20.), »Život« (Zagreb, Palmotićeva 31.), »Nova Revija« (Makarska), »Vrhbosna« (Sarajevo), »Franjevački Vjesnik« (Sarajevo), »Bogoslovska smotra« (Zagreb), »Duhovni Život« (Zagreb, Maksimir).

Za omladinu: »Luč« za đake (Zagreb, Kaptol 27.), »Mladost« za mladež (Zagreb, Trg Kralja Tomislava 20.), »Orlovska Straža« i »Misao« (Zagreb, Pejačevićev trg 15.), »Za vjeru i dom« (Zagreb, Pejačevićev trg 15.), »Anđeo Čuvar« za djecu (Zagreb, Kaptol 9.).

Katolički dnevnik: »Hrvatska Straža« izlazi svaki dan i donosi vijesti iz domovine i svijeta. Stoji 40 dnara mjesečno (Zagreb, Kaptol 27.).

Katolički tjednici: »Katolički list« (Zagreb, Kaptol 29.), »Seljačke Novine« (Zagreb, Kaptol 27.), »Katolički tjednik« (Sarajevo), »Nedjelja« (Zagreb).

Za bunjevačke Hrvate: »Hrvatske Novine« (Subotica).
Za istarske Hrvate: »Pučki Prijatelj« (izlazi u Trstu).
Za gradišćanske Hrvate: »Hrvatske Novine« (izlaze u Beču).
Za američke Hrvate: »Naša Nada« (St. Cleveland Ohio).

KATOLIČKI SVIJET U GODINI 1929.

Siječanj. Društvo sv. Jeronima u Zagrebu počelo je izdavati katolički ilustrovani tjednik »Obitelj«. — Francuski učenjaci, njih 200 na broju, poslali su pismo predsjedniku francuskog senata, u kojem su se zauzeli za opstanak misijskih redova. — U Zagrebu je počeo izlaziti katolički dnevnik. — Meksički su biskupi izdali svojim vjernicima pismo, u kojem ih bodre, da i dalje ustraju u teškim progonstvima. — U Italiji je vlada proglasila blagdan sv. Josipa zapovjednim blagdanom. — U Egiptu su posvetili novu katoličku crkvu, a mnoge druge počeli su graditi. K tome je nad Sueškim kanalom podignut golemi kip Majke Božje. — U Rumunjskoj je prihvaćen gregorijanski kalendar. — Sveti Otac je 6. siječnja apostolskom konstitucijom proglasio svetu godinu. — U Bruggesu u Belgiji je bivši ministar predsjednik i šef kineske delegacije na konferenciji u Versaillesu Lon-Tung-Tsiang stupio u benediktinski red te je dobio redovničko ime brat Petar Celestin. — Dominikanci u Zagrebu počeli su izdavati časopis »Duhovni Život«.

Veljača. U Beču je počeo izlaziti novi katolički dnevnik »Das Kleine Volksblatt« (Mali Pučki List). — U Madridu, glavnom gradu Španjolske, umrla je majka španjolskoga kralja. Bila je vrlo pobožna, te su je položili u lijes u odijelu časne sestre svete Klare. — U Osijeku je Klub Hrvatskih Književnika postavio spomen-ploču biskupu Štrosmajeru. — Dne 11. veljače izmirila se nakon 59 godina kraljevina Italija sa sv. Ocem Papom te je uspostavljena samostalna papinska država pod imenom Vatikanski Grad. — Španjolska vlada je izdala poštanske marke sa slikom sv. Oca Pape i kralja Alfonza u počast jubileja sv. Oca Pape. — Katolički su biskupi u Portugalu zaključili osnovati katoličko sveučilište.

Ožujak. Zagreb je posjetio kanadski biskup Prudhomme. — Kanonik Janko Barlè, urednik »Svete Cecilije« i bivši urednik Društva sv. Jeronima, proslavio je 60. godišnjicu svoga života. — Na Blagovijest izveden je u Zagrebu prvi put novi oratorij »Muka i smrt Isusova« od Širole. — U Parizu je 30. ožujka umro katolik maršal Ferdinand Foch, koji je bio vrhovni zapovjednik antantine vojske u svjetskom ratu.

Travanj. Sv. Otac je primio veliko hodočašće od pet hiljada francuskih katoličkih omladinaca. — Umro je kardinal Lucidi, koji je bio 20 godina rektor našeg zavoda sv. Jeronima u Rimu. — Poljaci su pod vodstvom jednog katoličkog biskupa hodočastili u Svetu Zemlju, pa su na prolazu bili u Beogradu. — Dubrovački biskupom imenovao je sv. Otac Papa dra Josipa Carevića, dotadanjega kanonika u Splitu. — Bratovština Počasne Straže Srca Isusova, koja je već postojala sa sjedištem na Krku, podignuta je papinskom odlukom na nadbratovštinu sa sjedištem u crkvi sv. Ksavera u Zagrebu.

Svibanj. Skoro šest vijekova građena je i popravljena veličanstvena katedrala sv. Vida u Pragu, pa je sada za proslavu 1000. godišnjice sv. Većeslava dovršena. — Dne 11. svibnja proslavljena je šesdeseta godišnjica smrti kardinala dra Jurja Haulika svečanim zadušnicama. — Od 12. do 23. svibnja trajalo je hrvatsko hodočašće u Rim. — U gradu Poznanju, sjedištu poljskoga Društva sv. Vojtjeha, otvorena je velika poljska izložba. — U Barceloni u Španjolskoj otvorena je velika svjetska izložba.

Lipanj. U bazilici sv. Petra na svečani način sv. Otac papa je proglasio don Boska blaženim. On je bio veliki odgojitelj i prijatelj mladeži. — Dne 7. lipnja obavljena je ratifikacija (potvrda) ugovora između Sv. Stolice i Italije. Talijanska je vlada imenovala svog poslanika kod Vatikana grofa Cesare Maria de Vechi di Vel Cismon. — Proglašena je blaženom časna sestra Terezija Margarita od Presv. Srca Isusova i Klaudije La Colombiere, isusovac. — U Meksiku su nakon dvije godine iza sporazuma između Crkve i države prvi put otvorene sve crkve. — U Rigi u Letonskoj je nakon 300 godina održana prva euharistična procesija uz sudjelovanje pregledne mase svijeta. — U Münchenu je održan katolički filmski kongres, kojemu je svrha, da se daju filmovi, u kojima će biti poštivani katolički osjećaji. Iza toga je održan i kongres katoličke radiotelegrafije. — U Zagrebu je proslavljena stota godišnjica rođenja velikog hrvatskog povjesničara kanonika dra Franje Račkoga. — Zagrebački nadbiskup blagoslovio je temeljni kamen doma za duhovne vježbe na Vrhovcu u Zagrebu. — U Kravarskom je blagoslovljen novi Katolički Dom.

Srpanj. Od 1. do 7. srpnja održan je u Pragu veliki katolički orlovski slet. — U crkvi Notre Dame u Parizu posvetio je kardinal Dubois biskupom Torlesa i Lourdesa mons. Pierre Gerlier-a, koji je inače prije bio advokat, a u 43. godini zaređen je za svećenika. Pri posveti je asistirao i msgr. Dibourg, koji je također bio advokat. — Sv. Otac Papa je prvi put izašao iz Vatikana 25. srpnja u svečanoj procesiji noseći Presveto. — Sv. Otac Papa je primio grupu meksičkih katolika i održao lijep govor ističući nadu u boljitak njihova položaja u državi. — U srpnju su u Vatikanskoj Državi započele nekoje državne ustanove, kao na pr. sud Vatikanske Države, svoja poslovanja. — Pruski sabor je primio ugovor Pruske sa sv. Stolicom i tako je došlo do konkordata. — Održan je veličajni euharistijski kongres u Liége-u, u Belgiji. — Civilni je brak u Italiji, poslije konkordata proglašen teškim grijehom. — Dne 28. srpnja proslavljena je u Zagrebu na najsvečaniji način pedeseta godišnjica misništva nadbiskupa dra Antuna Bauera.

Kolovoz. Održan je u Beču misijski kongres u prisustvu veoma uglednih crkvenih i svjetovnih dostojanstvenika. — Ruski učenjak dr Dimitrije Artemijev, koji je 1924. prešao na katolicizam, zaređen je za svećenika. — Umro kardinal Antonio Mendes Belho, patrijarh Indije i nabiskup lisabonski. — Po odluci sv. Stolice ustanovljena je posebna komisija, sve od samih stručnjaka za kanonsko istočno pravo, koja ima da izradi kodeks kanonskog prava katoličke crkve istočnog obreda. — Održan je u Pragu unionistički kongres, kojemu je svrha, da radi oko zbližavanja katoličke i pravoslavne crkve. — Vatikanska pošta započela je svoj rad. — Imenovan je milanski nadbiskup o. Schuster kardinalom. — U Varaždinu je svečano proslavljen jubilej zagrebačkog nadbiskupa 11. kolovoza. — U Ivanićgradu priređen je svečani Katolički Dan.

Rujan. Papa je primio bugarsko jubilarno hodočašće od 40 osoba. — Talijanski katolici su u Rimu održali svoj socijalni tjedan, a Švicarski katolici su imali u Luzernu svoj katolički dan. I njemački katolici imali su svoj katolički dan u Freiburgu. — Sv. Otac je primio u dužu audijenciju jedinog katoličkog ministra u Iraku sa njegovom obitelju. — Učinjen je popis stanovnika Vatikanske Države, prema kojemu je njihov broj 523. Od tih je 25 kardinala i 6 biskupa. — Pariški kardinal Dubois umro je nenadanom smrću 25. rujna. Bio je ugledna ličnost ne samo u Francuskoj nego i u svijetu. — Učinjen je popis katoličke hijerarhije, prema kojem ima na svijetu 14 patrijarhata, 245 nadbiskupija, 908 biskupija, 57 opatija, 331 apostolska vikarijata, tako u svemu imade još s prefektima 1555 crkvenih jurisdikcijskih jedinica. Osim toga ima još 66 posvećenih biskupa. Diplomatskih zastupnika ima sv. Stolica 50 i to: 24 nuncija, 4 internuncija, 1 otpravnik posala i 21 apostolski delegat. — U Trnavi u Slovačkoj podigli su Hrvati 22. rujna spomen-ploču kardinalu Hauliku, prvom zagrebačkom nadbiskupu. — U Pragu je od 25. do 30. rujna proslavljena tisuća godišnjica svetoga Vaclava, češkoga kneza.

Listopad. Proglašeno je blaženima 200 Engleza, koji su mučenički umrli za vrijeme reformacije. — Papa je osnovao seminarij »Russicum«, koji će odgajati svećenike za apostolski rad u Rusiji. — U Zagrebu je priređena svečana akademija u čast zlatnog jubileja sv. Oca Pape.

Studeni. Dne 3. studenoga preneseno je tijelo biskupa Mahnića, koji je umro godine 1920., sa zagrebačkoga groblja Mirogoja u crkvu sv. Ksavera. — Našeg najpoznatijeg učenjaka don Franu Bulića odlikovala je francuska vlada ordenom oficira Legije časti. — U Lille-u je proslavljena stogodišnjica rođenja Filiberta Vraua, tvorničara i velikoga katoličkog organizatora. — Sv. Otac je imenovao nadbiskupom grada Pariza Msgra Jean-a Verdiera.

Prosinac. U Pragu je blagoslovljen i otvoren novi veličanstveni Dom katoličke štampe, kuća na 4 kata, u kojoj su smješteni velika tiskara te uredništva i uprave katoličkih čeških časopisa. — I u Berlinu je otvoren novi dom katoličkog njemačkog dnevnika »Germania«. — Dne 5. prosinca pohodili su talijanski kralj i kraljica prvi put, otkako postoji ujedinjena Italija, sv. Oca Papu. — Dne 21. prosinca, na dan, kada je sv. Otac Papa Pijo XI. prije 50 godina odslužio prvu svoju sv. misu, izvezao se on prvi put iz Vatikana u baziliku sv. Ivana Lateranskoga.

ZAŠTO TREBA DA SE U SVAKOJ KUĆI ČITA »OBITELJ«?

U cijelom svijetu danas prevladavaju časopisi sa slikama. Svaki čitatelj hoće da i u slikama vidi ono, o čemu čita. Tome se ne možemo ni mi oteti. I ako ne budemo imali katolički časopis, koji donosi uz štivo i mnogo slika, prodrijet će iz dana u dan u sve više kuća drugi časopisi sa slikama. Zato treba što većma da prigrlimo tjednik »Obitelj«, jedini katolički ilustrovani časopis te vrste. Za 10 dinara mjesečno dolazi nam »Obitelj« svake nedjelje, i to svaki put sve ljepša i zanimivija te je prava radost svakoj kući, koja je prima. Naručuje se kod Uprave »Obitelji«, Zagreb, Trg Kralja Tomislava 20.

OBITELJ
OBITELJ
OBITELJ
OBITELJ
»OBITELJ«

„Obitelj“ u prvih 7 mjeseci godine 1929.

»Obitelj« je počela izlaziti o Božiću godine 1928. te odonda izlazi svake nedjelje, svaki broj u novom krasnom ruhu, s novom slikom na omotu i s mnoštvom zanimivih slika i još zanimivijega sadržaja u samome listu. Cijele godine izašla je »Obitelj« na 1100 strana sadržaja s omotom zajedno te s nekih 1500 najraznovrsnijih slika. Donijela je 4 romana, oko 60 drugih pripovijesti, do 100 članaka i nebrojeno mnoštvo drugog manjeg štiva. Zaista to je toliko obilje, da je prava milina sve to čitati. Treba samo nekoliko puta da »Obitelj« primiš i čitaš, pa ćeš je tako zavoljeti, da ćeš se odmah na nju pretplatiti. Traži, da ti Uprava »Obitelji« pošalje nekoliko brojeva besplatno na ogled.

SVAŠTA

Američanke ne vole kuhati. Jedan francuski obiteljski časopis piše: »Kada ne bi postojale konzerve, jedna bi četvrtina američkih muževa poumiralo od gladi, jer njihove žene ne znaju kuhati.« U Sjedinjenim Državama Amerike ima preko 25 milijuna odraslih muškaraca. Od toga se dakle oko 8 milijuna njih hrani konzervama. Kad njihove žene više vole šport nego kuhinju!

Bolest engleskoga kralja. U prosincu g. 1928. bio je engleski kralj Đuro tako bolestan, da su svi svaki čas čekali, da će umrijeti. Ali liječnicima je ipak uspjelo, da mu spase život. Vele, da je liječenje te kraljeve bolesti stajalo 250 hiljada dolara, to jest u našem novcu oko 14 milijuna dinara. Bome skupa bolest!

Otkada postoje čačkalice? Stari Rimljani su sebi iza jela čačkali zube iglama od ježa. A kada je u Rimu vladao najveći raskoš, imali su bogataši zlatne i srebrne čačkalice. Današnje čačkalice od drveta izumljene su u novije vrijeme.

Pijane kokoši. U jednom selu dogodio se čudan slučaj. U jednoj seljačkoj kući opazili su najednom ukućani, kako im kokoši nekako čudno skaču, strašno kokodaču, pijetao trči kao lud i užasno kukuriče. Ne znajući, šta se to s kokošima desilo, mislili su ukućani, da su opsjednute, pa su ih strpali u vreće i utopili u rijeci. Tek nakon toga se sve razjasnilo: domaćica je bila toga dana bacila na smetište jagode, koje su bile spravljene u rakiji, pa su kokoši te jagode pozobale i od toga se opile. Bome su skupo platile to svoje pijanstvo!

Dobra knjiga je ona, koja zlo kara, a o dobru lijepo piše. Ne može dobra knjiga biti ona, koja piše o krađama, razbojstvima, paležima, preljubima i o drugim zlima tako da se to čitatelju svidi. Najviše tako pišu kojekakvi pustolovni romani, koje nažalost mnogi na dušak čitaju. Ako mladeži takvi zli romani dođu u ruku, onda takva mladež i sama postaje zla, jer joj se one pustolovine svide, pa mnogi i sami pođu tragom onih junaka iz takvih romana. Zato moramo paziti, da zlu knjigu suzbijamo dobrom knjigom i da samo dobru knjigu čitamo i dajemo mladeži. A takve dobre knjige izdaje Knjižnica Dobrih Romana u Zagrebu.

Ptica, koja godinu i pô ništa ne jede. Neki ljudi se natječu, tko može duže izdržati bez hrane. Tako su neki izdržali 40 dana bez jela. Ali u Africi ima jedna ptica, koja u mladim godinama po 12 do 18 mjeseci ništa ne jede. Kasnije ona to obilno nadoknadi. Za stjenice se zna, da mogu i 2 do 3 godine živjeti bez hrane.

Crveni i Bijeli Krst. Svatko zna, što je Crveni Krst: to je društvo, koje se brin za ranjenike u ratu, a za bolesne i nevoljne u miru. U svakoj državi je organiziran Crveni Krst. Ali u Meksiku postoje dva takva društva: Crveni Krst i Bijeli Krst. Tamo plaća država nagradu za svakoga bolesnika, kojega bilo Crveni ili Bijeli Krst donese u bolnicu. Zato se oba ta društva natječu u spasavanju bolesnika. A ako slučajno namještenici Crvenoga Krsta spase na ulici kojeg bolesnika u isto vrijeme kada tu naiđu i namještenici Bijeloga Krsta, onda među njima nastaje čsto otimanje za toga bolesnika, a to se katkad završi i pravom tučnjavom.

Tko rano rani... Otac je opominjao sina, da rano ustaje, te mu je pričao o nekom čovjeku, koji je jednom ujutro, kad je rano ustao, našao veliku svotu novaca.

»Da nije rano ustajao, sigurno ne bi tih novaca našao,« završi otac.

»Jest.« odgovori sin, »ali onaj, tko je te novce izgubio, sigurno je još ranije ustao!«

Gladan šešir. Doktor Zubatić dođe u grad i pođe na objed u jednu od najljepših restauracija. Budući da stolac pokraj njega nije bio zaposjednut, metne on na nj svoj šešir. Kad je nakon jela dozvao konobara da plati ručak, vrlo se začudio, što je morao platiti dva ručka, jer mu je konobar računao, da je zaposjeo dva mjesta. Ali doktor Zubatić je ipak bez prigovora platio.

Drugi dan dođe on opet u tu restauraciju i sjedne za isti stol kao i jučer, metne opet svoj šešir na stolac pokraj sebe. Kad je iza juhe konobar nosio meso, kolače, sir, voće i drugo, doktor izgrabi najprije sebi, a kad je konobar sa zdjelom htio otići dalje, zaustavi ga:

»Čekajte malo, prijatelju. Moj je šešir, koji također mora platiti svoju porciju danas vrlo gladan. To je razumljivo, jer je siromah jučer ostao gladan.«

Zatim uzme komad novina i metne na njih od svakoga jela po komad, a sve stavi u šešir. Kad je svoj ručak pojeo, poslao je ona jela, što su bila u šeširu, jednoj siromašnoj obitelji. Odonda nikad više u toj restauraciji nisu računali objed za šešir, koji bi gost metnuo na prazni stolac.

LIJEČENJE MARVENIH BOLESTI MEDOM

1. Konjske bolesti. a) Ranjav jezik. Najprije se ispere rana slanom vodom. Sad se napravi melem od 1 l pivskog octa, 2 žlice meda i šake soli. Tim se mažu rane na jeziku.

b) Ispucala kopita. U posudi nad vatrom smiješaj med i vosak podjednako. Zatim očisti kopito i namaži ga tom smjesom.

c) Sipljivost. Svako jutro prije hranenja uspi konju u gubicu pola čaše meda pomiješana sa finim brašnom.

d) Krajnici. Napravi melem od ½ kg meda, 100 grama salitre smrvljene u prah, 270 grama Glauberove soli, malo brašna i vode. Sve to dobro izmiješaj, pa tom smjesom šest puta dnevno maži konju jezik.

e) Bolest u gubici. Uzmi ½ l vode, ¼ kg octa i 70 grama sitne tipse ili salitre pa sve to dobro izmiješaj. Sad otvori konju gubicu i razreži veće mjehure. Na štapić sveži čistu krpu, zamoči je u napravljeni melem pa dobro natari razrezana mjesta.

2. Goveđe bolesti. a) Trulež jezika. Fino stuci ½ kg borovice ili smreke. Tom dodaj ½ kg meda, malo brašna i malo vode. Od toga napravi melem. Tim lijekom 2 do 3 puta dnevno maži jezik.

b) Rana na jeziku. U ½ l jakog vinskog octa istopi jednu žlicu meda i jednu žlicu soli. Tom smjesom ispiri ranu, dok ne zaraste.

c) Slinavka. Od 4 do 5 l vode sa nešto brašna ili posija napravi juhu i uspi u bocu. Zatim uspi 17 dkg meda i 1⅛ l octa. Sve to dobro smiješaj i tim ispiraj svaki dan gubicu.

d) Ozlijeđena koža na jeziku liječi se melemom napravljenim od jednakih dijelova octa i meda. Tim se lijekom više puta dnevno natire jezik.

e) Kašalj. Uzmi jedan dio bazgove kaše (Fliedermus), dva dijela meda i 1½ l piva. Sve ovo dobro izmiješaj na vatri. Od tog uvarka pomalo davaj blaščetu jutrom i večerom.

f) Plućni vučac i plućna bolest. Ponajprije napravi napoj od mlake vode, brašna, posija i malo meda. To podaj marvinčetu da popije. Zatim napravi kruglјice od 17 grama sumpora, pomiješana sa medom i brašno, te turi u grlo marvinčeta svako jutro. Ako se bolest još nije jako razvila, onda podaj blaščetu napoj napravljen od 2 žlice praška stucanog od lista slezovače (Käsepappelkraut), 1 žlice meda i 1½ l vode. U ključalu vodu uspi navedeno, a kad ohladi, podaj marvinčetu da pije.

3. Svinjske bolesti. a) Kašalj. Napravi od 50 grama sjemena slatkog kopra (Anis), 50 grama slatkog drvca, 140 grama meda i nešto brašna kruglјice ili melem. Tim melemom natari svinčetu jezik. Ako li si napravio kruglјice, onda ih turi svinčetu u grkljan.

b) Groznica. Napravi kašu od meda, 140 grama Glauberove soli i 70 grama salitre. Svaka četvrt sata uzmi 17 grama tog melema te njim namaži bolesnom svinjčetu jezik.

4. Ovčija bolest. Vrućica. Smiješaj u malo posija nešto meda, bijelog luka (češnjaka), octa i ulja. To podaj ovcama triput dnevno.

Mislim, da sam ovim dovoljno upozorio na veliku vrijednost meda u domaćem liječenju. Naveo sam samo neke bolesti, ali ih ima još i više, koje se uspješno liječe medom. O liječenju marve medom donosi ovogodišnji Jeronimski kalendar »Razgovor ugodni«. Napisao **Ivan Sitarić.**

ZAGONETKE I ODGONETKE VIDI IZA SAJMOVA!

SAJMOVI

U HRVATSKOJ I SLAVONIJI.

Andrijevci, 5. svibnja, 28. kolovoza.

Andrijaševci, 27., 28. i 29. stud. marveni, a 15. kol. i 30. stud. robeni.

Babina greda, 21. trav. i 7. kol. marveni, 23. trav. i 10. kol. robeni, 24. lip., 15. stud.

Badljevina, prvu nedjelju iza sv. Iv. Krstitelja i 29. kolovoza.

***Bapska-Novak,** 20. trav., prvi i treći dan po Tijelovu, 6., 7. i 8. rujna.

Bakar, 13. do 15. srp., 1. i 30. stud.

Banoštar, svake nedjelje.

***Banovajaruga,** 6. ožuj., 23. trav., 1. svib., 17. kolov., 8. rujna i 30. stud.

Barci, godišnji 26. srpnja.

Barna Vel., 7. svibnja.

Bednja, 22. ožuj., 9. svib., 14. kol. i 28. rujna, tjedni i svinjski ponedjeljkom, mjesečni marveni prvog ponedjeljka u mjesecu.

Bektež, 6. svibnja i 29. rujna.

Belec, 24. trav., na duhovski utorak, 17. lip., 2. srp., 6. kol., 29. rujna i 25. stud.

Belgrad, 5. kolovoza.

***Beravci,** 5. srpnja marveni.

***Berek,** 24. velj., 28. svib., 26. kolov. i 29. rujna.

Beška, prva nedjelja po Velikoj Gospi, prva nedjelja po Blagovijesti. Tjedni petkom.

Bistra, u četvrtak pred Đurđevom, 26. srp. i 16. rujna.

Biškupci, 10. svib. i 22. rujna.

***Biškupec,** 24. ožuj., 14. kol., 7. rujna i 3. stud.

***Bizovac,** 10. siječ., 19. ožuj., 1. lip. i 20. rujna.

Bjeloplje, prva nedjelja po pravoslav. Spasovu, na pravosl. duhov. ponedjeljak i 26. listopada.

Bjelovar, 17. trav., 19. svib., 17. ruj., 20. list. Mjesečni svakoga prvoga ponedjeljka. Tjedni četvrtkom.

Bobota, 7. i 8. trav., 3. lip., 3. srpnja i 28. kolovoza.

Borovac, 11. stud. s robom.

Bosiljevo, 19. ožujka, utorak po Uskrsu, utorak po Spasovu, ponedjeljak po Vidovu, 26. srp., 24. kol., 14. rujna i 15. listop.

***Bošnjaci.** 3. trav., 1. srp. i 8. stud. marveni, a 11. stud. robeni.

Brckovljani, 14. velj., na Vel. Petak, u ponedjeljak po Tijelovu, u ponedjeljak iza 2. srpnja, u ponedjeljak po sv. Jakovu, 28. kol., 29. rujna, 24. listop. i 13. stud.

Brdovec, utorak po Uskrsu, utorak po Duhovima, prvi dan po Vidovu, u ponedjeljak po Petrovu, u ponedjeljak za anđ. nedjeljom, na Barbarinje.

---

* Za mjesta, koja su u ovom popisu sajmova označena zvjezdicom, primilo je uredništvo ovoga kalendara od njihovih općina u lipnju g. 1919. službeni ispravak sajmova, pa su prema tome sajmovi za ta mjesta točno označeni po najnovijim podacima. Molimo, da nam se i za ostala mjesta, ukoliko je možda ovdje koji sajam krivo ubilježen, pošalje ispravak.

Bregi, 20. srp. i 13. listop., mjesečni svakog prvog u mjesecu, a ako je prvi nedjelja ili blagdan, drži se sajam dan iza toga.

Breznički Hum, 15. velj., 18. ožujka, 8. trav., 15. svib., 8. i 30. lip., 13. srp., 18. kol., 9. rujna, 12. stud.

***Brezovica,** na sredoposni ponedjeljak, 11. lip. i 7. kol.

***Bribir,** nedjelja po Jurjevu, 29. lip., nedjelja po Miholju i po Barbari.

Brinje, tjedni ponedjeljak.

***Brod na Savi,** tri dana pred pravosl. Blagoviest marveni (1 dan), a na samu pravosl. Blagovijest robeni, tri dana pred Sv. Trojstvo marveni (1 dan), a na samo Sv. Trojstvo robeni, tri dana pred Porciunkulu marveni (1 dan), a 2. kolov. robeni, 22. stud. marveni, 25. stud. robeni. Mjesečni marveni svakog 5. u mjesecu, a tjedni svake subote samo sa papkarima.

Brod na Kupi, 19. ožujka i 23. trav.

Brod na Sutli, 24. velj., 22. ožuj., 19. trav., 17. svib., 25. lip., 13. srp., 24. kolov., 14. rujna i 30. stud.

Bršadin, 10. trav., 18. srp. i 21. stud.

Bučica dolj., 24. trav., 13. lip., 29. kolov., 18. list. i 8. pros. s robom i marvom.

Budinjak, ponedjeljak po Spasovu, ponedjeljak po Petrovu, ponedjeljak po Rokovu, ponedjeljak prije Male Maše (Gospe).

Budinšćina, 24. trav., 16. svib., 3. i 30. lip., 23. srp., 13. kol., 29. rujna, ponedjeljak iza anđ. nedjelje, 25. stud.

Buševac, 20. ožujka, dan po Ivanju, dan po apostolima.

***Cerna,** 17. sij., 10. trav. i 15. kolov. samo robom, 26. do 29. rujna marvom i robom, a 6. prosinca samo marvom.

Cernik (kot. N. Gradiška), godišnji na dan sv. Linarte, prva nedjelja po rim.-kat. Spasovu, 29. lip. i 6. stud.

Cernik (kotar Sušak), mjesečni prvog ponedjeljka u mjesecu, te ponedjeljka, koji pada iza 14 dana u mesecu.

Cetin-grad, 19. ožuj., 30. lip., 16. kol. Tjedni svake subote.

Crikvenica, 15. siječ., 15. kol. i prvu nedjeliu po Uskrsu.

***Crnac,** 30. trav., 19. lip. i 7. pros. marveni, a 24. lip. robeni.

Crnilug, godišnji 29. lipnja.

Cvetković, 27. lip. i 4. listop.

***Čabar,** ponedjeljak pred Duhove, 30. lip. i ponedjeljak prije Male Gospe.

***Čađavica,** 25. siječ., 24. trav. marvinski tri dana prije Spasova, tri dana prije Petrova, 16. kolov. i tri dana prije Martinja, a robeni na Spasovo, Petrovo i Martinje.

Čaglić, tjedni utorkom.

***Čalma,** 3. lip., 19. kol. i 8. stud.

***Čazma,** 8. ožuj., 20. trav., 23. srp., 8. kol., prvoga ponedjeljka poslije sv. Triju kralja, prvog utorka po Duhovima, prvog ponedjeljka po sv. Kati, 23. list. Tjedni utorkom. Mjesečni svake prve srijede u mjesecu.

Čepin, 8. trav., na drugi dan Duhova i 11. stud., a robeni na Duhove i 21. stud., 9. rujna.

***Čerević,** 20. i 21. srpnja. Tjedni subotom.

Dalj, 5. svib., 30. list., 14. velj.

Daruvar, u subotu pred pravosl. Bijelu nedjelju, 1. trav., u subotu po pravosl. Spasovu, 27. lip., 26. srp., 11. kolov., u ponedjeljak po rimo-kat. Maloj Gospi, 31. listop. Tjedni subotom.

Davor, 21. velj., 12. srp. i 8. rujna.

Delnice, 24. lip., nedjelju poslije 15. listop., mjesečni svakog prvog četvrtka u mjesecu.

Desinec, na sredopusnu subotu.

Desinić, 25. trav., 16. lip., 26. srpnja i 18. kolov. Tjedni utorkom.

Donja Konjšćina, 13. velj., 20. ožujka, 19. trav., u subotu iza Tijelova, 5. srpnja, 5. kolov., u subotu iza Svih Svetih.

Donja Stubica, u subotu pred pokladama, u subotu pred prvom kvaternom nedjeljom, u subotu pred Cvjetnicom, u subotu pred drugom kvaternom nedjeljom, na dan poslije Petrova, na dan sv. Lovrinca, u subotu pred anđeoskom nedjeljom, u subotu pred trećom kvaternom nedjeljom, u subotu pred Terezijom, u subotu pred adventskom nedjeljom, u subotu pred četvrtom kvaternom nedjeljom. Tjedni ponedjeljkom.

Donja Voća, u subotu prije sv. Izidora.

***Donja Zelina,** 18. siječ., 20. trav., 22. svib., 30. lip., 17. kolov., 7. pros. Ako na koji od tih dana padne nedjelja, drži se sajam slijedećeg dana. Svakog petka tjedni svinjski sajam.

Donje Prilišće, u četvrtak po Uskrsu, i 6. studenoga.

Donji Lapac, drugi dan pravosl. Duhova. Tjedni srijedom.

***Donji Miholjac,** tri dana prije sv. Valenta, tri dana prije Cvjetne nedjelje, onog četvrtka, u koju nedjelju pada dan sv. Kilijana, tri dana prije Sv. Mihajla, t. j. 26. rujna. Na ove se dane održavaju marvinski sajmovi, a robeni na Cvjetnu nedjelju, na nedjelju poslije sv. Kilijana i na sv. Mihajla. Tjedni četvrtkom, a mjesečni svakog prvog četvrtka u mjesecu.

Donji Rajić, 29. kolov. sa robm.

Dragalić, 29. kolov. sa robom.

Drenovac Slatinski, 7. srp. i 11. rujna.

Drenovci, 27. rujna marveni, 29. rujna robeni.

Drnje, 24. trav., na duhovski utorak, 9. rujna. Tjedni subotom.

Dubica, tjedni subotom.

Dubrava, 17. siječ., 24. velj., 1. trav., drugi ponedjeljak po Tijelovu, 14. srp., 11. kol., 1. rujna, u subotu po Miholju, 15. studenoga. Tjedni četvrtkom.

Dubravica (Lušaki), na bijeli ponedjeljak, na ponedjeljak pred Križevom, na ponedjeljak poslije Tijelova, na ponedjeljak pred Margaretinjem, na dan sv. Jakoba, na ponedjeljak po Posvetilu i na Bartolovo.

Dugoselo, 9. velj., 8. ožuj., 8. svib., 27. lip., 26. srp. 4. rujna, 21. listop., 4. pros.

Dvor, tjedni subotom.

***Đakovo,** 20., 21. i 22. siječ.; 24., 25. i 26. trav.; 24., 25. i 26. srp.; 26., 27. i28. list. Mjesečni svakog prvog u mjesecu, a ako prvi pada u nedjelju ili blagdan, sajam se drži slijedeći dan. Tjedni svake nedjelje.

Đelekovac, tjedni četvrtkom.

Đulaves, 3. lip., 13. srpnja, 28. rujna. Tjedni srijedom.

Đurđevac, 7. siječ., 6. velj., 12. ožuj., 24. trav., dan poslije Spasova, 30. lip. 29. srp., 10. kol., 4. ruj., 18. listop., 19. stud., 21. pros. Tjedni četvrtkom.

Erdevik, 7., 8. i 9. trav., 7. i 8. lipnja, 27., 28. i 29. rujna, 27. i 28. listop. Tjedni četvrtkom.

Erdut, tjedni petkom.

Farkaševac, 22. svibnja, 6. kolovoza, 29. rujna.

Ferdinandovac, 30. svibnja, 29. kolovoza, 6. prosinca.

Feričanci, 14. i 19. ožujka, 5 dana prije Duhova, na duhovsku nedjelju, 19. kolov., prva nedjelja iza sv. Stjepana kralja, 27. list., 1. stud. (19. ožujka, na duhovsku nedjelju i prvu nedjelju iz sv. Stjepana kralja sa robom). Tjedni srijedom.

Fužine, 13. lipnja.

Gaboš, 5. ožuj., 1. srp., 18. i 19. ruj.

Gaj, 24. velj., 4. trav., 10. svib., 22. lipnja, 21. kolovoza i 25. studena.

Galdovo, 12. stud., na četvrtak po Bijeloj nedjelji, 17. kolovoza.

Garčin, 24. ožujka (marveni).

Garešnica, 3. srpnja (na Martinje), na trojački rimo-kat. utorak, u ponedjeljak po anđeoskoj nedjelji, 28. listopada. Tjedni utorkom.

***Gerovo,** 25. travnja, 16. svibnja.

Glina, tjedni srijedom.

***Gola,** 14. ožuj., 21. kol., 5. stud. Mjesečni svake prve srijede u mjesecu.

***Golubinci,** 20. svib., 6. rujna i 23. listopada. Tjedni petkom.

***Gora,** 14. veljače, pete nedjelje po rimo-katol. Uskrsu, 26. srpnja, 15. kol., 8. rujna i 4. listopada.

Gorjani, 4. i 7. svib., 25. i 31. rujna.

Gornja Bedekovčina, 18. ožujka, 30. trav., 27. lip., 10. srp., 28. kolov. i 21. rujna.

Gornja Rijeka, 10. ožujka, 23. srpnja. Tjedni ponedjeljkom.

***Gornja Stubica,** 20. ožujka, 23. trav., subotu pred Duhovima, drugu subotu po Petrovu i Pavlovu, 5. kol., drugu subotu po Miholju, 10. stud.

Gornji Kosin, tjedni nedjeljom.

Gornji Miholjac, 3. trav., tri dana prije pravosl. Duhova, 6. kol. i 12. list. (Sa robom uvijek 3 dana kasnije.)

Gornji Rajić, 29. lip. i 21. pros. sa robom. Tjedni srijedom.

Gospić, tjedni petkom.

***Gračac,** na pravosl. Spasovo. Tjedni subotom.

Gradina, 21. srpnja i 20. listopada.

***Gradište,** 3. list. marveni, a 4. list. robeni, na Spasovo robeni.

Gradec, ponedjeljak po Glušnici, ponedjeljak po Spasovu, 30. lipnja, ponedjelak po uzvišenju sv. Križa i 13. prosinca.

Grižane, 11. studenoga.

Grubišnopolje, 20. ožujka, 4. listop., osmi dan po rimo-kat. Spasovu, 10. travnja i na dan poslije imena Marijina u rujnu, 15. prosinca marveni. Tjedni ponedjeljkom.

Gudovac, 20. lipnja i 29. kolovoza.

Gundinci, 21. velj. i 27. lip. marveni, a 24. velj. i 30. lip. robeni.

Gunja, 15. kolovoza samo robeni.

***Hercegovac,** 2. veljače, 19. kolovoza. Mjesečni prvog četvrtka u mjesecu.

Hrastovica, duh. utorak i 24. kol.

Hrašćina-Trgovišće, 9. sij., 5. velj., Cvjetni petak, 4. svib., 27. svib., 27. lip., 26. srp., 21. kol., na dan po imenu Marije, 4. list., 3. stud. i 7. prosinca. Tjedni ponedjeljkom.

***Hrtkovci,** tjedni nedjeljom, 1. trav., 16. lipnja, 29. rujna.

Humski Brod, 24. velj., 22. ožujka, 19. trav., 17. svib., 25. lipnja, 13. srp., 24. kol., 14. rujna, 30. stud. Tjedni ponedjeljkom.

***Ilača,** 12. ožujka., 29. lipnja i 18. listopada marvom, a 25. srp. robom.

Ilok, 24. trav., 13. lip., 2. kol., 23. list. Tjedni petkom i nedjeljom.

Inđija, 16. velj., 22., 23. i 24. travnja, 1., 2. i 3. lipnja, 19. kolov., 26., 27. i 28. rujna, 17., 18. i 19. pros. Tjedni svake nedjelje.

Irig, dva dana prije pravosl. Teodora, u petak prije pravosl. Duhova, 26., 27. i 28. kol. Tjedni nedjeljom.

***Ivanec,** 5. siječ., 14. velj., 1. svib., 25. svib., 21. srp., 28. kol. i 21. listop. Mjesečni svake prve srijede po prvom u mjesecu.

***Ivanić-grad,** 7. sij., 15. velj., 12. ožuj., 24. trav., 15. svib., 30. lip., 12. srp., 29. kol., 22. rujna, 4. list., 6. stud. i 21. prosinca. Ako godišnji sajam pada u nedjelju ili na državni blagdan, onda se drži slijedeći dan. Tjedni svinjama i robom svake subote.

Ivankovo, 14. velj., 10. lip., 14. ruj. i 11. studenoga.

Ivanska, 15. trav., 25. lip., 17. srp., 15. rujna i 10. listopada.

***Ivanovoselo,** 5. velj., 6. trav., 4. svibnja, 29. kol., 1. listop. i 6. studenoga.

***Jalžabet,** 10. siječ., 28. trav., 28. lip., u ponedjeljak pred Duhovima, 20. srp., 16. kol., 15. list., 19. stud. i 11. prosinca. Ako je u te dane nedjelja ili blagdan, održaje se sajam slijedeći dan.

Jamena, svakog prvog četvrtka u mjesecu sa marvom.

Jamnička kiselica, u utorak po sv. Trojstvu, 15. i 16. kolovoza.

Jarmina, 16. listopada.

Jasenovac, 16. kol., 8. stud. sa marvom, a 7. srp., 15. kol., 8. rujna i 6 pros. sa robom. Tjedni utorkom.

Jasenovački Jablanac, 2. kolovoza sa robom.

Jastrebarsko, 7. siječ., utorak poslije Duhova, ponedjeljak po Škapularu, 9. rujna i 7. prosinca. Tjedni ponedjelkom.

Javorje (kod župne crkve sv. Vida), utorkom po Uskrsu, utorkom po Duhovima, prvi dan po Vidovu, ponedjeljak po Petrovu, ponedjeljak po anđeoskoj nedjelji, na sv. Barbaru.

***Jelenje,** 29. rujna i 11. studenoga.

Jesenje, vidi **Đurmanec.**

Jurovski Brod, u ponedeljak pred Josipovom, u ponedjeljak pred Duhove i u ponedjeljak pred Malu Gospu (mašu).

***Kamanje,** proštenje u nedjelju iza Male Gospe, a sajam u ponedjeljak iza proštenja.

***Kapela,** 11. ožuj., 20. trav., 8. svib., 13. lip., 22. i 23. srp., 8. kolov., 12. rujna i 8. listopada.

Kaptol, 22. lip., a 29. lipnja sa robom, 16. svib., 24. kol. marveni. Tjedni svakog utorka.

Karlovac, na Miholjice, na Vidovo 15. lipnja, na Jakobovo 25. srpnja, na Miholje 29. rujna, na Tominje 21. prosinca. Tjedni petkom.

***Kastav,** 20. siječnja, 22. svibnja, prvu nedjelju listopada i 13. prosinca. Mjesečni marveni sajmovi u prvu subotu u mjesecu, a ako na taj dan pada koji veliki blagdan, onda u narednu subotu.

Kašina, 14. veljače, ponedjeljak poslije rimo-kat. Vidova i 24. kolovoza.

***Kešinci,** 7. ožujka, 13. lipnja marveni, 15. lipnja robeni i 5. studena marveni.

Klanjec, prvi ponedjeljak poslije Triju kralja (padnu li Tri kralja u ponedjeljak, obdržaje se slijedeći ponedjeljak). Dan prije fašnika (fašinski ponedjeljak. Svaki prvi ponedjeljak poslije kvatra. Cvjetni ponedjeljak. Prvi ponedjeljak poslije Petrova i sv. Lovrinca. Na dan sv. Leonarda, a ako taj padne u nedjelju obdržaje se slijedeći dan. Tjedni utorkom.

Klenak, drugi i treći dan pravoslavnog Uskrsa, drugi i treći dan pravosl. Duhova, na pravosl. Petrov dan, 12. lipnja.

***Klenovnik,** 2. travnja, 13. lipnja i dan po sv. Trojstvu.

***Klinča-selo,** na Veliki Četvrtak, četvrtak po Tijelovu, ponedjeljak prve nedjelje iza Male Gospe, četvrtak iza sv. Lucije u prosincu.

***Kloštar,** 21 ožujka, 8. svibnja, 8. lip. i 5. srpnja.

***Kloštar-Ivanić,** 4. siječ., 3. velj., 26. ožuj., 15. trav., 2. svib., 29. svib., 25. lip., 16. kol., 9. rujna, 26. listop i 9. prosinca. Ako je na te dane velik blagdan, onda se slijedeći sajam drži drugi dan.

***Kobaš,** 14. kolovoza marveni, a 15. kolovoza i na prvu nedjelju mjeseca listopada robeni sajmovi.

Komin, 7. siječnja, 6. velj., 10. ožuj., u četvrtak iza Uskrsa, Ponedjelak iza Spasova, utorak iza Tijelova, 10. srp., ponedjeljak po Kraljevu, 30. ruj. i 20. list., 20. stud. i 22. pros. Tjedni četvrtkom.

Konjšćina, 13. veljače, 20. ožujka, 19. travnja, subotu po Tijelovu, 5. srpnja, 5. kolovoza i 7. studenoga.

***Koprivnica,** 3. veljače (na sv. Blaža), 26. ožujka (prvi djelatni dan iza Blagovijesti), 4. svibnja (na sv. Florijana), 2. srpnja (na sv. Mariju), 28. list. (na Šimunovo), 7. prosinca (prvi djelatni dan iza sv. Nikole). Mjesečni svakog prvog ponedjeljka iza 15. u mjesecu. Tjedni ponedjeljkom.

Korenica, tjedni subotom.

***Koritna** (opć. Semeljci), 9. svibnja i 5. listopada marveni.

***Kostajnica,** 19. ožuj., 26. srpnja, 21. ruj. i 21 stud. Tjedni ponedjeljkom.

Kostel, 15. ožujka, 10. svib., 8. srp., 22. kolovoza, 12. rujna i 1. listopada.

Koška, na nedjelju iza Male Gospe, 30. rujna, 23. listopada.

Kraljevec, svaki kvaterni četvrtak. Tjedni četvrtkom.

Kraljev vrh, u subotu po Uskrsu, u subotu po Tijelovu, u subotu po Ladislavu, 7. kolovoza, u subotu po Miholju.

Krapina, na 3. veljače, 19. ožujka, 5. i 16. svibnja, 27. lipnja, ponedjeljak po Škapularu, ponedjeljak po Preobraženju. Ponedjeljak po imenu Marije, na Miholje, na Martinje, na Nikolinje. Mjesečni svaki 1. četvrtak u mjesecu. Tjedni četvtrkom.

***Krapinske Toplice,** 14. veljače, 24. travnja, 5. stud., svaki kvaterni utorak i ponedjeljak iza anđeoske nedjelje. Mjesečni svake prve subote u mjesecu. Tjedni subotom.

Krapje, 4. svib., 13. lip., 29. kol.

Kravarsko, u ponedjeljak po Bijeloj nedjelji, na dan sv. Antuna Padovanskoga, 2. kolovoza, 15. rujna.

***Križ,** 22. svibnja, 13. lipnja, prvi ponedjeljak po Jakobovu i 15. rujna, a mjesečni svaki drugi ponedjeljak u mjesecu.

***Križevci,** 20. siječnja (Fabijanovo), 14. veljače (Valentinovo), u ponedjeljak po Cvjetnici, 3. svib. (Križevo), trojački utorak, 27. lipnja (Ladislavovo), 18. srpnja (dan po Aleksijevu), 2. kolovoza (Porciunkula), 28. kolov. (Augustinovo), 14. rujna (jesensko Križevo), 18. list. (Lukovo), 11. studenoga (Martinje), 29. studenoga i ponedjeljak prije Božića. Tjedni subotom.

Križovljan-Cestica, 26. ožujka, dan iza Spasova, 12. kol. i 15. rujna.

Krk, 10. kolovoza.

Krmpote, 25. srpnja.

Krstinja, svake srijede.

Kruševica, 5. rujna marveni.

Kukujevci, dva dana prije sv. Trojstva i na sv. Trojstvo, 20. srpnja, 16. listopada.

Kukunjevac, 3. lipnja, a na sv. Petku sa robom.

Kupinec, 25. veljače, 30. ožujka, 24. lipnja, 28. kolovoza.

Kupinovo, 12. kolovoza, 16. studen.

Kutina, 4. svib., prvu srijedu po sv. Petru i Pavlu, i prvu srijedu po sv. Klari. Tjedni srijedom.

Kutjevo, 2. srpnja, 1. rujna, 8. stud. Tjedni subotom.

***Kuzmin,** na pravosl. Lazarevu subotu marvom i robom, 12. srpnja sa marvom, 14. srpnja sa robom, 11. rujna i 14. studenoga marvom i robom.

Laćarak, 24. i 25. srpnja.

Lasinja, 19. ožujka, 18. travnja, 22. svibnja, u subotu po Spasovu, 20. srpnja, 22. kolovoza, 19. studenoga. (Ako dani 18. travnja i 22. kolovoza padaju na nedjelju, tada se dotični sajmovi drže prvi ponedjeljak po Markovu, dotično po Kraljevu.) Tjedni ponedjelkom.

Ledenice, prve nedjelje iza 16. srpnja.

Lekenik, 15. svib., na ponedjeljak po sv. Trojstvu, 5. srp. i 29. rujna.

Lepoglava, 26. ožujka, 14. listopada.

Levanjska varoš, 19. ožujka.

Ležimir, tjedni sajam subotom.

Ličko Petrovo selo, 13. srpnja, tjedni utorkom.

Lipik Buč, 2. velj., 6. svib., 4. list.

***Lipovljani,** 19, ožujka, 25. travnja (marvom), 8. lip., 20. srp., 30. kolov. (marvom), 15. listop. i 8. prosinca.

Ljubeščica, 17. siječnja, 24. veljače, 19. ožujka na Josipovo, na Uskrsni utorak, četvrtak po Duh., 6. i 13. lipnja, 2. i 15. srpnja, 6. i 24. kol., 21. rujna, 28. listopada, 30. studen. Tjedni srijedom u Presečnom.

Lobor, 20. travnja, 13. lipnja, 22. i 27. srpnja, 9. rujna i 12. studenoga.

Lokve, 25. studenoga i prvu nedjelju po Duhovima.

Lonja, na treći dan Duhova sa robom.

Lovas, 9., 10. i 11. studenoga. Tjedni srijedom.

Lovinac, tjedni četvrtkom.

Ludbreg, u subotu pred Pepelnicom, u subotu pred Cvjetnicom, 1. svib., u srijedu pred Tijelovo, 16. srpnja, u subotu pred proštenjem Majke Božje, a 14 dana poslije svetonedjeljnog sajma, u subotu pred Malu Gospu i u subotu pred Tomašem. Tjedni sajam srijedom.

Ludina, 9. svibnja, 5. srpnja, 3. kolovoza, 4. rujna.

***Luka,** 12. ožujka, 1. svib., 22. svib., 22. lipnja, 22. srp., 17. kol., 9. i 29. rujna, 18. listop. na dan sv. Luke, 11. stud. na Martinje. (Padne li na koji dan nedjelja ili blagdan, sajam se obdržava slijedeći dan.) Tjedni petkom svinjski.

Lukač, 13. ožujka i 18. listopada.

***Lupoglav,** 4. sij., 5. velj., 4. ožuj., 4. trav., 6. svib., 4. srp., 3. kolov., 5. rujna, 4. listop., 21. listop., 9. stud. i 12. prosinca.

***Mače,** 21. travnja, 10. svibnja, 15. lipnja, 16. kolovoza, 4. listopada, 18. listop., 4. studen. Tjedni subotom.

***Madžarevo,** 12. ožujka, 25. travnja, 16. lipnja, 22. srpnja, 10. kolovoza, 30. rujna. Tjedni svinjski sajam srijedom u Novom Marofu.

Maja, treće nedjelje po Uskrsu i 20. srpnja.

***Mali Bukovac,** u srijedu prije Spasova, 25. stud. Mjesečni zadnje subote u mjesecu.

Marija Bistrica, u ponedjeljak po Đurđevu, u četvrtak po Bijeloj nedjelji, na duhovski ponedjeljak, u ponedjeljak po Tijelovu, na dan lica Božjega, na dan iza Male Gospe, na dan poslije Sviju Svetih, u ponedjeljak po Katarini. Tjedni petkom.

***Markušica,** 25. ožujka, 12. travnja, 1. rujna i 12. listopada.

Martinci (Srijem), 20. i 21. svibnja marveni, 27. list. Tjedni srijedom.

Martinska ves desna, 19. ožujka i 12. studenoga.

Maruševac, 13. svib., 30. lip., u ponedjeljak poslije sv. Čisla, 17. srpnja.

Medak, tjedni utorkom.

***Međurić,** 2. veljače, na rimo-katol. Spasovo, 6. kolovoza, 14. rujna, 1. studenoga i Cvjetnu nedjelju.

Miholjanec, 29. rujna.

Miholjec, 12. lipnja, 22. srpnja, 29. kolovoza i 29. rujna.

Mihovljan, 4. siječ., 13. velj., dan pred glušnom nedjeljom, utorak po Uskrsu, utorak po Duhovima, 12. lip., 25. srp., 17. kolov., 10. i 27. rujna.

Mitrovica, 20., 21. i 22. ožujka; 4., 5. 6. svibnja; 26. i 27. lip.; 31. srp., 1. i 2. kolov., 19., 20. i 21. rujna, 29., 30. i 31. listopada. Tjedni petkom i nedjeljom.

Mohovo (Srijem), 28. lipnja godišnji.

***Molve,** 24. veljače, uskrsni utorak, duhovski utorak, 16. kolovoza i 25. studenoga.

Morović, 5. i 6. srpnja, 13., 14. i 15. kolovoza. Tjedni srijedom.

Mrkopalj, 1. svibnja, 10. kol., nedjelja poslije 8. rujna.

Nart, 13. svibnja.

Našice, 5. i 10. ožuj., 8. i 13. lip., 10. i 15. kol., 25. i 30. stud. Tjedni nedjeljom. (Sajmovi na 10. ožuj., 13. lip., 15. kol. i 30. stud. sa robom.)

***Nikinci,** 15. svib., 12. lip. i 15. rujna.

***Nijemci,** 18. travnja i 10. listopada marveni i robeni, a 23. i 24. stud. samo marveni te 25. stud. robeni.

Nova Bukovica, 13. kolovoza.

Nova Gradiška, 25. ožujka, 21. kolovoza, 1. stud. na pravosl. Duhove. Tjedni subotom.

Nova Kapela, 24. velj., osmu nedjelju po Duhovima, 12. kolovoza, u rujnu na svetac »Ime Marija«. (Sajmovi robom.) Tjedni petkom.

Nova Pazova, 23., 24. i 25. ožujka. Tjedni srijedom.

Nova Ves Petrijanečka, 6. travnja, 24. studenoga.

***Novi Mikanovci,** od 15. do 21. kolovoza marveni, a 24. kolovoza robeni.

***Novi Slankamen,** tjedni subotom.

***Novi Vinodlski,** 20. siječnja, prve nedjelje u mjesecu svibnju i prve nedjelje iza 13. prosinca, ako taj dan nije nedjelja.

Novska, 20. siječnja, 25. ožujka, 15. lipnja, 18. listopada. Tjedni ponedjeljkom s marvom.

Nuštar, 10. siječnja marveni, 11. ožuj. marveni, 19. trav. marveni, u četvrtak prije rimo-kat. Duhova, a na Duhove robeni, 23. srpnja marveni, a 26. srpnja robeni, 24. kolov. marveni, 28. rujna i 4. stud. marveni. Nuštarski su sajmovi osobito na glasu.

Ogulin, tjedni srijedom.

Okučani, 20. siječ., 8. svib., 13. srp., 8. stud., te na pravosl. Cvjetnicu i Blagovijest sa robom. Tjedni petkom.

Orahovica, 28. siječnja, 2. velj., 28. trav„ 3. svib., 16. i 21. ruj., 20. i 25. stud. (2. velj., 3. svib., 21. ruj. i 25. stud. sa robom).

***Oriovac,** 13. lipnja marveni, 5. stud. i 14. nedjelju po Duh. marveni i robeni.

***Orolik** (Srijem), 28. kolovoza.

Oroslavlje, tjedni četvrtkom.

Orubica, 20. srpnja (s robom).

***Osijek,** Fabijanski 16. i 17. siječnja, Đurđevski 22. i 23. travnja, Erazmovski 31. svib. i 1. lip. Ilijinski 18. i 19. srp., Lučinski 16. i 17. list., Katarinski 23. i 24. stud. Mjesečni svakog prvog petka u mjesecu. Tjedni marveni sajmovi svakog petka. Tjedni živežni sajmovi svake srijede, petka i subote.

Ostrovo, 5. i 6. srpnja.

Otočac, tjedni srijedom.

***Otok,** 18. ožuj., 11. lip. marveni, a 13. lip. robeni. Svakog prvog četvrtka u mjesecu marveni. Tjedni subotom.

Otruševac, vidi **Podvrh!**

Ozalj, 25. velj. i 21. lipnja.

***Pakrac,** 2. siječ., drugi dan pravosl. Duhova, 2. kol. i 21. rujna. Tjedni četvrtkom.

Pakračka Poljana, 16. lipnja.

Petaki, prvi dan po Jurjevu (24. trav.) i prvi ponedjeljak po Martinju.

Peteranec, županija bjelovarsko-križevačka, 30. ožujka i 5. kol., u koliko pada u nedjelju, ima se obdržavati slijedeći utorak.

Petrijanec, 4. i 16. svib., ponedjeljak po Petrovu, 6. srp., 7. kol., 4. i 28. rujna.

***Petrijevci,** 21. trav. i 23. kolov.

Petrinja, na Veliki Petak, na petak poslije Tijelova, 10. kol. i 21. prosinca. Tjedni utorkom.

Petrovaradin, 24. velj., 29. lip. i 11. studenoga.

***Petrovina,** dan pred Tijelovom i 1. srpnja.

Petrovsko, na Petrovo i 25. kolovoza.

Pisarovina, prvog utorka u mjesecu.

Pisarovinska Jamnica, 17. siječ., u utorak po Uskrsu.

Pitomača, 10. trav., 15. svib., 15. lip., 20. srp. i dan poslije imena Marijina u rujnu. Tjedni srijedom.

Pivnica, 20. kol. i 10. stud. marveni.

Plaški, tjedni utorkom.

Plešće, 10. svibnja i 1. kolovoza.

***Pleternica,** 14. velj., 1. svib., 25. srp., 21. rujna i 6. pros. Tjedni srijedom.

***Podgajci podravski.** 17. trav., 16. lip. i 25. listopada.

***Podgorač,** 15. velj. marveni i robeni, 11. svib. marveni, 16. svib. robeni, 5. kolov. marveni i robeni zajedno, 6. stud. marveni, a 11. stud. robeni.

Podgora, na ime Marijino.

***Podravska Moslavina,** 10. siječnja, 1. ožujka, tri dana prije mladog Uskrsa, tri dana prije Male Gospe i 18. listop. Na ove dane obdržavaju se marveni sajmovi, a s robom na mladi Uskrs i Malu Gospu.

Podravske Sesvete, 24. lip. i 2. stud.

Podravski Novigrad, 14. veljače, 19. ožujka, 15. srp., 12. kolov., 4. pros. Mjesečni svakoga prvoga petka u mjesecu. Tjedni svakog petka.

Podvinje, 25. ožujka i 10. lipnja.

Podvrh (kod Kapele sv. Križa u Otruševcu). ponedjeljak pred pokladnim utorkom, na Grgurovo, na dan po Spasovu, u četvrtak po Duhovima, na dan sv. Ivana krstitelja, u četvrtak po sv. Bartolu i u četvrtak po imenu Marije.

***Pokupsko,** 10. svib., 15. i 30. lipnja, u ponedjeljak po sv. Jakovu, 10. i 29. rujna. Mjesečni svake prve subote u mjesecu.

Poljana, 16. lipnja.

Popovača, 21. lip., 24. kol., 13. list. Tjedni subotom sa marvom.

***Požega,** u siječnju 8 dana pred Antunovo (ukoliko je taj dan nedjelja, onda u ponedjeljak s marvom, a na Antunovo 17. siječnja s robom, u ponedjeljak pred Cvjetnicu s marvom, a na Cvjetnicu s robom, u ponedjeljak pred Duhove s marvom, a na Duhove s robom: 8 dana pred sv. Lovrinca u kolov. s marvom (u koliko je taj dan nedjelja, onda u ponedjeljak), a na sv. Lovrinca s robom, 8 dana pred Tereziju s marvom (u koliko je taj dan nedjelja, onda u ponedjelajk), a na sv. Tereziju 15. listopada s robom. Mjesečni se sajmovi održavaju svakog prvog ponedjeljka u mjesecu, a tjedni svakog četvrtka.

***Pregrada,** 22. velj., 12. ožuj., četvrtak po Uskrsu, 8. svib., 12. lipnja, 31. srpnja, 14. kol., podjeljak po zahvalnoj nedjelji i 7. stud.

Prezid, 29. travnja, 15. lipnja i ponedjeljak po sv. Krunici.

Prilišće donje, u četvrtak po Uskrsu i 6. studenoga.

***Privlaka,** 25. siječ., 7. svib. i 18. list.

Prišlin, 18., 24. i 30. lipnja, 5. srpnja.

Rača, 25. travnja, 30. lip., 20. srpnja, 15. i 16. kol., 8. i 9. rujna.

Radoboj, na prvu srijedu iza Bijele nedjelje, na četvrtak pred sv. Trojstvo i 20. kol.

Rajevoselo, 19. i 20. srpnja, 30. stud.

Raić donji, 19. kolovoza s robom.

Raić gornji, 29. lip. i 21. prosinca.

Rakovica, ponedjeljkom.

***Rasinja,** godišnji 24. veljače, 21. lip., 16. rujna i 4. prosinca.

Raven, 15. svibnja, 24. kolovoza.

Ravnagora, 24. kolovoza i 15. list.

***Retkovci,** 10. rujna marveni.

Ribnik, prvog ponedj. u mjesecu.

Rtić kraj Lukovdola (kot. Vrbovsko), u drugu nedjelju poslije Miholja.

***Ruma,** 12. velj., 23. trav., 11. lip., na pravosl. Petrov dan 10. srpnja, 10. list. i 19. stud. Tjedni subotom.

Ruševo, 26. ožujka i 15. rujna.

***Samarica** (općina Berek), 4. svibnja.

Samobor, god. 14. velj., 19. ožuj., na Veliki petak, 22. svib., 28. srp., 10. kol., 21. pros. Tjedni subotom.

Selce, godišnji 18. list. i 24. stud., 10. siječ., 5. trav.

***Semeljci,** 10. siječ., 5. trav. i 4. rujna marveni, a 8. rujna s robom.

Sesvete Podravske, 24. lip., 2. stud.

Sesvete Požeške, 1. stud. s robom.

***Sesvete** (kot. Zagreb), 11. ožuj., na Urbanovo 25. svibnja, na Mariju Magdalenu 22. srp. i 2. stud.

Severin, na pravosl. Petrovo i slijedeći dan, 22. rujna po Matejevu. Tjedni svake subote.

***Sikirevci,** 16. ožujka marveni i 19. ožujka robeni, 16. svibnja marveni i robeni.

Sisak, 3. svib., na Spasovo, 14. rujna, 19. stud. Tjedni četvrtkom.

Skrad, 13. lipnja.

Slakovci, 20. kolovoza.

Slatina, 18. i 19. ožujka, 9. srp., 31. kolov., 16. pros. s marvom, a 21. ožujka, 12. srp., 1. rujna i 19. pros. sa robom. Tjedni petkom.

***Slatinski Drenovac,** 7. srp. i 11. ruj.

Slunj, tjedni četvrtkom.

Sokolovac, god. 15. svibnja, 13. srp., 25. kol., 22. rujna. Tjedni utorkom.

Soljani, 29. lipnja mar., 27. rujna rob.

Sopje, 15. lipnja.

Sotin, god. u subotu i nedjelju po rkt. Spasovu, 17. i 18. listopada.

Sošice, god. 8. travnja, 7. svibnja, 16. lipnja i 13. srpnja, mjesečni svake prve subote u mjesecu.

Srb, tjedni petkom.

Srp. Kapela, 23. svib., 6. kol., 29. ruj.

Srijemski Karlovci, god. 2., 3. i 4. ruj., 2., 3. i 4. prosinca. Tjedni subotom.

***Stara Gradiška,** 16. kolovoza, 29. ruj.

Stara Pazova, 31. srp., 1. i 2. kol., 30. i 31. list. i 1. stud. Tjedni četvrtkom.

***Stara Ploščica,** 26. srpnja.

Stara Subocka, 2. srpnja.

Stari Jankovci, godišnji 13. i 14. kol.

Stari Mikanovci, 1. travnja, 9. velj., 20. svib., 21. rujna marveni.

Stari Slankamen, god. 27., 28. i 29. lipnja.

Staro Topolje, 30. lip. marveni.

Stenjevač Donji, 26. ožuj., 18. lipnja, 16. kolovoza.

Stipernica, u četvrtak po Josipovu, u četvrtak po Miholju, u četvrtak po Svim Svetima.

Stupnik, 17. svibnja.

***Suhopolje,** marveni sajmovi jesu 15. trav., 15. svib., 5. lip., 14. kol., 25. list. i 24. stud., a robeni uvijek prve nedjelje iza marvenoga, samo iza marvenoga sajma u kolovozu je robeni uvijek 15. kolovoza. Tjedni sajam subotom.

Sunja, 19. ožujka, nedjelja pred Ivanjem u lipnju, 22. srpnja, 29. rujna. Tjedni petkom.

Surčin, 19. ožujka, 21. rujna. Tjedni ponedjeljkom.

Sv. Helena Koruška, 3. veljače, 21. ožujka, 1. i 22. svibnja, 5. lipnja, 26. srp., 10. kol., 26. rujna, 25. stud.

Sveta Jelena Dramalj, u nedjelju iza 22. svibnja.

Sveta Marija Magdalena, utorak po Uskrsu, utorak po Duhovima, 25. srpnja, 17. kolovoza, 10. rujna.

Sveti Ivan Zelina, 26. ožuj., na Veliki četvrtak, dan po Spasovu, dan po Tijelovu, 25. lip., 27. srp., 14. kol., 7. ruj. i 30. stud. Tjedni subotom.

***Sv. Ivan Žabno,** 11. siječ., 8. velj., 1. ožuj., 15. trav., 16. svib., 24. lipnja, 6. srp., 25. kolov., 23. ruj., 11. list., 22. stud., 30. pros. Ako je koji od tih dana nedjelja, sajam se drži u ponedjeljak.

Sveti Križ Začretje, vidi **Začretje!**

Sv. Kuzma, 27. rujna Tjedni petkom.

Sv. Petar Orehovec, 10. svibnja, 30. lipnja i 24. kolovoza.

Svibovec, 19. kolovoza.

***Svilaj,** na kat. Spasovo marveni, na ime Marije sa robom, a tri dana pred tim s marvom, 17. srp. marveni.

Šamac, 21. lip. marveni, 29. lipnja robeni, 3. prosinca.

Šandrovac, 2. srpnja i 8. prosinca.

Šid, 10., 11. i 12. velj., 17., 18. i 19. ožuj., 30. i 31. list., 1. stud., 10., 11., 12. i 13. prosinca. Tjedni svake subote rogatim blagom i konjima.

Šimanovci, 5., 6. i 7. trav., 6., 7. i 8. stud. Tjedni svaki utorak.

Širokopolje, 12. ožujka, 28. rujna.

Šišljavić, u srijedu pred Josipovom, 14. lip., 7. kol., 6. listopada.

Šljivoševci, 28. travnja, 15. listopada samo marveni.

Špišić Bukovica, 10. ožujka, 10. svib., prvu nedjelju poslije sv. Ivana Krst., 30. rujna.

Štefanje, 9. trav., 21. kol., 19. stud., na dan poslije 7 žalosti Bl. Dj. Marije i na ponedjeljak poslije 15. lip.

Štitar, 24. ožujka, 18. rujna marveni, a 21. rujna robeni.

Štivica, 6. siječnja i 22. srpnja.

Taborište, 29. lipnja.

Tomašica, 13. lip,, na Žalosni petak.

Topolovac, 25. siječ., ponedjeljak po Cvjetnici, 24. lip., 20. srp., 29. kol., 18. list. i 30. stud.

Topolje st., 30. lipnja.

Topusko, tjedni utorkom.

***Tovarnik,** 25. ožuj., 15. lip., 22. i 23. kolov. i 20. rujna.

Tribalj, 2. srpnja.

Trgovišće, na Cvjetni petak, 4. svib., 28. lip., 26. srp., 21. kolov., dan po Imenu Marijinu i 4. listopada.

***Trnovitica,** 22. srpnja.

***Trojstvo,** 16. ožuj., na dan po rimokat. sv. Trojstvu, 21. kol., 25. ruj., 15. listop. i 16. stud.

***Trpinja,** 22. ožuj., 28. lip., 19. kolov. i 27. listop.

Tuhelj, 28. ožuj., u ponedjeljak poslije druge nedjelje po Uskrsu, 16. kolov. na dan sv. Roka, 16. list., na dan po Terezijinom.

Udbina, u subotu pred god. sv. Čisla. Tjedni ponedjeljkom sa marvom.

Uljanik, 8. srp., 29. rujna. Tjedni ponedjeljkom za svaku vrst marve.

Vališselo, vidi: Cetingrad.

***Valpovo,** 21. velj., 5. svib., 21. lip., 21. kol. i 5. pros. marvinski, a 24. velj., 5. svib., 24. lip., 24. kol. i 8. pros. sa robom. Tjedni srijedom.

***Varaždin,** 20. siječnja, 18. velj., dan iza gluhe nedjelje i 24. travnja đurđevski, na Bernardovo, 20. svibnja, na Ivanje 24. lipnja, na Jakobovo 25. srpnja, na Ljudevita kralja 25. kolov., na Tomu Vilanskog 18. ruj., na Franju Borgia 10. list., na Mirkovo 5. stud. i na Tomaševo 21. pros. Tjedni četvrtkom i subotom.

Varaždinske Toplice, ponedjeljak prije sv. Matije u velj., ponedjeljak iza Josipova u ožujku, ponedjeljak iza sv. Filipa i Jakova u svibnju, ponedjeljak iza sv. Ivana Nepomuka u svibnju, ponedjeljak iza Tijelova, ponedjeljak iza sv. Ćirila i Metoda, ponedjeljak iza Križeva u rujnu, ponedjeljak iza Martinja u studenom. Tjedni subotom.

***Varoš,** 20. srpnja i 8. rujna.

Velika, 24. trav., 14. kol. i 11. stud.

Velika Gorica, 4. siječnja, ponedjeljak po Svijećnici, utorak prije Josipova, 1. svib., ponedjeljak po Tijelovu, 21. srp., 10. kol., ponedjeljak pred Malom Mašom (Gospom), 21. rujna, 15. list., 5. stud. i 14. prosinca. Tjedni četvrtkom.

Velika Kopanica, marveni 14. siječ., robeni 17. siječ., marveni u četvrtak pred Trojstvom, robeni na Trojstvo, 29. rujna i 25. studenoga.

Velika Pisanica, 26. ožujka, 10. lipnja i 27. rujna.

Veliki Bastaji, 8. svibnja, 19. listop. Marveni utorkom.

Veliki Grđevac, 9. svibnja, 24. srpnja. Tjedni petkom sa marvom.

Veliki Poganac, 7. svibnja, 28. rujna.

***Veliki Zdenci,** 2. siječ., 15. velj., 15. ožuj., 15. svib., 15. kolov., 15. list., 15. stud. i 10. pros. Ako u te dane pada blagdan, sajam se drži slijedeći dan. Na ove se sajmove dovodi mnogo rogatog blaga i konja.

***Veliko Trgovišće,** u utorak pred fašnikom, utorak pred Cvjetnom nedjeljom, u srijedu po Uskrsu, u utorak po Duhovima, na dan sv. Ilije

20. srpnja, na Porciunkulu 2. kolovoza. Tjedni svakog utorka svinjski, a svakog prvog utorka u mjesecu svinjski, marveni i robeni.

Vera, 2 dana prije pravosl. Duhova, 26. veljače i 11. rujna.

Vidovec, 10. lipnja i 1. rujna.

Viduševac, treće nedjelje po Uskrsu i na anđeosku nedjelju.

Viljevo, 17. srpnja i 28. listopada.

***Vinica,** u prvi ponedjeljak iza proljetnih kvatra, ponedjeljak po Markovu, prvi četvrtak po Tijelovu, prvi ponedjeljak po Kraljevu, prvi ponedjeljak po jesenskim kvatrima, 6. prosinca. (Ako je nedjelja, onda slijedeći dan).

Vinkovci, 30. i 31. siječ., 13., 14., 15. i 16. svib., 3., 4., 5. i 6. kol., 29. list., Tjedni nedjeljom i četvrtkom.

Virje, 20. siječ., 4. trav.. 1. svib., 21. lipnja, 25. srp., 18. kol., 21. rujna, 11. stud. Tjedni subotom.

***Virovitica,** 2. siječ. marvinski robeni, 5. siječ. robeni, 24. i 29. ožuj., 27. trav. marvinski i robeni, 1. svibnja robeni, 13. lip., 29. srp., 2. kolov. robeni, 17. i 21. rujna robeni, 23. listop., 21. pros. robeni. Mjesečni sajam svakog drugog četvrtka u mjesecu, a tjedni svakog četvrtka.

***Vivodina,** 1. svib. i 11. kol. Mjesečni u ožujku, travnju, lipnju, srpnju, rujnu i listopadu drugog četvrtka iza 15. u mjesecu.

Voćin, 25. ožujka, 20. srp. i 4. listop., 15. stud. marveni.

Vodinci, 1. svibnja i 4. listopada.

Vojakovac, 31. svibnja, 27. listopada.

Vojnić, tjedni četvrtkom.

Vrbanja, u petak pred ime Marijino marveni, a na ime Marijino robeni vašar.

Vrbica, 29. lipnja, 2. srpnja s robom.

***Vrbovec,** 30. siječ. 21. velj., 19. ožuj., 25. trav., 4. svib., 15. lipnja, 5. srp., 5. kol., 21. ruj., 15. list., 3. i 28. studenoga, 20. prosinca. Tjedni utorkom sa svinjama.

Vrbovsko, 2. kolovoza, 11. studenog.

Vrdnik, 27. lipnja marveni.

***Vrginmost,** 7. svib., 5. kol., prvog četvrtka po pravosl. sv. Jurju i četvrtak po pravosl. sv. Iliji. Tjedni četvrtkom.

***Vrpolje,** 6. siječ. marvom i robom, 11. velj. marvom i 14. velj. robom, 24. lipnja sa robom i marvom i 5. stud. marvom i robom.

Vugrovec, ponedjeljak iza 8. svibnja, 25. srpnja, ponedjeljak po Miholju.

Vukovar, 1. ožujka, 29. i 30. trav., 1. svib., 22., 23. i 24. lip., 13. i 14. ruj., 13., 14., i 15., stud. Tjedni nedjeljom i četvrtkom, a mjesečni svakoga prvog.

***Vukovje,** 23. ožuj., 7. svib., 27. lip., 30. srp. i 6. rujna.

***Zabok,** 23. velj., 21. svib., 6. kol., 25. stud. Tjedni svakoga petka.

Začretje Sv. Križa, na 17. siječ., ponedjeljak po bijeloj srijedi, 3. svib., dan pred Spasovom, srijeda pred Tijelovom, 24. kolovoza Bartolovo, 15. rujna, po Lukovu slijedeću srijedu. Tjedni srijedom.

Zagon, 17. siječnja i 13. lipnja.

***Zagorska sela,** u treći ponedjeljak po bijeloj nedjelji, na kvaterni petak proljetnih kvatra, na kvaterni petak ljetnih kvatra, drugi dan po sv. Stjepanu kralju i 30. rujna, dan po sv. Kati (ako padne u subotu, onda se obdržaje u ponedjeljak).

***Zagreb,** Cvijetni u četvrtak prije Cvijetnice, Markovski 26. trav., 18. svib., 27. lip., Margaretski 13. srp., Kraljevski 21. kol., Šimunski 28. listop., Nikolinjski 9. pros. Tjedni svake srijede i subote.

Zaprešić, tjedni utorkom poslije 1. i 15. u mjesecu.

Zemun, 11., 12. i 13. svibnja, 13., 14. i 15. kolovoza, 25., 26. i 27. rujna. Tjedni srijedom i petkom.

Zlatar, 21. siječ., četvrtak po Uskrsu, 21. lip., 11. kol., 15. list. i 5. pros. Tjedni utorkom, a mjesečni svakoga prvoga utorka u mjesecu.

Županja, 1. velj. i 26. kol. marveni, a 29. kolovoza robeni.

U MEĐUMURJU.

***Cirkovljan,** 10. kolovoza.

***Čakovec,** 3. velj., na cvjetni ponedjeljak, 30. lip., 2. kol., 13. list., 25. stud. Svake prve srijede u mjesecu svakovrsnom robom i blagom. Tjedni svake srijede, osobito svinjama.

Dekanovec, 19. ožujka. u nedjelju po Antunu Pad. i na Sve Svete.

Draškovec, 28. travnja i 11. studena.

Dubrava, 19. ožuj., 16. svib., 13. srp., 8. pros., a u nedjelju po 13. srpnju proštenje. Tjedni svaki četvrtak.

Kotoriba, 9. ožuj., 27. lip., 30. rujna, 30. stud. marveni sajam, na cvjetni petak i nedjelju po Našašću sv. Križa i uzv. sv. Križa proštenje. Tjedni četvrtkom svinjama.

***Legrad,** 12. ožuj., utorak pred Uskrs, dan iza Sv. Trojstva, 24. kol., 2. stud., 13. pros., utorkom marveni sajam.

***Macinec,** prošć. 2. nedjelju po Margaretinju.

Mala Subotica, 14. veljače, 6. srpnja.

Mihaljevac pri Štrigovi, cvjetni petak, na dan Sv. Stjepana Kralja i Katalene prošć.

***Nedelišće,** 10. ožuj., 15. trav., 15. lip., ponedjeljak po anđeoskoj nedjelji, 12. kol., 15. list., 11. stud. i 13. pros.

***Podturen,** 8. lip., 12. kolov., 18. rujna i 12. stud.

***Prelog,** prvi utorak iza petnaestoga u mjesecu, pokladni utorak, utorak po Duhovima, utorak po Jakobu, utorak po sv. Luki. Tjedni utorkom sa svinjama.

Racka Kaniža, na bijelu srijedu, 16. svib., 24. lipnja, 10. kolov., na svaki drugi dan sajma proštenje.

Raskrižje, na bijelu srijedu, 16. svib., 24. lip. i 10. kolov., a proštenja uvijek u nedjelju iza tih dana.

Selnica pri Sv. Martinu, prošć. 18. pros., 25. ožujka, na Markovo, na dan sv. Ane, na Malu Mašu.

Središće Mursko, 1. svib., 26. lip., 20. kolovoza, 26 listop.

Sveta Jelena kod Čakovca, 22. svib., 22. rujna.

Sveti Juraj na brijegu, na Troj. ponedjeljak, nedjelju po Maloj Maši.

Sv. Križ, 3. svibnja i 14. rujna.

Sv. Margareta pri Sv. Martinu, u nedjelju po Flor. i Marg. prošć.

Sv. Marija, na Veliku Mašu.

Sv. Martin, na Martinje, na Veliku i Malu Gospu prošćenje.

Sveti Rok pri Čakovcu, na Rokovo, na Miholje.

***Štrigova,** 18. ožuj., 21. srp. i 29. ruj., a proštenja uvijek dana iza toga i 4. prosinca.

Vidovec, 25. lipnja.

Vidovec Dol., 25. svibnja, 15. lipnja, 18. listopada.

U PREKOMURJU.

Belatinec, 20. siječnja, 24. veljače, 25. travnja, 27. lipnja, 15. srp., 5. stud.

***Bogojina,** 15. febr., 20. marca, 19. maja, 20. julija, 4. septembra i 16. novembra. Ako je te dane nedjelja, vrši se sajam slijedeći radni dan.

Cankova, 19. ožujka, 12. studenoga.

Cerenčovec, ponedjeljak iza 3. svib., u ponedjeljak iza 14. rujna.

Dubravnik, trojački ponedjeljak i Jakobovo.

Deklesni, 20. kolovoza.

Kaniža u Ugarskoj, 31. sij., 17. trav., 5. lip., 9. listop. 9. pros.

***Lendava Donja,** 25. siječ., 16. velj., 27. ožuj., 17. trav., 16. lip., 28. srp., 28. kolov., 28. ruj., 28. list. i 18. pros. Ako je u te dane nedjelja, sajam je drugi dan iza toga. Tjedni svinjski sajam utorkom.

***Murska Subota,** ponedjeljak pred fašnikom, u ponedjeljak 2 tjedna prije Uskrsa; zatim 24. lipnja, 24. kolov., 15. list. i 6. prosinca, a ako je u te dane nedjelja, vrši se sajam u ponedjeljak iza toga.

Rakićan, 26. ožujka, na trojački utorak, 2. srpnja, 16. kolov., 18. listop.

Tišina, drugi dan po Maloj Gospi, na Matejevo.

Turnišće, četvrtak pred Cvjetnicom, drugi utorak po Uskrsu, četvrtak po Duhovima, 12. lipnja, četvrtak pred Vel. Gospom, dan po Maloj Gospi, 4. listop. Tjedni četvrtkom.

U DALMACIJI.

Benkovac, 13. lip., 6. srp., 8. ruj., 14. listopada.

Bol, 5. kolovoza.

Bribir, 29. rujna.

Cavtat, 5. kolovoza.

Ćilipi, na Tijelovo.

Drniš, 13. lipnja, 27. kolov., 20. rujna i 21. studenoga.

Dubrovnik, 3. veljače (sv. Vlaho).

Ercegnovi, srijedom i subotom.

Gornji Humac, 6. prosinca.

Gruda, zadnja nedjelja u srpnju.

Hrvati kod Sinja, na 7 žal. Bl. Dj. Marije i treće nedjelje u rujnu.

Imotski, 21. svibnja.

Jezera kod Šibenika, 21. studenoga.

***Kadijina Glavica,** na pravoslavnu Malu Gospojinu.

***Kaštel Stari,** 29. kolovoza i prva nedjelja listopada. Tjedni svake subote.

***Karin,** 2. kolovoza sajam goveda i sitnog blaga.

Knin, 13. lipnja. 2. kolovoza, 13. listopada i svake subote.

Kninsko polje, 5. svibnja.

Kotor, utorkom, četvrtkom i subotom.

Kuna, 24. lipnja.

Makarska, 29. lipnja, 10. kolov., 21. stud. Tjedni srijedom i subotom.

Metkovići, 20. srpnja.

Muć donji, 28. srpnja.

Murter, 8. rujna i 29. rujna.

Novalja, 17. siječnja i 13. lipnja.

***Obrovac,** 19. ožujka, pravosl. Duhovi, 8. rujna. Tjedni četvrtkom.

Oklaj, 29. rujna.

Omiš, 15. i 16. svibnja, 1. i 2. kolov.

Opuzen, 3. kolovoza.

Orebić, 8. do 10. kolovoza.

Plavno, 5. svibnja i na Tijelovo.

Podgora, 20. kolovoza.

Pućišće, 30. rujna.

Rab, 25. do 27. srp., na dan sv. Kristofora, pokrovitelja otoka i grada.

Sinj, 2. kolovoza.

***Skradi,** 8. i 30. rujna, 27. listopada i 24. prosinca. Tjedni ponedjeljkom.

Slano, 2. kolovoza.

Solin, 7. rujna.

Split, ponedjeljkom i četvrtkom.

***Starigrad,** 9. srpnja i 16. kolovoza.

Sumartin, 2. kolovoza.

Sutivan, 16. kolovoza.

***Šibenik,** 25., 26. i 27. srpnja.

***Tijesno,** 26. svibnja i 11. studenoga.

Trilj, 29. rujna.

Trogir, 4. svibnja, na Spasovo, na Duhove, 13. lipnja, na Tijelovo i 14. studenoga.

Trpanj, 29. rujna.

Trstenovo, 10. i 11. kolovoza.

Vrgorac, 29. lipnja. Tjedni subotom.

Vrlika, svake nedjelje.

Zadvarje. 12. i 13. lipnja, 23. i 24. kolovoza. Tjedni petkom.

Zaostrog. 2. i 15. kolovoza.

Žrnovica kod Splita, 20. siječnja, 3. velj., 13. lip., 16. kol. i 14. prosinca.

U BOSNI I HERCEGOVINI.

Banjaluka, na pravosl. Duhove i 7. i 8. studenoga. Tjedni utorkom.

Bijeljina, za marvu 4., 5. i 6. svibnja, 6., 7. i 8. studenog. Tjedni utorak, petak i nedjelju.

***Brčko,** 24. lipnja i 4. listopada. Tjedni ponedjeljkom.

Bihać, 22. do 28. srpnja. Tjedni ponedjeljkom.

***Bos. Brod,** 20. i 21. srpnja te 16. i 17. rujna. Tjedni petkom.

Bos. Kostajnica, tjedni nedjeljom.

Bos. Novi, tjedni subotom.

Bos. Dubica, tjedni subotom.

Bos. Gradiška, 20. rujna. Tjedni četvrtkom.

Bos. Šamac, 29. lipnja i 18. listopada. Tjedni srijedom.

***Brezovo polje,** 19. kolovoza. Tjedni ponedjeljkom.

***Bugojno,** 13. lipnja, 11. rujna, te glavni godišnji vašar 18. i 19. studenoga. Okolica Bugojna bogata je naročito ovcama, koje se na ovim sajmovima prodaju radi priploda u druga mjesta.

***Busovača,** marveni 20. kolov. Tjedni marveni i žitni svake subote.

Čajniče, tjedni utorkom.

***Čapljina,** tjedni subotom.

Derventa, 28. do 30. kolovoza, 18. i 19. listopada, za konje 25. i 26. ožuj. Tjedni četvrtkom.

Dolnja Mahala, Duhovi, Mala Gospojina i Svi Sveti.

Dolnji Vakuf (bihaćki), 9. lip. Tjedni nedjeljom.

***Dolnji Vakuf** (travnički), 2. kolovoza i 21 studenoga. Tjedni utorkom.

Doljani, Mala Gospojina.

***Doboj,** 1., 2. i 3. kolovoza, 3., 4. i 5. listopada robeni i marveni, a 19. pros. samo marveni. Tjedni petkom.

Dubrave, Cvjetna nedjelja.

Duvno (Županjac), 12. srp., 28. kolov. i 12. listopada. Tjedni ponedjeljkom.

Fojnica, na Duhove. Tjedni srijedom.

Foča, pravosl. Duhovi i 26., 27. i 28. rujna. Tjedni subotom.

Gacko, tjedni nedjeljom.

Gornji Vakuf, 12., 13. i 14. srpnja, 8. studenoga. Tjedni srijedom.

Gornja Tuzla, tjedni nedjeljom.

Goražde, tjedni četvrtkom.

Glamoč, 22. ožujka, 20. i 21. rujna i 8. studenog. Tjedni subotom.

Gračanica, 7., 8. i 9. travnja, 19. i 20. kolovoza, 8. do 10. stud. Tjedni petkom.

***Gradac,** tjedni četvrtkom.

***Hutovo,** tjedni petkom.

***Jajce,** 12., 13. i 14. listopada.

Konjic, tjedni petkom.

Kreševo, tjedni subotom.

Kotor Varoš, tjedni nedjeljom.

Kiseljak, 20. i 21. kolovoza.

Krupa, tjedni ponedjeljkom.

Kupres, 25. do 25. travnja, 11. do 13. studenoga. Tjedni ponedjeljkom.

Ključ, 27. do 29. rujna. Tjedni subotom.

Kozarac, 29. rujna. Tjedni četvrtkom.

Livno, 24. do 29. lipnja, 1. studenoga i prva srijeda poslije Cvjetne nedjelje. Tjedni srijedom.

Ljubuški, 6., 7. i 8. prosinca. Tjedni ponedjeljkom.

Maglaj, 21., 22. i 23. rujna. Tjedni srijedom.

Modriča, 7. srpnja i 8. rujna (za marvu). Tjedni utorkom.

Mostar, tjedni srijedom.

***Mrkonjić-grad,** 8., 9. i 10. rujna te 21. i 22. studenoga. Tjedni ponedjeljkom.

Nevesinje, tjedni petkom.

Novi Šeher, 8. i 9. listopada. Tjedni nedjeljom.

Obudovac, 12. srpnja, 2. i 28. kolov., 21. rujna, 6. travnja, na pravoslav. Cvjetnu nedjelju, Uskrs i 14. listop.

***Odžak,** 21. lipnja, 15. i 16. kolovoza, 29. rujna i 1. studenog. Tjedni četvrtkom.

***Orašje,** na Veliku Gospojinu i na Malu Gospojinu. Tjedni četvrtkom.

Peći, tjedni ponedejljkom.

Petrovac, 27. kolov., 3. rujna. Tjedni srijedom.

Posušje, 15. i 16. kolovoza te 25. i 26. studenog. Tjedni utorkom.

Prijedor, 2. do 5. kolovoza. Tjedni petkom.

Pilice, 14., 15. i 16. listopada.

Prozor, Duhovi i 6., 7. i 8. prosinca, 29. rujna. Tjedni ponedjeljkom.

Prisoje, 15. kolovoza i 8. rujna.

Prolog, Velika Gospojina (zbor).

Prnjavor, 18. do 20. kolvoza i 12. i 13. listopada. Tjedni subotom.

***Rahić,** 29. rujna. Tjedni nedjeljom.

Raško polje, 24. lipnja.

Rogatica, 25. do 28. travnja i 13. i 14. listopada. Tjedni ponedjeljkom.

Rudo, tjedni subotom.

Sanskimost, 19. do 21 kolov. Tjedni ponedjeljkom.

Sarajevo, na pravosl. Duhove. Tjedni srijedom.

Srebrenica, 21. rujna i 31. listopada. Tjedni ponedjeljkom.

Stari Majdan, tjedni nedjeljom.

Stolac, tjedni subotom.

Sutjeska, 24. lipnja (zbor). Tjedni nedjeljom.

***Tešanj,** 23. travnja živim blagom, a 31. list., 1. i 2. studen. živim blagom, robom i zemaljskim proizvodima. — Tjedni utorkom.

Travnik, 6. do 8. svibnja, 29. i 30. rujna i 1. listopada. Tjedni petkom.

Trebinje, tjedni suobotom.

***Tuzla,** veliki proljetni marveni 12., 13. i 14. lipnja, jesenski marveni 27., 28. i 29. rujna. Tjedni svakog petka.

Vlasenica, 29. rujna. Tjedni petkom.

Velika Kladuša, tjedni utorkom.

Večići, 1. kolov. za vunu i kostrijet.

Vranograč, tjedni petkom.

Visoko, 20. i 21. rujna i 1. listopada. Tjedni ponedjeljkom.

***Vareš,** tjedni subotom.

Višegrad, tjedni srijedom.

Zvornik, 1., 2. i 3. kolovoza, 27 listop. Tjedni ponedjelkom i petkom.

Zenica, 15. i 16. svib., 24. i 25. listop. Tjedni srijedom.

Žepče, 15., 16. i 17. kolovoza, 4. do 6. listopada. Tjedni petkom.

U ISTRI.

Buzet, 13. i 24. lipnja, 6. rujna.

Cres, 5. kolovoza.

Čepić kod Jezera, 25. ožujka, druga nedjelja poslije 1. kolovoza, 8. rujna.

Fâzana, 9. lipnja, 27. rujna.

Gračišće, 3. i 9. veljače, prvu nedjelju svibnja, 15. lipnja, 8. rujna.

Grožnjan, 15. lipnja, 8. rujna.

Kanfanar, 14. veljače, 25. srpnja.

Kastav, 22. svibnja, prvu nedjelju listopada, 13. prosinca.

Kopar, 19. lipnja, 21. rujna, 21 listop.

Kringa, 25. studenog.

Kršan, 2. veljače, 29. lipnja i 30. stud.

Motovun, 5. i 15. kolovoza, 24. kolov. i 8. rujna u Dolu.

Novigrad, 16. travnja, 28. lipnja.

Pazin, 2. kolovoza, pon. po Miholju, 29. rujna. Svaki prvi utorak u mjesecu.

Pićan, 16. kolovoza, 30. prosinca Sv. Nicefor.

Poreč, 21. studenog.

Pula, 13. lipnja, 21. prosinca.

Rovinj, 19. i 29. rujna, 11. listopada.

Šmarje pri Vižinadi, 15. kolovoza, 8. rujna.

Višnjan, 17. siječnja, 1. i 15. lipnja, 20. lipnja.

Vodnjan, 3. veljače, 10. kolovoza, 13. prosinca.

Volovsko, 16. kolovoza, prva nedjelja po 25. srpnja t. j. poslije sv. Jakoba.

Žminj Cere, 24. veljače i 21. rujna.

U VOJVODINI.

Ada (Bačka), 19. marta, 15. juna i 25. oktobra prid. dat. u ned. i poned.

Alibunar (Banat), 15. do 17. marta, 15. do 17. juna, 24. do 28. aug. i 16. do 18. oktobra.

Apatin (Bačka), 7. do 8. maja i 7. do 8. oktobra. Ako su označeni dani osim ned. i poned., biva prid označeni da u ned. i poned. sajam.

Bač, 10. marta, 21. maja, 8. sept. i 26. okt. slid. poned.

Bajmok (Bačka), 25. maja, 24. aug., 11. novembra. Ako označen dani ne padnu u nedelju, sajam se drži u nedelju prid označeni dan.

Bavanište, 20. jan. i 24. septembra.

***Bela Crkva** (Banat), 5. i 6. marta, 20. do 22. juna, 17. i 18. augusta te 18. i 19. oktobra.

Beli Manastir (Baranja), 10. jan., 10. aprila, 30. jun., 15. okt. prid. datum u poned.

Bezdan (Bačka), 15. marta, 16. jula, 20. sept., 19. nov. prid označ. dane, u poned. Ako datum u ned. pada, onda je sajam u slid. pond., a ako datum na poned. pada taj dan biva sajam.

Boka (Banat), 15. sept. Ako taj dan nije nedjelja, sajam se drži u nedjelju prije tog datuma.

Crepaja, 6. aprila i 10. septembra.

Crno Brdo (Feketić), drugog poned. maja, 10. augusta i poslj. ponedj. oktobra.

Crvenka, 13. maja, 19. augusta.

Čantavir (Bačka), u poned. prid. 1. maja i 24. septembra.

Čenej (Banat), 24. maja, 21. aug., 21. okt. Ako datum pada u posleni dan, sajam se drži prid njim u ned.

***Čoka** (Banat), na Ime Isusovo, na mladi Uskrs, na dan Sv. Trojstva i 29. septembra.

Čurug (Bačka), 4. marta, 1. juna i 6. okt. prid datum u ned. i poned.

Darda (Baranja), 27. marta, za prosnih dana, u ned. Bartolomeja i Svi Sveti, uvik na pon.

Debeljača, 19. marta i 1. septembra.

***Deliblato** (Banat), 4., 5., 6. i 7. aprila i 8., 9., 10. i 11. septembra.

Despot Sv. Ivan, 21. marta, 11. juna i 24. oktobra.

Dobrica (Banat), 2. do 5. maja, 23. do 25. septembra.

Dolovo (Banat), 21. marta i 21. okt.

Draž, 25. jan., 25. apr., 26. augusta i 2. novembra.

Duboševica, 1. marta, 25. maja i 29. novembra.

Fčka (Banat). 21 maja i 26 oktobra.

Futog Stari (Bačka), 3. apr., 16. juna, 17. aug., 6. nov. Ako datum ne pada u ned. ili u poned., biva sajam u prijašnju ned. ili poned.

Gložan, 25. do 27. maja, 15. do 17. okt.

Hajdučica (Banat), u poned. druge ned. febr., druge ned. juna i treeće ned. novembra.

Idvor (Banat), 3. maja i 2. septembra.

Jankovac (Bačka), 17. apr., 26. juna, 2 nov., Ako datum ne pada na ned., uvik biva sajam slidićeg poned.

Jarkovac (Banat), 3. apr., 22. juna, 25. oktobra.

Jasenovo (Banat), 21. maja i 11. okt.

Konak (Banat), 19. marta i 20. sept.

Kanjiža Stara (Bačka), 25. maja, 1. sept. Ako datum ne pada u nedilju ili u poned., onda biva sajam prid datum u nedilju i ponediljak.

Kanjiža Turska (Banat), 29. aprlia, 1. aug., i 1. nov. Ako datum ne pada u ned., biva sajam prid datum u ned.

Kneževi Vinogradi (Baranja), 24. jan., 4. maja, 15. augusta i 25. novembra.

Kovačica (Banat), 1. aprila, 10. okt.

Kovin (Banat), 7. maja i 7. novembra.

Kozar Racki (Baranja), 13. marta, 1. maja, 26. juna, 16. oktobra.

Krnaja (Bačka), 12. maja, 6. okt. Ako datum nije ned. ili poned., biva sajam prid datum u nedilju.

***Kucura** (Bačka), 4. marta, 15. juna i 3. oktobra.

Kudžić, 1. aprila.

Kula (Bačka), u nedilju prid 29. apr., 24. juna, 7. aug., 15. okt.

Mali Idoš, 20. maja i 26. augusta.

Martonoš (Bačka) 8. juna i Ime Marija slideći ponediljak; 7. nov., juna i nov. sajmovi ako datum ne pada na nedilju ili poned. uvik prijašnji poned. bivaju sajmovi.

Melenci (Banat), prvi dan pravsl. Duhova, 27. augusta, 7. novembra. Ako datum ne pada u ned., sajam se drži prijašnje nedilje.

Miletić-Lemeši (Bačka), 7. maja, 20. okt. Ako datum pada na nedilju ili poned., biva istih dana sajam, a ako na poslen dan pada, drži se sajam u nedilju i poned. pri datum.

***Mol** (Bačka), 20. maja, 30. sept. Ako datum pred svitac ili prid nedilju pada, sajam je prijašnje nedilje.

Mokrin (Banat), 14. febr., 21. maja i 20. augusta.

Moravica Stara (Bačka), nedilje sv. Josipa u poned.; jula poslid. nedilje u ponediljak; prvoga ponediljka u novembru.

Novi Sad (Bačka), 20. marta, 19. maja, 10. augusta i 29. oktobra.

Odžaci (Bačka), 19. aprila, 28. sept. Ako datum pada na ned. ili poned., drži se isti dan sajam, a ako datum na drugi dan pada, biva sajam slideće ned. i poned.

Pačir (Bačka), 18. sempetmbra.

Palanka Nova (Bačka) prvog ponediljka maja i oktobra.

Pančevo (Banat), 22. aprila, 9. jula, 18. septembra. Sajam počinje u četvrtak na taj datum ili slidići četvrtak i traje 4 dana.

Petrovac (Bačka), 11. marta, 15. maja, 26. augusta, 11. novembra. Ako datum ne pada na ned. i na poned., sajam se drži druge ned. i poned.

Petrovo Selo (Bačka), u ponediljak prid 8. maja, 30. augusta, 7. nov.

Plavna, 2. maja i 2. oktobra.

***Ruski Krstur,** ponedjeljak poslije 3. aprila, ponedjeljak poslije 14. juna i ponedjeljak poslije 25. septembra.

Sarča (Banat), 15. marta, 15. sept. Ako datum ne pada na ned, onda je u nedilju prid datum sajam.

Sečanj (Banat), 17. apr., 12. jun. i 16. oktobra.

Sekić, u ned. prije 17. juna i prije 27. novembra.

Senta (Bačka), 26. marta, 22. juna, 17. aug. i 19. nov., uvik prid datum u nedilju i poned.

Sivac (Bačka), 3. apr., 10. juna, 25. sept. Ako datum pada na nedilju ili poned., sajam je istog dana, inače u prijašnju ned. i poned.

Sombor (Bačka), na katol. Blagovist, pravosl. Spasov dan, na pravosl. Veliku Gospu i 25. nov. Ako ovi sveci osim nedilje na koji drugi dan padaju, onda su sajmovi prid isti datum u nedilju i poned. Ako datum pada u nedilju ili poned., biva sajam tih dana.

Srbobran-Sentomaš (Bačka), 12. marta, 28. jula, 20. septembra.

Srpski-Kostur (Bačka), 18. sept., 15. februara.

Sveti Đurađ (Bačka), 15. aprila, 30. septembra i 20. juna.

Stara-Beba (Banat), 8. marta, 8. juna, 8. sept. Ako datum ne pada na nedilju, onda je sajam prijašnje nedilje.

Stari-Bečej (Bačka), u nedilju prije 8. apr., 5. jula i 17. oktobra.

Stanišić (Bačka), u poned. prid 12. aprila i 4. oktobra.

Subotica, o Matiji, 16. maja, 29. juna, uvik na dat., 8. sept., 28. oktobra po 3 dana. Ako datum pada na nedilju, sajam se istog dana počima. Ako na drugi dan pada, počima se sajam prid datum u nedilju. Nedilјni opći veliki sajmovi drže se svakog ponediljka i petka, a sridom, nediljom i subotom drži se sajam za telad i jaganjce.

Temerin (Bačka), 25. febr., 5. maja, 4. sept., 22. novembra. Ako datum ne pada na nedilju ili poned., biva sajam u prijašnju nedilju.

***Titel** (Bačka), u nedjelju prije svakog 6. aprila, 22. aug., 20. oktobra.

Torža (Bačka), 11. juna, 2. oktobra.

Topola (Bačka), 18. i 19. aprila, 13. i 14. jula, 4. i 5. oktobra prid datum u nedilju i ponediljak, a 20. aug. na datum.

Tovariševo (Bačka), 2. febr. i 16. nov.

***Turija,** u nedjelju prije 22. aprila, 13. aug. i 25. okt., a ako u te dane pada nedjelja, onda na taj dan.

Turski Bečej (Banat), 25. marta 17. aug., 3. okt. Ako datum ne pada u nedilju, drži se sajam u prijašnju nedilju.

Uzdin, 4. do 5. maja, 21. do 22. nov.

Vaislo (Baranja), o Grguru, o pohodu Gospe, o Franji (okt.), sv. Luci, tih nedilja ponediljkom.

Velika-Kikinda (Banat), 25. febr., 24. aprila, 24. juna, 20. sept. i 1. dec.

Veliki Bečkerek (Banat), 1. marta, 25. maja, 17. aug., 12. okt., 23. nov. Sajam se drži prid svaki taj datum u četvrtak, petak, subotu i nedilju.

Veliki Žam (Banat), u nedilju prid Đurđevo, u prvu ned. septembra.

Vranjevo, u nedilju prid 3. maja, 13. jula i 30. oktobra.

Vrbas Novi (Bačka), u ponediljak prid 28. marta, 2. juna i 12. sept.

Vršac (Banat), u nedilju prid Marinje, na pravosl. Glušnicu, u prvu ned. augusta po star. kal., u poslidnju nedilju oktobra. Sajmovi počinju petkom, a traju 4 dana.

Zmajevac, 14. februara, 4. aprila, 6. jula i 26. oktobra.

Žabalj (Bačka), 15. apr., 20. juna, 29. sept. Ako taj datum pada na nedilju ili ponediljak, sajam je tog dana, a ako taj datum pada na drugi, onda je sajam u prijašnju nedilju i ponediljak.

Žombolja (Banat), 19. marta, 29. juna, 8. sept. i 11. nov. Ako taj datum ne pada na nedilju, onda se sajam drži u prijašnju nedilju.

Svaki katolik mora biti član Društva sv. Jeronima.

Hrvatsko Književno Društvo sv. Jeronima daje hrvatskom narodu već 61 godinu najbolje i najjeftinije hrvatske knjige. Zato bi svaki Hrvat morao smatrati svojom svetom dužnošću, da sebe i svoje učlani u ovo najveće hrvatsko prosvjetno društvo.

Jeronimskih članova ima tri vrste:
1. **članovi godišnjaci**, 2. **doživotni članovi** i 3. **članovi utemeljitelji**.

Tko je član godišnjak?

Član godišnjak je onaj, tko jedamput zauvijek uplati

članarinu od 10 dinara.

Član godišnjak dobiva lijepu diplomu sa slikom sv. Jeronima, koju može uokviriti, pa cijelog života ima popust na svim jeronimskim izdanjima, a serije godišnjih članskih knjiga (redovne i izvanredne) dobiva **uz polovinu cijene.** Dužnost je svakog člana godišnjaka, da uzme svake godine barem jeronimski kalendar.

Tko je doživotni član?

Doživotni član je onaj, tko jedamput zauvijek uplati

članarinu od 300 dinara,

pa onda cijelog svog života svake godine dobiva **redovna članska izdanja (4 knjige) badava.** Tu članarinu može uplaćivati i u 12 obroka po 25 dinara.

Tko uplati članarinu od 600 dinara,

dobivat će cijelog svog života svake godine **i redovna i izvanredna članska izdanja** (obično 8 knjiga) badava.

Svaki doživotni član dobiva, kad uplati cijelu članarinu, krasnu umjetničku diplomu.

Tko je član utemeljitelj?

Član utemeljitelj je onaj, tko u temelje Hrvatskoga Književnoga Društva sv. Jeronima uloži svotu od barem

3000 dinara.

pa dobiva počasnu diplomu i svake godine **redovna i izvanredna izdanja u lijepom tvrdom uvezu badava.**

Opaska: Pravne osobe, to jest zadruge, društva, škole, čitaonice, samostani i razne ustanove plaćaju uvijek trostruku članarinu, jer im je trajanje mnogo duže od života pojedinaca.

Novi članovi neka se prijave i uplate članarinu od povjerenika ili neka pišu i pošalju poštom članarinu ravno na

HRVATSKO KNJIŽEVNO DRUŠTVO SV. JERONIMA,
ZAGREB, TRG KRALJA TOMISLAVA 20.

ZAGONETKE

1. KRIŽALJKA.

Složio **Stjepan Horvat,** Zagreb.

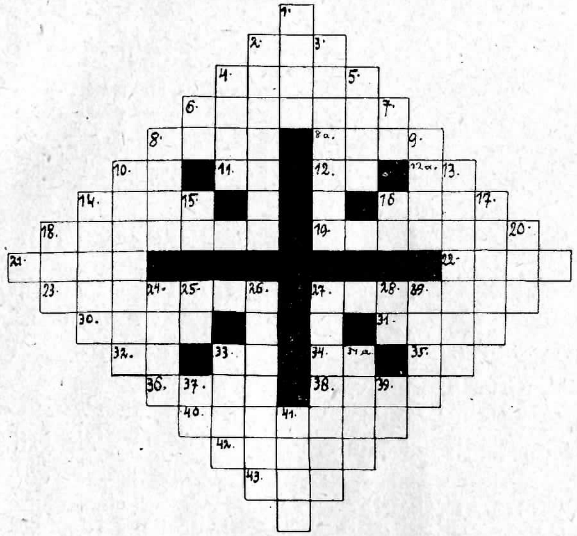

Okomito: 1. Narodni ples. 2. Dijeli se odgonetačima. 3. Nebesko biće. 4. Vladar. 5. Rijeka u Hrvatskoj. 7. Slovo, kako se izgovara u abecedi. 8. Rođakinja. 9. Prilog. 10. Ime velikog sveca, zaštitnika dobre knjige. 13. Ime hrvatskog pisca. 14. Rusko ime. 16. Veznik (skraćen). 17. Što je zvijer? 18. Poštanski znak. 20. Grad u Dalmaciji. 24. Tvorničko mjesto znamenitog češkog tvorničara cipela. 25. Usklik. 26. Sinonim za poljoljelski. 27. Jedna forma odnosa seljaka prema posjednicima zemlje. 28. Veznik. 29. Muško ime. 33. Mjesto, gdje činovnici rade. 37. Uzvik. 39. Meće se na konja (bez »h«). 41. Dragi kamen.

Vodoravno: 1. Dio glave. 4. Bivši meksički zloglasni predsjednik republike, koji je progonio katolike. 6. Mjesto u Dalmaciji. 8. Češki katolički pisac romanâ. 8.a. Noćno strašilo. 10. Lična zamjenica. 12.a. Latinski prijedlog. 14. Odbijanje glasa. 16. Završetak molitve. 18. Usijani ugljen. 19. Kakav je oganj, kad gori? 21. Lučki grad u Španiji. 22. Muško ime (isto što 29. okomito). 23. Prezime jednoga sveca. 27. Svećenik. 30. Ima slon. 31. Završetak molitve u grkokatoličkoj crkvi. 32. Lična zamjenica. 33. Madžarski gospodin. 34. Talijanski član. 35. Završetak najobičnijih hrvatskih prezimena. 36. Žensko ime. 38. Dragi kamen. 40. Ime sveca (isto što 10. okomito). 42. Vremenski prilog. 43. Konac.

Tko voli glazbu, taj posjeduje i sposobnost da nauči igrati i jedno glazbalo, za to se treba samo nešto vježbe, ali prije svega i jedan instrumenat zaista dobre kakvoće. Tko je ali već glazbenik, taj imade još i više uzroka da pazi na dobru kakvoću svog glazbala, jer ponajviše se ne pripisuje glazbalu, nego samom glazbeniku, ako mu muzički instrumenat ne valja. Zato neka se kod kupnje glazbenih instrumenata pripazi, a najbolje je zatražiti ogromni cjenik poznate svjetske tvornice muzičkih instrumenata Meinel & Herold jugoslavensko skladište: Maribor br. 268. po kojemu se može izabrati što se treba. Tvrtka šalje ovaj lijepi cijenik potpuno besplatno svakom čitaocu našeg kalendara.

2. KRIPTOGRAM.
Složio **Franjo Obelić**, Zagreb.

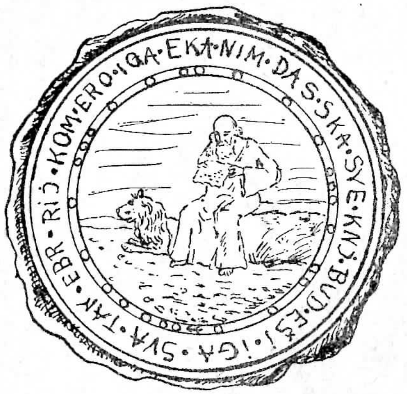
TAN • EBR • RIJ • KOM • ERO • IGA • EKA • NIM • DAS • SKA • SYE • KNJ • BUD • ESI • IGA • SVA •

3. SKRIVAČICE (Obrnute).
Složio **Rudolf Gruden**, Karlovac.

a) **Petar u Skadru lijepo živi.**
b) **Šta hoćeš s tom namirom?**

4. ČAROBNA ČETVORINA.
Složio **Zdravko Domagoj**, Split.

1	2	3	4	5
6	7	8	9	10
11	12	13	14	15
16	17	18	19	20
21	22	23	24	25

Poredaj ove brojeve tako, da zbroj u svakom redu i okomito i vodoravno dade broj 65.

5. REBUS.
Složio **Ivica Opačić**, Glina.

$$\frac{a}{d}\quad\frac{a}{d}\quad\begin{matrix}n\\n\\n\end{matrix}\quad p\ \begin{matrix}p\\t\\p\end{matrix}\ p = de$$

6. ZAGONETAN BRZOJAV.
Složio **Fra Bono Šapica**, Fojnica.

Okreni mač!
P.

7. ZAGONETNA PORUKA.
Složio **F. Vj. Ć.**

Vrijeme je, da se Vico seli!

8. ZAGONETNA REČENICA.
Složio **Dragan Juretić**, Sementini

Nama je kao peglan narod

9. PITALICE.

I. Pliva pata po Savici,
Nosi čekrk na glavici,
Haj, haj, gdje je tomu kraj?
(Franjo Švagel, Županja)

II. Naš mrkonja bez kože u staju ude, a s kožom iz staje izađe. Šta je to?

III. Sprijeda šilo, straga vile, u sredini meso. Što je to?

IV. U gorici na jednoj nožici. Što je to?

V. Koji je apostol imao najveću kapu?

VI. Hrastov trup, ljeskov prut, u srijedi zmaj leži, gdje trava ne niče. Što je to?
(Stipan Anić, Kijevo)

VII. Pun tor bijelih ovaca, a među njima crveni ovan bleji. Što je to?

VIII. Kosu ima, a glave nema. Što je to?
(Emanuel Bajanović, Split)

IX. Vatra ga ne spali, ali voda sve zapali. Što je to?

X. Po danu sluškinja, po noći gospođa.
Po danu zaposlena, po noći zapuštena.
Što je to?
(Petar Katunarić, Split)

NAGRADE ODGONETAČIMA

Svaki čitatelj »Almanaha Gospe Lurdske« treba da za ovih dugih zimskih večeri pokuša riješiti te zagonetke, koje smo evo ovdje donijeli. Nije to baš tako jako teško, a lijepo se kraj toga zabaviš. Dakako da treba nad svakom zagonetkom dugo razmišljati i razbijati glavu, dok je ne riješiš. E, pa zato je to zagonetka. Svaki, naravski, ne će znati sve zagonetke odgonetati, pa neka odgoneta bar nekoje. Ali tko je iole pratio zagonetke, što ih svaki mjesec donosi »Naša Gospa Lurdska«, i tko je pazio, kako su glasile odgonetke, što su uvijek dva mjeseca kasnije donesene, taj se mogao u odgonetanje već toliko uputiti, da ne će ni s jednom od ovih zagonetaka u ovom »Almanahu Gospe Lurdske« imati mnogo posla, da ih sve odgonetne. A tko sve ili bar neke te zagonetke riješi, neka odgonetke najkasnije do Duhova pošalje zajedno s odgonetačkim kuponom izrezanim evo ovdje iz ovog »Almanaha Gospe Lurdske«, pa ga može zapasti sreća, da dobije koju od ovih nagrada, što će biti podijeljene žrijebom među odgonetače. Bit će razdijeljeno svega

100 NAGRADA U VRIJEDNOSTI OD 2500 DINARA.

Prva nagrada: Kutija sa 6 žlica od alpaka-srebra.
Druga nagrada: Ura budilica od tvrtke H. Suttner, Ljubljana 540.
Treća nagrada: Izbor od pet finih Elsa-sapuna od E. V. Fellera, Stubica Donja 80.
Četvrta nagrada: Šest krasnih šoljica za kavu s tanjurićima od tvrtke Kastner i Öhler u Zagrebu.
Peta nagrada: Ljetne platnene cipele od tvornice cipela Bat'a u Zagrebu.
Šesta nagrada: Ilustrovani tjednik »Obitelj« cijelu godinu besplatno.
Sedma nagrada: Dva kola Knjižnice Dobrih Romana.
Osma nagrada: Književni mjesečnik »Hrvatska Prosvjeta« cijelu godinu badava.
Deveta nagrada: Ilustrovani tjednik »Obitelj« pô godine besplatno.
Deseta nagrada: Jedno kolo Knjižnice Dobrih Romana.
Četrdeset nagrada: Almanak »Selo i grad« iz godine 1929.
Pedeset nagrada: Po jednu knjigu.

Odgonetke treba najkasnije do Duhova god. 1930.
zajedno s odgonetačkim kuponom poslati na
UREDNIŠTVO „ALMANAHA GOSPE LURDSKE“
Zagreb, Trg Kralja Tomislava 20.

Odgonetački kupon iz
»Almanaka Gospe
Lurdske«
za g. 1930.

Nagrade u vrijednosti od 20 tisuća dinara

podijelila je tijekom godine 1929. »Obitelj«, ilustrovani tjednik, među svoje natjecatelje, zagonetače, odgonetače i čitatelje. U svakom broju ima bilo kakav nagradni natječaj. Najveći su bili: natječaj za narodne nošnje, natječaj za najzanimivije dječje slike, natječaj za narodne običaje, natječaj za najzanimivije zagonetke, odgonetke i t. d. Neke glavne nagrade su bile: gromofon, fotografski aparat, srebrni pribor za jelo, besplatan put u Čehoslovačku, umjetnički portreti od Sergejeva, zlatno naliv-pero, dječji konj, dječji gramofon, veliko mnoštvo knjiga i t. d.

»Obitelj« izlazi svake nedjelje. Pretplata 30 Din na tri mjeseca.

Uprava »Obitelji«, Zagreb, Trg Kralja Tomislava 20.

ODGONETKE I NAGRADE IZ „ALMANAKA GOSPE LURDSKE IZ GODINE 1929.

ODGONETKE:

1. **Skrižaljka.** Okomito: 1. Erzerum. 2. Ob. 3. Amerika. 4. Od. 5. As. 6. Amerika. 7. Eugen. 8. Kac. 9. Sumatra. 10. Ra. 11. Mi. 12. Oda. 13. Nikodem. 15. Ep. 17. Rastop. 19. Sv. 21. Ris. 22. On. 25. Us. 26. Asta. 27. Brusa. 28. Po. 37. On. 38. Na. 39. Ir. 40. Da. 41. Ar. — Okomito: 1. Emona. 4. Oda. 6. Omer. 8. Korsika. 10. Ramon. 14. Med. 16. Som. 18. Ra. 19. Sa. 21. Rep. 23. La. 24. Ruma. 27. Bi. 29. A. K. 30. Sir. 31. Ind. 32. Sas. 33. Don. 34. Si 35. Natal. 36. T. g. 38. Noa. 39. Ira. 40. Dva. 42. Montana. 43. Brahmaputra. 44. Kana. 45. Rim.

2. **Stari natpis.** Čitajte knjige Knjižnice Dobrih Romana!

3. **Pitalice.** a) Torba. b) Pipa, čep.

4. **Kriptogram.** Znanje je imanje.

5. **Zagonetne rečenice.** Sveti Jeronim.

NAGRAĐENI ODGONETAČI.

I. **Prva nagrada** (6 srebrnih žličica): Marija Vlašić, Kotoriba.

II. **Druga nagrada** (20 knjiga): Mato Mijatović Musin. Kutjevo kbr. 261.

III. **Treća nagrada** (8 knjiga): Vladimir Kalafatić, gimn., Brinje (Lika).

IV. **Četvrta nagrada** (5 knjiga): Vilim Zuber, Zagreb, Voćarska cesta 106.

V. **Peta nagrada** (4 romana): Katica Bogdanović, Osijek I., Jägerova ul. 6.; Viekoslav Žabkar, Split (bisk. sjemenište); Melanija Abadi, St. Vrbas (Bačka); Vladimir Mrzljak, Krašić; Josip Ormuž, Đurđevac.

VI. **Cijelo godište »Naše Gospe Lurdske«** g. 1928.: Franjo Obelić, Zagreb, Vrhovčeva 10.; »Smrečine«, Topolščica, Slovenija; Luce Bregović, Vrućica p. Trpanj (Dalm.); Mato Petrović, Slav. Brod, Molinarova 5.; Antun Horvat, Varaždin, Zagrebačka cesta 66.; Ante Maršić, Dubrovnik I., gimnazija; Gerhard Lepel, Zagreb, Gundulićeva 18.; Deman Marin, Split, Zrinjska ul. 4.; Franjo Štajmiger, Remetinac, z. p. Sv. Ivan Žabno; Simeon Hriček, Šumeće-Bebrina (Slavonija); Stjepan Macko, Županja; Viktor Gazdić, Križevci (kod sres. pogl.); Ante Barač, gimn., Sinj (Dalm.); Paskval Bilić, Split (Bisk. sjemenište); Đuro Peračković, Potočani p. Odžak (Bosna); Ante Đuka, sobosl. šegrt, Imotski (Dalm.); Ivan Bubinić, Draganić kod Karlovca; Vinko Došlinec, opć. namještenik, Virje; Ivan Kelčec, Virovitica; Franjo Grekšić, Novigrad Podravski; Mijo Beketić, stolar, Krašić; Josip Paša, Lovas p. Tovarnik (Srijem); Jelka Herold, Podr. Slatina; Simo Lucarić, Miklouš kod Čazme; Franjo Cafuk, Varaždin (kapuc. samostan); Tonka Guić (Beljure), Milna, otok Brač; Mato Lozić, Ledenice p. Gradačac (Bosna); Ana Badak, Rokovci kod Vinkovaca; Stjepan Andrašević, Podr. Moslavina; Franjo Lončar, Dantan p. Nova Rača kod Bjelovara; Ivo Gregurić, Zagreb, Voćarska c. 106; Natko Gluščević, Zagreb, Vlaška ul. 38.; Miho Kržanić, Split (sjemenište); Nikola Žufgar, Gor. Bogičevci p. Okučani; Stjepan Marohnić, Križišće (Hrv. Primorje); Stanislav Rajtar, Zagreb, Voćarska c. 106; Agata Pavelić, Konjic (Herceg.); Branko Plavljanić, Gora kraj Petrinje; Franjo Račić, Bosanski Brod; Dragutin Hundrić, Zagreb, Medulićeva 33.; Antun Magdić, Hrtkovci (Srijem).

VI. **Po jedna knjiga** (roman »Lurdsko čudo«. koji je izašao u posebnoj knjizi pod jesen. te je onda bio razaslan): Drag. Janje, Podcrkavlje kod Slav. Broda; Jozo Rastija, Podr. Moslavina br. 53.; Vilim Weber, Ogulin; Franjo Kava, Šumeće p. Bebrina; Mijat Stanišić, ratar, Poljanci p. Garčin; Zora Zuber, Lepoglava; Valent Grošinić, Šimunovac p. Sv. Ivan Zelina; Ivan Fabijančić, Križevci (župni ured); Josip Ban, Zagreb, Voćarska c. 106.; Alojzije Jakopec, Selnica, p. Marija Bistrica; i još četrdeset drugih odgonetača.

OSIGURAJTE SE PROTI POŽARU!

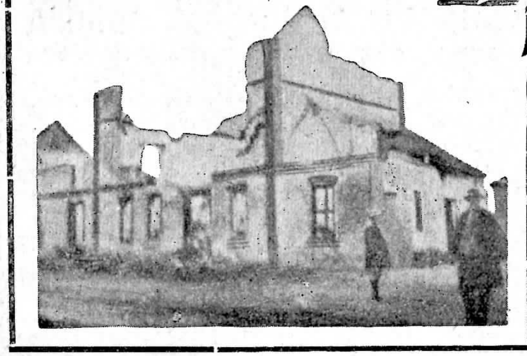

Ocu urednika »Almanaka Gospe Lurdske« i ostalih svetojeronimskih izdanja izgorio je u listopadu godine 1929. mlin, koji je bio osiguran kod Uzajamnog Osiguravajućeg Društva te je to društvo vrlo kulantno isplatilo odštetu od 375 hiljada dinara. Na ovoj slici vidimo ruševine tog mlina iza požara. Kada to vidite, morate i nehotice pomisliti, da i vašu kuću može takova nesreća zadesiti. Zato ne oklijevajte ni časa, već odmah osigurajte svoju kuću, pa se u tom svakako obratite na

UZAJAMNO OSIGURAVAJUĆE DRUŠTVO.
Zagreb, Mihanovićeva ulica br. 2.

Čuvajte i branite svoje zdravlje

Djedovi naši imali su pravo, kad su našim roditeljima savjetovali govoreći: »Držite se dobrog starog pravila, te osposobite Vaše tijelo dnevnom njegom za odoljevanje bolestima i za nadvladavanje oboljenja, koja su možda već nastupila«. Eto, mi ovdje donašamo nekoliko takovih pravila za

BOLESNE i ZDRAVE

i valjalo bi, da se ta pravila općenito primjenjuju, jer se ona uvijek na novo pokazuju uspješnima.

U JUTRO

ostavivši krevet, trljaj sve dijelove tijela, mišice i sljepočice sa pravim Fellerovim Elsafluidom, koji ublažuje boli. To djeluje blagotvorno, snaži i oživljuje, daje otpornost proti prehlada, hunjavice i t. d., a pomješan sa vodom za grgljanje i ispiranje štiti od oboljenja ustrojstva za disanje, od vratobolje, promuklosti, sluzavosti, te uzdržava zube zdravima, jer ubija klice.

NA PUTOVANJU

Fellerov je Elsafluid, koji ublažuje boli, jednako dobro sredstvo zaštite kod upotrebe izvana kao i iznutra. Nekoliko kapi na šećeru vrlo prijaju i djeluju umirujući na poremećen želudac, pomažu pouzdano proti mučnine, kao i proti morske bolesti. Jednako izvrsno djeluje proti glavobolje, migrene, zubobolje i t. d. Zato bi trebalo da se ponese svuda sa sobom, te da se upotrebljava za ubijanje klica u vodi za umivanje. Bezbrojne su usluge, koje Vam čini Fellerov Elsafluid.

U VEČE

prije spavanja prava su blagodat za umorno, iscrpljeno tijelo mazanja sa Fellerovim Elsafluidom, naročito za ljude, koje muče reumatične boli, koji imadu oslabljene živce, loše spavaju, pate od trganja u udovima te bolovima u licu i čitavom tijelu. Ovakova trljanja ugodno podstiču krvotok i dižu općenito dobro tjelesno osjećanje. Ujedno je Fellerov miomirisni Elsafluid pouzdano sredstvo obrane od gripe i zaraze.

U KUĆI

upotrebljava se Fellerov Elsafluid već 33 godina kao oprobano domaće sredstvo u stotinama slučajeva. Kod ozljeda za obloge i inače gdje je potrebna hitna pomoć, on je vazda pouzdana zaštita.

Fellerov zakonom zaštićeni Elsafluid, ovaj izvrstan kozmetikum, dobiva se u ljekarnama i zasjecajućim trgovinama u pokusnim bocama po 6 Din, dvostrukim bocama po 9 Din, ili specijalnim bocama po 26 Din. I za želudac, za popravljanje probave Fellerove Elsa-pilule koje čiste, jedan zavoj (6 kutija) Din 12.—.

Poštom dolazi jeftinije, ako se naruči što više na jedamputa, jer već sa pakovanjem i poštarinom stoje 9 pokusnih ili 6 dvostrukih ili 2 specijalne boce Din 62.—, nadalje 18 pokusnih ili 12 dvostrukih ili 4 specijalnih boca Din 102.—, te 54 pokusnih ili 36 dvostrukih ili 12 specijalnih boca samo Din 250.—. Narudžbe adresirajte tačno na **EUGEN V. FELLER, ljekarnik, Stubica Donja, Sajmište 80. (Hrvatska).**

Svaka kuća može imati kino!
Svaka kuća treba da ima radio!
Svakoj je kući radost gramofon!

Prije nego sebi nabavite kućni kino ili radio ili gramofon, čitajte, što o tome piše u ilustrovanom tjedniku »Obitelji« i zatražite savjete od Uredništva »Obitelji«, Zagreb, Trg Kralja Tomislava 20.

Svakako se pretplatite na „OBITELJ“, koja stoji samo 10 Din na mjesec.

Pišite, da vam koji broj na ogled pošalje

UPRAVA „OBITELJI“ ZAGREB, Trg Kralja Tomislava broj 20.

Tražite besplatni cijenik!

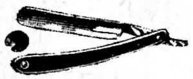

Dobra britva Din 20·—

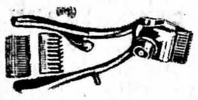

Mašina za šišanje Din 36·—

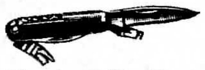

Džepni nož Din 30·—

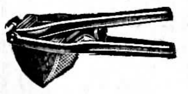

Preša za voće Din 24·50

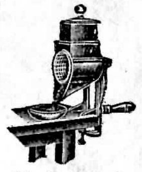

Stroj za drobljenje Din 48·—

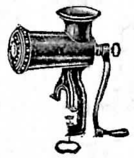

Stroj za rezanje mesa Din 71·—

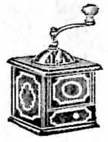

Mlinac za kavu Din 42·—

A. Kiffmann
Maribor 19-a.

Svim čitateljima ovoga kalendara
u gornjoj Hrvatskoj
preporučamo, da svoj novac na štednju ulažu u
ZADRUŽNU PUČKU ŠTEDIONICU
u Zagrebu,
Trg Kralja Tomislava 21

Tvoja djeca treba da čitaju prekrasnu dječju knjigu
TRNOVA RUŽICA
s mnoštvom prekrasnih slika.
Napisao Renault.
Preveo L. Perinić.
Cijena samo 15 Din.
KNJIŽNICA DOBRE DJECE,
Zagreb,
Trg Kralja Tomislava 20.

OVAJ sat jest remekdjelo

rekao je do sada svatko, koji je nabavio pravi

OMIKO ili IKO

sat od već preko 32 godine u svijetu čuvene stručne urarske firme H. SUTTNER u Ljubljani br. 540 koja posjeduje vlastitu tvornicu satova, jer ovi satovi odista su majstorska djela urarske umjetnosti. Ovakav sat jest

sat za čitav život.

Pišite još danas firmi Suttner jednu dopisnicu te zatražite veliki godišnji katalog, koji će Vam biti poslan

posve besplatno

a može Vam pružiti mnogo radosti Sa malo truda možete dapače dobiti

besplatno skupocjene poklone

o čemu ćete pobliže naći u godišnjem katalogu, koji sadrži bezbroj zanimivih slika i to

satove za dame i gospodu, lančiće, prstenje, naušnice, nakite i predmete za darove od srebra, zlata i t. d.

a cijene označene u katalogu dokazuju, da sve te predmete ne možete

nigdje tako jeftino a ipak tako dobro

nabaviti kao što u

svjetskoj otpremnoj kući satova

H. Suttner u Ljubljani br. 540.

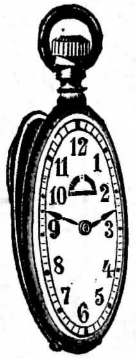

Samo
49 Din 60 p
stoji pravi švicarski Anker-Remontoir sat br. 100 sa točno udešenim strojem.
Nadalje samo
69 Din 20 p
pravi švicarski Anker Remontoir Roskopf sat br. 111 sa I-a strojem te svjetlosnim radium brojkama i kazaljkama.

Br. 3720 **sat narukvica** sa kožnatim remenom, vrlo dobrim strojem, dobre kakvoće

samo 98 Din

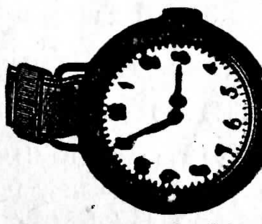

Prava Anker budilica br. 105
solidni stroj, poniklovana vanjština 16 cm visoka
samo
64 Din 20 p

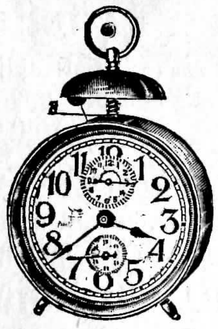

Satovi-njihalice, kuhinjski i zidni satovi itd. u golemom izboru u katalogu. Razašiljanje uz pouzeće ili plaćanje unapred.

3-10 godina jamstva!

BEZ RIZIKA! Što ne odgovara, zamjenjuje se ili se novac vraća!

Bolesni na plućima!

Već hiljade izliječenih!

Zatražite odmah knjigu o mojoj

novoj umjetnosti hranjenja

koja je već mnoge spasila. Ona može da se upotrijebi kod svakog načina života, te pomaže, da se bolest brže pobjedi. Nestaje znojenja po noći, težina tijela se diže, a postepeno ovapnjivanje obustavlja bolest.

Ozbiljne ličnosti

liječničke znanosti potvrdjuju, da je moja metoda izvrsna, te rado dopuštaju njenu upotrebu. Što prije počnete sa mojim načinom hranjenja, tim bolje je.

Posve besplatno

primiti ćete moju knjigu, iz koje ćete saznati stvari, vrijedne saznanja. Kako moj nakladnik razašilje svega samo

10.000 komada besplatno

pišite odmah, da biste i Vi spadali medju sretne dobitnike iste.

Georg Fulgner, Berlin-Neukölln
Ringbahnstr. 24. Abt. 675.

Tražite besplatni cjenik sa 1000 slika!

A. KIFFMANN
MARIBOR br. 19-a.

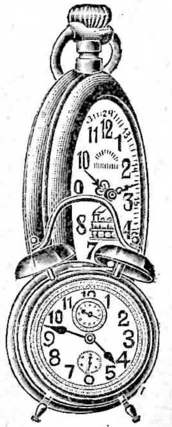

k švicarskoj tvornici satova. Vlastita proizvodnja kutija i sastavljanje satova (remontaža).

☛ **Din 49.-**
Anker sat, nešto bolje izradbe Din 69.— i sa 3 god. jamstvom! Satovi: Omega, Doxa Eterna i dr. marke jetinije nego drugdje!

☛ **Din 64.-**
sa jednim zvonom, sa dva zvona Din 69.— i sa 3-god. jamstvom!

Šalje se pouzećem, za neodgovarajuće vraćam novac.

Svim prijateljima i čitateljima
u Dalmaciji
preporučamo, da svoj novac
na štednju ulažu u

GOSPODARSKU ŠTEDIONICU

u Splitu, Rimska ulica br 3.

Prekrasan je katolički roman
KRIŽARI.
Napisao **Henrik Sjenkievič.**
Ima 800 strana.
Cijena 60 dinara.
Za naše čitatelje samo 40 Din.
KNJIŽNICA DOBRIH ROMANA
Zagreb,
Trg Kralja Tomislava 20.

1000 Dinara plaćam ako Vaše **KURJE OČI**

bubuljice, tvrdu kožu, žuljeve, pomoću milijun puta prokušanog, liječnički preporučenog **»Ria« balzama** u roku od 3 dana ne bi bezbolno, bez opasnosti, bez noža, bez upale odstranili.

»Poslije 15-godišnje muke za 36 sati riješen sam konačno kurjih očiju, protiv kojih mi nisu koristila mnoga druga sredstva. Primite moju najsrdačniju zahvalu. Molim pošaljite za moje rodjake 12 lončića »Ria«, — piše proć. T. u B. Cijena sa jamčevnim pismom Din 9.—, 3 lončića Din 18.—, 6 lončića Din 28.—, 12 lončića Din 45.—. Hiljade zahvalnica priznanica.

Za 3 sata uništiti ćete **sve štakore i miševe** sa sredstvom **»Smrt štakorima«.** Sredstvo za hrpimično tamanjenje. I najmanji zalogaj usmrćuje, dočim je neškodljiv za ljude i kućne životinje. »78 mrtvih štakora našao sam do sada, a sve više ih nalazim, šaljite 10 kutija za moje susjede«, piše gosp. L. u T. — Uspjeh zajamčen. Cijena Din 12.—. Svi gornji preparati za naručiti kod: **Dr. Nic, Kemeny, Košice, Pošt. pretinac 12/BL., 46. Čehoslovačka.**

Loša vremena

jesu danas i tko hoće da dobro izlazi, mora da bude u svom zvanju točan, a zato je potrebno imati dobro tekući sat, koji dobijete samo u veletrgovini **Stermecki** uz slijedeće niske cijene: **Nikel »Ostara« sat 48 dinara, nikel »Roskopf« sat 106 dinara, srebrni sa jednim poklopcem »Vigilant« sat 235, sa dvostrukim poklopcem 275, damski nikel sat 100, budilica sa jednim zvonom 65 Din, sa dva 75, zidni sat 130 Din.** Da se sat ne izgubi, potreban je lanac; lijepa djevojka ili mlada žena treba mindžuše i prstenje, što sve nalazite u velikom ilustrovanom cjeniku sa više hiljada slika, koji se šalje na zahtjev svakome besplatno. — Trogodišnja garancija za satove.

Veletrgovina R. STERMECKI, CELJE, br. 296., Slovenija.

Neodgovarajuće promjeni se ili se vraća novac.

Hoćete li se Vašega reumatizma, gihta osloboditi?

Stezanje i probadanje u udovima i zglobovima, natečena uda, osakaćene ruke i noge, trganje, probadanje i stezanje u raznim dijelovima tijela, dapače i slabost očiju su često posljedice reumatizma i kostobolje, koje se moraju odstraniti, jer inače bolest sve većma napreduje.

Ja Vam nuđam

ljekovito piće, koje rastvara mokračnu kiselinu, pospješuje izmjenu tvari i izlučivanje, dakle ne tako zvani univerzalni ili trajni lijek, nego jedan produkt, što ga pruža sama priroda za spas bolujućeg čovječanstva.

Dajem svakomu besplatnu probu!

Pišite mi odmah i Vi ćete dobiti od mojih u svim zemljama postojećih skladišta posve badava i franko jednu probu zajedno sa poučnom raspravom. Vi ćete se onda sami uvjeriti o neškodljivosti toga sredstva i o njegovoj brzoj djelatnosti.

August Märzke, Berlin-Wilmersdorf,
Bruchsalerstr. 5. Abt. 87.

Mogu li se plućne bolesti izliječiti?

To nada sve važno pitanje zanima sve koji boluju na: **Astmi, tuberkulozi pluća i grkljana, vrtoglavici, kataru plućnih vršaka, zastarjelom kašlju, zaslinjivanju, dugotrajnoj promuklosti,** a do sada se nisu mogli izliječiti. Svi takovi bolesnici mogu dobiti od nas **potpuno besplatno** knjigu sa slikama iz pera gosp. Dr. med. Guttmanna, bivšeg šefa zavoda za finzenkuru o temi »MOGU LI SE PLUĆNE BOLESTI IZLIJEČITI?« Da dademo svakom bolesniku priliku, da si objasni vrst svoje bolesti, odlučili smo, da tu knjigu pošaljemo svakome besplatno i franko, radi općenitoga dobra. Treba samo jednu dopisnicu pisati sa naznakom tačne adrese na:

PUHLMANN & CO., BERLIN 416.,
Müggelstrasse 25—25a.

Mlađi tvoji treba da čitaju

MLADOST,

omladinski časopis sa slikama.
Izlazi svaki mjesec jedamput.
Pretplata 10 Din na tri mjeseca.
Uprava »Mladosti«, Zagreb,
Trg Kralja Tomislava 20.

SIROMAŠTVA NESTAJE
samo ondje,
GDJE SE ŠTEDI!

Štedi, kršna Hercegovino, i
ulaži svoju prištednju u
HRV. KATOL. ŠTEDIONICU
u Mostaru.

Vi bacate
novac
kroz
prozor

ako ne pregledate prije nabavke robe za muška ili ženska odijela uzorke iz veletrgovine **Stermecki**, te se uvjerite, da je izbor najveći, kvalitet najbolji i cijene puno jeftinije nego gdjegod. Pišite još danas veletrgovini

R. STERMECKI, CELJE, broj 296. (Slovenija).

po uzorke štofa, kamgarna i ševiota za muška odijela i zimske kapute, modernih kasha, pliša, velourja i raznog modernog sukna za damske plašteve, baršuna, svile i vune za damska odijela, flanele, barhenta, platna, šifona te od razne druge manufakturne robe, koji se šalju svakome od poštarine slobodno na uvid.

Ilustrovani cjenik sa više hiljada slika šalje se na zahtjev posve besplatno.

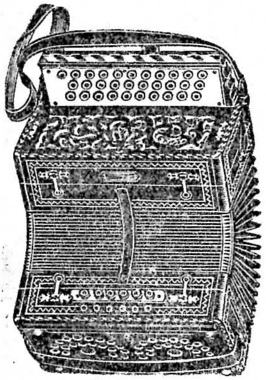

Ručne harmonike
njemačke od Din 85·— nav.
bečke od Din 179 - nav.

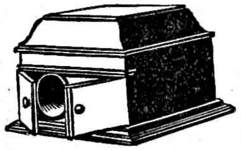

Gramofoni.
od Din 345·— nav.

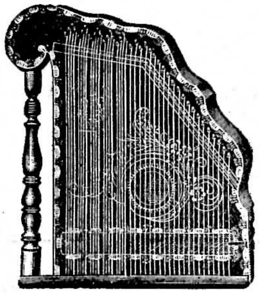

Gitarne citre
od Din 192·— nav.

Mi Vam dajemo

potpuno besplatno

ogromni cjenik već preko 30 godina po cijelom svijetu poznate tvornice glazbala Meinel & Herold, čija se kakvoća hvali u više od 20.000 zahvalnica i priznanica. — Kod nas kupujete

izravno iz tvornice mnogo jeftinije

iz slijedećih razloga:

1. naše tvorničko skladište nalazi se u Mariboru, stoga nema ni carinskih, ni inozemnih transportnih troškova.

2. Naručite li u inozemstvu, onda niti ne znate, koliko ćete morati platiti dok Vam instrument stigne, a pored toga morate još i dugo čekati. — Kod nas dobijete sve odmah i cijenu znadete unapred.

3. U inozemstvu naručeno glazbalo može eventualno oštećeno stići. A što onda? Inozemstvo je daleko, dočim kod nas nema te poteškoće, ta mi smo ovdje u zemlji.

Ponajprije zatražite dakle naš novi ogromni cjenik

a onda si istom izaberite željeni predmet. Pišite stoga odmah sada na najveću otpremnu kuću glazbala u Jugoslaviji:

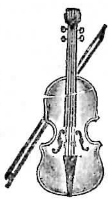

Violine od Din 95·— nav.

Tambure od Din 98·— nav.

Gitare od Din 207·— nav.

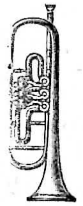

Trube od Din 505·— nav.

Mandoline od Din 136·— nav.

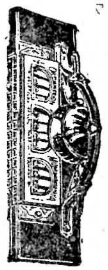

Usne harmonike od Din 7·50 nav.

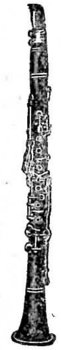

Klarineti od Din **120·—** nav.
Flaute, okarine, saksofoni i t. d.
u velikom izboru.

8 dana na ogled

šaljemo Vam svako glazbalo! Ako se ne svidja, može se izmjeniti

MEINEL i HEROLD

Tvornica glazbenih instrumenata, gramofona i harmonika
Podružnica
MARIBOR br. 268.

Potpuno jamstvo

za svako glazbalo!

Preko 120.000 glazbala prodano u jednoj godini!

Kod slabe probave želuca

kod zatvorenosti tijela, napuhavanja, slabog djelovanja crijeva, hemoroida, arterioskleroze, obolenja na mokračnoj kiselini, bolesti jetara, žuči i živčanih bolesti, kod lošeg apetita, izvrsno djeluje:

„PLANINKA"
ZDRAVILNI ČAJ

„PLANINKA" ljekoviti čaj

jer čisti i obnavlja krv, te čini da ona lako i pravilno cirkulira. te uslijed toga popravlja čitavi organizam.

„PLANINKA" ljekoviti čaj treba svaka obitelj, bilo na selu ili u gradu, pošto je jedan od najvažnijih faktora u njegovanju bolesnika.

U apotekama stoji pravi PLANINKA čaj Din 20·— po kutiji, koja samo onda sadrži pravi „PLANINKA" čaj, ako je zatvorena i plombirana te ako nosi ime ljekarne:

Mr. Ph. L. BAHOVEC - Ljubljana

a ta ljekarna šalje i poštom i to: 4 paketa za Din 70 — (umjesto Din 80.—), 8 paketa za Din 140.— (umjesto Din 160.—), 12 paketa za Din 190.— (umjesto Din 240.—), ako se novac šalje unapred. Pouzećem za Din 10.— skuplje.

Gen. Depot za Egipat: Agence „Balkan" Alexandrie, Rue Tewfick 12.
Gen. Depot za Austriju: Heil. Geist Apotheke, Wien I., Operngasse 16.

Tražite besplatni cjenik

A. KIFFMANN

MARIBOR 19-a.

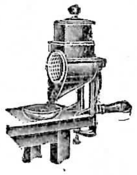

Stroj za drobljenje
Din 48.—

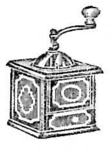

Mlinac za kavu
Din 42·—

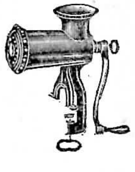

Stroj za meso
Din 71·—

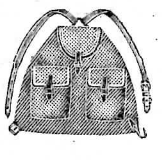

Naprtnjače
od Din 20·— napred

SAMO U ŠTEDNJI JE SPAS!

Srijemci!

Imate lijepu i bogatu zemlju, a siromaštvo vas mori, jer svoj novac ne ulažete u štedionicu. Radite, štedite i ulažite novac u

HRVATSKU GOSPODARSKU ŠTEDIONICU U ŠIDU.

OGLAŠIVANJA U KALENDARIMA

Pošt. pret.
I-78

Obavlja uz najpovoljnije uslove stari specijalni stručni

BLOCKNER-OV kalendarski odio
u koncernu **INTERREKLAM D. D.**
Marovska 28. **Zagreb** Telefon 21-65
☞ **Predlozi i troškovnici besplatno.**

Bolesnici čitajte!

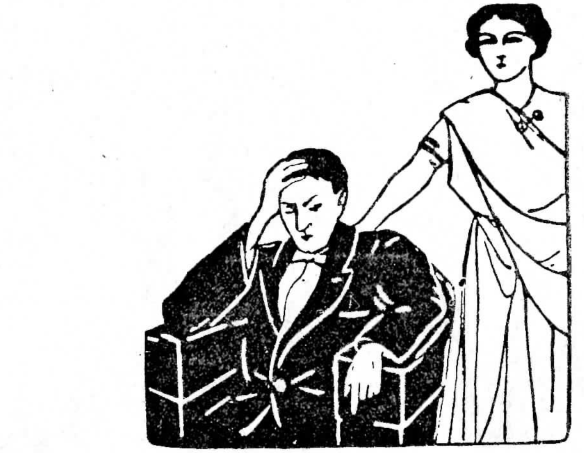

Upravo je izašlo jedno razjašnjenje! U istom se objašnjavaju mnogobrojna iskustva o razlozima, postanku i liječenju živčanih bolesti. Ovo evanđelje zdravlja šaljemo svakome, tko ga pismeno zatraži od donje adrese.

Hiljade zahvalnica dokazuju nenadmašeno jedini uspjeh neumornog savjesnog istraživanja za dobrobit patničkog čovječanstva. Tko pripada

velikoj četi živčano bolesnih

ko trpi od rastresenosti, tjeskobe, oslabljenja, pamćenja, nervozne glavobolje, besanice, želučanih smetnja, prevelike osjetljivosti, bolova u zglobovima, općenite ili djelomične tjelesne slaboće ili od drugih bezbrojnih pojava

mora da zatraži moju knjižicu utjehe!

Tko ju pažljivo pročita, doći će do utješljivog uvjerenja, da postoji jednostavan put do zdravlja i životne radosti!

Ne čekajte i pišite još danas!

Ernst Pasternack, Berlin, SO.
Michaelkirchplatz Nr. 13. Abt. 455.

Nova radost života

ispravnom njegom tijela

Mane, koje čovjeka prikazuju nepovoljnim u njegovoj vanjštini, valja odstraniti ne samo ljepote radi već i zbog zdravlja i duševnog raspoloženja. Svijest o vlastitoj ljepoti i njegovanosti povećava radost života.

Proti svim manama kože Fellerova kavkaska Elsa pomada za zaštitu lica i kože, ona hrani, obnavlja i pomlađuje uvelu, borastu i hrapavu kožu lica, vrata i ruku. Ona daje koži glatkoću, mekoću, čistoću i elastičnost. Ona uklanja bore, brazgotine, sujedice, prištiće. Radost je vidjeti, kako brzo nestaju sunčane piege. Elsa pomada zaštićuje kožu od štetnih upliva vjetra, vlage, prašine i sparnosti. Jedan lončić Din 12.—. Poštarina i pakovanje posebno.

Za njegu kose za jačanje i hranjenje kože na tjemenu, upotrebljava se Fellerova jaka Elsa-pomada za porast kose (Tannohina pomada), koja privodi novu hranu korenju i tlu kose, postizava bujniji porast kose, te uklanja perut, ispadanje vlasiju i prerano sjeđenje, a uzdržava krtu kosu mekom i gipkom. Jedan lončić Din 12.—. Omot i poštarina posebno.

Za pranje glave i kose samo Fellerov miomirisni Elsa-Shampoon. Biti ćete oduševljeni. Omot Din 3.30.

Za pokus 2 lončića jedne ili po 1 lončić od obih Elsa-pomada već sa omotom i poštarinom Din. 40.-, nu samo ako se novac pošalje unapred, jer kod pouzeća stoji poštarina za 10.— Din. više.

Pravi sapuni ljepote i zdravlja: Fellerovi Elsa sapuni divno su namirisani, štedljivi u potrošnji, oplemenjuju kožu i sadrže djelotvorne sastojine potrebne za zdravlje i ljepotu. Postoje 6 vrsta Elsa sapuna:

Elsa ljiljanov mlječni sapun osobito fini cvjetni sapun, čini kožu mekanom i nježnom. Isto tako **»Elsa« sapun ljiljanove kreme.**

Elsa žumanjak sapun pravi blagi sapun i za najmanju djecu.

Elsa glicerinski sapun osobito dobar za ispucanu kožu.

Elsa boraksov sapun izvrstan protiv sunčanih pjega, kožne spržine i bubuljica.

Elsa katranov sapun desifincira, vrlo dobro djeluje na kožu i kosu glave, naročito kod djece.

Elsa sapun za brijanje, koji ujedno desinficira, umekšava dlake, jako pjeni i ne nadražuje kožu.

Poštom na pokus 5 komada Elsa sapuna u poželjnom izboru uključivo omot i poštarinu Din 52.—.

Za kožu glave, za jačanje proti peruti »Elsa« žesta za kosu. Jedna boca Din 27.50.

Zdravstveni puder dr. Kluger (marka Hega). Kutija Din 27.50. Puder u kesicama za dame Din 4.40. Šminke crvene i bijele po Din 3.30.

Trajni miomiris Elsa kolonjske vode oživljuje i osvježuje. Boca Din 16.50.

Za usta i zube nema ništa boljeg od Elsa vode za usta, uzdržava zube čistima, uklanja loš zadah iz ustiju. Boca Din 16.50. K tomu

Najbolju kremu za zube »Elsadont«. Tuba Din 8.80.

K vodi za pranje, za kupke i za ispiranje ustiju odlični su pridodatak »Elsa« toaletne pastile i Elsa toaletni prašak. Karton Din. 10.—.

Preporuča se novac unapred poslati, jer kod pouzeća stoji poštarina za 10.— Din. više. Ako se ovi preparati pripakuju uz Elsa pomadu ili Elsa sapune, tad se ušteđuje poštarina, inače se troškovi zaračunavaju zasebno najjeftinije. —

Narudžbe adresirajte tačno na

EUGEN V. FELLER, ljekarnik, STUBICA DONJA br. 80 (Hrvatska)

Za ormar rublja jest mirisni jastučić »Elsa-Sachet« vrelo trajnog mirisa, koji prodire svaki komad rublja. Komad Din 6.—.

Kupuj razborito

pak ćeš kupiti jeftino, a ipak dobro!

Hiljade raznih predmeta za sve svrhe naći ćete u velikom besplatnom godišnjem katalogu firme Suttner

Često u dućanu nemamo dosta vremena za temeljito razmišljanje i tek kod kuće kasnije žalimo, da nismo odabrali nešto drugo.

Velike prednosti

nasuprot, koje nam pruža godišnji katalog svjetske otpremne kuće H. Suttner, sa preko 1000 slika, pred kojim nesmetano sjedimo kod kuće te biramo što nam treba poslije zrelog razmišljanja, te prednosti su nenaplative. A taj veliki godišnji katalog

dobiti ćete i Vi besplatno

treba samo da ga zatražite dopisnicom. U njemu nalazite najdivnije

najnovije izume

praktične predmete uporabe, stvari za domaćinstvo i odjeću, koju možete

bez rizika

kupiti, jer što se ne svidja, to se zamjenjuje ili se vraća novac. Golemi promet omogućuje tvrtci Suttner, da prodaje

sve predmete jeftinije

a ipak da pruža najbolje kakvoće. Zahtjevajte zato još danas besplatni godišnji katalog od

Svjetske trgovačke kuće

Brijači aparat br. 12207 fino poniklovan sa dvije oštrice, vrlo lijepo izradjen

samo 22 Din

Bečka ručna harmonika br. 13116 sa 10 tipaka, 2 basa, dvoredna, veličine 24x11 $^1/_2$ cm, sa 10 bora na mjehu, u lijepoj izradbi

samo 168 Din

Razašilje se uz pouzeće ili novac unapred.

Gusle, citre mandoline, gramofone i ostala glazbala u velikom izboru.

Džepni nožići, britve, škare sprave za rezanje kose i brade i t. d.

Alat poput blanja, kliješta, čekića, svrdla i t. d.

Kuhinjske sprave glačala, jedala, garniture i t. d.

Kabanice, kišne kabanice, za dame, gospodu i djecu.

Rublje, čarape, garniture za krevet i stol, štepdeke itd.

Odjela za gospodu i dječake po najnovijem kroju u najboljoj kakvoći.

Cipele za dame, gospodu i djecu itd.

H. SUTTNER, LJUBLJANA br. 540 (Slovenija)

POPIS JERONIMSKIH KNJIGA

KOJE SE GODINE 1930. MOGU DOBITI.

ROMANI I PRIPOVIJESTI.

(Jeronimski članovi dobivaju na sve navedene cijene 20% popusta!)

*Baar J. Š.: **Kravica,** roman iz češkog seljačkog života. Din 15.— (vezano Din 25.—).

Barclay F.: **Kroz vrtna vratašca**, roman mladog avijatičara i smiješnog starine profesora. Din 15.— (vez. Din 25.—)

*Barlé J.: **Slike i uspomene sa sela** Din 7.—

*Binički dr F.: **Ivan Hrvaćanin,** roman iz jednog od najburnijih doba prošlosti Hrvatske. Din 15.— (vez. Din 25.—)

L. COLOMA
TAJNA
ZELENE PTICE
ROMAN

*Coloma L.: *Tajna zelene ptice (Boy),* roman jednog zagonetnog umorstva. Cijena Din 15.— (vez. Din 25.—)

Delly M.: **Bijela mačka,** roman prevejane kokete i njene lijepe nećakinje. — Cijena Din 15.— (vez. Din 25.—)

Delly M.: **Dva srca,** roman siromašne djevojke, koja se bez ljubavi udaje za markiza. Din 15.— (vez. Din 25.—)

Delly M.: **Tajna zelene rijeke,** roman. Din 15.— (vez. Din 25.—)

*Deželić, dr V., otac: **Hrvatske slave sjaj,** roman iz vremena, kada je država Hrvatska bila stvorena; roman divnoga lika prvoga kralja Tomislava. Din 15.— (vez. Din 25.—)

*Deželić, dr V., otac: **Mandaljena pobjednica,** pustolovni roman jedne djevojke Bosanke. Din 15.— (vez. Din 25.—)

*Deželić, dr V., otac: **Prokleti grad,** povijesni roman iz vremena, kada je Zagreb postajao slobodnim kraljevskim gradom. (U tisku.)

*Deželić, dr V., otac: **U pandžama lava,** povijesni roman iz hrvatske prošlosti, kada je Mlećanin htio da uguši mlado hrvatsko kraljevstvo. Sa slikama G. Jurkića. Din 15.— (vezan Din. 25.—)

---

* Zvjezdicom označene knjige preporučuju se omladini.

Deželić, dr V., sin: **Feminista,** roman iz savremenog zagrebačkog života. Din 15.— (vez. Din 25.—)

S
VELIMIR DEŽELIĆ SIN
SEDAM
PUTA UDARANI
MCMXXVIII

Deželić, dr V., sin: **Sedam puta udarani,** roman posljednjih dana poganskog Rima; roman žene, kojoj su sedam puta rubili glavu; roman sedam puta udaranog sveca Dalmatinca Jeronima. Sa slikama N. Kirina. Din 15.— (vez. Din 25.—)

Deželić, dr V., sin: **Sofiju odabra,** roman prvih Slavena; roman mladoga Konstantina-Ćirila, koji odbija djevojku, kojom hoće da ga ožene, jer je već — odabrao »Sofiju«. Din 15.— (vez, Din 25.—)

Grgec P.: **Almanah »Selo i grad«.** Zbirka pripovijedaka, pjesama i poučnih članaka od mnogih savremenih pisaca. Din 20.—

*Grgec P.: **Gospodin Rafo,** pripovijest o svjetskom potepuhu seljaku Rafi Šrafičku. Zanimiva obrada narodnoga romana, koji živi u usmenoj predaji hrv. naroda u Podravini. Sa slikama Z. Sertić. Din 10.— (vez. Din 20.—)

*Horvat I.: **Gradišćanke,** pripovijesti iz života gradišćanskih Hrvata, koji žive pod Austrijom. Sa slikama Z. Sertić. Din 8.— (vez. Din 18.—)

*Jakovljević I.: **Hercegovke,** pripovijesti iz hrvatskoga života u našoj kršnoj Hercegovini. Sa slikama G. Jukića. Din 6.— (vez. Din 16.—)

STEFA JURKIĆ
ČIPKE

Jerkić Š.: **Čipke,** roman razočarane djevojke, čiji je duševni život nalik finoj, zamršeno spletenoj čipki. Ilustracije G. Jurkića. Din 15.— (vez. Din 25.—)

*Jurkić Š.: **Legende u bojama,** niz pripovijesti i priča sa slikama G. Jurkića. Din 15.—

*Kršnjavi, dr I.: **Božji vitez,** roman mladoga pustopašnog Franje Bernadona, koji poslije postaje svetac. Ilustracije M. Račkoga. Din 15.— (vez. Din 25.—)

*Kršnjavi, dr I.: **Božji sirotan,** roman iz svetačkog života sv. Franje Asiškoga, pun najznamenitijih događaja, živih opisa. Sa slikama M. Račkoga. Din 15.— (vez. Din 25.—)

Kukučin: **Kuća na obronku,** roman s otoka Hvara, od slavnog slovačkog pisca, koji je živio i umro u Hrvatskoj. Din 30.— (vez. Din 45.—)

*Lamot M.: **Vojvoda Ratimir,** povijesna pripovijest o starim Hrvatima i njihovim jadima pod franačkim jarmom. Din 6.—

*Mark Twain: **Pustolovine maloga Tome,** roman jednoga nevaljanca i jedna od najglasovitijih dječačkih knjiga svjetske književnosti. Sa slikama. Din 15.— (vez. Din 25.—)

*Mayer M.: **Golgotske ruže,** pripovijesti o Spasitelju sa slikama G. Jurkića. Din 15.— (vez. Din 25.—)

MILUTIN MAYER
GOLGOTSKE RUŽE
LEGENDE

*Mayer M.: **Svijetlo svijeta,** vrlo ljupke priče iz vremena Isusova. Ilustracije J. Meisznera. Din 15.— (vez. Din 25.—)

Matasović A.: **Slavončice,** pripovijesti koje nam iznose život naše Slavonije. Sa slikama J. Meisznera. Din 6.—

Moulaur R.: **Suzana,** roman žene, koja je gledala Isusa. Din 15.— (vez. Din 25.—)

*Neumann R.: **Kalista,** roman iz života afričkih kršćana u 3. vijeku. Din 15.— (vez. 25.—)

Plepel L.: **Dalmatinke,** pripovijesti s jadranskog krša. Ilustracije J. Meisznera. Din 6.—

Pregelj, dr I.: **Božji medaši,** roman tužne Mare i sirotice naše Istre. Din 15.— (vez. 25.—)

Raymond Ch. **Lurdsko čudo,** roman jedne porodice usred modernog pariškog života Din 15.— (vez. Din 25.—)

Revizor A.: **Na modrom polju,** roman tipične ruske porodice; roman djevojačkog proljeća. Din 15.— (vez. Din 25.—)

Rožić F.: **Ratni drhtaji,** pripovijest iz svjetskog rata. Din 6.—

SIENKIEWICZEVI
NAJBOLJI ROMANI
OGNJEM I
MAČEM

*Sienkiewicz H.: **Križari** najslavniji veliki roman iz prošlosti Poljske. Ilustracije K. Gorskoga. Din 60.— (vez. Din 80.—)

*Sienkiewicz H.: **Ognjem i mačem,** roman junačke i nesretne Poljske. Sa slikama Z. Sertić. Din 60.— (vez. Din 80.—) Pučko izdanje bez slika Din 40.—

*Sienkiewicz H.: **Quo vadis,** roman pokvarenoga poganskog Rima, roman prvih kršćana. Najpopularniji roman cijeloga svijeta. Jedino hrvatsko potpuno i ilustrovano izdanje. Din 45.— (vez. Din 60.—)

Stjernstedt M.: **Roman jedne žene,** jedan od najboljih romana savremene švedske književnosti. Din 15.— (vez. Din 25.—)

*Stevenson L. **Zlatni otok,** pustolovni roman jednog od najslavnijih engleskih pisaca; roman hajduka i gusara. Din 15.— (vez. Din 25.—)

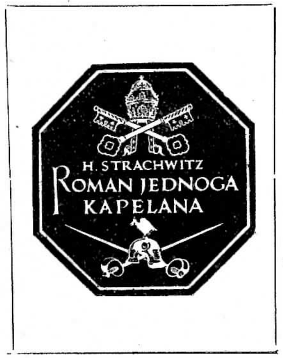

Strachwitz R.: **Roman jednoga kapelana,** roman iz doba kulturne borbe u Njemačkoj. Din 15.— (vez. Din 25.—)

*Trnski I. v.: **Pripovijesti** nestora hrvatske pučke književnosti. Din 6.—

Ujević M.: **Mladost Tome Ivića,** roman ljudi savremene Hrvatske. Din 15.— (vez. Din 25.—)

*Vanino M.: **Sunčanom stazom,** pripovijest o jednom mladiću, koji postaje svećenikom. Sa slikama G. Jurkića. Din 15.— (vez. Din 25.—)

Zeyer J.: **Tajna lijepe Cvijete,** roman jednog okultiste i jednoga braka bez ljubavi. Din 15.— (vez. Din 25.—)

PJESME.

(Jeronimski članovi dobivaju na sve navedene cijene 20% popusta!)

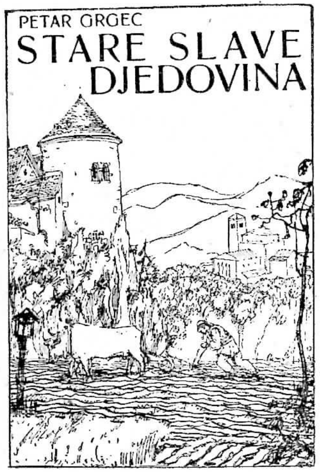

*Grgec P.: **Stare slave djedovina,** hrv. povijesna pjesmarica. Izbor pjesama narodnih i umjetnih od raznih hrvatskih pjesnika, u kojima se opisuje čitava hrvatska povijest sve od dolaska Hrvata pa do danas. Pjesme su i događaji popraćeni stručnim i izvrsno pisanim tumačenjem profesora P. Grgeca, pa je ta knjiga ujedno i pravi putokaz kroz hrvatsku prošlost. Din 15.— (vez. Din 25.—)

*Lahner J.: **Hrvatske narodne pobožne pjesme.** Prva zbirka pobožnih narodnih pjesama, u koje je naš narod unio svoje najveće najdublje i najozbiljnije misli i osjećaje i toliko ljepote i slatkoće, da su te pjesme najvredniji dio našeg narodnog pjesništva. Crtnje je izradila Z. Sertić. Din 5.—

*Lahner J.: **Od Isusa i Marije,** zbirka novih hrvatskih narodnih pobožnih pjesama, u kojima je narod specijalno opjevao Isusa i Mariju po hrvatskim krajevima. Slike od Z. Sertić. Din 5.— (vez. Din 15.—)

IGROKAZI.

Lamot M.: **Za zemljom.** Pučki igrokaz iz seljačkog života u četiri čina, za same muške uloge (16 lica). Din 5.—

Matijević Pavao: **Rasipni sin,** evanđeoska priča u 4 dramatska čina za muške osobe. Pisac ovog igrokaza vješto je umio da u dramatsku radnju zaodjene poznatu priču o rasipnom sinu. (11 lica.) Din 8.—

Petranović S. **Kad mlada srca biju,** igrokaz iz života sv. Jeronima u I. činu za 6 muških osoba. Vrlo dobar igrokaz, podesan, da se prikazuje prigodom Jeronimskog dana, zatim kad se gdje priređuje izložba dobre štampe, kad se osniva pučka knjižnica i t. d. Din 5.—

GOSPODARSKE I SOCIJALNO-GOSPODARSKE KNJIGE.

(Jeronimski članovi dobivaju na sve navedene cijene 20% popusta!)

Andrić dr J.: **Žito u svjetskom gospodarstvu** je knjiga u kojoj se razlaže, koliko-gdje u svijetu rodi žita, koliko se troši, kako se prodaje, kako mu rastu i padaju cijene i kako radi toga nastaju često velike t. zv. agrarne krize, to jest stradanja seljaka. Jedina hrvatska knjiga svoje vrsti. Din 10.— (vez. Din 20.—)

Bek N.: **Kokoši.** Kratka i stvarna uputa o uzgoju kokoši s mnogo slika. Din 5.—

Bek N.: **Guske, patke i pure.** Vrlo dobra uputa iz peradarstva sa slikama. Din 5.—

DR JOSIP ANDRIĆ
ŽITO U SVJETSKOM GOSPODARSTVU

Filipović dr Stj. **Bakterije u našem životu i gospodarstvu.** Din 10.— (vez. Din 20.—)

Kiršner Ing. E.: **Elektrika na selu.** Pobudno i veoma praktično štivo za naše krajeve, gdje ima mnogo prirodnih snaga, da bi lako elektrificirali sva naša mjesta. Sa slikama Din 5.—

Mandekić dr: **Naše žitarice.** (Posebni dio). Izvrsno djelo poznatoga gospodarskog stručnjaka. Sa slikama Din 8.—

Deželić, dr V., sin: **Socijalno pitanje.** Vrlo pregledna i lagano pisana knjiga o ljudskim potrebama. Knjiga koja je stekla opće priznanje. Din 10.— (vez. Din 20.—)

Rodić I.: **Voće.** Voćarstvo bi moglo biti lijepa privredna grana našega naroda, pa je ova knjiga izvrsna pouka za to. Sa slikama. Din 10.—

Sitarić: **Pčelarstvo.** Najnovija knjiga o pčelarstvu, za koju je Jeronimsko Društvo dobilo naročito priznanje od pčelarskih zadruga. Din 10.—

POREZI
DR ANTE ŽIVKOVIĆ

Sitarić: **Svilarstvo.** Pouka o jednoj grani gospodarskoj, koja bi hrvatskom narodu mogla donijeti mnogo koristi. Din 5.—

Vogrin dr.: **Kukci štetočinje.** Tu saznajemo, šta treba da činimo, da naše voćke i vinovu lozu obranimo od tolikih štetnih kukaca. Sa slikama. Din 10.— (vez. Din 20.—)

Živković dr A.: **Porezi.** Novi porezni zakon protumačen je ovdje tako, da bude svakome jasan, razumljiv i da svaki zna, što po zakonu mora platiti državi, a što ne mora Din 10.— (vez. Din 20.—)

POUČNE KNJIGE.

(Jeronimski članovi dobivaju na sve navedene cijene 20% popusta!)

Andrić dr J.: **Hrvatsko uzor-selo.** Tu nam se prikazuje, kakav bi trebao da bude prosvjetni i gospodarski život u selu, da bude što veće blagostanje. Din 5.—

Babić B.: **Građa svijeta,** pučka kemija. Din 10.— (vez. Din 20.—)

Binički dr F.: **Predziđe kršćanstva.** Kratki prikaz povijesti Hrvata, kojim se pokazuje, kako su Hrvati dobili od pape ovaj dični naslov. Din 5.—

Bulić F. i Katić L.: **Stopama hrvatskih narodnih vladara,** knjiga, koja nam opisuje ona mjesta, gdje su pred hiljadu godina živjeli i vladali hrvatski banovi i kraljevi. Napisao je tu knjigu don Frane Bulić, najveći hrvatski učenjak, a pomagao mu je i don Lovre Katić. U knjizi su slike sviju onih slavnih hrvatskih spomenika, koji se opisuju. Din 15.— (vez. Din 25.—)

Bosiljević K.: **Iskrice hrvatskog rodoljuba.** Najljepše misli o ljubavi k domovini. Dan 5.—

Deželić, dr V. sin: **Socijalno pitanje.** Ta nam knjiga prikazuje čovjeka i njegov život u ljudskom društvu. Najbolja hrvatska knjiga o ovom važnom i aktuelnom pitanju. Din 10.— (vez. Din 25.—)

Filipović dr Stj.: **Bakterije u životu i gospodarstvu.** Din 12.— (vez. Din 22.—)

Gollner J.: **Stari Slaveni.** Povjesničke crtice o Slavenima od 500. godine prije Krista do 500. godine poslije Krista. Din 6.—

Grgec P.: **Stare slave djedovina.** Hrvatska povijest u pjesmi sa krasnim tumačenjem. Din 15.— (vez. Din 25.—)

Klaić V. - Horvat dr R.: **Pripovijesti iz hrvatske povijesti** I., II. i V. dio. Najvažniji događaji iz povijesti Hrvata. Din 6.—

Kučera dr O.: **Magnetizam i elektricitet.** Pouka o silama, koje danas vladaju svijetom. Tumačenja sa slikama. Din 8.—

Lekić V.: **Naša kuća ili obitelj.** Prekrasne misli o porodici, koja je temelj društva i naroda. Din 5.—

Maraković dr. Lj. **Novi pripovjedači.** Vodić kroz najnoviju hrvatsku književnost i izvrsni prikazi najnovijih naših djela. Din 30.— (vez. Din 40.—)

Maraković dr Lj.: **Pučka pozornica,** prikaz što se na polju pučkih pozornica uradilo i radi u svijetu i kod nas. Sa slikama. Din 10.— (vez. Din 20.—)

Marković dr R.: **Zarazne bolesti.** Najbolja hrvatska popularno pisana knjiga ove vrsti. Din 10.—

Poučni razgovori V. zbirka poučnih članaka. Din 3.—

Spiletak dr A.: **Papa Pio XI.** Papa Katoličke Akcije, Papa prijatelj Hrvata, obnovitelj Papinske države. Sa slikama. Din 10.— (vez. Din 20.—). Divot izdanje Din 50.—

NABOŽNO ŠTIVO.

(Jeronimski članovi dobivaju na sve navedene cijene 20% popusta!)

Blažević dr I.: **Obrana vjere.** (Pučka apologetika). Din 12.— (vez. Din 20.—)

Braničković A.: **Gospa Trsatska.** (Sa slikama). Kratka povijest glasovitoga prošteništa u Hrvatskom Primorju. Din 5.—

Deželić dr V. sin: **Posljednja Pričest sv. Jeronima.** Tekst za oratorij. Din 5.—

Lahner J.: **Hrvatske narodne pobožne pjesme.** (Sa slikama Zdenke Sertić). Din 5.—

Lahner J.: **Od Isusa i Marije,** hrvatske narodne pobožne pjesme. (Sa slikama Zdenke Sertić). Din 5.— (vez. Din 15.—)

Lekić: **Naša kuća ili obitelj.** Štivo za roditelje i djecu. Din 4.—

Lončar dr P.: **Lurdska ukazanja.** Knjiga o onome mjestu na svijetu, gdje Bog danas čini najveća čudesa po zagovoru Gospinu i kuda hodočaste milijuni ljudi iz cijelog svijeta. (Naslovna slika J. Meisznera). Din 8.— (vez. Din 18.—)

Naša Gospa Lurdska g. 1928. Din 10.— (vez. Din 20.—)

Palan-Šarić dr.: **Katolik na djelu.** Lijepo štivo o praktičnom katoličanstvu. Din 6.—

Petrov dr S.: **Gospa Sinjska.** Knjiga opisuje povijest Gospina prošteništa u Sinju, najglavnijeg svetišta Gospina u Dalmaciji. Sa slikama. (Naslovni list od V. Kirina). Din 5.—

Rusan L.: **Gospa Remetska.** Opis prošteništa Kraljice Hrvata s mnogo slika. Din 5.— (vez. Din 15.—)

Šafar: **Majka Božja Bistrička.** Povijest najvećega prošteništa u srcu Hrvatske. Sa slikama. Din 3.—

Šegvić K.: **Doživljaji sv. Jeronima.** Život ovoga velikoga crkvenoga oca, našega zemljaka. Din 4.—

Štadler dr J.: **Život Gospodina našega Isusa Krista.** Izvrsno pisano djelo u tri dijela. Svaki dio Din 8.—

Vimer dr J.: **Isus Krist.** Autor je ovog djela cijeli svoj život posvetio proučavanju života Kristova te je obišao u tu svrhu i sva ona mjesta Palestine, gdje je Krist živio i boravio. Djelo je rađeno strogo znanstveno, te su uzeta u obzir sva važnija svjetska djela, koja su pisana o životu Kristovu. Po načinu obradbe djelo je pisano posve popularno, te se čita gotovo kao pripovijetka. U jednoj anketi o pitanju, koja je najbolja naša knjiga izašla zadnjih godina, dobilo je najviše ovo djelo »Isus Krist« i to baš iz najširih slojeva naroda. — Prva knjiga opisuje život Spasiteljev do njegove 32. godine; druga knjiga trideset i treću godinu Njegova života; a treća knjiga Isusovu muku, smrt i slavu. — Sve su knjige ukrašene slikama iz života Isusova od najvećih svjetskih umjetnika. Svaka knjiga posebno Din 20.— (vez. Din 30.—)

Dr RUDOLF VIMER

ISUS KRIST

TREĆA KNJIGA

Sve tri knjige zajedno Din 50.— (vez. Din. 80.—)

MOLITVENICI.

Celinšćak-Šarić: **Kruh nebeski.** Najrašireniji molitvenik u hrvatskom narodu. Din 12.—

Kanižlić-Iveković: **Pobožnost molitvena** (1893.) Din 15.—

Celinšćak-Šarić: **Crkveni molitvenik** (1921.) Din 6.—

Toma Kempenac: **Nasljeduj Krista.** Novo izdanje u tisku.

GLAZBENA IZDANJA (NOTE).

(Jeronimski članovi dobivaju na sve navedene cijene 20% popusta!)

Širola dr B. - Deželić dr V. sin: **Oratorij »Posljednja Pričest sv. Jeronima«.** Potpuna partitura ovoga krasnoga djela, koje je prvi puta izvedeno prigodom proslave 60. godišnjice Hrvatskoga Književnoga Društva sv. Jeronima u Zagrebu 30. rujna 1928. Oratorij je pisan za bas-solo i zbor. Din 30.—

Dugan F.: **Staroslavenska Misa** za muški zbor i orgulje Din 6.—

Krnic: **Staroslavenska Misa** za muški zbor Din 6.—

Muhvić I.: **Staroslavenska Misa** za muški zbor Din 6.—

Odak K.: **Staroslavenska Misa** za mješoviti zbor i orgulje Din 8.—

Taclik: **Staroslavenska Misa** za mješoviti zbor Din 6.—

**Za svaku narudžbu najbolje je novac poslati unaprijed.
Poštarina i pakovanje računa se posebno 2 Din po knjizi.
Tko naruči knjigâ više nego za 100 Din najedamput, ne plaća nikakve poštarine.**

Narudžbe treba slati na ovu adresu:

DRUŠTVO SV. JERONIMA, Zagreb, Trg Kralja Tomislava 20.

Samo 15 dinara
na cijelu godinu!

Samo 15 dinara
na cijelu godinu!

U svakoj
katoličkoj kući treba
danas da se čita bar jedan
katolički časopis, a nijedne kuće
ne bi smjelo biti, u kojoj se ne bi čitala

NAŠA GOSPA LURDSKA

Izlazi svaki mjesec jedamput s najljepšim štivom,
sa mnogo slika i raznim savjetima za vjerski
život, za kuću i zdravlje. Ove godine izlaze
u njoj i 12 krasnih slika iz života
Majke Božje, koje svatko može
uokviriti, a uz to krasne
naslovne slike na
omotu.

Uprava „Naše Gospe Lurdske"
Zagreb, Trg Kralja Tomislava 20.